

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER ANABİLİM DALI
YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİ BİLİM DALI

ÇOCUKLAR İÇİN YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE
KULLANILAN DERS KİTAPLARININ ŞEKİL VE İÇERİK AÇISINDAN
DEĞERLENDİRİLMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

GÜL ASLAN

ÇANAKKALE
OCAK ,2020

T.C.
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Türkçe ve Sosyal Bilimler Anabilim Dalı
Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Bilim Dalı

**Çocuklar İçin Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanılan Ders Kitaplarının
Şekil ve İçerik Açısından Değerlendirilmesi**

Gül ASLAN
(Yüksek Lisans Tezi)

Danışman
Doç. Dr. Yusuf AVCI

Çanakkale
Ocak,2020

Taahhütname

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum ‘‘Çocuklar İçin Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanılan Ders Kitaplarının Görsel ve İçerik Açısından Değerlendirilmesi ‘’adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve değerlere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yaparak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

31/01/2020

Gül ASLAN

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Onay

Gül ASLAN tarafından hazırlanan çalışma, 31/01/2020 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda jüri tarafından başarılı bulunmuş ve Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Referans No : 10163076

Akademik Unvan Adı SOYADI

İmza

Doç. Dr. Yusuf AVCI

..... Danışman

Doç. Dr. Mehtap ÖZDEN

..... Üye

Dr. Öğretim Üyesi Arzu ÇEVİK

..... Üye

Tarih:

İmza:

Prof. Dr. Salih Zeki GENÇ
Enstitü Müdürü

Ön söz

Bu çalışmada yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde çocuklar için yazılan Türkçe öğretim setlerinden iki set örneklem olarak alınarak şekil - metin ve içerik ilişkisi açısından değerlendirilmiştir. Bugüne kadar yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde genellikle yetişkinlere göre ders materyalleri hazırlanmış ve birçok araştırmacı tarafından farklı yönlerden materyaller değerlendirilmiştir. Bu çalışma ile birlikte yabancı çocuklar için hazırlanacak Türkçe dil öğretim kitaplarında bulunması gereken özelliklere yer verilmiştir. Çalışmada doküman analizi yöntemi ve tarama modeli kullanılmıştır. İncelenen setler şekil-metin ve içerik açısından karşılaştırılarak değerlendirilmiştir.

Tez çalışmama önemli katkıları olan Dr. Öğr. Fatih KANA'ya, Dr. Öğr. Mehtap ÖZDEN'e Doç. Dr. Kelime ERDAL'a teşekkür ederim. Yüksek lisansımın hem ders hem de çalışma sürecinde bana yardım eden desteğini ve inancını benden esirgemeyen kıymetli yorumlarıyla çalışmamda ilerlememi sağlayan sevgili tez danışmanım Doç. Dr. Yusuf AVCI'ya, şükranlarımı sunarım. Bugüne kadar karşılaştığım her zorlukta yanımda olan ve benden sevgilerini hiç esirgemeyen sevgili aileme, dostlarıma ve öğrencilerime teşekkürü borç bilirim. “Dil, insanın evidir” der Heidegger, göçmen çocuklara iyi bir ev sahibi olabilmek umuduyla...

Gül ASLAN

2020-Ocak

Çocuklar İçin Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanılan Ders Kitaplarının Görsel ve İçerik Açısından Değerlendirilmesi

Gül ASLAN

Özet

Bu çalışma, Türkiye’de ve Türk dilinin öğretildiği diğer ülkelerde kullanılan çocuklar için yabancı dil olarak Türkçe öğretimi için Enver Gedik tarafından hazırlanan ABC Çocuklar İçin Türkçe Öğretim A1.1- A1.2- A2.1 - A2.2 setinin ve Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanan Türkçe Öğreniyorum 1-2-3-4 setinin ders kitaplarının çocuklara uygunluğunu değerlendirme amacını taşımaktadır. Bu setlerden Türkçe Öğreniyorum seti Yunus Emre Enstitüsünde, Maarif Vakfında ve PICTES Projesinde yaygın olarak kullanıldığı için, ABC Çocuklar İçin Türkçe Öğretim seti de özel kurumlarda kullanıldığı için seçilmiş ve incelemeye dahil edilmiştir. Enver Gedik tarafından hazırlanan ABC Çocuklar İçin Türkçe Öğretim seti çocuklara özgü olarak hazırlanmış fakat bu sette yaş grubu belirtilmemişken Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanan Türkçe Öğreniyorum setinde yaş grubu belirtilmiştir. Çalışmada alan yazın incelemesi yapılmıştır. Çalışmada kullanılan ders kitaplarının görsel ve içerik açısından çocuklara uygunluğunun değerlendirilmesi için nitel araştırma yönteminden faydalanılmıştır. Çalışmada ele alınan kaynaklar doküman analizi yöntemi ile incelenmiştir. İncelenen iki set verilen ilkelere göre değerlendirilmiş ve karşılaştırılmıştır. Kitapların incelenmesi ile çocukların yaşına, seviyesine ve çocuğa görelilik ilkesine uygun olup olmadığı ele alınmıştır.. Kitaplarda çocuklara uygunluk göstermeyen yönleri alternatif olması için öneriler kısmında çocuk kitaplarında bulunması gereken özellikler maddeler halinde sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Çocuklara yabancı dil öğretimi, Türkçe öğretimi, ders kitabı.

Evaluation of Textbooks Used in Teaching Turkish as a Foreign Language for Children in Terms of Visual and Content

Gül ASLAN

Abstract

The aim of this study to evaluate suitability of the textbooks of ABC Turkish Language A1.1- A1.2- A.2.1- A2.2 prepared by the Enver Gedik and Learning Turkish 1-2-3-4 textbooks prepared by the Yunus Emre Institute for children in Turkey and in another countries where Turkish is taught as a foreign language. The Learning Turkish textbook is chosen by reason of it is used extensively in Yunus Emre Institute, Maarif Foundation and PICTES Project, ABC Turkish Language textbook for Children which is also used in Private Institutions is chosen and examined. The age group is not specified in The Turkish Language Teaching Textbook for Children prepared by The Enver Gedik, meanwhile the age group is specified in the Turkish Language Textbook for Children. In this study, the body of literature are researched. Qualitative research method is used to evaluate the suitability of textbooks with regard to visual and content for children. The subject at hand in the study is examined with document analysis method. The two sets analysed is evaluated and compared according to the given by policy. The examined books determined whether these books are convenient from the point of age, level and relativism for children. The details that should be in the children's books are specified in the table of guidelines in order to be non-conforming elements for children in the books.

Keywords: Teaching Turkish as a foreign language to children. teaching Turkish, textbook

İçindekiler

Ön söz.....	i
Özet	ii
Abstract	iii
İçindekiler.....	iv
Kısaltmalar	viii
Tablolar Listesi.....	ix
Şekiller Listesi.....	x
Resimler Listesi.....	xii
Bölüm I: Giriş.....	1
Problem Durumu	3
Problem Cümlesi	4
Alt problemler	4
Araştırmanın amacı.....	4
Araştırmanın Önemi	5
Araştırmanın Sınırlılıkları.....	6
Araştırmanın Yöntemi	6
Tanımlar.....	7
Varsayımlar	7
Kavramsal Çerçeve.....	7
Yabancılara Türkçe öğretiminin tarihçesi.....	7
Tarihsel açıdan yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan eserler.	8
Yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi alanında kullanılan ders kitapları.	13
Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kitap incelemesi alanında yapılmış tezler.	19
Çocuklar için Türkçe öğretiminde yapılan çalışmalar.	21
Alanyazın.....	24
Dil.	24

Dil edinimi ve dil öğrenimi.....	27
Yabancı dil öğretimi.	30
Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi.	32
Çocuklara dil öğretimi.	32
Çocuklara yabancı dil öğretimi.....	33
Kültür.	37
Yabancı dil öğretiminde kültürün önemi.	40
Yabancı dil öğretiminde ilkeler.	42
Dil öğretiminin planlanması.	45
Yabancı dil öğretiminde beceriler.....	47
Çocuklara yabancı dil öğretiminde avrupa dil portfolyosu.....	65
Çocuk edebiyatı.	69
Çocuğa görelilik ilkesi.	75
Çocuk kitaplarında bulunması gereken özellikler.....	76
Türkiye’de bulunan Suriyeli mültecilerin sayısı ve çocuk sayısı.	76
Öğretim araç ve gereçleri.....	80
Kitabın yapısında dikkat edilmesi gereken özellikler şunlardır:.....	82
Görsel düzende bulunması gereken özellikler şunlardır:.....	83
Konular ve metinlerde bulunması gereken özellikler şunlardır:.....	83
Dilbilgisi	84
Sözcük öğretimi.	84
Ders kitabının özellikleri.....	85
Ders kitaplarının fonksiyonları ve türleri.....	88
Kurumsal yönden işlevleri:	89
Ders kitabında fiziksel yapı.	92
Kitapta kullanılan malzeme.	92
Ders kitaplarında tasarım ilkeleri.....	93

Tasarım öğeleri.	94
Tasarım ilkeleri.	96
Görsel açısından çocuk kitaplarında bulunması gereken özellikler.	101
İçerik açısından çocuk kitaplarında bulunması gereken özellikler.	102
Bölüm II: Yöntem	108
Araştırmanın Modeli.....	108
Çalışma Grubu	109
Veri Toplama ve Çözümleme.....	109
Bölüm III: Bulgular	111
Çocuklar İçin Hazırlanan Yabancı Dil Olarak Türkçe Ders Kitaplarının Görsel Açısından Değerlendirilmesi ve Karşılaştırılması	111
Çocuklar İçin Hazırlanan Yabancı Dil Olarak Türkçe Ders Kitaplarının İçerik Açısından Değerlendirilmesi ve Karşılaştırılması	114
ABC Çocuklar İçin Türkçe Öğretim Seti ve Türkçe Öğreniyorum 1-2-3-4 Setinin İçerik Açısından Karşılaştırılması.....	116
Çocuklar İçin Hazırlanan Yabancı Dil Olarak Türkçe Ders Kitaplarının Anlatım Açısından Karşılaştırılması.....	117
Setlerin Özgün Tarafları	118
Bölüm IV: Tartışma, Sonuç ve Öneriler	194
Tartışma.....	194
Sonuç	196
Birinci alt problemin incelenmesi:.....	196
İkinci alt problemin incelenmesi:.....	197
Dördüncü alt problemin incelenmesi:.....	197
Beşinci alt problemin incelenmesi	198
Altıncı alt problemin incelenmesi:.....	198
Yedinci alt problemin incelenmesi:	199
Sekizinci alt problemin incelenmesi:	199

Dokuzuncu alt problemin incelenmesi:	199
Onuncu alt problemin incelenmesi:	200
Onbirinci alt problemin incelenmesi.....	200
Öneriler	201
Kaynakça.....	204

Kısaltmalar

PICTES : Promoting Integration of Syrian Children to Turkish Education System-
Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonu'nun Desteklenmesi
Projesi

MEB : Millî Eğitim Bakanlığı

TÖMER : Türkçe Öğretim Merkezi

Tablolar Listesi

Tablo Numarası	Başlık	Sayfa
1.	<i>Dil Ediniminde ve Dil Öğreniminde Benzerlikler ve Farklılıklar</i>	29
2.	<i>Kendini Değerlendirme Çizelgesi</i>	66
3.	<i>Türkiye'deki Suriyeli mültecilerin sayısı kadın erkek ve çocuk sayısı</i>	78
4.	<i>Suriyeli mültecilerin dağılmış oldukları şehirler ve sayıları</i>	79
5.	<i>ABC Çocuklar İçin Türkçe Öğretim Seti ve Türkçe Öğreniyorum Seti 1-2-3-4 Seti'nin Şekil Açısından Karşılaştırılması</i>	112
6.	<i>Çocuklar İçin Hazırlanan Yabancı Dil Olarak Türkçe Ders Kitaplarının İçerik Açısından Değerlendirilmesi ve Karşılaştırılması</i>	115
7.	<i>Setlerin özgün tarafları</i>	118
8.	<i>Maarif Vakfı'nın Dil Becerilerin Ölçülmesinde Kullanılan Teknikler</i>	121
9.	<i>ABC Çocuklar İçin Türkçe Öğretim Setindeki Dört Temel Becerinin Sayısal Verisi</i>	123
10.	<i>Türkçe Öğreniyorum Setinin Dört Temel Becerinin Sayısal Verisi</i>	124

Şekiller Listesi

Görsel Numarası	Başlık	Sayfa
1.	ABC Türkçe Çocuklar İçin Öğretim Setinin Sayfalarının İncelenmesi I.....	125
2.	ABC Türkçe Çocuklar İçin Öğretim Setinin Sayfalarının İncelenmesi II.....	126
3.	ABC Türkçe Çocuklar İçin Öğretim Setinin Sayfalarının İncelenmesi III.....	128
4.	ABC Türkçe Çocuklar İçin Öğretim Setinin Sayfalarının İncelenmesi IV.....	129
5.	ABC Türkçe Çocuklar İçin Öğretim Setinin Sayfalarının İncelenmesi V.....	131
6.	ABC Türkçe Çocuklar İçin Öğretim Setinin Sayfalarının İncelenmesi VI.....	132
7.	ABC Türkçe Çocuklar İçin Öğretim Setinin Sayfalarının İncelenmesi VII.....	133
8.	ABC Türkçe Çocuklar İçin Öğretim Setinin Sayfalarının İncelenmesi VIII.....	134
9.	ABC Türkçe Çocuklar İçin Öğretim Setinin Sayfalarının İncelenmesi IX.....	135
10.	ABC Türkçe Çocuklar İçin Öğretim Setinin Sayfalarının İncelenmesi X.....	136
11.	ABC Türkçe Çocuklar İçin Öğretim Setinin Sayfalarının İncelenmesi XI.....	138
12.	ABC Türkçe Çocuklar İçin Öğretim Setinin Sayfalarının İncelenmesi XII.....	139
13.	ABC Türkçe Çocuklar İçin Öğretim Setinin Sayfalarının İncelenmesi XIII.....	140
14.	ABC Türkçe Çocuklar İçin Öğretim Setinin Sayfalarının İncelenmesi XIV.....	141
15.	ABC Türkçe Çocuklar İçin Öğretim Setinin Sayfalarının İncelenmesi XV.....	142
16.	ABC Türkçe Çocuklar İçin Öğretim Setinin Sayfalarının İncelenmesi XVI.....	143
17.	ABC Türkçe Çocuklar İçin Öğretim Setinin Sayfalarının İncelenmesi XVII.....	144
18.	ABC Türkçe Çocuklar İçin Öğretim Setinin Sayfalarının İncelenmesi XVIII.....	145
19.	ABC Türkçe Çocuklar İçin Öğretim Setinin Sayfalarının İncelenmesi XIX.....	146
20.	ABC Türkçe Çocuklar İçin Öğretim Setinin Sayfalarının İncelenmesi XX.....	147
21.	ABC Türkçe Çocuklar İçin Öğretim Setinin Sayfalarının İncelenmesi XXI.....	148
22.	ABC Türkçe Çocuklar İçin Öğretim Setinin Sayfalarının İncelenmesi XXII.....	149
23.	ABC Türkçe Çocuklar İçin Öğretim Setinin Sayfalarının İncelenmesi XXIII.....	150
24.	ABC Türkçe Çocuklar İçin Öğretim Setinin Sayfalarının İncelenmesi XXIV.....	152
25.	ABC Türkçe Çocuklar İçin Öğretim Setinin Sayfalarının İncelenmesi XXV.....	153
26.	ABC Türkçe Çocuklar İçin Öğretim Setinin Sayfalarının İncelenmesi XXVI.....	154
27.	ABC Türkçe Çocuklar İçin Öğretim Setinin Sayfalarının İncelenmesi XXVII.....	155
28.	ABC Türkçe Çocuklar İçin Öğretim Setinin Sayfalarının İncelenmesi XXVIII.....	157
29.	ABC Türkçe Çocuklar İçin Öğretim Setinin Sayfalarının İncelenmesi XXIX.....	158
30.	ABC Türkçe Çocuklar İçin Öğretim Setinin Sayfalarının İncelenmesi XXX.....	159
31.	Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğreniyorum Ders Kitabı İncelemesi I.....	160

32. Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğreniyorum Ders Kitabı İncelemesi II	161
33. Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğreniyorum Ders Kitabı İncelemesi III	162
34. Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğreniyorum Ders Kitabı İncelemesi IV	164
35. Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğreniyorum Ders Kitabı İncelemesi V	165
36. Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğreniyorum Ders Kitabı İncelemesi VI.....	166
37. Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğreniyorum Ders Kitabı İncelemesi VII.....	167
38. Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğreniyorum Ders Kitabı İncelemesi VIII	169
39. Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğreniyorum Ders Kitabı İncelemesi IX.....	170
40. Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğreniyorum Ders Kitabı İncelemesi XI.....	171
41. Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğreniyorum Ders Kitabı İncelemesi XII.....	173
42. Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğreniyorum Ders Kitabı İncelemesi XIII	174
43. Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğreniyorum Ders Kitabı İncelemesi XIV	175
44. Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğreniyorum Ders Kitabı İncelemesi XV	176
45. Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğreniyorum Ders Kitabı İncelemesi XVI.....	178
46. Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğreniyorum Ders Kitabı İncelemesi XVII.....	179
47. Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğreniyorum Ders Kitabı İncelemesi XVIII	181
48. Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğreniyorum Ders Kitabı İncelemesi XIX	182
49. Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğreniyorum Ders Kitabı İncelemesi XX	184
50. Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğreniyorum Ders Kitabı İncelemesi XXI.....	185
51. Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğreniyorum Ders Kitabı İncelemesi XXII.....	186
52. Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğreniyorum Ders Kitabı İncelemesi XXIII	187
53. Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğreniyorum Ders Kitabı İncelemesi XXIV	189
54. Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğreniyorum Ders Kitabı İncelemesi XXV	190
55. Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğreniyorum Ders Kitabı İncelemesi XXVI.....	191
56. Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğreniyorum Ders Kitabı İncelemesi XXVII.....	192

Resimler Listesi

Resim Numarası	Başlık	Sayfa
1.	Çocuklar İçin Türkçe.....	21
2.	Türkçe öğreniyorum.....	21
3.	Yedi İklim Türkçe Seti.....	22
4.	Merhaba Türkçe.....	22
5.	Yeni Hayat İstanbul.....	23
6.	ABC Çocuklar İçin Türkçe Öğretim Seti.....	23

Bölüm I: Giriş

Türkiye Cumhuriyeti 1923'te hür ve demokratik bir rejimi benimsemesiyle birlikte dış ilişkilerde bu rejimi benimseyen ülkelerle iletişime geçmeye başlamıştır. Türkiye siyasî ve coğrafi konumu açısından önemli bir yerde bulunmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti tarafından farklı ülkelerle politik ve ekonomik ilişkiler kurulmuştur. Politik ve ekonomik ilişkilerle birlikte kültürel değerlerin dünyaya tanıtılması hedeflenmiştir. Ortak geçmişe sahip olunan ülkeler, ya da mesafe olarak yakın olan ülkelere ciddi sayıda insan Türkiye'ye gelmektedir. Özellikle Afganistan, İran, Yunanistan, Bulgaristan, Orta Asya ülkeleri gibi komşu ülkelere Türkiye'ye yaşamak ya da eğitim almak amacıyla çok sayıda göçmen gelmektedir.

2011 yılının Mart ayında başlayan iç savaş sebebiyle Suriye'den çok sayıda insan ülkesinden ayrılmak zorunda kalarak Türkiye, Lübnan, Ürdün, Irak gibi komşu ülkelere sığınmışlardır. Savaşın süresi öngörülemediği için Suriyeli sığınmacıların gittikleri ülkelerde ne kadar süre kalacakları belirsizdir. Bu yüzden Türkiye'deki sığınmacıların gidecekleri düşüncesi ile sığınmacıların acil olan hayatî ihtiyaçları giderilmeye çalışılmıştır. Hayatî ihtiyaçlar arasında barınma, gıda, sağlık, can güvenliği gibi konular öncelik kazanmış ve kısa sürede ihtiyaçları giderilmiştir. Bu süreçte savaşın devam etmesi sebebiyle Suriyelilerin ülkelerine dönemeyecekleri ve Türkiye'de uzun süre kalacakları anlaşılmıştır. Bu durum Suriyeliler ve Türkler arasında sosyal uyumun gerçekleşmesini zorunlu hale getirmiştir. Eğitimin temel ihtiyaç olduğu günümüzde göçmen çocukların, gittikleri ülkelerde eğitim fırsatlarından eşit olarak yararlanmaları ve başarı konusunda dezavantajlı oldukları tespit edilmiştir (OECD, 2018'den akt. (Emin, 2018)). Sosyal hayata uyum, dil ve eğitim ile gerçekleşeceği için Millî Eğitim Bakanlığı ve Avrupa Birliği tarafından başlatılan PICTES projesi ile Türkiye'nin her bölgesindeki okul çağındaki çocukların Türkiye'nin eğitim programına göre eğitim hayatlarına devam etmeleri kararı alınmıştır. Eğitim, çocukların gelecekle aralarında köprü kuran en önemli vasıtalarından biri olduğu için çok önemlidir.

Göçmen çocukların gittikleri ülkede tanıştıkları kültüre uyum sağlayabilmeleri ve kültürü benimseyebilmeleri için gittikleri ülkenin dilini edinmeleri çok önemlidir. (First 1988 Akt. (Emin, 2018)’e göre Amerika’da yapılan araştırmada göçmen çocukların sahip oldukları kültür ile öğrenecekleri kültür arasında yaşadıkları çatışmayı dil aracılığıyla kolay ve sağlıklı bir şekilde çözenin mümkün olduğu ortaya çıkarılmıştır.

Türkiye’ye gelen milyonlarca göçmen çocuğun en önemli ihtiyaçları eğitim ve özellikle dil edinimi olmuştur. Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 42. Maddesine göre Türkiye’de eğitim dili resmî olarak sadece Türkçe ile yapılmaktadır. Bu sebeple Türkiye’de bulunan ve ana dili farklı olan çocukların Türkçe’yi öğrenmeden okulda akademik olarak başarı elde etmelerinin zorluğu anlaşılmıştır. Türkiye’ye gelen göçmenler arasında en fazla çocuk sayısı Suriyeli göçmenler içerisinde bulunmaktadır. Bugüne kadar gelen göçmenler için geçici eğitim politikaları oluşturulmuştur; fakat Suriyeli çocuk grubunun fazla olmasından dolayı göçmen çocuklarına özel bir eğitim politikası oluşturulmuş ve program dâhilinde dil ve okul dersleri öğretilmeye başlanmıştır. Oluşturulan eğitim politikası geçiş ülkesi olan Türkiye adına hem yakın zaman için hem de gelecekte aynı durumların gerçekleşebilme olasılığı açısından hazırlık gibidir. Okulda dil derslerine başlayan öğrenciler için yeni bir ihtiyaç durumu ortaya çıkmıştır. Bu ihtiyaç durumu çocuklara yönelik Türkçe öğretim materyallerinin olmayışıdır. Bu durumun farkında olan yazarlar ve yayınevleri tarafından ivedilikle çocuklar için Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında kitapları hazırlanmıştır.

Çocuklar için yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında hazırlanmış olan materyallerden iki setin örneklem olarak değerlendirilmesinden oluşan bu çalışma beş ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde çalışmanın konusu, önemi ve amacı belirtilerek çalışmanın yöntemi hakkında bilgi verilmiştir. Nitel araştırma yöntemi ile oluşturulan bu çalışmada tarama modeli ve doküman incelemesi yapılmıştır. Çalışmanın bu bölümünde aynı

zamanda araştırmanın evreni ve örnekleme, veri toplama araçları, verilerin analizi hakkında bilgi sunulmuştur.

Çalışmanın ikinci bölümünde kavramsal çerçeve ve alt başlıkları verilmiştir.

Çalışmanın üçüncü bölümünde araştırmanın yöntemi ve alt başlıklar olarak, araştırma modeli, çalışma grubu ve verilerin toplanması ve çözümlenmesi ele alınmıştır.

Çalışmanın dördüncü bölümünde bulgular ve yorumlara yer verilmiştir. Bulgular ve yorumlarda incelenen setlerin ilkelere göre görsel ve içerik açısından çocukların yaşına ve seviyesine uygunluğu değerlendirilmiş karşılaştırılması görsel örnekler verilerek yapılmıştır.

Çalışmanın tartışma, sonuç ve öneriler bölümünde elde edilen bulgulara ait sonuç tartışılmış ve ilgili materyal önerileri yapılmıştır.

Problem Durumu

Çocuklar için yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında son yıllara kadar yazılmış kitaplar bulunmamaktaydı. Türkiye'ye 2011 yılından itibaren kitlesel göç ile gelmeye başlayan Suriyeli sığınmacılar ile birlikte Türkiye'de farklı ihtiyaçlar ortaya çıkmaya başlamıştır. Bu ihtiyaçlar arasında çocukların eğitim ihtiyacı da bulunmaktaydı. İhtiyacı gidermek için farklı materyaller kullanılarak çocuklara tıpkı yetişkinlere öğretildiği gibi dil öğretimi yapılmaya başlanmıştır. Zaman geçtikçe ihtiyaç durumu kendisini daha fazla göstermiş ve uygulanan yöntemin uygun olmadığı yazarlar ve yayınevleri tarafından fark edilmiş ve çocuklara Türkçe öğretmek için ders kitapları yazılmaya başlanmıştır. Ders kitabı çocukların esas materyali değildir fakat öğrencinin okula gidemediği durumlarda ya da derste anlayamadığı konuyu tekrar etmesini, çalışmasını sağlayan bir araç olduğundan dolayı ders kitabı önem arz etmektedir. Çocuklar için yazılmış olan kitapların çocuklara uygun olup olmadığı bu çalışmada örneklemler aracılığıyla değerlendirilecektir.

Problem Cümlesi

Çocuklar için yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitapları şekil ve içerik açısından uygun mudur?

Alt problemler

1. Kullanılan kitaplar, “ders kitabı ilkeleri” ne uygunluk gösteriyor mu?
2. Kitaplar “çocuğa görelilik ilkesi” ne uygunluk gösteriyor mu?
3. Kitaplar “tasarımda bütünlük ilkesi” ne uygunluk gösteriyor mu?
4. Kitaplarda sayfa düzeni çocuğun yaşına ve seviyesine uygunluk gösteriyor mu?
5. Görsel öğeler metin ile uygunluk gösteriyor mu?
6. Kitaplar çocuğun dil becerilerinin gelişimine katkı sağlıyor mu?
7. Kitaptaki renkler çocuğun ilgisini çekebilecek düzeyde mi?
8. Kitaptaki metinlerde harf, yazı imlâ hatası bulunuyor mu?
9. Kitapta çocukların hayal gücünü geliştirebilecekleri etkinliklere yer verilmiş midir?
10. Kitaplarda çocukların öğrendiklerini değerlendirebilecekleri çalışmalar bulunuyor mu?
11. Kitaplarda verilen metin sonu etkinlikler çocukların seviyelerine uygun mudur?

Araştırmanın amacı

Bu araştırmanın temel amacı Yabancı dil olarak Türkçeyi erken yaşta öğrenenler için kullanılan Türkçe ders kitaplarının şekil ve içerik açısından çocuklara uygunluğunu belirlemektir. Türkçe’yi yabancı dil olarak öğrenen erken yaştaki çocuklara göre hazırlanacak olan kitaplara yol göstermek ve ders kitaplarında çocuğa görelilik ilkesinin önemini ortaya çıkarmaktır.

Bu araştırmada Çocuklar için hazırlanan ders kitaplarında bulunması gereken ilkeleri göz önünde bulundurarak ABC Türkçe Çocuklar İçin Öğretim Seti A1.1- A1.2 -A2.1 -A2.2 ve Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanan Türkçe Öğreniyorum 1-2-3-4 seti incelenmiştir.

Araştırmanın Önemi

Türkiye'deki göçmenler ile ilgili birçok alanda saha araştırmaları yapılmış raporlar hazırlanmıştır fakat göçmenlerin eğitim durumlarına ait çalışmaların sayısı azdır. Emin (2018) tarafından, "Türkiye'deki Suriyeli Çocukların Devlet Okullarında Karşılaştığı Sorunlar Ankara İli Örneği" Araştırma isimli tez çalışması yapılmıştır. İlhan (2019) tarafından "Yoğun Göç Alan Yerlerdeki Okullarda Görev Yapan Öğretmenlerin Göçmen Çocuklarla Olan İletişimlerine Dair Tutumlarının İncelenmesi" isimli tez çalışması yapılmıştır. Aslan (2019) tarafından "İlkokul Ve Ortaokula Devam Eden Göçmen Çocukların Eğitim Sorunlarına Yönelik Okul Yöneticilerinin Görüşleri" isimli tez çalışması yapılmıştır. Çocuklara yabancı dil olarak Türkçe öğretim materyalleri daha önce şu araştırmacılar ve çalışmaları doğrultusunda farklı boyutlarda ele alınmıştır:

Biçer ve Kılıç tarafından (2017) "Suriyeli Öğrencilere Türkçe Öğretmek için Kullanılan Ders Kitaplarının Öğretmen Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi" çalışmalarında öğretmen görüşleri doğrultusunda kitaplar değerlendirilmiştirlerdir. Araştırma, "Suriyeli Öğrencilerin Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonu Projesi" kapsamında Kilis, Gaziantep ve Hatay'da görev yapan ve Türkçe Öğreniyorum setini kullanan öğretmenlerle yapılmıştır. Gürkan Molalı (2018) tarafından "Suriyeli Mülteci Çocuklara Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar" isimli araştırma yapılmıştır.

Selma Anşın tarafından (2006) "Çocuklarda Yabancı Dil Öğretimi" adında Fransa'daki göçmen çocukların dil öğrenmesine yönelik bir çalışma yapılmıştır. Bu çalışma ile yabancı dil

olarak Türkçe öğretiminde kullanılan kitapların verilen ilkeler doğrultusunda şekil ve içerik açısından uygunluğunun değerlendirilmesi ve karşılaştırılması alanındaki boşluk doldurulmaya çalışılacaktır. Çocuklar için yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında yazılan ve yazılacak olan kitaplara şekil ve içerik açısından materyal hazırlama sürecinde yol gösterici olması açısından önem taşımaktadır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Çalışma, Enver Gedik tarafından hazırlanan ABC Türkçe Çocuklar İçin Öğretim Seti A1.1- A1.2 -A2.1 -A2.2 ve Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanan Türkçe Öğreniyorum 1-2-3-4 setinin şekil ve içerik (metin) öğeleri ile sınırlandırılmıştır. Araştırmanın evrenini çocuklara yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitapları oluşturmakta, örneklemini ise İstanbul yayınları ve Enver Gedik tarafından hazırlanan ABC Çocuklar İçin Türkçe Öğretim A1.1- A1.2- A2.1- A2.2 Seti ve Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanan Türkçe Öğreniyorum 1-2-3-4 seti oluşturmaktadır.

Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırmada nitel araştırma modellerinden tarama modeli ve doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırma, kitabın seviyesi ünite sıralamasına göre yapılacaktır. Doküman incelemesi, araştırılan olgu veya olguların bilgilerini içeren yazılı materyallerin analizini kapsar. Genel olarak doküman analizi yöntemi, tarih, antropoloji, dilbilim, sosyoloji, psikoloji gibi sosyal bölümlerdeki araştırmacılar tarafından kullanılan yöntem olarak bilinmektedir. (Yıldırım & Şimşek , 2000, s. 140). Araştırmacı tarafından tespit edilen problemler ışığında öncelikle kaynaklara ulaşılmıştır. Kaynakların veri analizi yöntemine göre problem sorularına, ders kitabında bulunması gereken özelliklere ve dil öğretim ilkelerine uygun olup olmadığı verilen örnek görseller ile değerlendirilmiştir.

Tanımlar

Literatür : Herhangi bir bilim dalında yazılmış olan yazıların, yapıtların tümü. Yazın. Edebiyat.

Söylembilim : Konuşma ve metinler aracılığıyla oluşan anlam ürünleri ile ilgilenen geniş kapsamlı sosyal ve kültürel araştırmalar içinde kullanılan bilim dalıdır.

Anlambilim : Dili, sözcükleri anlam yönünden karşılaştırmalı olarak ve bu anlamların zaman içindeki değişim ve gelişimlerini göz önünde tutarak inceleyen bilim dalı. eş. Semantik.

Dilbilim : Genel olarak dil denen gerçeği ele alan, dillerin doğuşunu, evrimini, gelişmesini, yeryüzüne yayılışını ve aralarındaki ilişkileri ses, biçim, anlam, sözdizimi yönlerinden inceleyen bilim.

Varsayımlar

Değerlendirilecek olan kitapların çocukların seviyesine ve çocuğa görelilik ilkesine uygun oldukları varsayılmıştır.

Kavramsal Çerçeve

Yabancılara Türkçe öğretiminin tarihçesi. Son dönemlerde değişen ekonomik ve siyasî dengeler ile birlikte Türkiye ön plana çıkmayı başarmış, dünya ülkeleri arasındaki konumunu üst seviyelere taşımıştır. Ülkeler arasındaki ticaret, turizm, eğitim, bilim gibi alanlarda Türkiye hem yurt içinde hem yurt dışında her noktadan kendisini geliştirmeye çalışmaktadır. Türkiye hem coğrafi konumu hem de diğer birçok özelliği ile diğer ülkelerin dikkatini çekmektedir. Dikkat çeken noktalardan biri de Türk dilidir. Kimi insanlar ünlü âlimleri, tarihî kişileri merak edip ülkemize gelmekte kimi insanlar ise filmlerden, özellikle son zamanlarda dizilerden Türk dilini öğrenerek ülkemize gelip yaşamak istemektedirler.

“İsa Özkan, 24.02.2005 tarihinde Türk Dil Kurumu’nda verdiği konferansta, Türkçenin öğretimiyle ilgili yapılan çalışmaların tarihinin sanıldığından daha eski yıllara dayandığını ve Orhun Abideleri ’nin bir yüzünün Çince olmasının VIII. yüzyılın başlarında dahi Türkçenin başka dillere çevrilmesi konusunda bazı çalışmaların yapılmış olduğunu belirtmektedir” (Göçer, Tabak ve Coşkun, 2012, s. 74).

Yabancılara Türkçe öğretimi hem ülke içinde hem de ülke dışında faaliyet göstermektedir. Ülke içinde dernekler, vakıflar, üniversiteler, özel kurumlar, Türkoloji merkezleri, büyükelçilikler, Cumhurbaşkanlığına bağlı çalışan Yunus Emre Enstitüsü ve Maarif Vakfı, şu anda halen devam etmekte olan PIKTES projesi gibi faaliyetlerle yabancı öğrencilere farklı seviyelerde Türkçe öğretimi yapılmaktadır. Bazı üniversitelerde bu alanda tezli ve tezsiz yüksek lisans ve doktora programları bulunmaktadır. Yabancılara Türkçe öğretimi alanında geçmişten günümüze kadar birçok eser verilmiştir. Bu eserlerin bir kısmı kitap halinde basılmıştır. Bir kısmı ise tez ya da makale olarak yazılmıştır. Bu çalışmada bugüne kadar yapılan tez çalışmalarından örnekler listelenmiştir:

Tarihsel açıdan yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan eserler.

Karahanlı sahası eserleri

Dîvânu Lugâti't-Türk: Dîvânu Lugâti't-Türk, Araplara Türkçeyi öğretmek için yazılmıştır. Bundan dolayı kitabın giriş bölümü ve açıklamaları Arapça yazılmıştır. Madde başlıkları, Arap sözlükçülük kültürüne uygun olarak sıralanmıştır. “Türkçe madde başlıkları Arapça sözcük gruplandırılmasına (hemzeli, salim, şeddeli vb.) ve kafiyelere uygun olarak düzenlenmiştir. Kafiyesi aynı olan kelimeler tek bir başlık altında toplanarak kendi içlerinde alfabe sıralamasına uygun olarak sıralanmıştır” (Göçer, Tabak ve Coşkun, 2012, s. 74).

Harezmi ve Kıpçak Sahası Eserleri

Codex Cumanicus: Codex Cumanicus, Karadeniz'in kuzeyinde yaşayan Kıpçak Türklerinden Alman ve İtalyan misyonerler tarafından toplanmış iki kısımlık bir kitaptır. Kıpçakların o döneme ait yazı diline değil, konuşma diline dikkat edilerek hazırlanan bir kitaptır. Eser iki bölümden oluşur:

İtalyan Bölümü: 55 yaprak, 110 sayfadan oluşur. İki sözlük listesi bulunur. Sözlükler Latince-Farsça-Kıpçakça'dır. İlk sözlük listesi alfabetik, ikinci liste tematiktir. İtalyan bölümünde bazı dil bilgisi bölümlerine yer verilmiştir.

Alman Bölümü: “27 yaprak ya da 54 sayfadır. İki sözlük listesi ve bazı metinlerden oluşur. Birinci liste Kıpçakça-Almanca, ikinci liste Kıpçakça-Latince sözlükten oluşmaktadır. Metinlerin içinde İncil'den bölümler, ilahiler, bilmece ve atasözleri bulunmaktadır. Metinlerin Latince çevirilerine de yer verilmiştir”(Ercilasun, 2004, ss. 386-387).

Kitâbü'l-İdrâk li-Lisani'l-Etrâk: “Arapça-Kıpçakça şeklinde hazırlanmış olan bu kitap, Mısır Kıpçak döneminin temel kitaplarından. Mısır'ın başkenti Kahire'de yazılan bu kitap Dîvânu Lugât'it Türk gibi Araplara Türkçeyi öğretmek için yazılmıştır” (Gülensoy, 2005, s. 401). “Eser, Endülüslü doğumlu Ebu Hayyan Muhammed bin Yusuf tarafından kaleme alınmıştır. Mısır'da 18 Aralık 1312 tarihinde yazımı tamamlanan bir sözlük ve gramer kitabı olan Kitâbü'l-İdrâk li-Lisani'l-Etrâk Arap sözlükçülük geleneğine uygun olarak hazırlanmıştır” (Özyetgin, 2001, ss.40-42) Eser, Endülüslü Ebu Hayyan Muhammed bin Yusuf kitabın yazarıdır. Mısır'da 18 Aralık 1312 tarihinde yazılan bir sözlük ve dilbilgisi kitabı olan Kitâbü'l-İdrâk li-Lisani'l-Etrâk Arap sözlükçülüğüne göre hazırlanmıştır (Gülensoy, 2005, s. 401).

Et-Tuhfetü'z-Zekiyye Fi'l-Lugati't-Türkiyye: “Arap alfabesine göre düzenlenen bu Kıpçakça kitap bir sözlük ve dil bilgisi kitabıdır. Yazarı belli olmadığı için anonim bir kitaptır.

İki ana bölümden oluşur kitabın ilk bölümünde alfabetik olarak Kıpçakça ad ve eylemler bulunmaktadır. İkinci bölümde şorsel bilgisi verilmiştir. Yaklaşık olarak 2000 sözcük olan kitapta bulunan sözcükler tümevarım yöntemiyle ele alınmış ve ele alınan sözcüklerin günlük yaşamda kullanılan sözcüklerden olmasına dikkat edilmiştir. Kitap, dil bilgisi bakımından incelendiği zaman başlangıç düzeyinde olmadığı hatta ileri seviyedeki Türkçe öğretimine göre hazırlandığı anlaşılmaktadır” (İşcan, 2012, s. 15).

Bülgatü'l-Müşâtâk fi-Lûgati't-Türk ve'l-Kıfçak: “Arapça-Türkçe bir sözlük olan kitap, XIV. yüzyılın ikinci yarısı ile XV. yüzyılın başlarında yazılmıştır. Kitabı yazan kişi Cemaleddin Ebu Muhammed Abdullah ed-Türki isimli Türk bir yazardır. Yazarın hedefi gündelik konuşma Türkçesini öğretmektir. Yazar tarafından, yabancı dil öğretim yöntemlerinden dil bilgisi tercüme yöntemi karşılaştırmalı dil bilim ilkelerine uygun olarak kullanılmıştır” (İşcan, 2012, s. 14).

El-Kavânînü'l-Küllîyye li-Zabti'l-Lûgati't-Türkiyye: “Sözlük bölümünün olmaması ve sadece dil bilgisine yer vermesi ile diğer Memlük sahası eserlerinden ayrılmaktadır. Dil bilgisinin içinde de sözcük listeleri bulunmaktadır. Eser; eylem, ad ve ekler olmak üzere üç kısma ayrılmıştır” (Ercilasun, 2004, s. 393).

Kitâb-ı Mecmû-ı Tercümân-ı Türkî ve Acemî ve Mugâlî: “XIV. yüzyılın ikinci yarısında yazılan ve 63 yapraktan oluşan kitap, Arapça-Türkçe ve Moğolca-Farsça bir sözlüktür. Eser “Türkçe, Farsça ve Moğolcanın çeviri kitabı” anlamına gelir” (Barın, 2010'dan akt. Ercilasun, 2004, s.389). “Yazarı bilinmemekle birlikte bir Arap dilci tarafından yazılmış olan eserde renkler, giyim, kuşam, insana ait iç ve dış özellikler gibi türlü başlıklar bulunur. Tüme varım yöntemi kullanılarak hazırlanan sözlükte 2000 sözcüğün hedef dildeki karşılığı verilmektedir” (İşcan , 2012, s. 18).

Çağatay sahası eserleri:

Muhâkemetü'l-Lugateyn: “Muhâkemetü'l-Lugateyn, Ali Şîr Nevâî tarafından 4 Aralık 1499 (905) yılında Türkçenin Farsçadan üstünlüğünü kanıtlamak amacıyla yazılan eserde Türkçe ile Farsça imla yönünden karşılaştırılmıştır. Ali Şîr Nevâî eserini 58 yaşında olgun bir şair ve devlet adamı iken kaleme almıştır. Eserin temel konusu birkaç yönden Türkçenin Farsçadan daha üstün bir dil olduğunu kanıtlamaktır. Bu eser Nevâ'nin milli dil bilincine sahip ve bilinçli bir Türk milliyetçisi olduğunu göstermektedir” (Bulut, 2017, s. 37).

Kitâb-ı Zebân-ı Türkî: “Eser Çağatayca-Farsça bir sözlüktür. 1658-1707 yıllarında kaleme yazılan kitap hem sözlük hem de gramer kitabıdır” (Caferoğlu, 2000, s. 226).

Senglâh Lugati: “Mirza Mehdî Han tarafından 1758-1760 yılları arasında yazılmış Çağatayca Farsça bir sözlük olan Senglâh Lugati 'nin sözcük sayısı yaklaşık 6000'dir” (Ercilasun, 2004, s. 428).

El-Tamğa-yı Nâsirî: “1849-1896 yılları arasında Şeyh Muhammed Salih tarafından yazılmıştır. Farsça-Türkçe bir sözlüktür” (Caferoğlu, 2000, s. 227).

Feth-Ali Kaçar Lûgati: “İran coğrafyasında yazılmış Çağatay sözlüklerinin en hacimlidir. 19. yüzyılda yazılmıştır” (Caferoğlu, 2000, s. 227).

Lugat-i Çağatay ve Türkî-i Osmânî: “Kitabın giriş bölümünde üç farklı önsöz bulunmaktadır: Önsöz, Mukaddime-i Çağatay, Müellifin Manzûme-i Çağatayî Mukaddimesidir. İlk önsözde Şeyh Süleyman Efendi Çağatay Türkçesinin dünyadaki temel dillerden biri olduğunu, Orta Asya'daki kavimlerin bu dili konuştuğunu ifade etmiştir” (Kaman, 2019, s. 73).

Anadolu sahası eserleri:

Eski Oğuz Türkçesi Eserleri

Hilyetü'l-İnsan ve Heybetü'l-Lisan: “Farsça, Türkçe ve Moğolca sözlükleri içeren kitap ‘İnsanın Güzel Sıfatları ve Dilin Büyüklüğü’ anlamına gelmektedir. Kitapta Karahanlıca, Azerice ve Türkmençeye özgü dil özelliklerine yer verilmiştir. Sözlükte kelimelerin gündelik hayattan seçilmiş olmasına dikkat edilmiştir. Dil öğretimi açısından da tümevarım yöntemi ile dil bilgisi çeviri yöntemi kullanılmıştır” (İşcan, 2012, s. 18). Abdurrahman Güzel (2012)’e göre “Eski Anadolu Türkçesi kapsamına girebilecek yabancılara Türkçe öğretimiyle ilgili tek eser İbn Mühennâ Lügati olarak da bilinen ‘Hilyetü'l-insan ve Heybetü'llisân’dır’.

Osmanlı Türkçesi: “Anadolu sahasında XVI. yüzyıldan itibaren Osmanlı Türkçesi kullanılmaya başlamıştır. Bilhassa Osmanlı Devletinin hâkim olduğu sahalarda edebi dil olarak kullanılan Osmanlı Türkçesi 20. yüzyıl başlarında Genç Kalemler hareketiyle nihayete ermiştir” (Ercilasun, 2004, s. 461).

Çakmak, 2014’e göre son dönemlerde Türkiye’nin giderek artan ekonomik ve siyasi gücüne bağlı olarak Türkçenin ve Türk kültürünün öğretilmesi ayrı bir önem kazanmıştır. Bu bakımdan bilhassa yabancılara Türkçe öğretimi konusu titizlikle ele alınmalı ve sistemli bir Görsel de yürütülmelidir. Türkiye’de değişen ve gelişen yapının somut örnekleri arasında 1984 tarihinde Ankara TÖMER’in kuruluşundan itibaren sistemli ve kurumsal olarak Türk dilini yabancı öğrencilere Türkiye’de ya da dünyanın farklı yerlerinde öğretmesi gösterilebilir. 2009’da faaliyete geçen Yunus Emre Enstitüsü ve Maarif Vakfı aracılığıyla dünyanın dört bir yanındaki çocuk, genç ve yetişkin öğrencilere uzmanlar tarafından Türkçe öğretilmektedir.

Yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi alanında kullanılan ders kitapları.

(1941), Kâşgarlı Mahmud: Dîvânü Lûgat-it-Türk (Tıpkıbasım). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

(1941), Atalay, Besim: Et-Tuhfetü'z-Zekiyye Fi'l-Lügati'tTürkiyye: İstanbul: TDK Yayınları.

(1964) Tahir Nejat Gencan: Türkçe Öğreniyorum - Yabancı Uyruklu Öğrenciler için- İstanbul: Edebiyat Fakültesi Basımevi.

(1981), Can KAYA: Yabancılar için Türkçe – İngilizce Açıklamalı Türkçe Dersleri: ODTÜ Yayınları

1984 - S. Sami Uysal: Yabancılar Türkçe Dersleri: Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş

1986 - Hengirmen, Mehmet: Türkçe Öğreniyorum I, II, III ve Ekleri: Ankara

1987- Güzel Türkçe'yi Öğreniyorum 1, 2, 3, (N. Koç İnkılap Kitapevi)

1987 - Nurettin Koç: Güzel Türkçeyi Öğreniyorum (Öğrenci Kitabı 1, 2, 3) İstanbul: İnkılâp Kitabevi

1990 - Sümer Güven: Türkçe Öğreniyoruz I. İstanbul: Engin Yayınları.

1996 - Alî Şîr Nevâyî: Muhâkemetü'l-Lugateyn İki Dilin Muhakemesi (Haz. F.

Sema Barutçu Özönder). Ankara: TDK Yayınları.

1996- Gürkan Vural: Türkçe 'ye Doğru 1.2.3, İstanbul: Öz-EğitDer Yayınları.

1999 - Mustafa Çetin: Türkofoni Türkçe Öğren 1, 2, 3, 4, 5, 6. İstanbul: Dil Evi Yayınları.

1999 - Oleg Kabardin: Türkçe Öğreniyorum. İstanbul: Multilingual Yabancı Dil Yayınları

1999- Türkofoni Türkçe Öğren 1, 2, 3, 4, 5, 6 (Türkofoni Yayınları)

1999-Türkçe /Turkish (Boğaziçi Üniversitesi Dil Merkezi –Sumru Özsoy)

1999- Lehrerhandbuch by Margarete I. Ersen –Rasch, Hayrettin Seyhan: Güle Güle

2000- Hikmet Sebüktekin: Turkish for Foreigners Vol. 1: Yabancılar İçin Türkçe, Cilt. 1 (3. Basım). İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.

2000 - Tuncay Öztürk, Sezgin Akçay, Hüseyin Duru, Salih Gün, Hüseyin Bargan, Hamza Özsoy ve Abdullah Yiğit: Yabancılar İçin Adım Adım Türkçe Ders Kitabı 1.İstanbul: Dilset Yayınları

2000 - Tuncay Öztürk, Sezgin Akçay, Hüseyin Duru, Salih Gün, Hüseyin Bargan, Hamza Özsoy ve Abdullah Yiğit: Yabancılar İçin Adım Adım Türkçe Ders Kitabı 1.İstanbul: Dilset Yayınları

2002 - Tuncay Öztürk, Sezgin Akçay, Hüseyin Duru, Salih Gün, Hüseyin Bargan, Hamza Özsoy ve Abdullah Yiğit: Yabancılar İçin Adım Adım Türkçe Ders Kitabı 3.İstanbul: Dilset Yayınları

2002 - Tuncay Öztürk, Sezgin Akçay, Hüseyin Duru, Salih Gün, Hüseyin Bargan, Hamza Özsoy ve Abdullah Yiğit: Yabancılar İçin Adım Adım Türkçe Ders Kitabı 4.İstanbul: Dilset Yayınları

2002 - Hikmet Sebüktekin: Turkish for Foreigners Vol. 2: Yabancılar İçin Türkçe, Cilt. 2 (3. Basım). İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları

2002 - Emine Açıkgöz, Emel Zeytin ve Selen Doğan: Hitit Yabancılar için Türkçe 1.

Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.

2002 - Emine Açıkgöz, Emel Zeytin ve Selen Doğan: Hitit Yabancılar için Türkçe 2.

Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.

2002 - Emine Açıkgöz, Emel Zeytin ve Selen Doğan: Hitit Yabancılar için Türkçe 1.

Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.

2003 - Tuncay Öztürk, Sezgin Akçay, Hüseyin Duru, Salih Gün, Hüseyin Bargan, Hamza Özsoy ve Abdullah Yiğit: Yabancılar İçin Adım Adım Türkçe Ders Kitabı 5. İstanbul: Dilset Yayınları

2003 - Tuncay Öztürk, Sezgin Akçay, Hüseyin Duru, Salih Gün,

Hüseyin Bargan, Hamza Özsoy ve Abdullah Yiğit: Yabancılar İçin Adım Adım Türkçe Ders Kitabı 6. İstanbul: Dilset Yayınları

2004 - Hakan Yılmaz ve Zeki Sözer: Yabancı Dilim Türkçe Öğretim Seti-Dilmer Yayınları

2005 - Tuncay Öztürk, Sezgin Akçay, Abdullah Yiğit, Ercan Taşdemir ve Serkan: Yeni Öğrenenler İçin Gökkuşluğu Türkçe Ders Kitabı 1-2. İstanbul: Dilset Yayınları.

2005 - Murat Özbay ve Fahri Temizyürek: Türkçe Öğreniyoruz Güneş- Ders Kitabı 1. Ankara: TİKA Yayınları.

2005 - Murat Özbay ve Fahri Temizyürek: Türkçe Öğreniyoruz Güneş Ders Kitabı 2. Ankara: TİKA Yayınları.

2005 - Murat Özbay ve Fahri Temizyürek: Türkçe Öğreniyoruz Güneş- Ders Kitabı 3.

Ankara: TİKA Yayınları.

2005 - Murat Özbay ve Fahri Temizyürek: Türkçe Öğreniyoruz Güneş- Ders Kitabı 4.

Ankara: TİKA Yayınları

2005- Türkçe Öğreniyoruz 1, 2, 3.4.5.6 (M. Hengirmen, N. Koç. Engin Yayınları)

2006 - Tuncay Öztürk, Sezgin Akçay, Hüseyin Duru, Salih Gün, Hüseyin Bargan,

Hamza Özsoy ve Abdullah Yiğit: Yabancılar İçin Gökkuşuğu Türkçe Ders Kitabı 1.

İstanbul: Dilset Yayınları.

2006 - Tuncay Öztürk, Sezgin Akçay, Hüseyin Duru, Salih Gün, Hüseyin Bargan,

Hamza Özsoy ve Abdullah Yiğit: Yabancılar İçin Gökkuşuğu Türkçe Ders Kitabı 2. İstanbul:

Dilset Yayınları

2006 - Emine Şenduran: Bu Ne Demek / Başlangıç Düzeyi Ders Kitabı 1- 2 - Alıştırma

Kitabı Cd'li (Kutulu Set). İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi.

2006 - İsa Özkan: Yabancılar İçin Türkçe 1, 2. Ankara: Gazi Üniversitesi Yayınları.

2007 - Güniz Evirgen: Learning Turkish Step by Step. İstanbul: Cinius Yayınları.

2010 - Yusuf Polat: Türkçenin Kapıları - Yabancılar İçin Türkçe Turkish for Foreign

Learners - Ankara: Kurmay Yayınları.

2010 - N. Engin Uzun (Ed.): Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Temel A1-A2 (Ders

Kitabı, Öğretmen Kitabı, Çalışma Kitabı). Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.

2010 - N. Engin Uzun (Ed.): Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Orta B1 (Ders Kitabı,

Çalışma Kitabı) Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.

2010 - N. Engin Uzun (Ed.): Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Yüksek B2-C1 (Ders Kitabı, Çalışma Kitabı). Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.

2011 - Hakan Bayezid ve Servet Kemikli: Türkçe Öğreniyoruz - Yabancılar için Türkçe İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım.

2011- Adım adım Türkçe Öğretim Seti (Dilset Yayınları) ; Gökkuşuğu Öğretim Seti

2012 –F. Bölükbaş, F. Keskin, E. Gedik, , F. Özenç: İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı A1 –İstanbul: Kültür Sanat Basımevi

2012 - F. Bölükbaş, F. Keskin, E. Gedik, , F. Özenç, G. Gönültaş, H. Tokgöz, G. Ünsal: İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı A2 – İstanbul: Kültür Sanat Basımevi

2012 – F. Bölükbaş, F. Keskin, E. Gedik, , F. Özenç, G. Gönültaş, H. Tokgöz, G. Ünsal: İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı B1 – İstanbul: Kültür Sanat Basımevi

2012 – F. Bölükbaş, F. Keskin, E. Gedik, , F. Özenç, G. Gönültaş, H. Tokgöz, G. Ünsal: İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı B2 – İstanbul: Kültür Sanat Basımevi

2012 – F. Bölükbaş, F. Keskin, E. Gedik, , F. Özenç, G. Gönültaş, H. Tokgöz, G. Ünsal: İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı C1 – İstanbul: Kültür Sanat Basımevi

2013- İbrahim DİLEK: İpekyolu Yabancılar İçin Türkçe – Türk Ocakları Eğitim ve Kültür Vakfı, Ankara

2013- M Kurt, -N. Temur: Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı A1 - Gazi Üniversitesi – TÖMER

2013- M Kurt, -N. Temur: Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı A2 Gazi Üniversitesi – TÖMER

2013- M Kurt, -N. Temur: Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı B1 - Gazi Üniversitesi –
TÖMER

2013- M Kurt, -N. Temur: Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı B2 - Gazi Üniversitesi –
TÖMER.

2013- M Kurt, -N. Temur: Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı C1 - Gazi Üniversitesi –
TÖMER.

2013 - V. D. Günay, Ö. Fidan, B. Çetin, F. Yıldız: İzmir Yabancılar için Türkçe A1
Ders ve Alıştırma Kitabı. 2. Baskı. Papatya Yayıncılık.

2015- İbrahim Gültekin, Mahir Kalfa, İbrahim Atabey, Filiz Mete, Aydan Eryiğit ve
Uğur Kılıç: Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti: Yunus Emre Enstitüsü

2015- V. D. Günay, Ö. Fidan, B. Çetin, F. Yıldız (Yayına hazırlayanlar): İzmir
Yabancılar için Türkçe B1 Ders ve Alıştırma Kitabı. 2. Baskı. Papatya Yayıncılık.

2015 - V. D. Günay, Ö. Fidan, B. Çetin, F. Yıldız (Yayına Hazırlayanlar) : İzmir
Yabancılar için Türkçe B2 Ders ve Alıştırma Kitabı. 2. Baskı. Papatya Yayıncılık.

2015 - Günay, D. , Yıldız, F. , Çetin, B. , Köleci, E. , Oryaşın, U. , Atak, A. , Demirhan,
Y. , Tülü, T. , Şen, E. (Yayına Hazırlayanlar): İzmir Yabancılar için Türkçe C1 Ders Kitabı,
Papatya Yayıncılık

2015- Hikmet Sebüktekin: Turkish For Foreigners: Yabancılar İçin Türkçe Cilt: 1,2;
Boğaziçi Üniversitesi Yayınları

2018- Harran Yabancılar İçin Türkçe Öğretimi İrem Yayıncılık- Harran Üniversitesi

2018- Yabancılar için Türkçe Görüntülü Eğitim Seti - Elit Eğitim (Kahriman, Dağtaş, Çapoğlu ve Ateşal, 2013).

(2018) - Avcı Y. - Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi- Bengü- Başlangıç Seviyesi A1-

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kitap incelemesi alanında yapılmış tezler.

Ak, D. (2011). *İkinci Dil Öğretim Kaynaklarında Yer Alan Anlama Etkinliklerinin Karşılaştırılması: Yeni Hitit ve New Headway Örnekleme*, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Aksoy, B. (2011). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Ders Kitaplarında Türk İmgesi*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Apaydın, Z. (1996). *Türkçe Öğreniyoruz ve The New Cambridge English Course 1 Ders Kitapları Alıştırmalarına Çözümleyici ve Eleştirisel Bir Yaklaşım*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Erer, N. G. (2011). *Türkçe ve İngilizcenin Yabancı Dil Olarak Öğretilmesinde Kullanılan İki Seri Kitabın Sözcük Öğretimi Açısından Karşılaştırılması*, Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

İşçi, C. (2012). *Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kullanılan „Yeni Hitit“ Ders Kitabının Dil Becerisi ve Kültür Açısından İncelenmesi*, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir.

Pilica, B. (2005). *Türkiye’de Türkçenin ve İngilizcenin Yabancı Dil Olarak Öğretilmesinde ve Öğrenilmesinde Ders Kitabının Rolü: Bir Vaka Çalışması*, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Pirinç, D. (2010). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Ortaçların İncelenmesi ve Öğretimi -Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı Orta 2 Örneğinde-*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Samık, E. (2006). *C. E. F. A1 Düzeyi İçerik İncelemesi (Avrupa Konseyi Çerçeve Programı)*, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Tunay, A. (2010). *Avrupa Dil Çerçevesinin Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarına Uygulanışının Değerlendirilmesi*, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale.

Uysal, B. (2009). *Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metni Doğrultusunda Türkçe Öğretimi Programları ve Örnek Kitapların Değerlendirilmesi*, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bolu.

Ülker, N (2007). *Hitit Ders Kitapları Örneğinde Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kültür Aktarımı Sürecine Çözümleyici ve Değerlendirici Bir Bakış*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Şahin, G. S. (2007) . *Kültürlerarası İletişimsel Yeterlilik: Yabancı Yetişkinler İçin Hazırlanmış Bir Türkçe Öğretim Materyali Setinin Değerlendirilmesi*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.

Yavuz, N. (2003). *Yabancı Dil Olarak Almanca ve Türkçenin Öğretiminde Kullanılan Bazı Ders Kitaplarının Dilsel Yönlendirme Açısından Çözümlemesi*, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ad

Çocuklar için Türkçe öğretiminde yapılan çalışmalar. Çocuklar İçin Türkçe (ÇİT)

Seti: 6-9 yaş hedef kitle için 4 ders ve 4 öğretmen kitabı ile dinleme CD'lerinden oluşmaktadır.

Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanmıştır.

Resim 1 Çocuklar İçin Türkçe

Türkçe Öğreniyorum Seti: 10-15 yaş hedef kitle için 4 ders ve 4 çalışma kitabı ile dinleme CD'sinden oluşmaktadır. Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanmıştır.

Türkçe Öğreniyorum Seti: 10-15 yaş hedef kitle için 4 ders ve 4 çalışma kitabı ile dinleme CD'sinden oluşmaktadır. Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanmıştır.

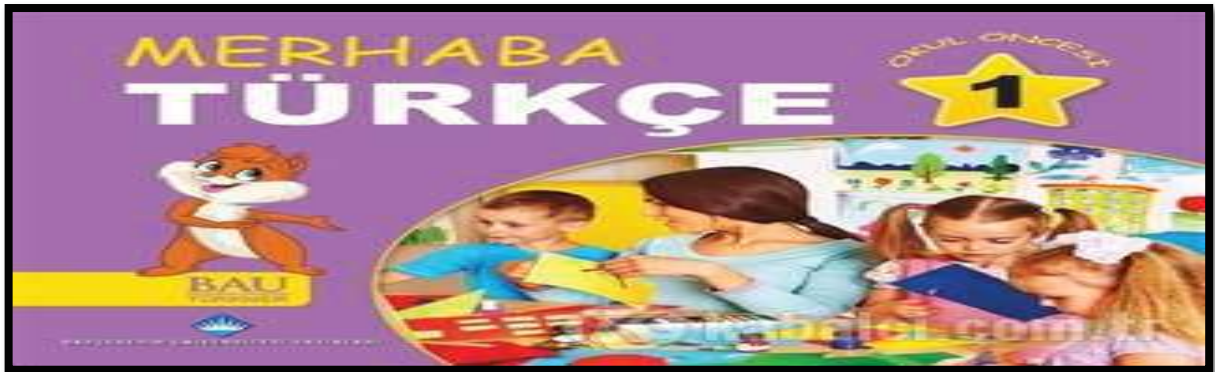
Resim 2 Türkçe öğreniyorum

Yedi İklim Türkçe Seti: 15 yaş üzeri Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanmıştır.

Resim 3 Yedi İklim Türkçe Seti

Bahçeşehir Üniversitesi TÜRKMER tarafından hazırlanan Merhaba Türkçe: Adından da anlaşılacağı üzere okul öncesi yaş grubunu yani 4-6 yaş arası çocuklar için hazırlanmış üç seriden oluşan bir kitaptır.

Resim 4 Merhaba Türkçe

Yeni Dünya Türkçe: Okul çağı 7-11 yaş arası çocukları kapsayarak hazırlanmış iki seriden oluşan bir kitaptır. Seda Bütün tarafından hazırlanmıştır.

Yeni Hayat, Enver GEDİK tarafından hazırlanmıştır.

Resim 5 Yeni Hayat İstanbul

ABC Çocuklar İçin Türkçe Öğretim Seti Ders Kitabı. A1.1 - A1.2- A2.1- A2.2 kitaplarından oluşmaktadır.

Resim 6 ABC Çocuklar İçin Türkçe Öğretim Seti

Alanyazın

Dil. Dil, insanlığın var oluşundan beri süregelen doğal bir iletişim aracıdır.

Sosyalleşmenin simgesi ve kaynağıdır. Dil ile karmaşık olan ilişkiler düzelebilir ve anlaşma sağlanabilir. Dünya üzerinde çok sayıda millet ve buna bağlı olarak yine çok sayıda dil bulunmaktadır. Dil, sadece aynı kültürün ve toprağın paylaşıldığı bireylerle iletişim kurmak değildir. Teknolojinin gelişmesine bağlı olarak birbirine çok uzak olan, ortak kültürü ve yaşantısı olmayan ülkeler dahi dil aracılığı ile iletişim kurmakta ve ihtiyaçlarını gidermektedirler.

“Dil, insanlar arasında anlaşmayı sağlayan en doğal araçtır; kendi kurallarına bağlı olarak yaşayan ve gelişen canlı bir varlık olmasının yanında, aynı ülkeyi paylaşan bireyleri buluşturan, seslerden meydana gelmiş mükemmel bir yapıdır” (Ergin, 2005, s. 13). Dil, insanlar arasında iletişimi ve bildirişimi sağlayan en önemli araçtır. İnsanoğlu, dil ile kültürünü, örf, adet, ananesini; duygusunu, bilgi ve becerisini, kısacası insana dair her şeyi dil aracılığıyla aktarabilmektedir. Dil, canlı bir varlık olduğu için süreklilik ve değişim göstermiştir. Milletler dillerini kaybetmemek için çok mücadele vermişlerdir. Özellikle de Türk milleti bu konuda çok hassas ve dikkatli olmaya çalışmıştır.

İnsanoğlunun geleceğe bir şeyler bırakabilmesi dil sayesinde olmuştur. En genel tanımıyla dil anlaşmayı sağlayan en önemli vasıta. Dil sayesinde ihtiyaçlarımızı karşılar farklı ülkeler ile farklı konularda alışveriş yapabilir yeni kültürleri tanıma fırsatı buluruz.

Gazi Mustafa Kemal’e göre “Millî his ile dil arasındaki bağ çok kuvvetlidir. Dilin millî ve zengin olması, millî hissin inkişafında başlıca müessirdir” (Hatipoğlu, 1932, s. 7). Atatürk Türk dilinin bir zamanlar çok güçlü ve zengin olduğuna gerçekten inanmış ve 1932 yılında kurduğu Türk Dili Tetkik Cemiyeti’nin kuruluş amacını şöyle belirtmiştir: “Cemiyetin

maksadı, Türk dilinin öz zenginliğini meydana çıkarmak, onu dünya dilleri arasına, değerine yaraşır yüksekliğe erdirmektir” (Hatipoğlu, 1932, s. 37). Atatürk Türk diline çok değer vermiştir. Dilin gelişmesi ve yabancı sözcüklerden arındırılması için bizzat öncülük etmiştir. Dilin millî bir his olduğunu her zaman vurgulamıştır. Türk tarihinin ve dilinin zenginliğini ortaya çıkarmak için Türk Dil Kurumunu ve Türk Tarih Kurumu’nun kurulması için çok çaba sarf etmiştir.

“Dil, düşünce, duyu ve isteklerin, bir toplumda ses ve anlam yönünden ortak olan ögeler ve kurallardan yararlanılarak başkalarına aktarılmasını sağlayan çok yönlü çok gelişmiş bir dizgedir” (Aksan, 2003, s.55). “Dil, bireylerin ihtiyacından ortaya çıkan bir yapı olmakla birlikte insanın tabiatında da bulunan bir şeydir. Dil, insanlığın var oluşundan beri insanla birlikte doğal olarak gelişen bir şeydir. Dil, doğal bir yol ile göğüsten çıkar ve sözcükler aracılığıyla iletişimi sağlar” (Akarsu, 1987, s. 8). Kaplan (2000)’a göre “Dil tıpkı bir milletin duyu, düşünce ve hayatının barınağı, korunağıdır” demiştir. Dil, ait olduğu toplumu dışarıdan gelecek tehlikeli durumlara karşı korur ve toplumun geleneğinin devam etmesini sağlayan en önemli araçtır. Dil ile kültürel ögelerin geleceğe aktarılması kolaylaşmaktadır. Yazılı ve sözlü kültürel ögeler kültürün taşıyıcısı durumundadır ve bunlar dil aracılığıyla gerçekleşmektedir.

Aksan (2003)’a göre “Dil, bir anda düşünemeyeceğimiz kadar çok tarafı olan, değişik açılardan bakınca farklı nitelikleri beliren, kimi sırlarını bugün de çözemediğimiz sihirli bir varlıktır.” Dili anlayabilmek için dilin konuşulduğu coğrafyada zaman geçirmek ve yaşamak gereklidir. Dil öğrenmek, kurallar ile gerçekleşebilir fakat dilin felsefesini anlamak dilin yaşatıldığı coğrafyada nefes almak ve dili algılamakla gerçekleşebilir.

Dilin yapısı, ait olduğu bireylerin yapısıyla örtüşmektedir. Dilin konuşurları ile iletişime geçmek, konuşurların hislerini anlamak dilin edinilmesini kolaylaştıracaktır. “Dil toplumun aynası hatta bir nevi evi gibidir” der Alman filozofu Heidegger. İnsanın dünya üzerindeki yerini

ve önemini belirleyen dildir. Konuşma becerisi insanı diğer canlılardan ayıran en temel özelliklerden biridir. İnsana ait duygu, düşünce ve istekleri yansıtan ve insanın hayatını devam ettirebilmesi için gerekli iletişimi sağlayan dildir.

İnsanın doğduğu andan itibaren ailesinde ve çevresinde duyduğu ve edindiği dile ana dil denmektedir. Ana dil, bireyin doğduğu kültüre ve aile yapısına göre bazen bir bazen birden fazla olabilir.

Ana dil, bireyleri birbirine bağlar ve bireylerin ulus olmasını sağlayan en önemli etkenlerden birisidir. Ana dil aynı milletin sevinçlerini, hüznelerini, değerlerini kendi içlerinde paylaşmalarını ve gelecek kuşaklara aktarabilmelerine katkıda bulunmaktadır. Aynı zamanda ana dil, kültürün yok olmasını engellemekle birlikte ait olduğu milletin kültürünü devam ettirmesine yardım etmektedir. “Ana dilini bireyler duyarak görerek ve yaşayarak edinmektedirler; fakat eğitim hayatına adım attıktan sonra daha önce edinilen dili öğretmenler ve kitaplar aracılığıyla planlı ve daha resmî bir şekilde öğrenmeye başlarlar” (Sertoğlu Telçeker, 2019).

Ana dil sevgisi, yaratılıştandır ve küçük yaşlarda ortaya çıkar. Çocuk, ana dilini öncelikle ailesinden öğrenir. Daha sonra ise sokakta ya da okulda akranlarıyla oynayarak okulda kitapları okuyarak eğitim aldığı öğretmenlerini dinleyerek dilini geliştirir. Çevresinden duyduğu ve edindiği her söz, çocuğun kişiliğine katkı sağlayan önemli bir malzemedir. Çocuk ana dilinin kurallarını Dil bilgisi dersleriyle öğrenecektir. Dili sevip benimsemesine ve hatta diliyle özgün eserler çıkarmasına Edebiyat dersleri yardım edecektir (Güzel, 2014, s. 26).

Sever (2004)’e göre anadili öğretiminin genel amaçları şunlardır:

1. Öğrencilere izlediklerinin dinlediklerinin, okuduklarının tam ve doğru olarak anlama gücü kazandırılması,

2. Öğrencilere duygu, düşünce, tasarım ve yaşantılarını söz ya da yazıyla doğru ve amacına uygun olarak anlatma yeteneği ve alışkanlığının kazandırılması,
3. Öğrencilere Türk dilinin sevdirmesi, kurallarının sezdirilip benimsetilmesi, onların Türkçeyi bilinçle ve özenle kullanmaya yöneltmesi,
4. Öğrencilere sürekli ve düzenli olarak okuma alışkanlığının ve zevkinin kazandırılması, öğrencilerin düzeyine uygun kültürel ve sanatsal etkinliklerin izleme-dinleme zevk ve alışkanlığının kazandırılması, onların estetik duygularının geliştirilmesine katkı sağlanması
5. Öğrencilerin söz dağarcığını zenginleştirilmesi, onların duygu ve düşünce evreninin genişletilmesi; yorum gücünün geliştirilmesi,
6. Öğrencilerin ulusal duygu ve ulusal coşkusunun güçlendirilmesinde kendi paylarına düşen görevi yapmanın öğretilmesi,
7. Öğrencilere Türk ve dünya kültürünün ürünlerinin tanıtılması,
8. Öğrencilere Türk kültürünü tanımalarında ve benimsemelerinde, Türk yurdunu, ulusunu doğayı, yaşamı ve insanlığı sevmelerinde yardımcı olunması
9. Öğrencilere bilimsel, eleştirel, doğru, yapıcı ve yaratıcı düşünme yollarını kazandırmada Türkçe dersinin payına düşeni gerçekleştirmesi olarak sıralanmıştır

Dil edinimi ve dil öğrenimi. Dil edinimi ve öğrenimi arasında önemli bir fark olduğu araştırmacılar tarafından vurgulanmaktadır. Mesela Krashen tarafından, dil edinim işlevinin doğal bir gelişim süreci içinde gelişme gösterdiğini ve bilinçli olarak kullanılmadığı ifade edilmiştir. Buna göre dil ediniminde dil bilgisi yapısı ya da dil bilgisi öğretimi olmadığı için dil kendiliğinden yani doğal olarak gelişme göstermektedir.

Dil öğreniminde ise dilin kuralları ve yapısı ile öğrenildiği görülmüştür. Dili kullanan kişi bilinçli bir şekilde dil bilgisi kurallarına dikkat ederek iletişim gerçekleştirmeye

çalışmaktadır. Bu durum dilin akıcı olma özelliğine engel olmaktadır. Chomsky tarafından davranışçı bilimcilere karşı çocukların dünyaya dil edinebilecekleri bir sistemle geldikleri teorisi ortaya atılmıştır (Chomsky 1968 'e akt. (Bedir, 2019, s. 15). Çocuklar dili çevresindeki kişilerle iletişime geçince edinmeye başlar. Dil edinme sürecinde dilin yapısını ve dile ait olan kültür de farkında olmadan edinilmektedir.

Dil edinimi genetik ilkelere bağlıdır. Kişinin sağlıkla ilgili problemi yoksa kolaylıkla ana dilini edinebilir. Çünkü ana dili doğal bir süreç içinde gelişme göstermektedir. Çocuğun ana dilini edinme sürecinde özel olarak çaba ya da zaman harcamasına gerek yoktur. Dilin öğreniminde ise öğrenme ve öğretme süreci ortaya çıkmaktadır.

Bedir (2019)' e göre dil ediniminde ve dil öğreniminde benzerlikler ve farklılıklar bulunmaktadır. Bu benzerlik ve farklılıklar tablo içerisinde şu şekilde gösterilmiştir:

Tablo 1 *Dil Ediniminde ve Dil Öğreniminde Benzerlikler ve Farklılıklar*

Dil Edinimi	Dil Öğrenimi
Evrensel dil becerileri geçerlilik gösterir.	Evrensel dil bilgisi kuralları temel oluşturur.
Öngörülebilir aşamalar vardır ve belirli yapılar belirli düzende ilerleyerek verilir.	Öngörülebilir aşamalar vardır ve belirli yapılar belirli düzende ilerleyerek verilir.
Tüm insanlar edinebilir ve bu işlem doğal süreçte gerçekleşir.	Herkes öğrenemez ve edinemez. Çoğunlukla çaba gerektirir.
Dil öğrenimini etkileyen bir engel yoksa her zaman dil edinilebilir.	Sınıf ortamında öğrenme gerçekleştiği için otantik olarak ya da ana dile yakın şekilde edinmeleri nadirdir.
Çocuklar cümle kurabilme için dinleme, mırıldanma, tek sözcük, iki sözcüklü ifadeler gibi dönemlerden geçmek için birkaç yıl harcarlar.	Daha büyük yaştaki öğrencilerin ikinci dili edinmeleri daha hızlıdır.
Dil ediniminde ana dili konuşanlar ile pratik imkânları çoktur.	Dil öğreniminde ise ana dili konuşanlar ile pratik yapma imkânına sahip olabilir ya da olmayabilir.
Hatalar öğrenmenin doğal bir parçasıdır.	Hatalar öğrenmenin doğal bir parçasıdır
Yaş, dil yeterliliğini etkileyen önemli bir etkidir.	Yaş, dil yeterliliğini etkileyen önemli bir etkidir.
Öğrenmenin ilk dönemlerinde sessiz kalınan bir dönemden geçerler.	Öğrenmenin ilk dönemlerinde sessiz kalınan bir dönemden geçerler.
Öğrenciler kelimeleri ya da dilin kurallarını genelleme yaparak kullanabilirler.	Öğrenciler kelimeleri ya da dilin kurallarını genelleme yaparak kullanabilirler.
Öğrenciler dili öğrenebilmek için anlaşılabilir girdilere ihtiyaç duyarlar.	Öğrenciler dili öğrenebilmek için anlaşılabilir girdilere ihtiyaç duyarlar.

Öğrenme okul ortamında planlı bir şekilde gerçekleştirilirken edinme günlük yaşantı içinde farklı alanlarda doğal etkileşimle gerçekleşen bir süreçtir (Apeltauer, 1997, s. 14'den akt. Hanbay, 2013, s. 17). Ana dili ediniminde zaman kısıtlaması olmadığı için yönlendirmeye ihtiyaç duyulmadan her an kullanılır ve gelişebilir. Yabancı dil öğreniminin de ise yönlendirme olmadığı durumlarda istedik sonuçlar vermeyebilir.

Yabancı dil öğretimi. Yabancı dil, kişinin ana dilinden farklı bir yapıda ve dilbilgisi kurallarına göre düzenlenmiş ihtiyaç ya da zorunluluk halinde öğrenilen ikinci dildir. “Çocuklar ikinci dili öğrenirken, o dili hiç bilmeyen kişiyle çok iyi bilen konuşucunun arasında bir yerde kendilerine özgü bir aradil (İng. interlanguage) oluştururlar. Çocuklarda aradilin gelişmesinde önemli faktörlerden bazıları da şunlardır: Çocuğun birinci dilde ulaştığı gelişim düzeyi, yaşı, öğrenme stili ve öğrenme stratejileridir” (Apeltauer, 1997’den akt. Hanbay, 2013, s. 13). “Öğrencilerin okula yabancı dil öğrenme süreçleriyle ilgili önemli konulardan biri de okulda öğrendiği yabancı dili eve gidince konuşma ve dinleme becerileri açısından imkânının olmamasıdır. Çünkü ailesi çocuklarıyla ana dilini kullanarak iletişime geçmektedir. Gün geçtikçe yabancı dil öğretimi, edinme ile öğrenme süreçlerini kaynaştırma yoluna gitmektedir. Bunun için yapılması gerekli olan, öğrenme durumunu gerçek yaşantının içinde verebilmektir” (Rösch 2011’den akt. Hanbay, 2013, s. 13). Örneğin matematik, müzik gibi derslerin mümkün olduğunca yabancı dil ile verilmesi başarıyı ve kalıcılığı artıracaktır.

Kültürel etkileşim ile birlikte yeni diller öğrenmek bir zorunluluk olmuştur. Dünya üzerinde birçok dil bulunmasına rağmen günden güne artan uluslararası ilişkiler, ticaret, turizm, sağlık gibi başlıca etkenlerden dolayı farklı dilleri öğrenme ve öğretme ihtiyacı doğmuştur. Ana dilden farklı olarak yeni bir dili öğrenmek için kurs merkezlerine ya da dilin konuşulduğu coğrafyaya gitmek gerekmektedir. Teknolojinin hızla gelişmesi farklı genel ağ sitelerinden dil öğrenmeyi de kolaylaştırmıştır. Demirel (2004)’e göre 1923’te yeni Türk devletinin kurulmasından sonra Atatürk’ün izlediği ilk politika komşu ülkelerle olan ilişkilerin ilerletilmesidir. Türkiye siyasî ve coğrafi konumu açısından önemli bir yerde bulunmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti tarafından farklı ülkelerle politik ve ekonomik ilişkiler kurulmuştur. Politik ve ekonomik ilişkilerle birlikte kültürel değerlerin dünyaya tanıtılması hedeflenmiştir. Son zamanlara eğitim, sağlık, turizm gibi sebeplerle ülkemize çok sayıda yabancı insan

gelmeye başlamıştır. Yabancıların zaruri ihtiyaçları doğmuştur. Bu ihtiyaçlardan en önemlisi dildir. Yaşanılan coğrafyanın dilini bilmek her şeyi kolaylıkla yapabilmeyi sağlayacaktır.

Çocuklar ve yetişkinlerin deneyimleri farklı olduğu için yabancı dil öğreniminde birbirlerinden farklılık göstermektedirler. Hanbay (2013)'e göre çocuklardaki öğrenme süreci anlık, doğal, kendiliğinden, taklide dayalı ve bütünsel niteliktedir. Bu durum yetişkinlerde ise bilişsel açıdan gelişmiş olmaları nedeniyle bilinçli ve çözümleyicidir. “Yabancı dil öğrenmede yetişkinlerin güçlü tarafları; çocuklara oranla daha fazla yaşam deneyimlerine sahip olmaları, bilişsel açıdan daha fazla gelişmiş olmaları, öğrenilecek konuyu çocuklara göre daha fazla sınıflayabilmeleri ve genelleştirmede ve sonuca ulaşmakta çocuklardan daha yeteneklidirler” (Apeltauer, 1997, s. 75 Akt: (Hanbay, 2013)). Çocuklara dil ya da başka bir şey öğretirken sakın ve sabırlı olunmalıdır. Aceleci olmak onların derse isteksiz olmalarına sebep olacaktır. Çocukların bakış açılarını göz önüne alarak yeni şeyler öğretilmelidir.

Çocukların ve yetişkinlerin yabancı dil öğrenmedeki farklılıkları şöyle özetlenebilir (Elsner ve Wedewer, 2007, s. 11):

- 1 Yetişkinler öğrenme işine çok hızlı başlarlar, ancak sonraları yavaşlarlar oysaki çocuklar yavaş başlayıp sonradan hızlanırlar.
- 2 Çocuklar farklı sesleri ayırt etme ve yeniden oluşturabilmede yetişkinlere göre daha beceriklidirler.
- 3 Çocuklar sağ ve sol beyinlerindeki güçlü ağ sayesinde dilsel esneklikte yetişkinlerden daha avantajlıdırlar.
- 4 Çocuklar dili kullanmada birer acemi olsalar bile yetişkinlere oranla daha az çekingenlik gösterirler.
- 5 Yetişkinlerin aksine çocuklar yaratıcılık, hareket ve taklidin yer aldığı oyunlarda daha aktiftirler.

6 Yetişkinler daha fazla deneyimli oldukları için daha hızlı öğrenirler.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi. Türklerin Türk dilini yabancılara öğretmek istemesi çok eski zamanlara dayanmaktadır. İsa Özkan, 24. 02. 2005 tarihinde Türk Dil Kurumu'nda verdiği konferansta, Türkçenin öğretimiyle ilgili yapılan çalışmaların tarihinin sanıldığından daha eski yıllara dayandığını ve Orhun Abideleri'nin bir yüzünün Çince olmasının VIII. yüzyılın başlarında dahi Türkçenin başka dillere çevrilmesi konusunda bazı çalışmaların yapılmış olduğunu belirtmektedir (Göçer, Tabak ve Coşkun, 2012, s. 74). “Dünyanın en eski ve köklü milletlerinden biri olan Türkler zengin bir medeniyet kurmuşlardır. Türkler, il, ülüş sistemleri, toplum hiyerarşisi, ordu disiplini ve diğer devletlerle kurduğu diplomasi ilişkileriyle de gelişmiş bir dünya görüşüne sahip olmuşlardır” (Gumilëv, 2002'den akt. Çakmak, 2014, s. 169).

Çocuklara dil öğretimi. Çocukların dünyaları yetişkinlerin dünyasından farklı olduğundan dolayı çocuklara dil öğretmek yetişkinlere dil öğretmekten farklıdır. Çocuklara dil öğretimi esnasında dikkat edilecek önemli noktalar vardır. Bunlardan biri de çocuğa görelilik ilkesidir. Çocuğa görelilik, çocuksuluk anlamında gelmemelidir. Çocuğa görelilik, bir materyalin çocuğun seviyesine ve bakış açısına uygun olarak hazırlanmasıdır. Çocuklar olaylara farklı açılardan baktıkları için onlara dil öğretiminin yetişkinlere dil öğretiminin yapıldığı şekilde yapılmamalıdır. Çocukların psikolojisine, yaşına, algılama düzeyine dikkat edilmesi gereklidir. Çocuklar için hazırlanacak olan her materyalde çocuğa görelilik ilkesine uyulması gerekmektedir. Özellikle eğitim alanında çocuğa görelilik ilkesini göz önüne alınmalıdır. Türkçe ders kitapları için seçilecek olan metinlerin niteliği belirlenirken “çocuğa görelilik” ilkesine dikkat edilmesinin önemli olduğuna vurgulanmaktadır. Çocuğa görelilik kavramı, yaş düzeyine göre çocuğun öğrenme ihtiyaçlarının çocuklara uygun olacak şekilde uyarılarla yanıtlanması demektir (Canlı, 2015).

Çocuklar için hazırlanan kitaplarda geçmişte göz ardı edilen pedagojik eğilimlerin daha fazla öne çıkmasıyla birlikte gerçekçi anlayışa göre eserler hazırlanmaya başlanmıştır.

Bu bakış açısıyla hazırlanmış olan kitaplarda çocuğun kendi toplumsal deneyimleri gerçekçi, aynı zamanda çocuğun rahatlıkla algılayabileceği bir şekilde verilmeye başlanmıştır. Gerçek hayattan deneyimlerin çocuğa kazandırılabilmesi için çocuğun hayal dünyasına inilmesi zorunludur. Bireylerin sanat becerilerine olan eğilimleri çocukluk zamanlarında edinmeye başlar. Eserlerde sanat ürünlerinin sezdirilerek verilmesiyle birlikte çocuklarda sanat duygusu bilinç altında yer edinmeye başlar. Çocuksulukla çocuğa görelilik ilkesinin birbirinden farklarının anlaşılması ile birlikte çocuğun kültürel gelişimi, hayal gücü ve okuma alışkanlığını kazanması bakımından hayati öneme sahiptir (Dilidüzgün , 1996).

Çocuklara yabancı dil öğretimi. Çocuklara yabancı dil öğretimini çocuğun dünyasına ve bakış açısına göre düzenlemek gerekir. Çocuklar yetişkinlerden daha yavaş ama daha kalıcı şekilde dil öğrenmeyi gerçekleştirirler. “Çocukların doğasında yetişkinlerinkinden farklı olarak taklit yeteneği, tüm duyularla öğrenme, kaygı düzeyinin azlığı, sezgisel öğrenme ve anlık öğrenme bulunmaktadır” (Hanbay, 2013, s. 18-19). Taklit yeteneği sayesinde sesletimde neredeyse anadili konuşucuları kadar düzgün sesler çıkarabilirler. Tüm duyularla öğrenmede çocukların algısı açık olduğu için hem isteklendirmeleri artacaktır hem de öğrendiklerini belleğe aktarmada zorluk yaşamayacaklardır. Disiplinler arası çalışma ile tüm duyular aktif hale getirilebilir. Çocuklarda yetişkinlere göre hata yapma kaygısı yerine yeni durumlara açıklık bulunmaktadır bu yüzden kaygı düzeyleri yetişkinlerin kaygı oranına göre daha azdır. Çocuklar yetişkinlere göre yeni kelimeleri beyinlerine çok çabuk alabilmektedirler. Bu sayede sezgisel öğrenme daha çabuk gerçekleşmektedir. Çocukların yeni bir dili öğrenme istekleri anlıksaldır. Dil öğretiminde oyunun olması çocuğun ilgisini çekecek ve oyuna katılmak için yabancı dili farkında olmadan sezgisel ve anlıksal olarak rahatlıkla kullanacaktır.

Hanbay (2013, s. 35)' a göre Çocuklara dil öğretim yöntemleri, teknikleri ve araçları şunlardır:

1. Oyun oynanması
2. Öykü anlatılması
3. Resim kartları ile öğretimin kalıcı hale getirilmesi
4. Müzik ve ritim kullanılarak derse hareket katılması
5. Oyunda rol vererek çocuğa kendini başkası yerine koyma fırsatı tanınması
6. El kuklaları ile çocuklara hayalî kahramanın öğretilmesi
7. Tüm fiziksel tepki yöntemi ile çocuğun becerilerine anında dönüt verilmesi
8. İnternet ve bilgisayar yazılımları ile öğretimin kolaylaştırılmasıdır.

Erken yaşta yabancı dil öğrenilmesinin olumlu sonuçları tüm toplumlar tarafından kabul edilmiştir. Çocukların yabancı dil öğrenme sürecine dâhil edilmesi hem toplumların gelişmesi hem de kişilerin sosyal ve kültürel açıdan ilerlemesine katkı sağlayacaktır. Teknolojinin hızla geliştiği dünyada ana dilden başka ikinci ya da daha fazla dil öğrenmenin ihtiyaç olduğu anlaşılmıştır. Dilin ülkeler arasındaki önemini anlayan ülkeler eğitim sistemine göre çocuklara küçük yaşlarda dil eğitimini vermeye başlamıştır. Bu durum ülkemizde de yabancı dil eğitiminin 2. sınıftan itibaren başlatılmasını sağlamıştır. Dil eğitimini erken yaşta başlatılması önemli olduğu kadar çocuklara göre hazırlanmış materyalin bulunması ve dilin pratik Görsel de kullanılmasını da sağlamak gereklidir. Tavil (2019, s. 128)'e göre yabancı dil öğretimi, çocukların motor, fiziksel, sosyal ve duygusal gelişimlerine katkı sağlamaktadır. Sınıflarda oluşturulan oyun ortamları çocukların hem kaba motor becerilerinin hem de rahat bir ortamda yabancı dil öğrenmelerini destekler.

Çocukların, etrafındaki durumları anlayabilmesini ve öğrenebilmesini sağlayan zihinsel faaliyetlerin gelişimine bilişsel gelişim denmektedir. Her çocuğun bilişsel gelişim süreci

farklıdır. Öğretmenin bunu göz önüne alarak öğrencilere yaklaşması beklenmektedir. Öğretim sürecinde öğretmenlerin öğrencilerine uygulayacağı bilinçli olarak seçilmiş materyaller, araç gereçler, planlı bir Görsel de düzenlenmiş eğitim ortamları ve etkinlikler bilişsel gelişime katkı sağlar ve öğrenmeyi kalıcı hale getirir (Tavil, 2019, s. 129).

Tavil (2019)'e göre çocuklara yabancı dil öğretim yaklaşımları şunlardır:

1. **Davranışçı Yaklaşım:** Skinner'e göre dil öğrenme süreci bir davranış biçimidir. Davranışçı kurama göre dil, uyarıcı- tepki ilişkisinde tekrar edilmesi, taklit yapılması, konunun ezberlenmesi ve öğrencinin koşullandırılması ile kolaylıkla öğrenilebilir.
2. **Bilişsel Dil Öğretim Yaklaşımları:** Bilişsel yaklaşıma göre çocuklar dili öğrenmez yalnızca edinirler. Burada iletişimsel yaklaşım ön plandadır. Bu süreçte çocuk aktif olarak dil öğrenir.
3. **Yapılandırıcı Dil Öğretim Yaklaşımları:** Bu yaklaşımda çocuğun öğrenme ve zihinsel becerilerini geliştirme üzerinde durulmuştur.

Çocukların karakter özelliklerine göre farklı farklı ihtiyaçları bulunmaktadır. Öğreticinin bunları göz önünde bulundurması gerekmektedir. Her çocuk özel ve tektir bunun için bir beceriyi ya da kazanımı tüm çocukların aynı şekilde yapması beklenilemez. Bunun için öğrenciye zaman tanınmalı ve öğreticinin sabırlı olması gerekmektedir.

Tavil (2019) çocuklara yabancı dil öğretiminde;

1. Drama yapılması
2. Şarkı söylenmesi ve öğretilmesi
3. Hikâye anlatımının doğal ve sürekli hale getirilmesi
4. Eğitici ve eğlendirici oyun oynanması
5. Kes yapıştır etkinliklerinin yaptırılması teknikleri kullanılabileceğini ifade etmiştir.

Çocuklara dil öğretmek isteyen öğreticilerin öncelikle çocukları tanınması gerekmektedir. Bir çocuğun yaşı, öğrenme düzeyi, karakter özelliği gibi unsurlar yabancı dil öğretiminde önemli bir yere sahiptir. Bekleyen (2016, s. 2)'e göre son zamanlarda ailelerin erken yaşta dil öğreniminin önemini fark etmeleri ile edebiyatta erken yaşta yabancı dil öğretimi alanında “*çok erken yaşta dil öğrenenler*” (very young language learners) ve “*erken yaşta dil öğrenenler*” (young language learners) ifadeleri oluşmuştur. Çok erken yaşta dil öğrenenler ifadesi, kimi araştırmacılar tarafından çok erken yaşta dil öğrenenler 5 yaş altındaki çocuklar için kimi araştırmacılar tarafından 7 yaş altındaki çocuklar için kullanılmaktadır. Araştırmacılar erken yaşta dil öğrenenler için ise 5-12 ya da 7-12 yaş aralığını kullanmaktadır. Genellikle okul öncesi yaşlardaki çocuklar çok erken yaşta dil öğrenenler grubunda ilkökul çağındaki çocuklar ise erken yaşta dil öğrenenler grubuna dâhil edilmektedir. Yapılan araştırmalarda çocukların dil öğreniminde telaffuz konusunda yetişkinlerden daha başarılı olduğu ileri sürülmektedir. Dil bilgisi konusunda ise yetişkinlerin çocuklardan daha başarılı olduğu söylenmektedir.

Çocuklar için verilen derslerin yetişkinlerden ayıran temel farklar verilmiştir (Bekleyen, 2016, ss.26-27).

1. Çocukların enerjik ve aktif olması,
2. Çocukların ilgilerinin kısa süreli olması,
3. Çocukların yeniliklere açık olması,
4. Çocukların hayal gücünün yetişkinlere göre çok yüksek olması.
5. Çocukların hata yapmaktan çekinmemesi,
6. Renkli ortamların çocukların hoşuna gitmesi,
7. Davranışlarını rahatça, kontrol etmeden yapmaları,
8. Çocuklar için dil öğrenmelerinin önemini olmaması,
9. Çocuklar için grup çalışmalarının belli bir yaştan sonra başlamasının önemli olması,

10. Sözlü anlatımın çocuklar için yetersiz olması, etkili materyallerin kullanılmasının gerekliliği,

11. Çocukların cümlenin yapısına değil bağlamına önem vermesi.

Çocukları sakinleştiren etkinlikler: Kitap okumak, resim boyamak, çizim yapmak, tahtadakileri ya da kitaptakileri deftere yazma, görsel –metin eşleştirme, cümledeki boşlukları doldurma, sözcükleri sınıflandırma, hikâye dinleme, kısa sınavlar, bireysel olarak yapılan etkinlikler, kısa parçalar dinlemek gibi.

Çocukları canlandıran etkinlikler: Gruplar arası yarışmalar, sözlü etkinlikler, grup çalışmaları, şarkı dinlemek ve söylemek, tekerleme dinlemek ve söylemek, hareketli oyunlar, sınıf içi kısa anket çalışmaları, tiyatro etkinlikleri, internet kullanımını gerektiren etkinlikler gibi.

Çocuklar dersin her dakikasına adapte olamazlar. Yaşları gereği eğlenmek, oynamak ve mutlu olmak isterler. Çocukların hayatı görüşü yetişkinlerin hayatı görüş açısından daha farklıdır. Bu sebeple çocukların dünyasına girebilecek öğreticilere ihtiyaç duyulmaktadır. Çocuklara dil öğretiminde ortam ve öğretici en önemli unsurlardır. Çocuğun öğreneceği dili sevmesi ve benimsemesi gereklidir. Öğreticiler tarafından yukarıda verilen sakinleştirici ve canlandırıcı etkinlikler dengeli ve yerine göre kullanılırsa öğrenciler hem keyif almış olurlar hem de aktif bir şekilde derse katılmış olurlar.

Kültür. Kültür, bir toplumun duygularını ve düşüncelerini birleştiren, geleneğe bağlı yaşayışın, fikrin ve sanat varlıklarının tümüdür. Kültür, insanoğlunun başlangıcıyla oluşan ve gelişen bir olgudur. Kültür hayatın bir parçası ve aynasıdır. Kültürü oluşturan öğeler birbirini tamamlar ve destekler niteliktedir. Kültürel öğeler topluma ve millete ait olan ne varsa ortaya çıkarır ve ait olduğu milletin değerlerini yansıtır.

“Kültür, insanın emeği ile olgunlaşan ve içinde insanın var olduğu tüm gerçekliklerin genel adıdır. Kültür insanın iç dünyasını dış dünyaya aktaran, yani insan varlığında gördüğümüz maddi ve manevi sistemlerin tümüdür. Kültür, insana kendini evindeymiş gibi hissettiren kocaman bir dünyadır” (Uygur , 1984, s. 17). “Kültür, bir milletin hayat tarzıdır. Bu hayat tarzının içinde dil önemli bir noktadadır. Hayat felsefesi dili oluşturur ve dilin anlaşılmasına katkıda bulunur. Bir dili öğrenmek o dilin hayat tarzıyla tanışmak, belli bir süre içerisinde doğal bir şekilde dili içselleştirmek anlamına gelir. Dil, aynı millete bağlı bireylere kendi kültürlerini fark ettirmeden benimsettiği gibi aynı ülkede yaşamayan bireylerin de hedef kültürü ve hedef kültüre ait tüm değerleri benimsemesini sağlar. Dilin bu özelliğinden dolayı devletler tarafından farklı sistemler oluşturulur ve bu sistemin geliştirilmesi için yöntemler, yaklaşımlar geliştirilir” (Avcı, 2012, s. 6).

“Dil kültürün en önemli yapı taşı olduğuna göre milletin dil aracılığıyla ortaya çıkardığı sözlü ve yazılı her ürüne kültür denir. Her toplum farklı şekillerde dilini ve kültürünü zenginleştirir. Zenginleşmesini sağlayan en önemli unsur ise akan bir nehir gibi içinden geçtiği her topraktan bazı unsurlar almasıdır” (Kaplan, 2000, s. 139 -140). Kültürün şekillenmesi kısa bir zaman içinde değil uzun bir zamanda gerçekleşmektedir. Son yıllarda dünyanın teknolojik gelişmeler sayesinde hızla değişmesi ile kültürel öğeler de değişme göstermeye başlamıştır. Bazı değerler değişme göstermezken yeni öğrenilen yabancı kültüre ait değerler çabuk değişim göstermektedir. Örneğin, yüzyıllarca devam eden bayramlaşma geleneği devam ederken gençler arasında selamlaşma ifadeleri hızlı bir şekilde değişmektedir. Teknoloji ile değişen dünyada gençlerin yeni kültürü benimsemeleri zor olmamakta; çünkü öğrenme süreklilik göstermektedir ve neredeyse her gün yeni bir etkinlik öğrenen genç nesil için kültürel değerler anlık ya da günlük olarak hayatlarında özellikle teknolojik ürünlerinin içerisindeki dünyalarında yer bulmaktadır. Mehmet Kaplan, “Kültür, bir topluluğu, bir cemiyeti, bir milleti millet yapan ve onu diğer milletlerden farklı kılan hayat tezahürlerinin tümüdür” der. Türkiye

coğrafi konumundan dolayı ve teknolojiye açıklığı ile yeni kültürlerle kapısını açmaktadır. Bu çok doğal bir olaydır fakat yeni kültüre kapı açmak faydalı olabildiği gibi zararlı da olabilir. Özellikle yeni nesil açısından kültürün yozlaşmaması ve unutulmadan geleceğe aktarılabilmesi için dikkatli olunmalıdır. Geçmişten beri süre gelen değerlerin unutulmasını engellemek ve Türkiye'ye gelecek olan yabancı misafirlere aktarmak için kültürün iyi tanıtılması ve benimsenmesi gereklidir. Yabancı öğrencilerle çalışacak olan öğretmenlerin kendi ülkelerine ait kültürü ve değerleri iyi bilmesi ve aktarabilmesi için önemli bir eğitimden geçmeleri gerekmektedir.

“Dil ile kültür arasında ayrılmaz bir bağ vardır. Dil açısından bakıldığında, hiçbir kültür dilsiz varlığını sürdüremez. Dil, kültür yapısını bir arada tutan çimento gibidir; ya da tek taraflı etkileri gidermek amacıyla başka benzetmelere başvurulursa, dil kültür alanının her yönünü aydınlatan güneştir; dil kültür kilimini dokuyan ipliktir; dil tüm kültürün yansıdığı okyanus gibidir” (Uygur , 1984, s. 19). Kültürün aktarıcısı olan dil, içinde dünyadaki her milletin farklı özelliklerini taşıyan doğal bir vasıta. Her milletin dili ve kültürü farklı olduğuna göre dünya üzerinde zenginliği sayısal verilerle ortaya çıkarılamayacak zenginlikte kültür vardır. İnsanların tabiata ve dile olan merakları kültür aktarımının da gerçekleşmesine katkı sağlamıştır. Dünyanın bir ucundan başka bir ucuna merak ettiği sorulara cevap bulmak ve öğrenmek amacıyla giden bireyler sayesinde bilinmeyen kültürler ve diller ortaya çıkmaktadır. Teknoloji sayesinde de bu aktarımlar insanlara ulaşmakta ve insanın dünyaya dair bilgi birikimi zenginleşmektedir. Dile kültür açısından bakacak olursak dil kültürü kurduktan sonra geliştirir. Dil kültürün sürekliliğini sağlar ve aynı dili konuşan insanları o toplumun üyesi durumuna getirir. İnsanın dil öğrenmesi aynı zamanda kültürü edinmesidir. İnsanın dili ne kadar güçlü olursa kültür bilgisi de o ölçüde zengin olur. Uygur (1984)'a göre dil ile kültür özlerinde birbirlerine bağlıdır; dil kültürü kültür de dili varsayar ve karşılıklı döngü içinde birbirlerine tutunurlar. Dilin bilinen ve güçlü olan etkisi kültürün her tarafında kendisini duyurabilir.

Wilhelm Von Humbold, “Dil ve kültürü birbirinden ayrılmaz bir bütün olarak kabul eder, ona göre her ikisi birlikte gelişir; birinde üstün olan ulusun ötekinde de üstün olması kaçınılmazdır. Çünkü insanın düşünmesi ancak dille mümkündür; dilde üstünlük yaratamayan bir ulusun düşünceleri de kapalı, dar ve sınırlı kalır” demiştir (Sever, 2004, s. 4).

Yabancı dil öğretiminde kültürün önemi. Yabancı dil öğretiminde kültürün önemini anlatan birden çok araştırmacı ve bu araştırmacılara ait çalışmalar bulunmaktadır. Dil öğrenmek isteyen bireyler dilin konuşulduğu ülkenin içinde yaşamlarına devam ettikleri sürece farkında olmadan hedef dilin kültürüne dâhil oluyorlardır. Dil öğreticilerinin hareketleri, yaşam tarzları, kullandıkları dili ifade ediş şekilleriyle de öğrenciler hedef dilin kültürünü anlamaya başlarlar. “Dünyanın her yerindeki insanlar sabahtan akşama kadar evde, sokakta, çarşıda, iş yerinde, konuşarak, mektuplaşarak, mesajlaşarak, mailleşerek farkında olmadan dil tarlasını ekip biçerler. Dilde duygu ve düşüncelerin fazla olmasının sebebi; günlük hayata çok yakın olması ve insana dair her şeyi barındırmasıdır. Aslında dili oluşturan ve geliştiren sosyal hayatın kendisidir. Her medenî milletin konuşma ve yazı dili karşılaştığı medeniyetlerden alınan kelime ve deyimlerle doludur” (Kaplan, 2000, s. 139). Önemli olan alınan kelimelerin halk tarafından anlaşılması ve bağlam içerisinde doğru bir şekilde kullanılmasına fırsat vermektir.

Türkçe öğretmenlerinin alanları Türkçedir ancak Türkçeyi yabancı dil olarak öğretecekleri için yabancı dil öğretimi alanı hakkında bir programa ihtiyaç duyacaklardır. Yabancı dil öğretmenleri ise Türkçe öğretecekleri için Türkçe bilgisine ihtiyaç duyacaklardır. Ayrıca kültürler arası bir öğretim olan yabancı dil olarak Türkçe öğretimi dil kültür ilişkisi göz önüne alındığında kültürel birikim gerektiren de bir alandır. Bu bağlamda söz konusu öğretmenin kültürel bilgi birikimi, yetişkin /çocuk eğitimi ve yabancı dil öğretim yöntem ve teknikleri hakkında bilgiye, geniş bir dünya görüşüne ve Türkçenin yanı sıra Türk tarihine,

kültürüne, değerler sistemine hatta Türk mitolojisi konularında da gerekli ve yeterli bilgiye sahip olmaları gerekmektedir. “Başka bir ifadeyle bu eğitimcilerimiz, bir kültür elçisi veya 4

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanına dair bilgi birikimine sahip bir öğretici Türkçeyi ve Türk kültürünü etkili bir şekilde aktaracaktır. Dil öğretim becerisi ve bilgisi diğer öğretmenlik alanlarından farklıdır. Özellikle yabancı dil olarak Türkçe öğretimi MEB’e bağlı kurumlarda Türk öğrencilere Türkçe anlatmaktan daha farklıdır (Mete ve Asar, 2014). Bu alan için muhakkak ortak bir programın olması gereklidir ve donanımlı eğitimcilerin yetiştirileceği lisans programının açılması ile alanın gelişmesi ve eğitimin kalitesinin artması sağlanacaktır.

Atatürk ‘e göre “Milli duygu ve dil arasındaki bağ çok kuvvetlidir. Dilin milli ve zengin olması, milli duygunun gelişmesinde başlıca etkendir. Türk dili, dillerin en zenginlerindedir; yeter ki bu bilinçle işlensin. Ülkesini, yüksek bağımsızlığını korumasını bilen Türk milleti, dilini de yabancı diller boyunduruğundan kurtarmalıdır” (Sever, 2004, s. 5) Dil kültürü aktarmada şüphesiz en önemli araçlardandır. Gazi Mustafa Kemal Atatürk’ün de dediği gibi önemli olan dili bilinçle ve dikkatlice kullanmak ve geliştirmektir. Dilin gücünü hisseden ve bilen öğretmenler kültürün de aktarılması için çalışacaklardır. Bu doğrultuda hem Türk dili hem de Türk kültürü aynı anda gelişme gösterecektir. Yabancı bir dilin öğrenilmesi yabancı bir kültüründe anlaşılmasını ve tanınmasını sağlayacaktır. Yabancı olanı anlamak, onun üzerinde çalışmak öğrenciye bilgiyi kullanma, yorum ve çıkarım yapma zenginliği kazandırarak onun dünyaya bakış açısını değiştirip genişletecektir. (Tapan, 1995: 156 (Erbil ve Aka, 2015). Kültür denilince akla gelen ilk şey dildir. Dil, insanları bir araya getirir ve insanlar arasındaki duyguların, düşüncelerin birleşmesini sağlar. Duygu ve düşünceler yazıya dökülünce daha güçlü bir birlik ortaya çıkar. Çünkü yazılı araçlar sayesinde duygu ve düşünceler geleceğe aktarılabilir.

Kaplan (2000)'a göre: Milletlerin kültürleri sadece yazılı ve sözlü ürünlerden oluşmamaktadır. Milletlerin ortak olarak benimsedikleri örf ve âdetler, onların millî karakterlerinin temelini oluşturmaktadır. Türkleri ve yaşayışlarını anlatan farklı dillerde pek çok eser bulunmaktadır. Uzun zamandan beri Batılılar Türkleri incelemeyi bir bilim dalı haline getirmişlerdir. Bu bilime “Türkoloji” adı verilmiştir. Bugün dünyada Türk diline, Türk tarihine, Türk sanatına, Türk edebiyatına, Türklerin bugünkü sosyal, politik ve ekonomik durumlarına hâkim olan ve bu alanları meslek edinerek inceleyen pek çok bilim adamı vardır. Günümüzde Türk tarihini ve Türk dilini öğrenmek için yurt dışından birçok araştırmacı ve öğrenci Türkiye'ye gelip araştırma yapmaktadırlar. Türk tarihini ve dilini öğrenerek kültürü de edinmektedirler fakat farkında değillerdir. Hızla büyüyen ve gelişen dünyada ülkeler arasındaki iletişim ve etkileşimin sonucu olarak dil öğretimi büyük bir önem kazanmıştır. Her dil başka bir dile kapısını açmış ve ülkeler arasında yoğun bir etkileşim meydana gelmiştir. Dil öğrenen bireyler aynı zamanda dile ait kültürleri de öğrenmektedirler. Pek çok ülke uluslararası ticaret, turizm ve eğitimin etkisiyle çok kültürlü bir toplum olmaya başlamıştır (İşcan, 2014, s. 3). Yabancı dil öğretimi bir nevi kültür öğretimidir. Dünyadaki tüm kelimelerin arkasında bir kültür ve yaşanmışlık vardır. Bu sebeple dil kültürün taşıyıcısı ve aktarıcısıdır.

Yabancı dil öğretiminde ilkeler. Yabancı dil öğretiminde Özcan Demirel, Erol Barın gibi uzmanlar tarafından belirlenmiş genel ve özel ilkeler bulunmaktadır. Yabancı dil öğretiminde ortak olan ve olmayan bazı ilkeler vardır, bu ilkeler öğrencinin dili en iyi şekilde öğrenmesine yardımcı olmak amacıyla hazırlanmış ve öğreticilere dil öğretirken nelere dikkat edeceklerine dair ipuçları vermesi ile önemli ve faydalı çalışmalardır. Bu bölümde belirlenen ilkelere yer verilecektir.

1. Dört temel becerinin geliştirilmesini sağlamak,
2. Öğretim etkinliklerini önceden planlayarak derse hazır olmak,

3. Konuları basitten zora, somuttan soyuta ilkesine uygun olarak aktarmak,
4. Öğrencilerin seviyesine uygun görsel ve işitsel araçları kullanmak,
5. Öğrencinin ana dilini gerekli alanlarda kullanmak,
6. Ders içerisinde birden fazla yapıyı sunmamak,
7. Öğrencilere verilecek yapıların günlük hayatta kullanmalarını sağlamak
8. Öğrencilerin derse istekli olarak katılmasını sağlamak,
9. Bireysel farklılıkları dikkate alarak öğrencilere yaklaşmak,
10. Öğrencileri derse ve dile karşı güdülemek ve cesaret kazandırmaktır. (Demirel, 2004, s. 24-25).

Demirel (2004)'e göre Yabancı dil Öğretiminde genel ilkeler şunlardır:

1. Öğretime dinleme ve konuşma becerilerini geliştirerek başlanması,
2. Öğrencilerin hedef dilde bulunan temel kalıp ifadeleri kullanmalarının ve edinmelerinin sağlanması,
3. Kullanılan dilin ve dildeki inceliklerin öğretilmesi,
4. Öğrencilerin yeni dil alışkanlıklarını benimsemelerini ve dile ait kuralları anlamasına yardımcı olunması,
5. Öğrenilen dilin telaffuzunun en iyi şekilde çıkarmalarının öğretilmesi,
6. Hedef dil ve ana dil arasında farklılık gösteren ses ve yapıların anlaşılmasının sağlanması
7. Öğretimde kullanılacak ürünlerin kolaydan zora doğru sıralanıp verilmesi,
8. Yeni cümle kalıplarının bilinen sözcüklerle başlayarak sunulması,
9. Öğrencilere öğrendiklerini kullanma olanağının tanınması,
10. Yeni bir yapıyı sunmadan önce sezdirme yöntemini kullanarak örnekler verilmesi,
11. Başlangıç düzeyinde öğrenci hatalarının hemen anında düzeltilmesi ve dönüt verilmesi,

12. Bir seferde tek konuyla ilgilenilmesi,
13. Hedef dilin o dili anadili olarak konuşan bireylerin konuştuğu şekilde öğretilmesi,
14. Öğretilen dilin kültürünün ve değerlerinin de öğretilmeye çalışılması,
15. Sınıf içi bireysel özelliklerin dikkate alınması,
16. Öğrencilerin sınıfta daha çok konuşma becerilerini kullanmalarına fırsat tanınması,
17. Bütün bilinenlerin değil çocuğun ihtiyacı olan bilginin öğretilmeye çalışılması,
18. Öğrencilere sorumluluk verilmesi; öğrencilerin bireysel çalışmalar için yönlendirilmesi.

Bu çalışmaların öğrencilerin farklı yönelişlerine cevap verecek nitelikte olmasına dikkat edilmesi,

19. Dersi planlarken derse zenginlik katmaya dikkat edilmesi,
20. Öğrenci başarısını ölçerken sadece öğretilenlerden sorulması; öğretilmeyen konularla ilgili soruların sorulmamasına dikkat edilmesi, şeklinde genel ilkeler özetlenebilir

Barın (2004)'a göre yabancılara Türkçe öğretiminde temel ilkeler şunlardır:

1. Dil öğretiminin düzenlenmesi,
2. Dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin dikkate alınarak dersin işlenmesi,
3. Basitten karmaşığa ve somuttan soyuta gidilmesi,
4. Bir seferde tek konunun sunulması,
5. Verilen bilgi ve örneklerin gündelik yaşama uyması,
6. Öğrencilerin etkin olarak derse katılması,
7. Bireysel farklılıkların dikkate alınması,
8. Görsel ve işitsel materyallerden faydalanılması

Dil öğretiminin planlanması. Yabancı bir dil öğretilirken hangi hedef kitleye ne kadar bir süre içerisinde ve hangi ihtiyaca dayalı olarak öğretimin yapılması gerektiği önceden planlanmalıdır. Dil öğrenmek isteyen birbirinden farklı bireyler bulunmaktadır. Bu farklılıklar içinde yaş, cinsiyet, kültür, meslek gibi özellikler bulunmaktadır.

a. Dört Temel Becerinin Dikkate Alınması

Dil Öğretiminde dört temel beceri olan dinleme, okuma, konuşma ve yazma eğitiminin ilk basamağıyla birlikte ele alınmalıdır. Çünkü öğrencilerin okulda veya okul dışında ihtiyaçlarını giderebilmeleri açısından dört temel beceriye ihtiyaçları vardır. Yabancılara Türkçe öğretimi konusunda yazılacak olan ders kitaplarında farklılıkların dikkate alarak becerilere ilk ünitelerden başlayarak ağırlıklı olarak yer verilmesi önem arz etmektedir.

b. Basitten Karmaşığa, Somuttan Soyuta Gidilmesi

Bir çocuğa ya da yetişkine dil öğretilmesi sırasında ilk olarak görebileceği ve çevresiyle ilişki kurabileceği sözcükler öğretilmelidir. Somut bilgiler öğretilmeden soyut düşünceler kavratılamayacağından hareketle tümevarıma dayalı bir sistem içinde dil öğretmeye çalışılırken kalıplaşmış karşılıklı konuşmalar ve söz kalıplarının verilmesi sırasında tümdengelim yöntemine de yer verilmesi gereklidir.

c. Bir Seferde Tek Yapının Sunulması

Yabancılara Türkçe öğretirken üzerinde durulması gereken temel nokta öğrenciye bir dil bilgisi yapısı kavratılmadan yeni bir yapıya geçilmemesidir. Aynı anda birden fazla yapının öğrenciye kazandırılmaya çalışılması, verilmek istenen iletinin tam anlaşılmasına ve belirli bir süre geçtikten sonra unutulmasına ya da diğer yapılarla karıştırılmasına yol açacaktır. Verilen yapıların gündelik hayatta kullanıldığı şekilde örneklerle desteklenmesi gereklidir.

d. Verilen Bilgi ve Örneklerin Hayata Uygunluğu

Yabancılara Türkçe öğretilirken verilen bilgilerin ve örneklerin teorik değil pratikte kullanıldığı gibi olması önemlidir. Çünkü dil öğrenen birey, toplum içine karıştığı zaman öğrendiklerinin uygulamaya dökülmesi ve çevresiyle doğru bir iletişim kurabilmesi beklenmektedir. İletişimden uzak bir dil öğrenimi, öğrenciyi çok çabuk dilden ve buna bağlı olarak kültürden uzaklaştıracaktır.

e. Öğrencileri Aktif Kulma

Dil öğretiminin temel hedefi öğrencinin yaşayarak öğrenmesidir. Araştırmalara göre insan duyduklarının büyük bir bölümünü unutmakta, okuduklarının bir kısmını hatırlamakta, fakat yaptıklarını çok büyük bir oranda hatırlamaktadır. Sınıf içindeki etkinliklerin tamamının öğrenciye dönük ve dolayısı ile öğrenciyi her an etkin durumda tutacak şekilde olmasına özen gösterilmelidir. Yabancı dil eğitiminde dikkat süresinin 20 dakikayı geçmediği göz önüne alınırsa bu kısa süre içinde öğrenciyi bunaltmadan bir şeyler aktarabilmek ancak öğrencinin katılımı ile mümkün olabilir.

f. Bireysel Farklılıkları Dikkate Alma

Her öğrencinin dil öğrenme ihtiyacı, psiko-sosyal durumu ve öğrenme biçimi birbirinden farklıdır. Bu sebeple öğrencilerin yaşları, eğitim durumları, sosyal konumları ve Türkçeyi öğrenme nedenleri mutlaka göz önüne alınmalı ve özellikle verilecek ödevlerde bu özelliklere dikkat edilmelidir.

g. Görme ve İşitmeye Dayalı Araçlardan Yararlanma

"Teknolojideki başka gelişmeler bir yana, televizyon, bilgisayar ve internet teknolojilerindeki hızlı gelişmelerle bilgi üretimindeki hızlı artış, yüzyılların eğitim sistemini

her yönüyle sarsmaktadır." (Esirgen, 1997: 57 Akt. (Barın, 2004). İletişim araçlarının ön planda olduğu günümüzde dil öğretilmesi esnasında televizyon, video, bilgisayar, projeksiyon, tepegöz ve kasetçalar gibi araçlardan yararlanılarak dört temel becerinin daha iyi kavratılması öğrenilenlerin kalıcılığının artmasını sağlamaktadır.

Barın (2004)'a göre yabancılara Türkçe öğretiminde genel ilkeler şu şekildedir:

1. Kullanılan dilin konuşurları tarafından öğretilmesi,
2. Dildeki yapıların seslendirilmesinde telaffuza ve konuşma hızına dikkat edilmesi,
3. Öğrencilerin bildikleri ve öğrendikleri sözcüklerden başlanarak cümle yapılarının sezdirilmesi,
4. Öğrencilere öğrendiklerini uygulama fırsatının verilmesi,
5. Tüm öğrencilere eşit söz hakkının verilmesi,
6. Öğrencinin kendisini yazıyla ve söz ile ifade edebilmesine olanak sağlanması,
7. Dilin yanında kültürün de edindirilmesi,
8. Dersin monoton halden çıkarılıp eğlendirici hale getirilmesi,
9. Öğretilmeyen yapılardan öğrencilerin sorumlu tutulmaması,
10. Öğrencilerin hataları varsa anında dönüt verilerek düzeltilmesi,
11. Yöntemin belirlenerek dersin işlenmesi olarak ele alınmaktadır.

Yabancı dil öğretiminde beceriler. Dil öğretiminde dört temel beceri yer almaktadır.

Bunlar dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerisidir. İkinci dil öğrenecek kişi önce duyacak sonra konuşacak daha sonra da okumayı ve yazmayı öğrenecektir. (Gümüş)'e göre dil öğretiminde temel beceriler genel olarak şöyledir; anlama becerileri(okuma, dinleme), anlatım becerileri(konuşma, yazma) olarak ikiye ayrılır. Anlatım becerileri bireyin duygu ve düşüncelerinin sözlü veya yazılı olarak ifade edilmesidir. Anlama becerileri ise, konuşulanı veya yazılı bir ifadeyi anlayabilmekle ilgilidir. Başkalarına ait duygu ve düşüncelerin duyularak

veya okunarak anlaşılmasını sağlamaya yönelik beceriler, anlama becerilerinin temelini oluşturur. Anlama becerileri de iki başlık altında incelenebilir. Bunlar; Dinleme-Anlama ve Okuma- Anlama becerileridir. Bu çalışmada sırasıyla dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerileri ve alt başlıkları hakkında bilgi verilecektir.

Bekleyen (2016)' e göre temel dil becerileri şu şekilde tablolştırılmıştır:

Dinleme becerisi. Dinleme, işittiğimizi anlamak ve korumak ya da duyduğumuzu anlamak amacıyla çaba harcamak şeklinde ifade edilebilir. Çocukların hayatında bulunan ilk ana dili ve anlama etkinliği dinlemedir (Sever, 2004, s. 10). Dinleme becerisi ile öğrencilere bilişsel, duyuşsal ve devinişsel beceriler kazandırılacaktır. Dinleme becerisinin kazandırılmasında ilk görev aileye düşmektedir. Çocuğun genetik bir engeli yoksa dinleme becerisi sayesinde duyduklarını doğru anlayıp yeni yaşantıları hayatına katacaktır. Erken yaşta dil öğrenenlerin ulaşması gereken hedef yakın çevresiyle, arkadaşlarıyla, ailesiyle ve kendisiyle ilgili bildiklerini hedef dildeki öğretici konuştuğunda anlamasıdır. Dil öğrenmeye yeni başlayan öğrenciler için amaç ihtiyaç duyduğu konularda zorluk yaşamaması ve sorulan soruları ve konuşulan konuları net bir biçimde anlayabilmesidir.

Dinleme becerisinin önemi: Demirel'e göre (2004)'e göre dinleme öğretiminde amaç, öğrencilerin öğrenmek istedikleri dildeki sesleri tanınmasını sağlamak, bağlam içinde yer alan vurgulama ve tonlamaların neden olduğu ses değişkenlerini ayırt etmesini sağlamak ve ana dili konuşucusundan gelen mesajı doğru bir şekilde anlamasını sağlamaktır. Dinlemek ve duymak farklı şeylerdir. Dinlemek bilinçli iken duymak bilinçsizce farkında olmadan yapılan bir eylemdir. Dinleme becerisi ana dil ediniminde ilk kullanılan beceridir. Bebekler doğmadan önce ve konuşmaya başlayana kadar dinlerler ve konuşma çağına geldikleri zaman konuşmaya başlarlar. Ana dili edinimi ve ikinci dil ediniminde de aynı yolu izlemek gerektiği araştırmacılar tarafından düşünülmektedir. Örneğin Stephen Krashen ikinci dilde önce dinleme ve okuma becerilerinin kullanılması gerektiğini düşünmektedir. Dil öğrenmek isteyen bir kişi bulunduğu seviyenin bir ilerisinde olan konuşmaları dinlemeli ve yazılı metinleri okumalıdır (Lightbound ve Spada, 2006' ya akt. (Bekleyen, 2016, s. 65).

Stephen Krashen'e göre kişi bulunduğu seviyede öğrendiği kelimeler haricinde aşırıya kaçmamak kaydıyla bilinmeyen sözcük ve yapılar okuma metinde ve dinleme metninde bulunmalıdır ki öğrencinin her seferinde bir adım daha ileriye gidebilmesi gerçekleşsin. Krashen tarafından bu durum anlaşılabilir dilsel girdi (comprehensible input) olarak adlandırılmaktadır (Bekleyen, 2016, s. 65). Bu teoriye göre okuma seviyesi düşük olan öğrencinin dinleme becerisi daha çok önem kazanmaktadır. Dinleme becerisinin geliştirilmesinde "dil havuzu" kavramının önemli bir rolü bulunmaktadır. Dil havuzundan kastedilen, çocuğun öğreneceği dilde yoğun bir girdi (input) ile karşı karşıya bırakılmasıdır. (Niemeier, Urban 2010; 12' a akt. (Hanbay, 2013). Çocuğun dil öğrenirken hedef dil ile yoğun temas halinde olması çocukta ara dilin ilerlemesine katkı sağlayacaktır. Öğreticinin daima hedef dil ile konuşması dil havuzu için önemlidir. Ders saatleri haftalık olarak az olduğu için disiplinler arası şekilde diğer derslerde de hedef dil kullanılırsa çocuğun dil gelişimi

genişleyecektir. Dilsel girdilerin arttırılması çocukların dili daha kolay anlamalarına ve öğrenmelerine katkı sağlayacaktır.

Dinleme öncesi dikkat edilecek hususlar şunlardır:

1. Öğrencilere bağlam konusunda bilgi verme
2. Öğrencilere konu ile ilgili genel sorular sorma
3. Sözcük çalışması yaptırılması dinlemeyi daha kalıcı ve öğretici hale getirecektir.

Dinleme anında ise öğrencinin sessizce metni dinlemesi istenmektedir.

Dinleme sonrasında verilebilecek yönergeler şu şekildedir (Bekleyen, 2016, ss.66-81):

1. Dinledikten sonra sözcüklerin, cümlelerin tekrar edilmesi
2. Dinleyip işaret etme, gösterme
3. Dinledikten sonra doğru resmi daire içine alma
4. Dinleyerek resimleri sıraya koyma
5. Dinlemek ve aynı anda boyamak
6. Dinlemek ve aynı zamanda çizmek
7. Hem dinleyip hem haritayı takip etme
8. Dinleme ve eşleştirme
9. Dinleme ve parçadaki yanlışları bulma
10. Dinleme ve boşluk doldurma
11. Dinleme ve rakamları yazma
12. Metni dinledikten sonra soruları cevaplama
13. Hikâye dinleme

Konuşma becerisi. Demirel (2004, s. 22)'e göre konuşma, duygu, düşünce, tasarım ve isteklerin sözle bildirilmesidir. Konuşma zihinde tasarlanan düşüncelerin dil aracılığıyla söze

dökülmesidir. Hem bireysel hem toplumsal anlamda önemli bir yeri olan konuşmanın okul hayatında da başarıyla ilişkisi vardır. Çocukların ilk iletişime geçtikleri kişiler anne ve babaları yani ailesidir. Çocuklar dil becerisini kazanıp okula gitmektedirler. Ailede sadece günlük konuşma ve geleneklerine uygun olan dili öğrenirler okulda ise akademik ve eğitim dilini öğrenirler. Ailede öğrenilen dil genellikle okulda öğrenciler için zor durumlar ortaya çıkarmaktadır. Okulda öğrencilere seviyelerine uygun çeşitli edebî eserleri okutularak ya da farklı oyunlar, etkinlikler yaptırılarak konuşmalarındaki bozukluklar ve telaffuz hataları giderilebilir.

Yabancı dil öğretiminde konuşma becerisinin geliştirilmesi uzun bir süreç istemektedir. Özellikle öğrenci hedef dili sadece sınıfta duyabiliyorsa bu beceri daha da önem kazanmaktadır. Konuşma becerisini geliştirmek için Bekleyen (2016, s. 90) şunları önermektedir:

1. Her dersin başında öğrencilerin bir önceki gün ya da hafta sonu ne yaptıklarının sorulması
2. Öğreticinin kendinden ve kendi yaptıklarından söz etmesi
3. Öğrencilerden bazı konularda fikir alınması
4. Öğrenciyi aktif kılarak tahtadaki ya da kitaptaki hatayı buldurması ve düzeltmesini istemek
5. Anladınız mı? Sorusu yerine konunun anlaşılıp anlaşılmadığını kontrol etmek maksadıyla öğretilen konu hakkında konuşmalarını istemek
6. Oyun gibi etkinliklerde hedef dilden başka dili konuşanların puan kaybedeceğini belirtmek öğrencinin hedef dili konuşmasına olanak sağlayacaktır.

Hanbay (2013, s. 25)'a göre ana dil ediniminde bebekler doğmadan önce ve doğduktan sonra ana dillerini bir süre dinlerler ve hazır olduklarında konuşurlar. İkinci dil öğreniminde de

aynı süreç ele alınmalıdır. Girdilerden sonra çocuk kendini hazır hissettiği anda konuşmaya başlayacaktır. Bu bekleme süresi bir çeşit konuşma öncesi sessiz dönem gibidir. Bekleme süresi literatürde “sessiz dönem” (silent period) olarak adlandırılmaktadır. Sessiz dönem birkaç gün ile bir yıllık bir süreyi kaplayabilir. Bu durum göz önüne alınarak çocukları zorla konuşturmak gibi bir yanlışa düşülmemesi gerekmektedir. Sınıf içinde bireysel farklılıklardan dolayı her çocuğun dil seviyesi de farklı olacaktır. Dil seviyeleri farklı çocukları bir araya getirmek karşılıklı konuşmalarına fırsat tanımak, her iki öğrenci için faydalı olacaktır. Öğreticiler tarafından, sessiz dönemi atlatmış ve konuşmaya hazır olan öğrencileri gruplandırarak akran eğitimi yapılması diğer sessiz dönemde kalan öğrencilere iyi örnek sunacaktır. Konuşma becerisi konusunda öğrencilerden iki hedef beklenmektedir: Karşılıklı konuşabilme, konuşma yapabilme.

Çocuklara dil öğretiminde dikkat edilmesi gereken önemli noktalar vardır. Bunlardan bazıları da sınıf içi etkinliklerdir. Öğretici sınıfı canlandırmak ve öğrencilerin istek ve güdülenmesini yükseltmek için çocukların seviyesine göre etkinlikler düzenlemelidir.

Bekleyen (2016)'e göre konuşma becerisinin artırılmasında;

1. Sözcüklerin ve cümlenin birkaç kez tekrar edilmesini sağlamak
2. Sınıfta hep birlikte şarkı söylenmesi ve söylenen şarkının öğretilmesi
3. Çocukların hayal kurmasını sağlayacak etkinliklerin düzenlenmesi,
4. Zincir etkinliğinin oluşturulması,
5. İkili ya da daha fazla kişiyle yapılan çalışmalara yer verilmesi,
6. Rol çalışmaları-drama etkinliklerinin programa dâhil edilmesi,
7. Dinleme veya okuma sonrası kavrama sorularını cevaplama etkili çalışma örnekleridir.

Okuma becerisi. Okuma, yazıdaki his ve fikirlerin anlamlandırılması ve çözülmesi için birden çok duyu organının bir arada kullanıldığı beceriler bütünüdür. Sever (2004, s. 12)'e göre okuma sözcüklerin, duyu organları yoluyla algılanıp anlamlandırılmasına kavranmasına ve yorumlanmasına dayanan zihinsel bir etkinliktir. Okuma, iletişim, algılama, öğrenme, bilişsel, duyuşsal ve devinişsel boyutlu bir gelişim sürecidir. "Okuma becerisi en çok dinleme ve yazma becerisiyle ilişkilendirilir." (Bekleyen, 2016, s. 106).

Okuma öncesi yapılacak yönergeler: Okuma öncesindeki etkinliklerde amaç öğrenciye okutulacak metin ile ilgili geçmiş tecrübelerini hatırlamalarına yardımcı olmak ve bilmedikleri sözcükleri öğretmek görsellerden yararlanmalarını sağlamak.

1. Öğrencilere bağlam yani cümlenin anlamıyla ilgili konuda bilgi verilmesi,
2. Beyin fırtınası etkinliği,
3. Öğrencilere konu ile ilgili soruların sorulması,
4. Sözcük öğretiminin ön planda tutulması,

Okuma anında yapılacak yönergeler: Başlangıç seviyelerinde sesli okuma yaptırılması her öğrencinin duyması için daha faydalıdır. İleri seviyelerde grafikleri yorumlamak daha faydalı olacaktır.

1. Tanımlama çalışmaları,
2. Karşılaştırma etkinlikleri,
3. Sınıflandırma ya da gruplandırarak öğretim,
4. Sıraya koyma çalışması,
5. Neden- sonuç ilişkisinin kavratılması,
6. Karar verme becerisinin kazandırılması ve

7. KWL Yönteminin etkin olarak kullanılmasının sağlanması (Ne biliyorum?- Ne öğrenmek İstiyorum?- Ne öğrendim?).

Okuma sonrasında yapılacak yönergeler: Okuma sonrası yapılacak etkinliklerden en önemlisi anlama ve kavrama sorularıdır (Bekleyen, 2016, s. 119-120).

1. Anlama ve kavrama soruları ile öğrencinin test edilmesi,
2. Evet- hayır soruları ile çocuğa seçenek sunulması,
3. Verilen iki seçenekten birinin seçilmesi,
4. Doğru yanlış soruları ile öğrencinin doğruyu bulmasının sağlanması,
5. Kim, ne, nerede, ne zaman ile başlayan sorular,
6. Nasıl, niçin, neden ile başlayan sorular ile öğrencilerin düşünme becerisinin geliştirilmesi (Bekleyen, 2016, s. 119-120).

Ak ve Şentürk (2019)'e göre okuma ve yazma becerisinde yapılacak etkinlikler şunlardır:

1. Sesli ve sessiz okumanın yaptırılması,
2. Sözcük ve cümlelerle resimlerin eşleştirilmesinin istenmesi,
3. Çocuklar için hazırlanmış kısa hikâyelerin okutulması,
4. Grafik düzenleyicilerin hazırlanması,
5. Anlama ve kavrama sorularının öğrenciye göre verilmesi,
6. Sözcüğe ait kartı bulup eşleştirilmesinin istenmesi,
7. Dinle ve yaz (dikte) etkinliğinin yaptırılması,
8. Resmin karşısına sözcük veya cümle yazılmasının istenmesi,
9. Bulmaca doldurma etkinliğinin yaptırılması,
10. Verilen resme göre yazının düzeltilerek yazılması,

11. Verilen sözcükleri kullanarak boşlukların doldurulması,
12. Karşılıklı konuşma etkinliği yazdırılması,
13. Kısa hikâyeler yazdırılmasıdır.
14. Resmin karşısına sözcük veya cümle yazılmasının istenmesi,
15. Bulmaca doldurma etkinliğinin yaptırılması,
16. Verilen resme göre yazının düzeltilerek yazılması,
17. Verilen sözcükleri kullanarak boşlukların doldurulması,
18. Karşılıklı konuşma etkinliği yazdırılması,
19. Kısa hikâyeler yazdırılmasıdır.

Yazma becerisi. Türkçe öğretiminde en önemli amaçlardan biri de kişinin duygu ve düşüncelerini yazıya aktarabilmesini sağlamaktır. Yazma becerisi en son gelişen beceri olarak kabul edilmektedir. Özellikle alfabe sistemi farklı olan çocuklar için bu beceri daha sonra öğretilmek üzere ertelenebilir. Dil öğretiminde yazılı dile geçiş öğrencilerin kendine güvenmelerini sağlar ve dersi farklı bir boyuta geçirir. Öğrencilerin elle tutulur yazılı bir belgelerinin olması onları dil öğrenim sürecine daha çok katacaktır.

Bekleyen (2016) ' e göre yazma etkinliklerinin türleri

1. Kontrollü yazma etkinliklerinin yaptırılması,
2. Öğretmen tarafından yönlendirilen yazma etkinliklerinin kontrol edilerek geri verilmesi,
3. Serbest yazma etkinliklerinin yaptırılması.

Kontrollü yazma etkinlikleri şunlardır:

1. Verilen sözcük ya da cümlenin kopyalanması,
2. Resmin karşısına sözcük veya cümle yazılmasını istemek,
3. Eşleştirme yapılması,

4. Düzenleyerek yeniden yazının yazılması,
5. Bulmaca doldurulması,
6. Verilen resme göre yazının düzelterek yazılmasını istemek,
7. Verilen sözcükleri kullanarak boşlukların doldurulmasını istemek,
8. Dikte yaptırılması.

Öğretmen Tarafından Yönlendirilen Yazma Etkinlikleri şunlardır:

Yazma Öncesi Aşaması

1. Beyin fırtınasının yapılması,
2. Yazılacak konu ile ilgili bir konuşma etkinliğinin yapılması,
3. Sözcük öğretiminin yapılması,
4. Cümle yapılarının öğretilmesidir.

Yazma anı: Öğrenciler yazma anında bireysel çalışırlar, iki ya da daha fazla grup çalışması da yaptırılabilir.

Yazma sonrası: Hataların düzeltilmesi

Serbest Yazma Etkinlikleri: Tamamen öğrencilerin serbest bırakıldığı etkinliktir. İleri seviyeler için uygundur.

Okuma ve yazma etkinliklerinde çocuğun yaşamında günlük yaşantısında sıklıkla karşılaştıkları ürünler, markalar gibi kullandıkları araçları sunmak çocuklar açısından etkili olacaktır. Öğretici dünyada ortak olarak kullanılan ve farklı olan ürünlerin isimlerini önce benzerlikleri ile sonra ise ayrılan yönleri ile yani yazılışlarını vermelidir. Yazma becerisinde zaman çok önemlidir. Okuma ve yazma becerilerinde hataları düzeltmede anında dönüt verilmelidir, geç kalınmaması gereklidir. Çocuklar yanlış öğrendikleri kelimeyi değiştirmekte

uzun süre zorlanmaktadır. Öğretici tarafından ders verdiği grubun özelliğine göre okuma ve yazma becerisine geçme konusunda uygun zamanı belirlenebilir.

Yardımcı öğrenme alanları. Dil öğretiminde dört temel beceri haricinde bu becerilere yardım eden alanlar bulunmaktadır. Bu bölümde yardımcı alanlar hakkında bilgi verilecektir. Yardımcı öğrenme alanları (sesletim ile vurgulama, dilbilgisi ve sözcük dağarcığıdır), dört temel dil becerisinin geliştirilmesi için oldukça önemlidir. Burada dikkat edilmesi gereken özellik yardımcı öğrenme alanlarının dört temel dil becerisinin önüne geçmesini engellemektir. Dört temel dil becerisinin geliştirilmesinde yardımcı olan öğrenme alanlarından sesletim ve vurgulama çocukların yaş farkından dolayı yetişkinlere göre daha kolay öğrenmeleri nedeniyle önemlidir (Hanbay, 2013, s. 28).

Sesletim ve vurgulama. Sarıçoban ve Mirici (2019, s. 78)'ye göre sesletim eğitimi yabancı dil öğretimi sürecinde okuma, yazma, dinleme ve konuşma gibi temel becerilerin öğretimi kadar önemli bir rol oynamaktadır. Çocuk tarafından konuşulan dilin doğru telaffuz edilmesi ve doğru anlaşılması sesletim sistemi ile gerçekleşmektedir. Kişinin söylemek istediğini ifade edebilmesi ve karşısındakinin de doğru anlayabilmesi doğru sesletimle ilgilidir. Sesletim konuşan ve dinleyen arasında sağlıklı bir iletişim için gerekli olan en önemli alanlardan biridir.

Hanbay (2013, s. 28)'a göre sesletim alanında dikkat edilmesi gereken hususlardan biri; hedef dilde bulunan fakat çocuğun ana dilinde bulunmayan farklı seslerin doğru bir Görsel de öğrenilmesini sağlamaktır. Öğreticiye bu durumda büyük bir görev düşmektedir. Çünkü öğrenci hedef dilin konuşulduğu coğrafyada yaşamıyorsa sadece hedef dili öğretici ile konuşabilmektedir. Öğrenci televizyon ve video öğretimi ile de sesletim çalışmaları yapabilir fakat en doğrusu öğretici ile çalışmaktır.

Sesletim öğretiminde kullanılabilir temel yaklaşımları şöyle sıralamışlardır

(Sarıçoban ve Takkaç, 2019):

1. Sezgisel-taklide dayalı yaklaşım
2. Çözüme uygun dil bilimsel yaklaşım
3. Kulak- dil ve sözel yaklaşım
4. Bilişsel yaklaşım
5. İletişimsel yaklaşım
6. Bütünsel yaklaşım

Çocuklara sesletim öğretiminde kullanılabilir bazı temel yöntemler vardır:

1. Düzvarım yöntemi
2. Sessizlik yöntemi
3. Kulak – dil alışkanlığı yöntemi

Çocuklara yabancı dilde sesletim öğretiminde kullanılabilir örnek etkinlikler:

1. Metnin dinlendikten sonra tekrar edilmesi,
2. Az ayrımlı çiftler,
3. Kulak eğitiminin yapılması,
4. Şarkı dinlenmesi ve öğretilmesi,
5. Tekerleme öğretilmesi ve öğrenilen tekerlemenin pratiğe dönüştürülmesinin istenmesi,
6. Zincirleme alıştırmaların yaptırılması,
7. İletişimsel etkinliklerin yaptırılması,
8. Sesli okumanın yaptırılması,
9. Öğrencinin sesletiminin kaydedilmesi,

10. Görsel eğitim araçlarının kullanılmasıdır (Sarıçoban ve Takkaç, 2019, s. 78-80).

Çocuklara yabancı dilde sözcük öğretimi. Dilde iletişimi sağlayan en önemli unsurlardan biri de sözcük öğretimidir. Sözcük öğretiminin geliştirilmesinde okuma ve yazma becerileri önemli olduğu kadar çocukların ihtiyaçlarına uygun ve gündelik yaşamda sıkça kullanılan kelimelerden başlanılmasında fayda vardır. Sözcük öğretiminde bağlamdan yola çıkılarak en fazla kullandıkları sözcükler seçilmelidir. Sözcük öğretiminin kalıcı ve etkili olabilmesi için öğretilen sözcüklerle canlandırma, oyun, şarkı gibi etkinliklerin yaptırılması ve bu sözcükleri etkinlik içerisine serpiştirilmesi beklenmektedir. Sözcük öğretiminde somuttan soyuta giderek öğretilmesi erken yaşta dil öğrenenler için kalıcı ve faydalı olacaktır. Öğretilen meyve-sebze-meslek-eşya gibi isimlerin oyunlara serpiştirilmesi hem kalıcılık hem de öğrendiklerini tekrar edebilmesi açısından çocuğun yabancı dil öğrenmesinde katkı sağlayacaktır. Çocuklara öğretilmesi istenen sözcük ve sözcük grupları bütünsel becerilerle verilirse daha nitelikli sonuç elde edilecektir. Çocuklardan beklenen hedef seviyesine uygun yeteri kadar sözcüğü farklı bağlamlarda kullanabilmesidir (Hanbay, 2013, s. 30).

Bir sözcüğü bilmek iki temel ögeden oluşmaktadır. Sözcüğün formu ve sözcüğün anlamı. Sözcüğün formu sözcüğün yapı olarak özellikleri, nasıl yazıldığı ve nasıl okunduğu bilgisidir. Sözcüğün anlamı ise şu bilgilere sahip olmayı gerektirmektedir:

1. Anlam bilmeyi içeren algıya dayalı bilgi,
2. Hatırlamayı sağlayan uzun süreli bellek,
3. Sözcüğün doğru anlamıyla kullanılmasına olanak sağlayan kavramsal bilgi,
4. Sözcüğün dilin yapısal özelliklerine uygun olarak kullanılmasını sağlayan dil bilimsel bilgi,
5. Sözcüğün hangi sözcüklerle yazılabileceğini gösteren eş dizimlilik bilgisi,
6. Sözcüğün doğru yazılışını gösteren imla bilgisi,

7. Sözcüğün farklı ortamlarda ve farklı kişilerle iletişim sürecinde uygun bir şekilde kullanılmasını sağlayan edimsel bilgi,
8. Sözcüğün yan anlamlarının öğrenilmesini sağlayan çağrışım bilgisi,
9. Sözcüğün dilin kültürel özelliklerine göre kullanılmasını sağlayan kültürel bilgi.

Sözcük öğretiminde teknikler şöyledir:

a. Görsel teknikler

- Görseller, resimler ve şekiller,
- Gerçek nesnelere,
- Mimikler ve beden dilidir.

b. Sözel teknikler

- Tanımlama
- Eş anlam- zıt anlam
- Çeviridir.

Çocuklara sözcük seçiminde dikkate alınması gereken noktalar Sarıçoban ve Takkaç (2019)' a göre;

1. Sözcük sıklığının oranı
2. Gereksinim ve sözcüklerin çocuğun ihtiyacına uygunluğu
3. Çocukların gelişim düzeyi
4. Çocuklar arasındaki kültürel farklılıkların olması
5. Amaca uygunluk taşımasıdır.

Çocuklara sözcük öğretiminde temel ilkeler . Çocuklara öğretilmek istenen sözcükler, öğretim şekli ve kullanılacak etkinlikler çocukların gereksinimleri ve seviyeleri göz önünde bulundurularak belirlenmelidir.

1. Yeni sözcükler öğretilmeden önce bildikleri sözcükler pekiştirilip yenileri öğretilmelidir.
2. Çocuklar yetişkinlere göre yeni öğrendiklerini çabuk öğrenirler. Bu sebeple yeni sözcükler sürekli tekrar edilmelidir. Tekrar edilirken sözcükler aynı bağlam yerine farklı bağlamlarda verilmelidir.
3. Çocuklara sözcük öğretiminde somuttan soyuta ilkesine uyulması kalıcılığa ve çocuğa görelilik ilkesine uygunluk gösterecektir. Öğretilen sözcüklerin çocukların hayatına yakın olmasına dikkat edilmeli ve çocukların yaşantılarından elde edilen veriler doğrultusunda yeni sözcükler öğretilmelidir.
4. Çocuklara gelişim seviyelerine uygun olarak sözcükleri nasıl kullanacakları öğretilmelidir.
5. Çocuklara gelişim süreçlerine göre bağlamsal ipuçlarını nasıl kullanabilecekleri gösterilmelidir.

Çocuklara yabancı dilde sözcük öğretiminde kullanılabilecek örnekler:

1. Metinden hareketle görsellerin eşleştirilmesi,
2. Karışık olan okuma ya da dinleme metninin sıralanmasının istenmesi
3. Sözcük tahmininde bulundurma,
4. Sözcük ağı oluşturmalarına yardımcı olma,
5. Kategorilere göre sınıflandırma,
6. Farklı sözcüğün buldurulması
7. Eksik sözcüğü buldurmaya çalışmak,
8. Hafıza oyununun etkin olarak kullanılması
9. Sözcük sepeti oluşturmaları istenmesi,

10. Bulmaca çözdürülmesi örnek olarak gösterilebilir (Sarıçoban ve Takkaç, 2019, s. 86-89).

Çocuklara yabancı dilde dilbilgisi öğretimi. Dilbilgisi, esas olarak dilin yapısal sistemini oluşturmaktadır. Sesbilim, biçimbilim, sözdizim ve anlambilimini de kapsayan dil sistemi olarak kabul edilmektedir (Chalker ve Weiner,1994'ten akt. Sarıçoban ve Takkaç, 2019, s. 90). Dilbilgisi dilin içinde bulunan tüm birimleri kapsayan anlamlı ve sistemli bir ağıdır. Ana dili konuşuru için dilbilgisine sezgisel olarak sahiptir. İkinci dil öğrenmek isteyen bireyler olarak belli bir eğitim sistemi içerisinde dilbilgisini öğrenmektedir. Dilbilgisi, dildeki sözcüklerin harmanlanıp anlamlı bir bütün oluşturulmasına yardımcı esas öğedir. Dilbilgisi sözcüklere farklı bir bağlam katmaktadır. Sözcükler tek başlarına kullanılırken farklı anlamlara gelmektedir. İki sözcük bir araya geldikten sonra yeni bir anlam ortaya çıkmaktadır. Dilbilgisi iletişimde kusursuzluğu sağlar ve dile lezzet katar. Dilbilgisini doğru kullanmak konuşura dili başarılı ve güzel bir şekilde kullanması açısından yardım eder. Dilbilgisi diğer temel dil becerileri gibi bir beceri değildir fakat önemli yardımcı unsurlardandır. Dil iletişim ve anlaşabilmek için var olan bir sistemdir ve dilbilgisini öğrenmek etkili bir iletişimin gerçekleşmesine katkı sağlayacaktır. Yabancı dil öğretiminde dilbilgisi öğretimi konusunda farklı görüşler bulunmaktadır. Kimi araştırmacılar dilbilgisi öğretiminin gerekli olduğunu kimi araştırmacılar dilbilgisi konularının çocuğun yaşına, seviyesine ve ilgisine uymadığını belirtmektedir. Dil öğretiminin anlam- odaklı mı (meaning- focused) yapı odaklı mı (form focused) yoksa her ikisinin de karıştırıldığı bir şekilde mi olması gerektiği konusunda fikir birliği bulunmamaktadır.

Anlam odaklı öğretimde, zengin bir dil girdisi sağlayarak ikinci dil sisteminin rastlantısal bir şekilde öğrenilmesini sağlamak amacı güdülmektedir. (Norris ve Ortega:2001, 'ya akt. (Bekleyen, 2016, s. 135). Anlam odaklı öğretimin geliştirilmesi için hedef dilin

konusucuları ile iletişime geçmek hedef dile ait müzik dinlemek, hedef dilde yazılmış olan kitapları okuyup anlamını tahmin etmek. Yapı odaklı öğretimde ise hedef dili öğrenenlerin dilin yapılarına dikkat ederek öğrenmelerini sağlamaktadır (Ellis 2001'den akt. (Bekleyen, 2016, s. 135). Yapı odaklı öğretimin faydalı olup olmadığı araştırılırken Krashen tarafından ortaya atılan teorilerin de etkisi ile anlam odaklı öğretimin daha iyi olduğu öne sürülmüştür. Krashen'in teorileri doğrultusunda dili öğrenmenin değil dili edinmenin gaydalı ve gerekli olduğu görüşü savunulmaya başlandı. Dilbilgisi öğretiminde kuralların açıkça değil sezdirme yöntemi ile ana dili edinimi gibi öğretilmesinin kişiye katkı sağlayacağını ve kişinin dili kendi kendine kavrayabileceği ön görülmüştür.

Sarıçoban ve Takkaç (2019)'a göre dilbilgisi öğretiminde temel kavramlar:

1. Anlam
2. Edim bilim – söylem bilim
3. Dil bilgisel yeterlik
4. Dil bilgisel yeterlik

“Açık bir şekilde dilbilgisi anlatımına ancak çocukların bilişsel düzeyleri belli bir aşamaya geldiğinde (ergenlik) ve gerektiği kadar yer verilebilir.” (Niemeier ve Urban 2010, 8'den akt. (Hanbay, 2013, s. 28). Çocuklara dilbilgisi öğretimi sezdirme ya da örtük öğrenme metoduyla yapılabilir Bunun sebebi çocukların henüz mantıklı ve stratejik düşünme becerisi açısından gelişmemiş olmalarıdır. Çocuklarda sesletim ya da yazılı anlatımda kalıcı hataların oluşmaması için çocuk hatalı sözcük kullandığında anında dönüt verilmelidir. Çocuk dilbilgisini seviyesine göre öğrenirse hedef dil ile kolayca ve etkili bir şekilde iletişime geçecektir.

Bekleyen (2016)'e göre dilbilgisi öğretiminde temel yaklaşımlar şu şekilde verilmiştir.

1. Geleneksel yaklaşım
2. Algısal yaklaşım
3. İletişimsel yaklaşım

Çocuklara yabancı dilde dil bilgisi öğretiminde kullanılabilecek örnek etkinlikler:

1. Tüm fiziksel tepki yöntemi,
2. Edebiyatta bulunan türlerin kullanımı,
3. Bilgi boşluğu etkinliklerinin yaptırılması,
4. Zincirleme alıştırmalara yer verilmesi,
5. Yazı yazma becerisinin artırılması gibi.

Bekleyen (2016)' e göre erken dil öğrenenler için dil bilgisi etkinlikleri şu şekilde düzenlenmelidir:

1. Fark etme
 - Model oluşturulması,
 - Tekrarlara yer verilmesi,
 - Hedef dilin yapısının kullanıldığı karşılıklı konuşmaların dinletilmesi,
 - Hedef dilin bulunduğu bir metnin okutulması,
 - Zaman doğrultusunu etkili olarak kullanılması.
2. Yapılandırma
 - Hedef dilin bulunduğu şarkıların dinletilmesi ve öğretilmesi
 - Tahmin etme etkinliği yaptırılması,
 - Basit tabloların sunulması,
 - Yazılı alıştırmaların yaptırılması,

- Boşluk doldurma etkinliklerine yer verilmesi,
 - Dönüştürme çalışmalarının yaptırılması,
 - Resimlere bakarak soruların cevaplandırılması.
3. Otomatik olarak kullanılabilir hale getirme
- Görsellere bakıp cümleler söylenmesini istemek,
 - İkili ya da grup çalışmaları yaptırmak,
 - Oyun oynatmak gibi etkinliklerden oluşmaktadır.

Sonuç olarak çocuklara dil öğretiminde sesletim, sözcük ve dil bilgisi öğretimi boyutlarında, özellikle çocukların yaş gruplarına göre öğrenme özelliklerine dikkat edilmeli, çocukların yaş seviyesinin öğrenme şartlarını olumlu Görsel de etkileyecek etkinliklerin ortaya çıkarılmasına önem verilmelidir. Öğrencilere kurallardan daha çok oyun içine serpiştirilmiş yapılar verilmelidir. Çocuklar kuralları değil ama oyunu ve oyunun aşamalarını akıllarında tutacaklardır. Bu da alıcı öğrenmeyi sağlayacaktır.

Çocuklara yabancı dil öğretiminde avrupa dil portfolyosu. CILT The National Centre For Language yani Ulusal Diller Merkezi (2006) tarafından aşağıda görülen beceriler ve dil seviyeleri tablo halinde verilmiştir. Tabloda çocuklar için hazırlanan dil öğretim portfolyosundan alınan beceriler ve becerilerin içinde bulunan açıklamalara yer verilmiştir.

Tablo 2 Kendini Değerlendirme Çizelgesi

BECERİLER	A1	A2	B1
DİNLEME	Tandık ve çok temel olan kelimeleri anlayabilirim. Yavaş ve anlaşılabilir biçimde söylenenleri anlayabilirim. Örneğin: aile ve tanıdıklarımın bilgilerini, talimatları, şarkı içerisinde bulunan basit kelimeleri, günleri, ayları, renkleri, telefon mesajlarını, sinyalleri, hava tahminini anlayabilirim.	Kısa, açık ve basit mesajların ve duyuruları anlayabilirim. Temel ve kişisel günlük konuları anlayabilirim. Çocukların bir konu üzerinde sevdiği ve sevmediği şeyleri anlatan konuşmaları, insanların ne giydiğini ne yaptığını açıklayan basit ve ayrıntılı konuşmaları anlayabilirim. Bir insanın tatilde veya hafta sonu ne yaptığını, birisiyle tanışma konusu içeren telefon görüşmesini, geçmiş zamanda yapılmış veya gelecek zamanda yapılacak etkinlikleri anlayabilirim.	Açıklamaları kesin ve net olan ifadeleri, ilgimi çeken radyo ve televizyon programlarında konuşulan konuları, tanıdık veya tanıdık olmayan basit genel konuları, bireylerin duruma göre geliştirdikleri farklı bakış açılarını anlayabilirim.
OKUMA	Yaygın isimleri, basit cümleleri anlayabilirim. Duyuruları, el ilanlarını, afişleri, mesajları, yönergeleri anlayabilirim.	Basit cümleleri ve ifadeleri anlarım. Menülerdeki günlük maddeleri bulabilirim. Kişisel mesajları anlayabilirim. Reklamlardaki ve tablolarındaki içerikleri anlayabilirim.	Yüksek düzeydeki günlük ya da özel işleri içeren metinleri anlayabilirim. Metinde verilen olayı ve kişisel duyguyu anlayabilirim.

Tablo2'nin devamı

BECERİLER	A1	A2	B1
KONUŞMA	Basit ifadeler ve cümleler	Ailemi ve diğer insanları	Deneyimleri, olayları hayallerimi
KARŞILIKLI	kullanabilirim ve ayrıca	yaşam koşullarını eğitim	umutlarımı ve isteklerimi
KONUŞMA	basit bir şekilde birisi ile konuşup, sorular sorabilirim hem de sorulara cevap verebilirim. Yaşadığım yeri ve tanıdığım insanları basit cümlelerle ifade edebilir, <i>hava durumu biriyle selamlaşabilir</i> sınıftaki nesnelere sınıflandırabilir, kısa ve basit konularda konuşabilirim. Diğer kişinin işleri daha yavaş bir konuşma hızında tekrarlamaya ya da yeniden ifade etmeye hazır olması ve söylemeye çalıştığım şeyi formüle etmeme yardımcı olması şartıyla basit bir şekilde etkileşime girebilirim. Acil ihtiyaç duyulan alanlarda veya çok tanıdık konularda basit sorular sorabilir ve cevaplayabilirim.	geçmişimi ve şimdiki veya en son işimi basit bir şekilde tanımlamak için bir dizi kelime öbeği ve cümle kullanabilirim. Bir şeyi beğenip beğenmediğimi, yol tarif etmek veya yönlendirmek, bir konu hakkında tartışabilmek gibi konular ve aktiviteler üzerinde basit bir sohbetle katılarak kendi görüşlerimi ifade edebilirim. Aile konuları ve faaliyetleri hakkında bilgi alışverişi gerektiren basit ve rutin görevlerde iletişim kurabilirim. Konuşmayı kendim devam ettirmek için yeterince anlayamasam da çok kısa ve sosyal alışverişler yapabilirim.	anlatabilmek için cümleleri basit bir şekilde bağlayabilirim. Fikir ve planlar için kısaca neden ve açıklamalar yapabilirim. Bir hikâyeyi anlatabilir veya bir kitabın ve filmin çizimini ilişkilendirebilir, tepkilerimi tanımlayabilirim. Günlük bir konu üzerinde hazırlıksız sohbet katılabilirim ve kendi planlandığım ve gerçekleştirdiğim aktiviteler hakkında hikâyeyi anlatarak görüşlerimi veya düşüncelerimi ifade edebilirim. Dilin konuşulduğu bir alanda seyahat ederken ortaya çıkabilecek çoğu durumla başa çıkabilirim. Tanıdık olmayan kişisel bilgi alanlarına veya günlük yaşamla ilgili konulara örneğin aile hobiler iş seyahat ve güncel olaylar hazırlıksız konuşmaya girebilirim.

Tablo2'nin devamı

BECERİLER	A1	A2	B1
YAZMA	Kısa basit e-mail gibi mesajları yazabilir ayrıca kendi düşüncelerimi basit bir şekilde kâğıda dökebilirim. Kişisel bilgileri, yaşadığım yeri, kaç yaşında olduğumu, rakamları, renkleri ve bunları ve benzer nesnelere kopya yaparak veya normal bir şekilde kendim sembol veya sözcük ile yazabilirim Bazı basit cümlelerin tamamlanmayan kısımlarını kelime ile doldurup kısa bir cümle yazabilirim. Posta kartı, basit notları veya mesajları, kimliği veya benzer referans materyallerini kullanarak kısa bir cümle yazabilirim.	Kişisel yazı, e-mail, basit notlar veya mesaj, mektup yazabilirim. Konuya ilgili basit paragraf oluşturabilirim. Kendimden bahsedilen bilgileri içeren paragraf oluşturabilirim. Geziler, tatiller hobiler hakkında ve araştırdığım bilgi üzerinde basit bir metin yazabilirim. Kutlama, tebrik kartı gibi özel veya günlük konular üzerinde kısa bir paragraf oluşturabilirim.	İlgimi çeken ve tanıdık konular üzerinde bağlantılı olarak basit cümlelerle metin yazabilirim, ayrıca kişisel yazı ve e-mail içinde tecrübelerimi ve izlenimlerimi katarak bir metni oluşturabilirim. Kısa bir hikâyenin, filmin TV programının tanıtım örneklerini, kendi bakış açımı aktaran rapor veya mektup yazabilirim. Resmî veya resmî olmayan yazıları uygun şekilde oluşturarak yazabilirim. Daha önce adapte olduğum dil üzerinde farklı zamanları kullanarak bir konu üzerinde doğru bir şekilde düşüncelerimle bağlantı kurarak paragraf yazabilirim.

Kaynak: CILT The National Centre For Language yani Ulusal Diller Merkezi (2006) tarafından kaynaklardan uyarlanmıştır.

Tabloda görüldüğü üzere çocuklara dil öğretiminde B1 seviyesine kadar yapılmaktadır. Beceriler yakından uzağa, somuttan soyuta, bilinenden bilinmeyene ilkelrine göre düzenlenmiştir. Dil portfolyosunda çocukların yaş grubu belirli bir kategoriye ayrılmamış sadece çocuklar için hazırlandığı vurgulanmıştır. Dil Portfolyosu otuz altı sayfadan oluşmaktadır. Ayrıca çocuklara ait biyografi, kimlik ve dil öğrenim becerileri yer almaktadır.

Çocuk edebiyatı. Çocuk edebiyatı çocuklar için yazılmış, derlenmiş ya da basılmış bütün yazıları içine almaktadır. Çocuk edebiyatında çocukların düşünceleri, duyguları, hayalleri, sevgileri, özlemleri vardır. Kimi edebiyat uzmanları yetişkinler için basılmış olan edebi ürünlerin çocuğa göre olduğunu varsayarlar fakat dikkat edilmelidir ki çocuklar yetişkinlerin bir modeli değildir. Çocukların yetişkinlerinkinden farklı bir dünyaları vardır. Dolayısıyla çocukların ve yetişkinlerin dünyası birbirinden farklıdır. Örneğin:

- Yetişkinlerin hayat tecrübesi fazlayken çocukların hayat tecrübeleri daha azdır. Hayat tecrübesi olaylara bakış açısını değiştirir, bir sonraki adımda dikkatle adım atılmasını sağlar, düşünerek hareket etmeye yardımcı olur.
- Çocuklar dünyayı kendi pencerelerinden algıarken yetişkinler farklı pencerelerden de bakabilmektedirler.
- Çocuklar içe dönük yaşarlar, yetişkinler ise dışa dönüktür vb.

Tabii ki yetişkinler için yazılmış kimi eserleri kullanarak çocuklara seslenmek, onların dünyasına ulaşmak faydalıdır. Çocuğa görelilik ilkesine ve şartlarına uygun bir derleme yapılırsa usta yazarlarla erken yaşta onları tanıştırmak ve kaliteli esrelerden haberdar etmek onlar için büyük bir zenginlik kaynağı olacaktır;

Çocuk kitaplarında kullanılabilir edebiyat türleri. Çocukların öğütten çok örneğe ihtiyaçları olduğunu söyler J.Joubert. Çocuklar, hem ders kitaplarında hem de resimli hikâye, masal kitaplarında farklı türlerden örnekler ile karşılaşır. Bu örneklerin çocuğun yaş ve seviyesine uygun olması beklenmektedir. Edebiyat alanında birden fazla tür bulunmaktadır. Bu türler yetişkinlere uygunluk göstermektedir. Bu türlerden bazıları ise çocuklara uygun hale getirilmekte ya da özel olarak çocuklar için yazılmaktadır. Çocukların ve yetişkinlerin dünyaya, sanata edebiyata bakışı farklıdır. Bu bölümde çocuk kitaplarında kullanılabilir türler listelenecektir.

Türler kendi içerisinde üç başlıkta incelenmiştir.

1. Oyuna dayalı türler
2. Meraka dayalı türler
3. Hayale dayalı türler

Öncelikle Oyuna dayalı türler ele alınacaktır.

Oyuna dayalı türler

Tekerleme: Kimi sözcüklerin ya da seslerin tekrar edilmesi ve ölçü, uyak gibi unsurlara bağlı kalınarak oluşturulan anlamlı- anlamsız belirli konusu olmayan söz dizelerine verilen isimdir. Tekerlemeler çocukların yaşına ve dil gelişim özelliklerine uygunluk göstermelidir. Tekerlemeler, çocuğun eğlenmesine, düşünmesine, dilinin ve düşüncesinin gelişmesine katkı sağlamaktadır (Erdal, 2007, s. 69).

Bilmeceler: Kişinin bir şeyin adını söylemeden özelliklerini çağrışım yapacak Görsel de söyleyerek, o şeyin ne olduğunu karşısındaki kişiye veya kişilere buldurmaya çalışan eğlence ve halk edebiyatı türüdür. Bilmeceler, şiirsel anlatımla çocukları dille kurgulanmış bir zekâ

oyununa davet eder. Sözcüklerin arkasındaki gizi çözen çocukla bilmece sayesinde eğlenir ve öğrenirler (Sever, 2003, s. 140).

Parmak oyunları: “Küçük manzum öykü, tekerlemeler ya da şiirlerin el ve parmaklarla bazen de bedenın başka kısımları ile canlandırılmasıdır.” (Öztürk, 2005, s. 29). Parmak oyunları ile çocuklar bazı tanımları ve ifadeleri görerek öğrenecek ve doğrudan uygulama şansı elde edeceklerdir. Parmak oyunları çocuğun konuşma becerisini ve taklit yeteneğini geliştirir (Erdal, 2007, s. 80).

Dramatizasyon: “Öykü içinde geçen olayların söz ve hareketlerle canlandırılmasına Dramatizasyon denilmektedir.” (Öztürk, 2005, s. 40). Çocuk dramatizasyon aracılığı ile dil ve hareketi bir araya getirerek kendini rahatça ifade edebilmektedir.

Çocuk Tiyatrosu: Tiyatro göze ve kulağa hitap eder, kitapta okunan kurmaca dünya tiyatro sahnesinde çocuğun gözünün önünde canlanır. Çocuklar harekete dayalı oyunları sevdiği için dans ve müziğin de içinde olduğu oyun oynamak ve izlemek çocuklar için daha uygundur (Erdal, 2007, s. 86-87).

Meraka dayalı türler

Fen ve Tabiat Olaylarını Anlatan Türler: “Araştırıma ve inceleyeme dayanan, deneysel ya da bilimsel bilgilerin yazıya aktarıldığı edebî türdür. Ansiklopedi maddeleri bu tür yazılardır.” (Şimşek, 2005, s. 163). Çocuklar 12-13 yaşlarından itibaren bilimsel yazılara ilgi duymaya başlarlar. Çocukların seviyelerine uygun eserleri aktaran ürünler çocuk edebiyatı ürünleri içerisinde değerlendirilir (Kılıç Y. , 2007, s. 89).

Biyografi: Devlet adamlarının, tanınmış kişilerin, mesleklerinde başarılı olmuş olan kişilerin hayatını beğeler aracılığıyla aktaran edebî yazılara biyografi denir.10-14 yaş grubundaki çocuklar kendilerince büyük ve değerli gördükleri şahsiyetlere benzemek

istemektedirler. Çocuklar için hazırlanan kitaplarda onların örnek alabileceği önemli insanların verilmesi merak uyandırıcı ve heveslendirici olacaktır. Bu eserler çocuğun kitap okumasını teşvik edecektir (Kılıç Y. , 2007, s. 96-97).

Anı: Toplumda tanınmış şahsiyetlerin başından geçmiş olayları ya da şahit oldukları olayları edebî bir ifadeyle yazdıkları türdür. Anıları siyaset, askerî, edebî ve sosyal içerikli olarak sınıflandırmak mümkündür (Kılıç Y. , 2007, s. 101).

Deneme: “Bir yazarın, sanat, edebiyat, siyaset, dünya, görüşü gibi herhangi bir konu üzerinde özel his, fikir ve görüşlerini kesin kurallara uymadan kaleme aldığı yazılara deneme adı verilir” (Kılıç Y. , 2007, s. 107). Deneme yazısında kişisel ön plandadır ve bu türde yazı yazmak için fazlaca bilgi ve birikime ihtiyaç duyulmaktadır. Bu yüzden çocuklar için çok uygun görülmemektedir.

Gezi yazısı (Seyahatname): “Yurt içinde ya da yurt dışında gezilip görülen yerleri tanınmasını sağlamak ve o yerlerin anlatılmaya değer tarafları hakkında bilgi verilmesi amacıyla yazılan edebî yazılara gezi yazısı adı verilmektedir” (Duymaz, 1984, s. 229). Gezi yazıları seviyelerine uygun yazıldığı takdirde çocukların bilmediği yerler hakkında bilgi vermesi onların coğrafi bilgilerinin artmasına yardımcı olması açısından önemlidir.

Mektup: “Herhangi bir kurum veya bir kişiye bir şey haber vermek, bir bilgi iletmek, bir şey sormak veya bir şey istemek için yazılan yazılara mektup denir” (Kılıç Y. , 2007, s. 115). Mektup hem yetişkinler hem de çocuklar arasında en önemli edebi türler arasındadır.

Hayale dayalı türler

Masal: genellikle halkın ortaya çıkardığı, ağızdan ağıza, kuşaktan kuşağa sürüp gelen çoğunlukla insanların veya tanrıların başından geçen olağandışı olayları anlatan hikâyelerdir (TDK, 2006). “Masalların çocuk eğitiminde önemli bir yeri bulunmaktadır. Çocukların okuma,

dinleme gibi becerilerinin gelişmesine yardımcı olan bir türdür. Masalların çocukları iyiye, güzele ve doğruya yönelttiği düşünülmektedir” (Arıcı, 2007, s. 118-119).

Fabl (Hayvan Masalı): “Fablların en dikkat çeken özelliği didaktik olmalarıdır. İnsanın sahip olduğu özellikler hayvanlarda doğal olarak varmış gibi gösterilerek doğruluk, dürüstlük, alçakgönüllülük, yardımseverlik gibi olumlu davranışları özendiren kıskançlık, açgözlülük, cimrilik gibi olumsuz davranışları yeren bir türdür” (Arıcı, 2007, s. 134). Fabllar aracılığıyla çocuklara erdemler öğretilir.

Fıkra: “Kısa ve özlü bir anlatıma sahip olan nükteli, güldürücü hikâyecik, hikâyecik”tur (TDK, 2006). “Çocukların, dünyaya güldürü tarafından bakmaları, iyimser bir dünya görüşünün sonucudur. Bu sayede çocukların mizah yönü gelişmektedir. Fıkralar aracılığıyla çocuklara pratik zekânın işletilmesi, güçlendirilmesi ve farklı açılardan olaylara bakılması öğretilir” (Şimşek, 2005, s. 157).

Destan: Şükrü Elçin destanı ”Bir boy, ulus (kavim) veya millet hayatında tam estetik hüviyet kazanmamış eser sayılan efsanelerden sonra nazım şeklinde ortaya çıkan en eski halk edebiyatı mahsullerinden biridir.” (Elçin, 1983, s. 72) şeklinde tanımlamıştır. Mustafa Necati Sepetçioğlu ise “Destanlar, bir milletin bütün varlığını; hareketlendiren bütün duygu ve düşünce yapısını oluşturan zenginlik hazineleridir.” (Sepetçioğlu, 1998, s. 7). Pertev Naili Boratav “Milletin ilk edebî mahsullerine destan ismi veriliyor.” (Boratav, 1958, s. 15). Destanlar çocuklara millî benlik ve kimlik kazandırmak açısından çok önemlidir.

Efsane: “Efsaneler bir tarife göre mitlerin modernleşmiş şekli olarak ifade edilmekte, çok eski hikâyeler olduğu söylenmektedir (Seyidoğlu, 1997, s. 22). Efsaneler çocukların yaratıcı düşünme becerilerinin geliştirilmesine yardımcı olabilir.

Hikâye (Öykü): “Bir olayın sözlü veya yazılı olarak anlatılması, gerçek veya tasarlanmış olayları anlatan düz yazılardır.” (Arıcı, 2007, s. 148). Çocukların okuma ve dinleme becerilerine yardımcı olan en önemli türlerden biri de hikâyelerdir.

Roman: “Roman dilleriyle yazılan destan ve halk hikâyelerine vaktiyle roman denmiştir. Bu terim daha sonra belli bir yazınsal türün adı olmuştur.” (Kudret, 1980, s. 271). Romanlar çocuklara okuma alışkanlığı kazandıran önemli türlerdir. Romanlar aracılığıyla çocuklar yorum yapabilme ve hayal gücünü geliştirme şansı elde edebilirler. Romanlar çocuğun ruhsal ve fiziksel gelişimine katkıda bulunurlar. Romanlar çocuğun yaratıcılığını ve düşünme becerisini geliştiren önemli yapıtlardır (Arıcı, 2007, s. 167).

Çizgi roman: “Çizgi roman ne resim ne de yazıdır. Resmin ya da yazının bütünleyici olarak kullanılan diğer bir faktörle ilişkisi sonucunda ulaştığı sentezdir. Çizgi roman birbirinden farklı iki temel unsurun (metin ile resmin) kaynaşmasıyla oluşan bir anlatım biçimi, bir kurgu sanatıdır (Cantek ve Kosta , 2004, s. 28). Çizgi romanlar çocukların ilgisini çeker ve merak duygusunu geliştirirler. Çizgi romanın okunması kolaydır. Çocuklar kahramanlar ile özdeşleşebilirler (Arıcı, 2007, s. 178). Çocuğun sosyalleşmesi ve eğlenmesi için hem maliyeti uygun hem de hafif bir kitap tür olması çizgi romanların okunmasını sağlamaktadır.

Şiir: “Duygulardan, düşüncelerden, özelemlerden oluşmuş bir ürün olan şiir, aynı zamanda en eski edebiyat türlerinden biridir” (Kudret, 1980, s. 117). Şiir semboller ve imgeler aracılığıyla duygu ve düşünceleri yazıya aktarma sanatıdır. Çocuk şiirleri çocuğun duygusal dünyasına ve ilgi alanına uygun olmalı ve dizeleri çok uzun olmamalı, sözcüklerin hece sayısı az olmalı, şiirdeki dizeler çocuğun sözcük hazinesi ile uyuşmalıdır. Şiirde anlatım sade ve bütünlük içinde verilmelidir (Erdal, 2007, s. 180).

Çocuğa görelilik ilkesi. Çocuğa görelilik, onun ilgilerini, gereksinimlerini, dil evrenini göz önünde tutmayı, hazırlanacak okuma metnini bunlarla örtüşürmeyi zorlar. Çocuksuluksa tam tersine dilin acemice kullanımı, daha doğrusu anlatımda ilkelliktir. Son yıllarda sayısal artış gösteren sınıf dergileri bu türden çocuksu ürünlerle doludur (Sever, 2003, s. 9).

Çocuk kitaplarında, sanatçının sözle, çizgiyle aktardığı iletiler, çocuğun duygu ve düşüncelerini devindirebilmeli; yeğlenen biçemle, çocuklara değişik duyuların yaşamı algılamadaki etkisi duyumsatılmalıdır. Başka bir söyleyişle sıcaktan bunalan susuzluktan dudakları için şırl şırl akan buz gibi bir suyun soğuktan tir tir titreyen bir insan için gürül gürül yanan bir sobanın önemi duyuları da işletilerek çocuklara kavratılmalıdır. Nitelikli çocuk edebiyatı ürünlerinde, sözcükler ve çizgiler, ustaların elinde çocuğun yaşamını bütünleyen bir araca dönüşür. İnsanın günlük yaşamında sesiyle, jest ve mimikleriyle, bedensel hareketleriyle yansıttığı sevinç, korku, öfke; nitelikli yazınsal ürünlerde sözcük ve çizgilerle yaşam bulur. İnsanın herhangi bir yaşam durumundaki duyguları, kitap sayfalarında görünür kılınır. Çocuğun karşısına duygusuyla, düşüncesiyle insan gerçeği çıkarılır. (Sever, 2003, s. 11).

Çocukların düşünerek, düşleyerek, birikimlerini kullanarak özgürce sorma, öğrenme, tanıma ve bilme gereksinmesini yanıtlayan en etkili araçlar, sanatçı duyarlığı ile hazırlanmış edebiyat yapıtlarıdır. Çocuklara, anlama ve anlatma becerilerini geliştirebileceği, Türkçenin yaratıcı anlatım olanaklarıyla kurgulanmış bir dil ve yaşam alanı yaratır. İşte, istenilen niteliklerin çocuklarda ortaya çıkabilmesi için çocuk kitaplarının öncelikli olarak çocuğa göre olması gerekir (Çer , 2016, s. 1402).

Sanatçı, çocuk kitaplarında kurmaca bir dünya içerisinde estetik kaygıyı önceleyerek renk, çizgi ve sözcüklerle yapılandığı imgelerle çocuğun düşsel bir serüven içerisinde olmasını sağlamalıdır. Onun görme, işitme ve dokunma duyusunu geliştirecek düzeyde iyi-kötü, güzel-çirkin, doğru-yanlış gibi estetik beğeni oluşturmalı, çocukta yaratıcı tavrı ortaya

çıkarmak sanatsal etkiyi bırakabilmelidir. Çocuğun kitapla karşı karşıya geldiği anda onun güzele yönelik duyarlılığını geliştirmeli, bilgi iletmek ya da öğretmek yerine duyumsatıcı ve sezinletici olarak çocuğa düş kurma ve düşünme sorumluluğu vermelidir (Çer , 2016).

Çocuklar doğası gereği oynamak, eğlenmek ve yeni şeyler öğrenmek ister. Kitaplar biçimsel ve içerik özellikleriyle, okulöncesi dönemdeki çocukların öncelikle eğlenme-oyun ve bularak (keşfederek) öğrenme gereksinimini karşılamalı, onların algısal gelişimine katkı sağlamalıdır.

Çocuk kitaplarında bulunması gereken özellikler. Çocuk, Türkçe ders kitabının ön ve arka kapağıyla karşı karşıya geldiği anda dilsel, görsel ve estetik olarak etki altında kalmalıdır. Bu etki, çocuğu ders kitabının içeriğine yöneltmeli ve onun istekli bir biçimde dilsel ve görsel okuma yapmasını sağlamalıdır

Çocuğun ders kitaplarındaki metinlerle düş kurma ve düşünme sorumluluğu alabilmesi için de öncelikle gelişimsel düzeye uygun bir biçimde kurmaca bir dünyada serüvene çıkmalı ve anlama ortak kılacak ipuçlarıyla da iletileri kestirebilmelidir.

“ Çocuğun Türkçe ders kitaplarındaki metinlerle bu tür ilişkisi, onun üst düzey düşünmesini de sağlayabilir; çünkü kestirimde bulunma, özdeşim kurma, sezinleme ve duyumsama, çıkarım yapma, karşılaştırma yapma, neden-sonuç ilişkisi kurma ve değerlendirme yapma üst düzey düşünmeyi sağlayan değişkenlerdir” (Çer , 2016, s. 1405).

Türkiye’de bulunan Suriyeli mültecilerin sayısı ve çocuk sayısı. Ülkemize farklı sebepler ile farklı ülkelerden aileler ve onlarla birlikte gelmiş olan çocuklar için dil öğretim kaynağına ihtiyaç duyulmuş ve bu ihtiyaç yeni bir alan oluşturmuştur. Türkçe öğretimi genellikle üniversitede eğitim almak için gelen öğrencilere yönelik kitaplar üzerinden verilmekteydi. 2011’den sonra ülkemize Güneydoğu bölgesine sınır olan Suriye’deki savaştan

kaçıp gelen Suriyeli vatandaşların sayısı 21 Kasım 2019 tarihinde yapılan sayıma göre 7 milyon 840 bindir (Mülteciler Derneği, 2019). Aşağıda kadın- erkek nüfusun yaş aralığını gösteren bir tablo verilmiştir. UNICEF'e göre çocuk sayısı 1.6 milyondur. 1.6 milyon çocuğun öncelikle Türkçe öğrenmesi daha sonra eğitimine devam etmesi gerekmektedir. Bu çocuklar için PIKTES projesi kapsamında Suriyeli çocuklara dil eğitimi verilmektedir. Suriyeli mültecilerin Türkiye'ye geldikten sonra hayatî ihtiyaçları ortaya çıkmıştır. Bu ihtiyaçların arasında çocukların eğitim ihtiyacı çocuklar için Türkçe ders kitapları ve Türkçe ders programı oluşturularak giderilmeye çalışılmıştır. Çocuklar için hazırlanan kitaplar fazla baskı yaparak çok sayıda yayınlanmıştır. Bu çalışmada dil eğitiminde kullanılan iki kitap örneklem olarak incelenecek ve kitapların çocuklara uygun olup olmadığı değerlendirilecektir. Aşağıda verilen tabloda Türkiye'deki Suriyeli mültecilerin sayısı kadın erkek ve çocuk sayısı verilmiştir.

<https://muhceciler.org.tr/turkiyedeki-suriyeli-sayisi/> 'na göre

Tablo 3 Türkiye'deki Suriyeli mültecilerin sayısı kadın erkek ve çocuk sayısı verilmiştir.

YAŞ ARALIĞI	ERKEK	KADIN	TOPLAM
0-4	298 bin 546	278 bin 937	577 bin 483
5-9	254 bin 779	239 bin 982	494 bin 761
10-14	199 bin 894	184 bin 891	384 bin 785
15-18	152 bin 129	123 bin 867	276 bin 5
19-24	324 bin 320	231 bin 16	555 bin 336
25-29	206 bin 797	146 bin 624	353 bin 421
30-34	169 bin 429	124 bin 199	293 bin 628
35-39	119 bin 448	94 bin 518	213 bin 966
40-44	78 bin 737	69 bin 917	148 bin 654
45-49	58 bin 345	55 bin 865	114 bin 210
50-54	47 bin 174	45 bin 361	92 bin 535
55-59	32 bin 835	33 bin 253	66 bin 88
60-64	22 bin 629	23 bin 740	46 bin 669
65-69	14 bin 995	15 bin 752	30 bin 747
70-74	8 bin 442	9 bin 140	17 bin 582
75+	9 bin 22	11 bin 952	20 bin 974
TOPLAM	1 milyon 998 bin 221	1 milyon 689 bin 23	3 milyon 687 bin 244

Suriyeli mülteciler Türkiye'nin farklı bölgelerinde hayatlarını devam ettirmektedirler. Mülteciler Derneği'ne göre aşağıdaki tabloda illerde Suriyeli mültecilerin dağılmış oldukları şehirler ve sayıları verilmiştir.

Tablo 4 Suriyeli mültecilerin dağılımı oldukları şehirler ve sayıları

SIRA	ŞEHİRLER	SURİYELİ NÜFUSU	İL NÜFUSU İLE KARŞILAŞTIRMA
1	İstanbul	554 bin 458	%3,68
2	Gaziantep	452 bin 419	%22,3
3	*Hatay	440 bin 580	%27,37
4	Şanlıurfa	430 bin 49	%21,12
5	*Adana	240 bin 835	%10,85
6	Mersin	205 bin 473	%11,32
7	Bursa	176 bin 580	%5,9
8	İzmir	146 bin 954	%3,4
9	*Kilis	115 bin 599	%81,1
10	Konya	110 bin 510	%5,01
11	Ankara	95 bin 57	%1,73
12	*Kahramanmaraş	93 bin 59	%8,13
13	Mardin	88 bin 112	%10,63
14	Kayseri	80 bin 774	%5,81
15	Kocaeli	55 bin 811	%2,93
16	*Osmaniye	50 bin 628	%9,47
17	Diyarbakır	32 bin 950	%1,9
18	Malatya	28 bin 237	%3,54
19	Adıyaman	25 bin 984	%4,16
20	Batman	22 bin 419	%3,74
21	Sakarya	16 bin 354	%1,62
22	Muğla	15 bin 621	%1,61
23	Şırnak	15 bin 13	%2,86
24	Manisa	14 bin 826	%1,04
25	Tekirdağ	14 bin 395	%1,40

Tablo 3'ün devamı

SIRA	ŞEHİRLER	SURİYELİ NÜFUSU	İL NÜFUSU İLE KARŞILAŞTIRMA
26	Elazığ	14 bin 212	%2,39
27	Denizli	12 bin 740	%1,24
28	Nevşehir	10 bin 307	%3,45
29	Burdur	8 bin 930	%3,31
30	Afyon	8 bin 611	%1,19
.	.	.	.
.	.	.	.
77	Erzincan	98	%0,04
78	Iğdır	87	%0,04
79	Tunceli	46	%0,05
80	Artvin	37	%0,02
81	Bayburt	22	%0,03

Kaynak: (Mülteciler Derneği, 2019) . <https://mülteciler.org.tr/turkiyedeki-suriyeli-sayisi/>

Yukarıda görüldüğü üzere farklı illerde yaşayan Suriyeli mülteciler için birden çok ihtiyaç durumu ortaya çıkmıştır. Barınma, sağlık, eğitim gibi konularda Türkiye Cumhuriyeti üzerine düşen görevi layıkıyla yerine getirmektedir. Eğitim için merkezler, yardım dernekleri, Kızılay, Gençlik Merkezleri ve özel kuruluşlar faaliyet göstermektedir. Ayrıca PIKTES ekibi Türkiye'nin her bölgesinde Türkçe Öğretimi çalışmasına devam etmektedir.

Öğretim araç ve gereçleri. Yazılı, görsel, mekanik, elektronik ya da basılı araç gereçlerin tümüne verilen genel isimdir. Eğitim ortamında uyaran sayısını artıran ve öğrenmeyi kolay hâle getirdikten sonra kalıcı olmasını sağlayan araç ve gereçler öğretim araç gereçleridir. Öğretimde kullanılan bütün araç ve gereçler öğretim materyali olarak adlandırılmaktadır. Ders kitapları öğretim materyalleri arasında en sık kullanılanıdır. (Demir T. , 2012, s. 16). “Öğretim aracı ve gereci arasında fark vardır. Öğretim aracı, kaynakla alıcı arasında bilgi taşıyan mekanik

veya elektronik yazılı çizili tüm materyalleri kapsarken öğretim gereci daha çok basılı- yazılı öğretme ve öğrenme anlamında ucuz geçici nitelikte yaşantı içeriğinin yapı ve düzenini ifade eder.”(Kollektif, 2018).

A) Araç Ve Gereçlerin Türleri

A.1 Göze Hitap Eden Araçlar

1. Sınıf Tahtası
2. Çok Amaçlı Tahtalar
3. Teşhir Tahtaları
4. Grafik Materyalleri
5. Hareketsiz Resimler
6. Büyük Boy Bloknotlar
7. Harita ve Küreler
8. Gerçek Obje ve Nesnelere
9. Modeller ve Örnekler
10. Sergiler
11. Tepegöz, Film Şeridi, Slayt, Projeksiyon

A.2 Kulağa Hitap Eden Araçlar

1. Plak ve plakçalar
2. Kaset ve kasetçalar
3. CD ve CD çalar
4. Radyo

A.3 Hem Göze Hem Kulağa Hitap Edenler

1. Çoklu Ortamlar Multimedya (İletişim Araçlarının Birlikte Kullanılması) Öğretim Paketleri, Öğrenme Merkezleri, Ses Slayt Bileşeni, Etkileşimli Video

2. Film ve Videolar
3. Elektronik Dağıtım Sistemleri
4. VCD
5. Bilgisayar Temeline Dayalı Öğretim Araçları
6. Televizyon

Ders kitabı. Ders Kitabı, ilgili öğretim programlarında yer alan hedefler ve açıklamalar doğrultusunda öğretim malzemelerinin seçilerek düzenlendiği, sınıf içindeki öğretim sürecini, yöntem ve saptanmasına, hedeflere erişilip erişilmediğinin kontrolüne ve genel olarak öğretimin düzenlenmesine yardımcı olur.

Ders kitabı: Kurul tarafından, örgün ve yaygın eğitim ve öğretim kurumlarında okutulması uygun görülen kitaptır (meb.gov.tr, 2019).

Ders kitabı her şeyden önce bir el kitabıdır ve basılı bir üründür. Aynı zamanda eğitim ve öğretim sürecinde kullanılan görsel bir araçtır. Öğrencilere dersin amaçları çerçevesinde bilgiler vermek ve onları eğitmek amacıyla hazırlanan materyallere “ders kitabı” adı verilmektedir (Güneş, 2002, s. 4).

Öğrencilere bilimsel düşünme, tutum ve davranışların kazandırılmasına yönelik bir yapısı ve özelliği olan ders kitabı dersin geliştirilmesi için faydalanılan bir kaynaktır. Ders kitabı dersin temel aracı olmakla birlikte dersin düzenli ve sistemli bir şekilde ilerlemesini sağlamaktadır.

Kitabın yapısında dikkat edilmesi gereken özellikler şunlardır:

1. Ders kitabı setine dâhil olan öğretim malzemeleri şunlardır: Öğretmen kitabı, öğrenci kitabı, alıştırma kitabı, kaset, film gibi.
2. Kullanılan araç gereçlerin fiziksel özelliklerinin bulunması gereklidir.

3. Hedeflerin, kitabın yazıldığı teknik vs. gibi bilgilerin elde edilmesi için *içindekiler sayfasının* incelenmesi gereklidir.
4. Ders kitabının düzeni, Türkçedeki sözcük türlerinin öğretimine mi, dil yönelimlerine ya da konulara göre mi kurgulanıp kurgulanmadığına dikkat edilmelidir.
5. Dil araçlarının sadece bir kez mi işlendiği yoksa açılımının tamamlanması ve geliştirilerek işlenip işlenmediğine dikkat edilmelidir.

Görsel düzende bulunması gereken özellikler şunlardır:

1. Kitabın kapak düzeninin seviyeye ve yaşa uygun olması gereklidir.
2. Kitabın içindeki yazı, fotoğraf, Görsel , resimlerin sayısı, dağılımı, çekiciliği, albenisi, öğrencilerin bireysel farklılığına uygun olmalıdır.
3. Görsel malzemelerde renklerin kullanımı öğrencinin dikkatini çekecek düzeyde olmalıdır.
4. Görsel malzemenin estetik ve işlevsellik açısından uygun olması gerekmektedir.
5. Resim ile metnin, kural ve alıştırma ilişkisi birbirleriyle uyumlu olmalıdır.
6. Hedef dilin konuşulduğu ülkelerle ilgili görsel malzemelerin bulunup bulunmadığına dikkat edilmelidir.
7. Görsellerin, öğrencilerin konuyu daha kolayca algılamalarına katkısının olması gerekmektedir.
8. Kitabın teknik- kâğıt ve baskı- kalitesinin görsel düzene uygunluk göstermesi gerekmektedir.

Konular ve metinlerde bulunması gereken özellikler şunlardır:

1. Konuların ve metinlerin edindirilmesi ya da geliştirilmesi istenen amaçlara, bilgi ve becerilere uygun olması gerekmektedir.

2. Konuların ve metinlerin gündelik yaşama, hedef dilin öğrenildiği ülkeyle alakalı olması gerekmektedir.
3. Konuların ve metinlerin öğrencilerin öğrenme koşullarına uygun olmasına, öğrencilerin dil bilgi - becerilerinin edinilmesine ve geliştirilmesine katkı sağlaması gerekmektedir.

Dilbilgisi

1. Ders kitabının genelinde dilbilgisinin rolü ve ağırlığı öğrencinin yaşına ve seviyesine göre olmalıdır.
2. Dilbilgisi öğretimi iki Görsel de ele alınabilir: Sözcük türlerinin öğretimine dayalı geleneksel dilbilgisi öğretimi ve iletişim için gerekli olan dil bilgisi öğretimi. Öğrencilerin dili öğrenme amaçlarına, yaşına bakılarak birisi seçilebilir. Örneğin dil öğrenen birey yetişkin ise geleneksel dil bilgisi öğretimi yapılabilir fakat çocuk ise iletişimsel yöntem kullanılmalıdır.
3. Dilbilgisinin tümevarım ya da tümdengelim yoluyla öğretilmesi gerekmektedir.
4. Dilbilgisi verilişinde dilbilgisi kavramlarına yer verilip verilmeyeceği öğrencinin özelliğine göre değişmektedir.
5. Dilbilgisi metinlere yansıtılmalıdır. Sezdirme yöntemi kullanılarak dil bilgisi metinlere serpiştirilmelidir.
6. Alıştırmalarda dilbilgisinin ölçülüp ölçülmemesi öğrencinin özelliğine göre değişiklik gösterebilir.
7. Dilbilgisi öğretiminde anadilinin kullanılması kitap içerisinde değil sözlü olarak ilk seviyelerde mümkün olabilir.

Sözcük öğretimi.

1. Sözcük açıklamalarına yer verilmesi çocuklar için önemlidir.

2. Sözcük öğretiminde görsellikten yararlanılması öğrenmeyi hızlandırmakla birlikte kalıcılığı artıracaktır
3. Öğrenilecek olan dildeki sözcüğün eşanlamının verilmesi çocuklar için zenginlik oluşturacaktır.
4. Kelime öğretiminin kolaydan zora doğru yapılması öğrencinin seviyesine uygunluğu açısından önem taşımaktadır.
5. Sesletim alıştırmaları ile öğrenciler hedef dildeki sesleri tanıyacak ve rahatça kullanacaklardır (Genç A. , 2010, s. 12-13).

Güneş (2002) ders kitabının faydalarını şu şekilde sıralamıştır:

1. Ekonomik olması ve kolayca taşınması,
2. Birden çok bilgiyi bir arada sunması,
3. Vaktin değerlendirilmesini sağlar,
4. Diğer ders ürünleri ile kullanılması kolaylık sağlar,
5. Öğretmenin en iyi yardımcılarında biridir

Ders kitabının özellikleri

Ders kitabının faydalı olabilmesi için bazı ilkelere uygun olarak hazırlanması ve bazı özellikleri barındırması gerekmektedir. Bu ilkeler ve özellikler şunlardır:

- a) **İlkeler:** Gray, Staiger ve Bamberger gibi araştırmacılar tarafından ilköğretim düzeyindeki öğrencilere yönelik kullanılacak ders kitaplarında bulunması gereken ilkeleri sıralamışlardır. İlkeler genel ve özel olarak ikiye ayrılmıştır.

Genel ilkeler

1. **Sürükleyici Olması:** Kitapta bulunan bilgiler seviyeye göre ve düzenli bir Görsel de sıraya konmalıdır. Kitap türlü etkinlikler ve tekrarlarla öğrencilerin öğrendiklerini hatırlamasını kolaylaştırmalı ve sürükleyici olmalıdır.
2. **Anlaşılır Olması:** Kitabın içinde bulunan bilgiler öğrencinin düzeyine uygun olmalıdır. Seçilen metinler, öğrencinin dikkatini çekmeli, anlayabileceği düzeyde olmalı ve öğrenciyi okumaya isteklendirmelidir.
3. **Çekici Olması:** Kitap, eğitim kurallarına uygun olmalıdır. Metinler öğrencinin hoşlanacağı Görsel de hazırlanmalı ve görsel olarak çekici olmalıdır.

Özel ilkeler

1. **Dilbilgisi Yönünden İlkeler:** Ders kitabında kullanılan parçalar, bölümler, cümle ve kelimelerin uzunluğu, özelliği, kullanım şekli ve niteliği gibi ilkelerdir.
2. **Eğitim Yönünden İlkeler:** Ders kitabında konunun seçimi, bilgilerin anlatılışı, tekrarlar, öğretim yöntemleri, verilmek istenen iletiler, eğitici özellikler gibi ilkelerdir.
3. **Sosyolojik Yönden İlkeler:** Ders kitapları, öğrencilerin bulunduğu sosyolojik özelliklere göre olmalıdır. Örneğin, öğrencinin okul hayatı, ev, aile, arkadaşlık ilişkileri, oyun oynaması, çevresindeki insanlara karşı vazifesi gibi konuların ders kitabına yansıtılması ile ilgili ilkelerden oluşmaktadır.

Basım Yönünden İlkeler: Ders kitabının görünüm olarak renkli, resimli, çekici ve hafif olması önemlidir. Kitaptaki sayfa düzeni ve görsellerin anlaşılır olması öğrenciler için kalıcılığı artıracaktır. Harflerin boyutu, ilk seviyelerde öğrencilerin kolaylıkla görebileceği büyüklükte olmalıdır. Ders kitabında kullanılan malzeme sağlam ve ışığı geçirecek şekilde

olmalıdır. Kitabın cildinin kolaylıkla açılması ve açıldığı zaman kapanmayacak Görsel de ciltlenmiş olması gereklidir.

b) Özellikler

Bir ders kitabının içeriğinin düzenlenmesinde “bölümler, üniteler ve metinler” bulunmalıdır. Bilgilerin aktarılması “açıklamalar, uygulamalar, düzenlemeler, özetler ve testler” şeklinde olmalıdır.

Richaudeau’ a göre bir kitabın ders kitabı sayılabilmesi için taşıması gereken özellikler dört başlık altında toplanmalıdır. Bunlar; bilginin önemi, bilginin uygun olması, verilmesi ve eğitime uygunluğudur. Bu özellikler açıklamalı olarak aşağıda sıralanmaktadır (Güneş, 2002, s. 6-7-8):

1. **Bilginin Değeri:** Ders kitabında yer alacak bilginin bilimsel değeri olmalı ve bu bilgiler dikkatlice seçilmelidir. Verilen bilgilerin, araştırma, inceleme, deney, gözlem gibi çeşitli bilimsel çalışmalar sonucunda elde edilmiş kaliteli bilgilerin olması beklenmektedir.
2. **Bilginin Uygunluğu:** Kitaba yazılan bilgiler ülkenin ideolojisine, kültür politikalarına ve öğrencinin içinde bulunduğu ortama uygun verilmelidir.
3. **Bilginin Sunumu:** Ders kitabında bilgi sunulurken, tablo, grafik, Görsel dizin, özetleme, hatırlatma kolaylıkları ile yazım- noktalama ve dilbilgisine dikkat edilmelidir.
4. **Eğitime Uygunluk:** Ders kitapları eğitim açısından; eğitim kurumlarına, yöntem ve tekniklerine, eğitim ve öğretim programlarına göre olmalıdır. Ders kitabının eğitim yönüyle uygunluğu iki açıdan ele alınmaktadır. Bunlar iç ve dış uygunluktur.

5. **Dış Uygunluk:** Dış uygunluk dendiğinde bir ders kitabının öğretici ve öğrenci seviyesi ile eğitim kuram, yöntem ve tekniklerine uygunluğu akla gelmelidir.
6. **İç Uygunluk:** Ders kitabında bölüm ve ünitelerin sıralanması; testlerin ve kontrol sorularının yerleştirilmesi ile alıştırma ve okuma parçalarının sunulduğu uygun olmalıdır.

Ders kitapları öğretmen kılavuzu, öğrenci alıştırma kitabı şeklinde üçlü set halinde hazırlanmalıdır.

Ders kitaplarının fonksiyonları ve türleri.

1. Ders Kitabının Fonksiyonları

Eğitim alanında yapılmış olan gözlemler ve araştırmalardan ders kitabının farklı fonksiyonlara sahip olduğu görülmektedir. Bu fonksiyonlar: bilimsel, eğitimsel ve kurumsal işlevlerdir.

- a. **Bilimsel Yönden İşlevler:** Bilgilerle birlikte bilimsel bakış açısı, tutum ve hareketleri ve teknik yapıyı da içine almalıdır. Bilimle alakalı önemli kavramları, çeşitli dallara ilişkin terimleri ve dikkat edilecek dil bilimsel kuralları da öğrenciye kazandırılmasına dikkat edilmelidir. Ders kitabında sürükleyici bilgilerin yanı sıra, kültürü aktarmaya sağlayan, tarihi aydınlatıcı ve belirli sosyal amaçları veren bilgiler de bulunmalıdır.
- b. **Eğitim Yönünden İşlevleri:** Ders kitabı öğrencinin anlama seviyesine göre olmalı ve öğrenciyi etkinliklerle bireysel bir Görsel de öğrenmesi için yol göstermelidir. Aynı zamanda bir ders kitabı eğitici yönden üç önemli göreve sahip olmalıdır. Bunlar bilgilendirme, öğrenmeyi düzenleme ve rehberlik etmelidir.

- 1) **Bilgilendirme:** Ders kitabının bilgilerin seçilmesini ve bilgilerden önemlilerini alınmasını ve gerekli olanlarının öğretilmesi gibi konularda yardım etmelidir.
- 2) **Öğrenmeyi Düzenleme:** Ders kitabının öğrenmeyi düzenleyebilmesi için bölümler şeklinde yazılması ve her bölümün de bir diğerine bağlayıcılığının bulunması gerekir. Bunun yanında öğrenciye “gözlem, analiz ve inceleme” alışkanlığının kazandırılması; bu bağlamda resim, Görsel , semboller ve örnekler sunulması gereklidir.
- 3) **Rehberlik Etme:** Ders kitapları aşağıdaki konulara rehberlik etmelidir.
 - a. Öğrenciye dış dünyanın anlaşılmasında rehber olmalıdır.
 - b. Bilgilerin kalıcılığının artması için yol ve yöntemler sunmalıdır.
 - c. Öğrencilerin tecrübelerinin olgunlaşmasına katkı sağlamalıdır.
 - d. Öğrencilerin kendi tecrübelerini birleştirerek yaratıcılıklarının geliştirilmesine yardımcı olmalıdır.
 - e. Konunun düzenli bir Görsel de tekrar edilmesini kolaylaştırmalıdır.
 - f. Gerçek öğrenmeye dayalı örnekler vermeli ve öğrenme alışkanlığı kazandırmalıdır.

Kurumsal yönden işlevleri: Ders kitabı eğitimin yapısına ve sistemine göre olmalıdır.

Disiplinlerarasılık ilkesine göre düzenlenmelidir. Okul etkinliklerinin kolaylıkla yapılması ve yönetilmesinde öğretmene yeterli alan ve özgürlüğü vermelidir.

1. Ders Kitabı Türleri

Öğrenci –Öğretmen Ders Kitapları

Temel Yardımcı Ders Kitapları

Bireysel –Toplu Öğrenmeye Dönük Ders Kitapları

Kapalı- Açık Ders Kitapları

Sıralama- İlerlemeye Dayalı Ders Kitapları (Güneş, 2002, s. 10-13).

Kitapta içerik kadar dikkat çeken diğer bir husus da görsel düzendir. Özellikle de çocuklara dil öğretim kitaplarında bulunması gereken bazı özellikler vardır. Örneğin Renkli olması, ilgi çekici resimlere yer vermesi gibi. Çocuk kitaplarında hayal kurmayı öğreten düşünce gücünün artmasına katkı sağlayan öğeler bulundurulmalıdır. Çocukların dünyaya bakış açısıyla yetişkinlerin bakış açısı farklılık göstermektedir. Bunun için kitap yazarı, sanatçı çocuk dilinden anlamalı, çocuk dünyasına girebilmeli ve çocuk ruhuna erişebilmelidir. Kitaptaki görseller, resimler, Görsel ler hem kalıcılığı artırmak için hem de nesnelere albenisini artırmak için önemlidir. Çocuklar yaşadıkları dünyayı hem kendi gözlerinden hem kitaplar aracılığıyla keşfederler. Dil öğretim kitabı hazırlanırken çocuğa görelilik ilkesine dikkat edilerek görsel düzenler verilmelidir. Görsel tasarım ve ilkelerine uygun bir Görsel de kitabın hazırlanması gerekmektedir.

Görsel Tasarım İlkeleri şunlardır: Bütünlük, denge, vurgu, hizalama, yakınlık vb.

Görsel düzende dikkat edilmesi gereken özellikler şunlardır: (Kılıç ve Seven , 2005, s. 137-139)

1. İçeriğe uygun olması,
2. Tasarım unsurlarına ve ilkelerine göre düzenlenmesi,
3. Öğrencilerin seviyesine ve yaşına göre yeterli miktarda etkinlik ve alıştırmalar bulundurulması,
4. Yazılı veya görsel unsurlarda belirti, ipucu kullanılması,
5. Öğrencilerin fiziksel ve gelişim özelliklerine göre kullanılması,
6. Algı ile ilgili özelliklere göre düzenlenmesi,
7. Öğrencilerden olumlu psikolojik geri dönüşler alacak Görsel de düzenlenmesi,
8. Hedefe uygun zihinle ilgili olumlu dönüşler alınması için gerekli önlemlerin alınması,

9. Görsel araçların altında açıklamalara yer verilmesi,

10. Sayfa düzenine ve yapısına özen gösterilmesi gibi özelliklere dikkat edilmelidir.

Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından ders materyallerinin hazırlanmasında dikkate alınması gereken ölçütler ‘Görsel düzenin ve içerik tasarımının öğrenmeyi desteklemesi ve öğrencilerin hem fiziksel hem psikolojik gelişimlerine uygun olması’ başlığı altında şu şekilde sıralanmıştır (meb.gov.tr, 2019, s. 18-25):

1. Kapak çizimi genel çizim ilkelerine ve ilgili mevzuatta belirlenen ilkelere göre olmalıdır.
2. Kitap içi biçimi genel tasarım ilkelerine ve ilgili mevzuatta belirlenmiş isteklere göre olmalıdır.
3. Kitap genel Görsel -biçim ilkelerine uygun olarak hazırlanmalıdır.
4. Sayfaların estetik olarak biçimlendirilmesi gerekmektedir.
5. Görsellerde toplumsal, siyasî, iktisadî konulara girilmemesi ve öğrenciler arasında ayrıma sebep olacak unsurların bulunmaması gereklidir.
6. Tasarımdaki unsurların öğrencilerin yaşına, sınıf düzeyine, bedensel ve ruhsal gelişimine uygun olmalıdır.
7. Görsellerin anlaşılır ve net olmasına dikkat edilmesi gerekmektedir.
8. Kitap içinde verilen konuların öğrenme isteğini artıracak Görsel de görsellerle zenginleştirilmesi gerekmektedir.
9. Tasarımsal unsurlardaki çizgi, boyut, doku, renk, ışık, gölge, vurgulama, bakış açısı gibi öğelerin öğrenmeye katkı sağlayacak Görsel de kullanılması gerekmektedir.
10. İçeriğin, görsel tasarım açısından bütünlük, denge, vurgu, hizalama gibi tekniklere uygun hazırlanması gerekmektedir.

Okuma parçasının tüm unsurları temel tasarım ilkelerinin göz önüne alınmasıyla öğrenmeyi destekleyen ve kolay anlaşılacak biçimde oluşturulmalıdır.

Ders kitabında fiziksel yapı.Ders kitaplarının eğitim açısından faydalı olarak kullanılabilmesinde fiziksel yapı özelliklerinin etkisi büyük rol oynamaktadır. Ayrıca kitabın rahat ve uzun süreli kullanımında da kitabın fiziksel özelliği öne çıkmaktadır. Fiziksel özelliği bakımından itici ve kullanışsız olan kitaplar öğrencinin öğrenme isteğini yok edebilir. Kitabın ağırlığı ve boyutu da öğrenci için son derece önemlidir; çünkü her gün farklı derslere giren öğrenci her gün farklı ağırlıktaki kitapları taşıyacağı için fiziksel özelliğinin çocuğun yaşına uygun olması gerekmektedir.

Kitapta kullanılan malzeme. Kullanılan malzemenin özellikleri görsellerin daha iyi baskı vermesi, dayanıklılık ve kullanım kolaylığı için çok önemlidir.Kitaplarda kullanılan kağıt, karton ve cilt malzemeleri ele alınıp incelenecektir.

Kağıt: Fotoğraf ve çizimlerin canlılığında kağıdın cinsi ve kalitesi çok önemlidir. kaliteli kağıtlar öğrenmeye de yardımcı olacaktır. Fotoğraf ya da çizimler kalitesiz olursa verilmek istenen mesaj anlaşılabilir. Kitap kağıtlarında şu özelliklerin bulunması gereklidir:

- Mat kağıt kullanılmalıdır. Çünkü parlak kağıtlar gözü yorabilir ve okumayı engelleyebilir.
- Kağıdın rengi beyaz olmalıdır. Beyaz kağıt üzerine siyah yazının olması okunurluğu artıracaktır.
- Kağıt dokusunun pürüzsüz olması gerekir. Kitaplardaki doku öğrenme ortamı için önemli bir unsurdur. Bu özellik iyi olursa resimlerin ve çizimlerin anlaşılmasını sağlayacaktır.

- Kağıt, baskısının arka yüze geçmesini engelleyecek kalınlıkta olmalıdır (Kılıç ve Seven, 2005).

Kapak Karton: Kitabın kapağında kullanılan kartonun kalitesi çok önemlidir. Kitabın kapağının kalın kolay kırılmayan üzerine yapılan baskının canlılığını koruyabilen özelliklere sahip olması gereklidir. Kapağın lüks kartondan olması, kapak üzerindeki görsel ve yazılı öğelerin daha iyi algılanmasını sağlayarak kitabın albenisini artırır.

Cilt Malzemeleri: Kitabın cildi için kullanılacak malzeme dikkatlice seçilmelidir. Kitabın dikişinde kullanılan ipin uzun süre çürümeyecek türden olması gereklidir. Sağlam ve düzgün bir ciltleme kitabın çekiciliğini artırmakta ve kitabın tekrar kullanılmasını sağlayacaktır.

Kitabın Ebadı: Kitabın ebadı kitabı kullanacak olan öğrencinin yaş seviyesine uygun olmalıdır. Küçük yaşlardaki çocuklar için ebadın ve puntoların büyük olması gereklidir. Kitabın ebadı kitapların daha rahat kavranması ve çantada kolayca taşınmasını sağlayacak şekilde tasarlanmalıdır.

Kitabın Kapağı: Öğrenciler ders kitabının kapağına bakarak kitabın içeriği hakkında bilgi sahibi olmaya çalışırlar ve tahminler yürütürler. Öğrencilerin ilk izlenimi açısından kapak hazırlanırken çok dikkat edilmelidir. Yazar ve tasarımcılara göre kitap kapağında şu özellikler bulunmalıdır:

- Kitabın kapağı içeriği hakkında önemli mesajlar verecek şekilde düzenlenmelidir.
- Kitabın adı, yazarın adı gibi bilgiler içermelidir.
- Renk kullanımında aşırıya kaçılmamalıdır. Renkler öğrenciyi derse teşvik etmelidir.

Ders kitaplarında tasarım ilkeleri. Ders kitaplarında tasarım iki yönden ele alınmaktadır. Tasarım öğeleri ve tasarım ilkeleri. Tasarım öğeleri boyut, doku, renk, şekil/ form

ve boşluk olarak isimlendirilir. Tasarım ilkeleri ise uygunluk, tekrar oluşturma, bütünlük, zıtlık, yakınlık, hizalama, egemenlik, denge ve vurgu meydana getirir (Kılıç ve Seven, 2005, s. 116-126).

Tüm öğeleriyle öğretim hedeflerini amaçlayan ders kitabı görevini yerine getirebilecek şekilde tasarlanmalıdır. Tasarım ders kitabının hazırlanışıyla ilgilidir. Tasarımda birden çok kişi görev alır. Ders kitabı bilinçli çalışma ve veriler ışığında gerçekleştirilmelidir. Tasarımda gerekli öğeler bu bölümde verilecektir.

Tasarım öğeleri.

Boyut

Ders kitabının boyutu uzunluk, genişlik, derinlik ve yükseklikle ilgilidir. Kitabın ve kitapta bulunan öğelerin boyutu hazırlanırken dikkat edilen hususlar şunlardır.

Gelişim düzeyi: Öğrencilerin konuyu gelişim düzeylerine göre rahatça algılayabilecekleri boyutta olması gereklidir. Özellikle ilköğretimin ilk kademesinde olan öğrenciler için kitabın ve içeriğinde bulunan öğelerin boyutları hazırlanırken dikkat edilmelidir. Her öğeyi kendi içinde tutatlı şekilde boyutlandırmak gereklidir. Verilen bir görsel diğer görselin boyutunu gölgelememelidir.

Bilgilerin çokluğu: Bilginin çokluğuna rağmen küçük boyutta kitaplar hazırlamak kullanışlı değildir. Gereksiz öğeler sunmamak ve gerekli olan bilgilere zarar vermeden boyuta dikkat edilerek kitap hazırlanmalıdır.

Sayfa sergisinde ise kitapta verilen öğelerin işlevleri ve yerleşimlerine dikkat edilerek hazırlanmalıdır.

Boyut algısını öğrencilerin gelişim düzeyleri, verilen nesnelere hakkındaki bilgileri ve ders kitabındaki öğeler etkiler. Öğrencilerin gelişim seviyeleri istenilen düzeyde gelişmediyse kitaptaki öğelerin boyutlarını algılamada güçlük çekebilirler bu yüzden kitapta verilecek olan öğelerin gerçek boyuta yakın ve bilenen nesnelere yola çıkılarak hazırlanması gerekmektedir (Seven ve Kılıç, 2006, s. 117).

Doku

Doku, doğadaki nesnelere iç yapılarında bulunan işlevsel fonksiyonlarını dışarıdan gözlemlenebilen etkilere denmektedir. Doku hissiyata göre iki grupta incelenebilir.

Görsel doku, görme yoluyla elde edilebilir. Düz yüzey üzerinde şekil olarak doku etkisi vermektedir. Dokunsal doku, yüzeylere temas edilerek elde edilen dokudur. Sertlik, yumuşaklık veya pürüzlülük hissi veren dokulardır. Doku materyallerde kullanımı kolaylaştırmak için nesnelere dikkat etmek ve nesnelere doğal şeklini yansıtmak amacıyla kullanılır. Örneğin sert dokulu, sıcak renkli, parlak görünümlü bölümler yakınlık; soğuk renkli, yumuşak ve mat dokulu bölümler uzaklık etkisi vermektedir (Tosunoğlu ve diğ. 2001).

Renk

Kitaptaki metinlerin ve verilmek istenen mesajların ilgi çekmesi renge bağlıdır. Kitabı inceleyen öğrenciler bozuk renklerden rahatsız olup derse olan ilgisini kaybedebilir. Bu rahatsızlık hem kitaba yönelik hem de derse yönelik gelişebilir. Kitapta kullanılacak olan renkler ilgiyi odaklama, terslik ve dikkati mesaja doğru çekme amaçlarıyla kullanılabilir. Parlak renkler daha çok küçük yaşta çocuklara dil öğretiminde kullanılabilir. Orta öğretim ve üstü yaş grupları için ise pastel tonlar tercih edilmelidir. Renkli metinler önemli konular ve mesajlar üzerinde durmak için faydalı olmakla birlikte benzer ve farklı konular hakkında da bilgi sahibi olunmasını sağlayacaktır. (Kılıç ve Seven, 2005)

Şekil / Form

Bir yüzey üzerinde yapılan iki boyutlu biçimlere şekil, kullanılan biçimlerin birbirine göre yerleşimine ise form denmektedir. Farklı şekiller bir araya getirilerek anlamlı kompozisyonlar oluşturulabilir. Şekiller belli bir formda verilmezse öğrencinin verilmek istenen mesajı anlamasında güçlük oluşabilir.

Boşluk

Önceden belirlenmiş bir çerçeve içerisindeki kullanım alanı haricinde kalan yerlere boşluk adı verilmektedir. Dil kitapları için hazırlanacak ders kitaplarında şekil, grafik, yazı, resim gibi maddelerin dağılımı ve yerleşimi sayfa düzenini etkiler. Sayfa düzeninde bulunan boşluklar öğrencilerin not almalarını da sağlayacaktır. Boşluklar sayfada ağırlıklı olarak gözün en az algıladığı bölümlere uygun bir şekilde düzenlenmelidir. Yapılan araştırmalara göre sağ alt köşe gözün en az algıladığı bölüm olarak tespit edilmiştir. Boşluklar arasında fazlalık olursa öğeler arasındaki ilişki azalır ve zayıflar. Bu durum da öğrencinin konuyla bağlantı kurmasını zorlaştıracaktır (Kılıç ve Seven, , 2005).

Tasarım ilkeleri. Tasarım öğeleri ve tasarım ilkelerinin eşit düzeyde doğru olarak seçilmesi gereklidir. Tasarım ilkeleri tasarım öğelerinin fonksiyonlarını yerine getirmesine yardımcı eder. Ders kitapları tasarlanırken hem ilklere hem de öğelere uygun şekilde tasarlanmalıdır.

Bütünlük

Öğeler arasındaki ilişkiyi sağlayan unsur bütünlüktür. Materyallerde bulunan tüm öğeler amaç ve hedef için çalışmaktadır. Renklerin yazıların çizgilerin bir arada tutarlı şekilde verilmesi bütünlük ilkesine uyulduğunu göstermektedir. Ders kitaplarında gereksiz ayrıntılardan kaçınmak gerekir (Güngör, 1972).

Zıtlık

Zıtlık tasarım öğeleri içerisinde ortak bir niteliğin bulunmamasıdır. Bu nitelikler şekil, renk, doku, boyut, boşluk gibi öğelerdir. Zıtlık insanın dikkatini çeker, insanı canlandırır ayrıca zıtlığın uyarıcı etkisi de bulunmaktadır (Güngör, 1972).

Vurgu

Önemli noktalara dikkat çekmeye vurgu denmektedir. Materyaldeki can alıcı noktadır. Bu sebeple materyallerde vurgunun bütüne göre daha baskın olması gerekmektedir. Öğeleri ilgi merkezi haline getirmek için şunlar yapılabilir:

- Diğer öğelerden farklı biçimde kullanmak.
- Zemin ve şekil arasında zıtlık oluşturmak.
- Vurgulanacak öğeyi diğer öğelerden daha büyük yapmak.
- Vurgulanmak istenen öğeyi diğer öğelerden farklı renklerde ve tonlarda kullanmak.

Vurgu öğesi kullanılırken bazı ölçütlere dikkat edilmesi gerekmektedir. Bu ölçütleri şöyle sıralayabiliriz:

- Vurgu yapılırken aşırıya kaçılmamalıdır.
- Vurgu yapılan öğeler birbiri arasında tutarlı ve dengeli olmalıdır.
- Vurgu araçları materyallerde faydalı olacakları yerde kullanılmalıdır.

Yakınlık

Birbiri arasında ilişkilendirilecek öğelerin gerekli olan mesafelerine yakınlık denmektedir. Materyallerde bulunan görüntülerde yakın öğeler ilişkili uzak öğeler ilişkisiz olarak algılanmaktadır. Ders materyallerinde birbiriyle ilişkili unsurların yakın olarak tasarlanması gereklidir. Sayfa düzeninde konuya alakalı resim, şekil, grafik gibi öğelerin birbirine yakın olarak düzenlenmesi gerekir.

Tekrar

Belli öğelerin yakın mesafelerde birden çok sayıda kullanılmasına tekrar denmektedir. Birbirine benzeyen unsurlar birlikte görüldüğünde benzerlikler bütünleştirici olmakla birlikte tasarım olarak çabuk algılanır ve bütünlük hissi verir. Literatürde üç çeşit tekrar bulunmaktadır.

Tam Tekrar; unsurların boyu, çizgi, renk, doku olarak aynı tarafa doğru aynı miktarda tekrarlanmasıdır.

Tekrar; unsurların (şekil/form, doku, çizgi, renk) benzer olmasıdır.

Değişken Tekrar; Birbiriyle aynı olmakla beraber aralarında küçük değişiklikler olan şekillerin birlikte kullanılmasıdır (Tosunoğlu, Arslan, ve Karakuş, 2001).

Hizalama

Hizalama, görsellerin aynı sırada veya doğru bir biçimde çizgi şeklinde olmasıdır. Hizalama yatay ya da dikey şekilde olabilir. Hizalamanın olması öğrenmeyi kolaylaştırmakla birlikte verilmek istenen mesajın da kolaylıkla algılanmasını sağlar (Ceyhan ve Yiğit , 2005).

Uygunluk

İki ya da üç boyutlu şekiller arasında benzerlik veya yakın olması uyumu kolaylaştırır. Uygunluk şekil/form, boyut, renk ve doku öğelerin birkaçında bulunabilir. Ders materyallerinde uygunluğun olması öğrenmeyi kolaylaştırır ve bütünlük hissi vermektedir. Örneğin öğretmen kılavuz kitabı, ders kitabı ve çalışma kitabının kapaklarının aynı olması gibi (Ceyhan ve Yiğit , 2005).

Denge

Denge unsuru hareketlerin düzenini belirler ve dersin akışını kolaylaştırır. Ders kitaplarındaki sayfanın içeriğe uygun olması dengely ifade eder. Denge simetrik ve asimetrik olarak iki türden oluşmaktadır. Simetrik denge de iyi orantılı ve dengeli bir sayfa düzeni bulunurken asimetrik denge de birbirine eşit olmayan ağırlıkta ve aralıkta oluşan sıra dışı bir sayfa düzeni bulunur (Ceyhan ve Yiğit , 2005).

Ders Kitaplarında Resimlemeler. Ders kitaplarının en önemli öğelerinden olan ayrıca görsel düzeni oluşturan ve önemszenmesi gereken en önemli unsurlardan biri resimlemelerdir. Resimle (İllüstrasyon) yazılı olarak verilen metnin anlamını büyütmek ve metne açıklık kazandıran metni farklı algılamamıza yardımcı olan bir yöntemdir. Ders kitaplarında kullanılan resimleme öğrenmeyi etkileyen önemli bir değerdir. Ders kitaplarında kullanılan resimlemelerde dikkat edilecek bazı hususlar bulunmaktadır:

Resimlemede yaş grubuna uygunluk: Burada ders kitaplarında kullanılacak görsellerin çocukların yaş seviyesine göre olması gerektiği belirtilmektedir.

Resimlemede kompozisyon: ders kitaplarında kullanılan resimlerin metnin önmeli bölümlerine dikkat çekmesi beklenmektedir. Çocukların hayal güçlerinin gelişmesi resmin kompozisyonuyla ilişkilidir. Bu sebeple senaryonun ve resmin özenli seçilmesi gerekmektedir.

Resimlemede renk seçimi: 7-9 yaş grubundaki çocuklarda renk- obje ilişkisi tam gelişmediği için çocuğun ilgisini artıracak sıcak ve canlı renkler tercih edilmelidir. Bu yaş grubundaki çocuklar için siyah beyaz renklerin kullanılmaması araştırmacılar tarafından tavsiye edilmektedir. 9-12 yaş grubu çocuklarda enk ve perspektif algısı gelişme gösterdiğinden renkler gerçeğe yakın olmalıdır. Bu yaş grubundaki çocuklar kitapta verilen renkle gerçek hayattaki renklerin karşılaştırmasını yapabilir. 12 yaş ve üzeri çocuklar için ise gerçeklik ve farkındalık

üst düzeyde olduğu için renkler ciddi ve titizlikle ele alınmalıdır. Bu yaştaki çocuklar için gerçek fotoğraf resimlemeleri kitapta yer alabilir.

Resimlemenin metinle olan ilişkisi: Kitapta bulunan metinlerde önemli kısımların vurgulanması ve ön plana çıkarılması gerekmektedir. Çocukların düş gücünün hatırlamayla doğru orantılı olduğu düşünülmekte ve resimlerin hatırlatma özelliğinin bulunması bu durumda ön plana çıkmaktadır. Bu sebeple resimleme ve metin bütünlük içerisinde ele alınmalıdır.

Resimlemede tipografi ilişkisi: Ders materyallerinde sayfa düzeni, hizalama, denge gibi öğeler çocukların görsellere odaklanmaları açısından önemlidir. Tasarımda bütünlüğü yakalamak için resimleme kullanılmadığıdır.

Resimlemede teknik (yordam) Küçük yaş gruplarında; toz, pastel, suluboya, guvaş aquarel gibi teknikler daha sıcak ve ayrıntıdan uzak olduğu için kullanılabilirler. Yaş grubu arttıkça ekolin, akrilik, bilgisayarda renk verme mürekkeple tarama gibi teknikler de kullanılabilir.

Resimlemede dizin: Resimlemelerde kullanılan karakterlerin, figürlerin, tiplerinin, çizgi değerlerinin, tekniklerin ardışık syafalarda tutarlılık ve birliktelik göstermesi görsel bütünlüğü sağlamaktadır. Resimsel dizin kitapların karakter ve kimliğini etkilemektedir.

Resimlemede sosyo- kültürel ortam ve coğrafya: Ders kitabında kullanılan resimler seçilirken hedef kitlenin ait olduğu kültür yapısı, sosyo- kültürel ortam yaşam biçimi gibi etmenlerin önemle dikkate alınması gerekmektedir. Aynı zamanda evrensel değerlere de dikkat edilerek yer verilmelidir (Demirel ve Kiroğlu, 2005).

Görsel açısından çocuk kitaplarında bulunması gereken özellikler.

1. Çocuklar değişik büyüklükteki kitapları karıştırmaktan ve okumaktan hoşlanırlar. Ancak çocuk kitabı çocuğun kolayca taşıyabileceği hacim ve ağırlıkta olmalıdır.
2. Çocuk yayınlarında kuşe kâğıdı gözleri yorduğu ve çocuklar tarafından sevilmediği için kullanılmamalıdır. Saman kâğıdı ise ister yumuşak ister kalın olsun çocuk için dayanıklı değildir. Çocuk kitaplarında sağlam ve mat renkli bir kâğıt kullanılmalıdır. Bu kâğıt dayanıklı, kaliteli, gözü yormayan birinci hamur veya en az ikinci hamur olmalıdır. Baskı temiz olmalıdır.
3. Çocuk yayınlarında normal aralıklı veya normalden çok aralıklı satırlarla dizilmiş sayfalar tercih edilir. Sayfa kenarlarında geniş boşluklar bırakılmalıdır. Özellikle küçük çocuklar için paragraflar kısa olmalıdır. Çift sütun olarak düzenlenen sayfalar yerine tek sütun olarak düzenlenen sayfalar da okuma rahatlığı sağlar.
4. Kullanılan harfler kolay okunur büyüklükte olmalıdır. Harflerin okul öncesi ve okumayı yeni öğrenen öğrenciler için 7-8-9 yaşındaki çocuklar için hazırlanan kitaplarda da en az 14 punto, 10-11 yaşındaki çocuklar için hazırlanan kitaplarda da 12 punto olması tavsiye edilmektedir.
5. Çocuk kitapları hazırlanırken özellikle imla kurallarına uyulması gerekir. Zira çocuklar bu yanlışları kolayca öğrenecek ve daha sonra kendi dilinin imlasını bilmeyen yetişkinler olarak karşımıza çıkacaklardır. İmlanın yanı sıra noktalama işaretleri kullanılırken de aynı hassasiyet gösterilmelidir. Ayrıca sentaks, yani söz dizimi bakımından da çocuk yayınları kusursuz olmalıdır.
6. Çocuk yayınları özellikle okul öncesi çocuklara yönelik yayınlar mutlaka resimli olmalıdır. Bu resimler anlaşılır, sevimli ve konuya uygun olmak zorundadır. Resim ile açıkladığı olay aynı sayfada bulunmalıdır. Bu resimler hayal gücünü geliştirecek şekilde ve iyi ressamlar tarafından çizilmeli, çocuğa neşe, keyif vermeli ve en

önemlisi de sanat değeri taşımalı, estetik gelişimi sağlayacak Görsel de seçilmelidir. Resmilerin mutlaka renkli olmaları da gerekmez. İyi çizilmiş olmak kaydıyla siyah beyaz resim bile çocuğa estetik zevk verebilir. Renkli resimlerde renklerin doğru kullanılmış olması önemlidir. Çocuk kitaplarında iyi çekilmiş güzel fotoğraflara da yer verilebilir.

7. Çocuğun bir kitaptan hoşlanmasının ilk şartı kitabın dış görünüşü ile ilgilidir. Kapak çocuk için cazip olmalıdır. Kapağın üstündeki resim çok önemlidir. Çocuk kitabın içeriğini bilmeden bu resim sayesinde kitap hakkında ilk olarak fikir edinecektir. Bu sebeple kapak resmi içeriği özetleyecek mahiyette olmalıdır. Kitabın dış görünüşünün hitap ettiği yaş grubuna uygun olması da şarttır. Kapak ciltli veya dikişli olursa daha dayanıklı olur. Çabucak dağılan, yıpranan bir kitap şüphesiz çocuğun kitaba duyduğu ilgiyi azaltır, bu kitabı kütüphanesinde saklama şansı ortadan kalkar. Belki de şahsî kitaplığını kurma arzusu engellenmiş olur (Sınar Çılgın, 2007) .

İçerik açısından çocuk kitaplarında bulunması gereken özellikler.

Çılgın (2007)'a göre içerik açısından bulunması gereken unsurlar şunlardır: Telkin edilen fikir, konu, kahramanlar ve olay örgüsüdür.

Telkin edilen fikir

Çocuk kitaplarının içinde bulunan temlerin çocuk tarafından anlaşılır ve rahatlıkla okunabilir olması gerekmektedir. Çocuk kitaplarında çocuğa uygun olan her his rahatlıkla kullanılabilir fakat dikkat edilecek nokta çocuğun kitabı okuduktan sonra ana fikri anlayabilmesi ve verilmek istenen mesajı alabilmesidir. Ana fikir çocuğun kafasında hiçbir şüpheye yer bırakmayacak Görsel de verilmelidir. Ana fikri belli olmayan eserler çocuklarda tereddütlere ve yanlış anlamaya sebep olabilir.

Yazarlar çocuklar için kaleme aldıkları eserlerde şu temalar üzerinde yoğunlaşırlar
(Sınar Çılgın, 2007, s. 78)

1. Ailenin önemi
2. Vatan sevgisi
3. Millet bilinci
4. Tabiat sevgisi
5. İnsan sevgisi
6. Hayvan sevgisi
7. Güzelliğe karşı bağlılık ve sempati duygusu
8. Başkalarına karşı kibar, nazik, saygılı, dürüst ve hoş görülü olmak gerektiği
9. Cesur, kahraman ve özverili olmanın önemi,
10. Kişisel girişimciliğin değeri
11. Çevre bilinci, gelenek ve göreneklere karşı bağlılık ve duyarlılık
12. Sorumluluk duygusu,
13. Tarihî kişilerin anlatılması
14. Atatürk ilke ve inkılaplarına bağlılığın edindirilmesi
15. Demokratik toplum anlayışı gibi ilkelerin benimsetilmesi.

Çocuk kitapları kesin olarak düşün bilimsel, toplumsal ya da siyasal bir öğreti oluşturan, ülkü olarak da benimsenebilen, kişi ve kurumların davranışlarına yön veren düşünceler bütününden uzak durulmalıdır. Çünkü edebiyat özellikle de çocuk edebiyatı çalışma aracı değil tam tersine güzel sanatların bir koludur.

Çocuk eserleri öğüt şeklinde düzenlenmemelidir verilecek mesajlar metinlerin içine serpiştirilmelidir. Hareketli olaylar ve semboller ile mesajlar verilebilir.

Konu

1. Ana fikir ile konu arasında güçlü bir bağ bulunmaktadır. Ana fikir ve konunun ilişkisi güçlü olursa çocuk kitaptan sanat ve eğitim açısından yararlanacaktır.
2. Çocuklar için hazırlanan kitaplarda konu karmaşık değil sade ve anlaşılır olmalıdır.
3. Çocuklar için hazırlanan kitaplarda seçilecek konuya dikkat edilmelidir. Seçilecek konular çocuğun ruhsal özelliği, millî kültürel değerler, gelenek ve görenekleri, içinde bulunduğu toplumun ahlaki özelliklerinin göz önünde bulundurulması gerekmektedir.
4. Çocuklar için sevgi, merhamet, şefkat gibi duygular çok önemlidir. Bu yüzden çocuklar öncelikle bu konuları işleyen kitaplara yönelirler.
5. Çocuklar için hazırlanan kitaplar eğlendirici, eğitici, kendini geliştirici ve kendini daha iyi tanımasını sağlayacak nitelikte olmalıdır. Çocuğun kişiliğine saygı duyan kitaplar hazırlanmalıdır.
6. Seçilecek metinlerin bazıları ise çocuklara düşünme ve soru sorma becerisinin kazandırılmasına yardımcı olmalıdır. Metinler çocuklara yaşadıkları çevreyi ve hayatı sevmeyi öğretmelidir.
7. Çocuklara gülmece duygusunu kazandıracak metinlerin verilmesi gerektiği unutulmamalıdır.
8. Seçilecek metinler çocuğun yaşamına dokunacak ve deneyimleyebileceği Görsel de olmalıdır çünkü çocuklar için karşılıkları olmayan şeylerin bir anlamı yoktur.
9. Çocuklar hareketli ve sürükleyici eserleri okumaktan keyif aldıkları için eserlerde muhakkak bir aksiyon ve macera beklerler. Bu aksiyonun ve maceranın metin içinde gerçekleşmesini de beklerler.
10. Seçilecek olan metinlerde çocuk düşüncesinin somuttan soyuta ve yakından uzağa geliştiği gerçeği unutulmamalıdır.

Kahramanlar

1. İnanıdırıcı, eğlendirici, başarılı bir çocuk kitabı metinlerinde muhakkak ana kahraman olmalıdır. Ana kahraman hayal gücü ve hayat tecrübesini birleştirebilen, geçmiş ve gelecekle, aileleriyle, umutlarıyla, korkularıyla üzüntüleriyle çocukların okudukları zaman kendilerini özdeşleştirebilecekleri kahramanlar olmalıdır. Çünkü çocuklar okudukları kitaptaki kahramanlar ile özdeşleşmek isterler. Özdeşleşmek çocuğun sosyal gelişimi açısından çok önemlidir.
2. Okul öncesi çocukları için kahramanlar iyi ve kötü olarak seçilmelidir çünkü bu çağdaki çocuklar için dünyada sadece iyi ve kötü kahramanlar vardır. Sekiz yaşın üzerindeki çocuklarda ise kahramanların iyi ve kötü olmaları haricinde farklı ve zengin yönlerinin olması gerekmektedir.
3. İlkokul çağındaki çocuklar için yazılan eserlerdeki kahramanlar gerçek insanlar gibi olmalıdır. Gerçek insanlar gibi sorunlarla karşılaşır ve sorunların üstesinden gelirken değişim gösterirler.
4. Çocuklar, metinlerde verilen kahramanlar ile arkadaş olmalıdırlar ve arkadaşlarının yaşadıkları maceraya birlikte bakabilmeyi öğrenmelidirler.
5. Çocuk kitaplarında sürekli aynı kahramanın olması çocukları bunaltabilir bu yüzden kahramanları her kitapta değiştirmek daha faydalı olacaktır.
6. Kahraman sayısının az olması gerekmektedir. Araştırmacılar tarafından özellikle küçük yaştaki çocuk kitaplarında az sayıda kahramanın olması uygun görülmektedir.

Olay örgüsü

1. Çocuk kitabı yazarları eserlerini yazarken okurlarının yaşlarını, seviyelerini, anlayış olanaklarını ve ilgilerini göz önünde bulundurmaları gerekmektedir.

2. Çocuklar iyi plana sahip olan eserleri sever ve hatırlarlar. İyi bir olay örgüsü bulunan eserler çocuğun merakını uyandırır ve ilgisinin dağılmasını engeller ve çocuğa olayın içindeymiş havası verir.
3. Küçük yaştaki çocuklar günlük ve basit olaylardan mutlu olurken yaşları daha büyük olan çocuklar daha karışık olayların anlatıldığı metinlerden hoşlanırlar. Özellikle masallardaki zıtlıklar çocukların ilgisini çekmektedir.
4. Çocuklara verilecek metinler inandırıcı olmalıdır. 9-10 yaş grubundaki çocuklar için yazılan metinler iyimser olmalı, harekete, tasvire ve iç gözlemden ziyade çocuk kahramanlara, tekrara, çocuğun ilgisini çekebilecek konulara yer vermelidir.
5. Çocuklar için yazılan metinler çocuksu değil fakat çocuğa göre olmalıdır. Kitabın amacı çocuğu oyalamak değildir. Çocuk kitapları ciddi ve dikkatli çalışmanın eseri olmalıdır ve sanat değeri taşıması gerekmektedir.

Anlatım açısından çocuk kitaplarında bulunması gereken özellikler

1. Çocuk kitaplarını ele alan yazarlar daima şunları göz önünde bulundurmalıdır. Hitap ettikleri küçük okurların anlayabileceği deyimler, sözcükler kullanmalıdırlar. Çocukların okuma yeteneğini, kavrama güçlerini dikkate alarak yazmalıdırlar
2. Çocuklar için yazılan her eser onlara yeni kelime ifadeleri öğretmeli ve bilmedikleri dünyaya kapılar açmalıdır.
3. Çocuklar metinde anlamını bilmedikleri kelimeleri bağlamdan çıkarabilmelidir. Çocuğun anlamını metinden çıkaramayacağı kelimeler parantez içinde daha basit ifadeyle yer almalıdır.
4. Çocuk kitaplarında verilecek cümleler yaşa ve seviyeye göre yazılmalıdır.
5. Çocuk metinlerinde edilgen çatılı fiiller yerine etken çatılı fiiller kullanılmalıdır.
6. Çocuklar için hazırlanan kitaplardaki metinlerde yöresel deyim ve ağızlara yer verilmesi metinlerin anlaşılmasını zorlaştıracaktır.

7. Çocuk kitaplarında soyut kelimelerden ziyade ağırlık somut kelimeler üzerinde olmalıdır. Soyut kelimeler çocuğun yaşına ve seviyesine uygun olacak Görsel de verilebilir. Çocuklara soyut kavramlar öğretilirken çocuğun çevresindeki somut olaylar ve kişilerden oluşan kavramlar seçilmelidir.
8. Çocukların ilgisini çeken kelime gruplarından biri de tabiattaki yansıma seslerdir. Çocuk metinlerinde bu seslerden faydalanmak çocukların kitabı ya da metni sevmesini sağlayacaktır.
9. Metinlerde bulunan karşılıklı konuşmalar doğal olmalıdır. Metin yüksek sesle okunduğu zaman dinleyici grubun ilgisini çekebilmelidir.
10. Beş duyulu yazılar çocukların ilgisini çeker ve yazılara canlılık verir. Çocuk metinlerinde beş duyu organının kullanılması çocukların merak duygusunun artmasını sağlayacaktır.
11. Çocuk kitaplarında argo ve hakareti kullanmaktan kaçınmak gereklidir (Sınar Çılgın, 2007, s. 84-85).

Sonuç olarak çocuk kitaplarında dikkat edilecek önemli hususlar bulunmaktadır. Bunlardan en önemlisi metindeki içerik, çocuğun dünyasına uygun olacak Görsel de düzenlenmelidir. Çocuğun yaşı ve seviyesine dikkat edilmelidir. Kullanılan dil İstanbul Türkçesi olmalı, Türkçenin yapı ve anlam özelliklerine uygunluk göstermelidir. Çocukların bilgi ve ruhsal açlığını giderip onlara arkadaş olacak kahramanlar seçilmelidir. Kahramanlar aracılığıyla hayatlarından kesitler bulacakları örnek gerçek hikâyeler verilmelidir. Kitaplarda çocukların bilişsel, duyuşsal ve devinişsel gelişim özellikleri göz önünde bulundurulmalı ve bunlara uygun metinlere yer vermelidir.

Bölüm II: Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada nitel araştırma modellerinden tarama modeli ve doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırma, kitabın seviyesi ünite sıralamasına göre yapılacaktır. Doküman incelemesi, araştırılan olgu veya olguların bilgilerini içeren yazılı materyallerin analizini kapsar. Genel olarak doküman analizi yöntemi, tarih, antropoloji, dilbilim, sosyoloji, psikoloji gibi sosyal bölümlerdeki araştırmacılar tarafından kullanılan yöntem olarak bilinmektedir. (Yıldırım ve Şimşek , 2000, s. 140). Nitel araştırmalarda görüşme ve doğrudan gözlem yapılamadığı için çalışmanın güvenilirliğini ve geçerliğini artırmak için tespit edilen problemlere ait yazılı ya da görsel materyallerin araştırmaya dâhil edilmesiyle de araştırma yapılabilmektedir. Mevcut durumda olan görselleri, kayıtları, kaynak olabilecek tüm materyallerin toplanmasına belgesel tarama denmektedir.

Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgular hakkında bilgi sunan yazılı materyallerin analizini kapsamaktadır (Madge, 1965, s. 75) Akt. Metin Y.) Araştırmacı için problem sorularına cevap bulabileceği dokümanlar önemlilik arz etmektedir. Araştırma problemine göre hangi dokümanın kullanılacağı ortaya çıkacaktır. Doküman incelemesi beş basamakta yapılabilir:

1. Dokümanlara ulaşma,
2. Özgünlüğün kontrol edilmesi
3. Dokümanların anlaşılması
4. Verilerin analiz edilmesi
5. Verilerin kullanılması

Çalışma Grubu

Evren, araştırmada toplanacak verilerin çözümlenerek elde edilecek olan sonuçlarının yorumlanacağı grup; örneklem ise özellikleri hakkında geçerli bilgi toplamak için evrenden seçilen bir bölümdür (Büyüköztürk ve diğ. 2016). Çalışmanın evrenini çocuklar için yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitapları örneklemine ise ABC Çocuklar için Türkçe Öğretim Seti ve Türkçe Öğreniyorum Seti oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini seçilirken araştırmacı tarafından alanın daha iyi tanınması gerekir ve alanla ilgili ön bilgiler edinilmelidir. Araştırmacının sahip olduğu kaynaklar ve problemin özelliği örneklem seçiminde ön plana çıkmaktadır.

Veri Toplama ve Çözümleme

Nitel araştırma yöntemlerinde veri toplamak için kullanılan görüşme, anket, doküman incelemesi gibi birçok yöntem vardır. Bu çalışmada doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Doküman incelemesi; araştırılması hedeflenen olguların analizini kapsamaktadır. Bu çalışmada betimsel analiz yöntemi ile önceden belirlenmiş olan kaynakçalar temalar içerisinde değerlendirilmiştir. Betimsel analiz, önceden belirlenmiş olan veri toplama yöntemleriyle elde edilen verilerin önceden belirlenmiş olan temalar içinde özetlenerek yorumlanmasıdır (Yıldırım ve Şimşek , 2000).

Çalışmada örneklem olarak ele alınan setler şekil - metin uygunluğu açısından karşılaştırılmış; verilen görseller ve metinlerin çocukların seviyesine ve yaşına uygunluğu değerlendirilmiştir. Karşılaştırma yapılırken Microsoft Office Word programı kullanılmıştır. Karşılaştırma yapılmadan önce kitapların şekil, içerik ve anlatım açısından öz değerlendirmeleri yapılmıştır. Daha sonra maddeler haline setler arasında karşılaştırılma yapılmıştır.

Kitapların Şekil , içerik ve anlatım açısından uygun olup olmadığı Demirel, Güneş, Genç, Sınar ılgın'ın ve MEB'in hazırlamış olduğu "ocuklar için kullanılan ders kitaplarında bulunması gereken ilkeler" inden faydalanılmıştır.

Bölüm III: Bulgular

Bu çalışmada çocuklar için hazırlanan ders kitaplarından ABC Türkçe Çocuklar İçin Öğretim Seti A1.1- A1.2 - A2.1- A2.2 ve Türkçe Öğreniyorum 1-2-3-4 setleri incelenmiştir. İncelemede çocukların seviyelerine uygunluğu, kitapta verilen metinlerin verilen resimlerle ilişkisi ve dört temel becerinin Maarif Vakfı'nın yayımlamış olduğu beceri ölçeklerine uygunluğu tablo şeklinde verilerek incelenmiştir.

Yukarıda verilen ilkeler doğrultusunda ele alınan ders kitapları tablo içerisinde değerlendirilecek ve karşılaştırılacaktır.

Çocuklar İçin Hazırlanan Yabancı Dil Olarak Türkçe Ders Kitaplarının Görsel Açısından Değerlendirilmesi ve Karşılaştırılması

Bu bölümde öncelikle” ABC Türkçe Çocuklar İçin Öğretim seti ele alınacaktır. ABC Türkçe Çocuklar İçin Öğretim Seti A1.1- A1.2- A2.1 - A2.2 kitaplarından oluşmaktadır. Bu set Enver Gedik tarafından hazırlanmıştır. Kitap 2017 tarihinde ciltsiz olarak hazırlanmıştır. Kitap çocuklara yönelik hazırlanmış; fakat yaş seviyesi belirtilmemiştir.

Türkçe Öğreniyorum 1-2-3-4 seti Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanmıştır. Kitapta ders ve çalışma kitabı bir arada verilmiştir. Bu sette çocukların yaş seviyeleri verilmiştir. Set 2017 yılında hazırlanmıştır.

Tablo 5 *ABC Çocuklar İçin Türkçe Öğretim Seti ve Türkçe Öğreniyorum Seti 1-2-3-4 Seti'nin Şekil Açısından Karşılaştırılması*

	ABC Türkçe Çocuklar İçin Öğretim Seti	Türkçe Öğreniyorum Seti
Kitabın çocukların yaş seviyesine uygunluğu	ABC Türkçe Çocuklar İçin Öğretim Seti'nde yaş seviyesi belirtilmediğinden hangi seviyeye göre kolaylıkla ya da zorlukla taşınıp taşınmayacağı ifade edilmeyecektir.	Türkçe Öğreniyorum 1-2-3-4 Seti'nde yaş seviyesi belirtilmiştir. 10-12 yaş grubu için hazırlanan kitaplar öğrencilerin yaşına göre taşıyabilecekleri ağırlıktadır. Kitaplar çocuğun fiziksel özelliklerine uygunluk göstermektedir.
Kitabın fiziksel özelliği (kâğıdın ham maddesi)	ABC Türkçe Çocuklar İçin Öğretim seti'nde kuşe kâğıt kullanılmıştır. Kuşe kâğıdı gözleri yorduğu için çocuklara uygun görülmemektedir. Ayrıca kuşe kâğıda not almak çok zor olacağı için öğrenciler açısından faydalı olmayabilir. Çocuklar için kaliteli, gözü yormayan birinci hamur veya en az ikinci hamur olmalıdır.	Türkçe Öğreniyorum Seti 1-2-3-4 seti sağlam ve mat renkli olarak hazırlanmıştır. Bu kitabın görsel düzeninde bulunması gereken ilkeye uygunluk göstermektedir. Ayrıca kitap setinin baskısı temizdir ve kâğıdın maddesi kuşe olmadığı için kitaba not almak kolay olacaktır. Bu öğrenciler için faydalı olacaktır.
Kitabın fiziksel özelliği (baskı özelliği, harflerin büyüklükleri, harflerin büyüklüklerine dair değerlendirme puntosu)	ABC Türkçe Çocuklar İçin Öğretim Setinde yaş seviyesi belirtilmediği için harflerin punto büyüklüklerine dair değerlendirme yapılamamaktadır. Harfler kolay okunmaktadır. Metinlerdeki harflerin büyüklüğü okuma rahatlığı açısından uygundur.	Türkçe Öğreniyorum 1-2-3-4 Seti'ndeki metinler okuma rahatlığı açısından uygundur. Harfler öğrencilerin sağlık sorunu yoksa rahatça okunacak büyüklüktedir.
Kitaptaki imla hatasının varlığı	ABC Türkçe Çocuklar İçin Öğretim setinde birden çok imlâ hatası bulunmaktadır. Harflerin büyüklük- küçüklük özelliklerine dikkat edilmemiştir. Bu çocukların hatalarının kalıcı olmasına sebep olabilir. Çocuk kitaplarında imlaya dikkat edilmemiştir.	Türkçe Öğreniyorum Seti 1-2-3-4 setinde imla hatası görülmemiştir.

Tablo 4'in devamı

	ABC Türkçe Çocuklar İçin Öğretim Seti	Türkçe Öğreniyorum Seti
Kitaptaki görsellerin metne uygunluğu	ABC Türkçe Çocuklar İçin Öğretim Setinde bulunan görseller genel olarak anlaşılır ve metinlerle uygunluk göstermektedir. Uygunluk göstermeyen görseller bulgular bölümünde ilkelere göre değerlendirilecektir. Resimler çocukların hayal kurmalarını destekleyecek şekildedir. Bazı ünitelerde gerçek fotoğraflardan faydalanılması inandırıcılık açısından önemlidir. Görseller verilen konu ile aynı sayfada yer almaktadır.	Türkçe Öğreniyorum Seti 1-2-3-4 Seti'nde bol miktarda ve seviyeye uygun görsel bulunmaktadır. Görseller anlatılan olay ile aynı sayfada yer almaktadır. Gerçek fotoğrafa yer verilmemiştir.
Kitap kapağının çocuklara uygunluğu	ABC Türkçe Çocuklar İçin Öğretim Setinin kitap kapakları çocuğun ilgisini çekecek şekilde ve canlı renklerle verilmiştir. Bu durum çocuğun kitabı merak etmesini ve sevmesini sağlayacaktır. Bu sette dört kitap bulunmaktadır fakat her setin görseli aynı şekildedir. Öğrenci için her yeni seviyede farklı görselin verilmesi öğrenciyi kitabı okumaya ve derse teşvik edecektir fakat burada hiçbir değişiklik olmaması çocukta hep aynı seviyede olduğu ve ilerleyemediği algısını, ortaya çıkabilir.	Türkçe Öğreniyorum Seti 1-2-3-4 Seti'nin her kapağında farklı bir görsel verilmiştir. Görseller öğrencilerin ilerlediğini ve yaşlarına göre verildiğinin farkındalığını ortaya çıkarmaktadır. Kitap kapağında bulunan görsellerde güler yüzlü öğrenciler bulunmaktadır. Bu kitaba albini özelliği katmaktadır.

1. ABC Çocuklar İçin Türkçe Öğretim setinde kuşe kâğıt kullanıldığı için kitaba not almak zor olurken Türkçe Öğreniyorum setinde birinci hamur malzeme kullanıldığı için kitaba not almak kolay olacaktır.
2. ABC Çocuklar İçin Türkçe Öğretim setinde imla hatası bulunurken Türkçe Öğreniyorum 1-2-3-4 setinde imla hatası bulunmamıştır.
3. ABC Çocuklar İçin Türkçe Öğretim setinde gerçek fotoğraflara yer verilirken Türkçe Öğreniyorum 1-2-3-4 setinde gerçek fotoğraflara yer verilmemiştir.

4. ABC Çocuklar İçin Türkçe Öğretim setinde çocukların yaş seviyeleri belirtilmemişken Türkçe Öğreniyorum 1-2-3-4 setinde çocukların yaş seviyeleri belirtilmiştir.
5. ABC Çocuklar İçin Türkçe Öğretim setinde kapak görseli değişmezken Türkçe Öğreniyorum 1-2-3-4 setinde kapak görseli değişmiştir.

Görsel düzeni çocukların seviyesine ve ihtiyaçlarına uygun olan ders kitapları öğrencilerin derse ve kitaba ilgisini artıracaktır. Yapılan çalışma ile her iki setteki görsel düzen öğelerin çocuklara uygunluğu incelenmiştir. Her iki setinde olumlu ve olumsuz tarafları bulunmaktadır. Bu çalışmanın amacı gelecekte hazırlanacak olan kitapların şekil açısından çocukların seviyesine dikkat edilerek hazırlanması gerektiğini ortaya çıkarmaktır.

Çocuklar İçin Hazırlanan Yabancı Dil Olarak Türkçe Ders Kitaplarının İçerik Açısından Değerlendirilmesi ve Karşılaştırılması

Bu bölümde çalışmada kullanılan kitaplar okuma metinlerinde kullanılan konu, kahraman ve olay örgüsü ele alınarak incelenecektir.

Tablo 6 *Çocuklar İçin Hazırlanan Yabancı Dil Olarak Türkçe Ders Kitaplarının İçerik Açısından Değerlendirilmesi ve Karşılaştırılması*

	ABC Çocuklar İçin Türkçe Öğretim Seti	Türkçe Öğreniyorum Seti
Kitapta okuma metinlerinin veriliş sıklığı	ABC Çocuklar İçin Türkçe Öğretim seti A1.1'de okuma metni verilmemiştir. İlk kitap olması ayrıca tanıma ve tanışma başlığı adı altında verildiği için yirmi bir diyalog ve beş adet şiire yer verilmiştir. Diyaloglar kısadır ayrıca cümleler yapı ve anlam bakımından çocuklara göredir. A1.2' de üç okuma metni ve on üç diyalog ayrıca beş adet şiire yer verilmiştir. A2.1' de on yedi okuma metnine yedi adet diyaloga ve beş adet şiire yer verilmiştir. A2.2'de on dokuz okuma metnine sekiz adet diyaloga ve beş adet şiire yer verilmiştir. A2.1'de masallara yer verilmiştir. Çocuklar için hazırlanan ders kitaplarının özelliklerine içerik açısından uygunluk göstermektedir.	Türkçe Öğreniyorum 1'de derse yeni başlangıç olmasından dolayı sadece öğretici dört adet diyaloga yer verilmiştir. Okuma metni bulunmamaktadır. Türkçe Öğreniyorum 2'de on adet okuma metni ve beş adet diyaloga yer verilmiştir. Şiire yer verilmemiştir. Türkçe Öğreniyorum 3'te on beş adet okuma metnine ve on bir adet diyaloga yer verilmiştir. Şiire yer verilmemiştir. Masal, hikâye ve fıkra metinlerine yer verilmiştir. Türkçe Öğreniyorum 4'te on beş adet okuma metnine ve altı adet diyaloga yer verilmiştir. Masal ve hikâye metinleri bulunmaktadır. Türkçe Öğreniyorum 1-2-3-4 seti çocuklar için yazılan ders kitaplarında bulunması gereken içerik açısından ilkelere uygunluk göstermektedir.
Kitaptaki okuma metinlerinin konuları	ABC Çocuklar İçin Türkçe Öğretim Setinde konu olarak aile, arkadaş, okul, bayram, millî değerler, hayvanat bahçesi, kurallar, ziyaret, yaşlılık, iftar, sahur, alışveriş, hobiler, dünya ve Türkiye'deki bazı şehirler, gezegenler, sevgi ve saygının, kültürel öğelerin bulunduğu konular metin ve diyalogların içinde verilmiştir. Çocuklara dil ile birlikte kültürün de öğretilmesi açısından uygun bir materyaldir.	Türkçe Öğreniyorum 1-2-3-4 Setinde konu olarak aile, arkadaş, kitap sevgisi, hayvanlar, Türkiye ve şehirleri, zekâ oyunları, el sanatları, müzik, hobiler, komşuluk, düğün gibi konular verilmiştir. Türkçe Öğreniyorum 1-2-3-4 setinde içerik olarak zengin kültürel değerlere yer verilmiştir. Çocuklara dil ile birlikte kültürün de öğretilmesi açısından uygun bir materyaldir.

Tablo 5'in devamı

	ABC Çocuklar İçin Türkçe Öğretim Seti	Türkçe Öğreniyorum Seti
Kitabın soru becerisini geliştirmeye katkısı	ABC Çocuklar İçin Türkçe Öğretim setinde çocuğa soru sorma becerisinin kazandırılmasına yönelik eğitici diyaloglara yer verilmiştir.	Türkçe Öğreniyorum 1-2-3-4 setinde dil bilgisi öğretiminin ardından çocuğa soru sorma becerisinin kazandırılmasına yönelik eğitici diyaloglara yer verilmiştir.
Kitapta günlük yaşamdan örnek sunulması	ABC Çocuklar İçin Türkçe Öğretim setinde çocuğun deneyimleyebileceği ve günlük hayatta karşılaşabileceği diyaloglara yer verilmiştir.	Türkçe Öğreniyorum 1-2-3-4 Setinde çocuğun deneyimleyebileceği ve günlük hayatta karşılaşabileceği diyaloglara yer verilmiştir.
Kitabın "somuttan soyuta yakından uzağa" ilkesine uygunluğu	ABC Çocuklar İçin Türkçe Öğretim Seti somuttan soyuta ve yakından uzağa ilkesine göre hazırlanmıştır.	Türkçe Öğreniyorum 1-2-3-4 Setinde somuttan soyuta ve yakından uzağa ilkesine göre hazırlanmıştır.
Kitaptaki ana kahramanların tutarlılık göstermesi	ABC Çocuklar İçin Türkçe Öğretim Setinde ana kahramanlar bulunmaktadır, kitapta bu dört kahraman üzerinden eğitici ve öğretici konulara yer verilmiştir. Kahraman sayısının az olması olumlu bir durumdur; bu sayede çocuklar kolaylıkla isimleri ve görselleri akıllarında tutabileceklerdir.	Türkçe Öğreniyorum 1-2-3-4 Setinde ana kahraman olarak çok sayıda karakter bulunmaktadır. Elif, her kitapta muhakkak yer almıştır fakat Elif görseli Ayşe ya da başka isimlerin yerine de kullanılmıştır. Bu durum kafa karışıklığına sebep olabilir. Diğer karakterler Elif kadar çok yer almamaktadır. Bu sette ana kahraman belirsizdir.

ABC Çocuklar İçin Türkçe Öğretim Seti ve Türkçe Öğreniyorum 1-2-3-4 Setinin İçerik Açısından Karşılaştırılması

Her iki sette de ilk kitapta yani başlangıçta alfabe öğretimi, kelime çalışmaları ve ihtiyaca yönelik kavramlar somuttan soyuta yakından uzağa ilkesine uygun olarak öğretilmeye çalışılmış ve bu yüzden okuma metnine değil diyaloglara yer verilmiştir. Diğer kitaplarda farklı sayıda okuma metnine yer verilmiştir. Dikkati çeken nokta ise ABC Çocuklar İçin Türkçe

Öğretim setinin her setinde kitabın ünitelerini pekiştirecek çocukların seviyesine uygunlukta şiirlere yer verilirken Türkçe Öğreniyorum setinin hiçbirinde çocuğa uygun olan ya da olmayan şiire yer verilmeyiştir.

Her iki sette de konular benzerlik göstermektedir. Türkçe Öğreniyorum setinde kültürel öğeler daha fazla çeşitlendirilmiştir. Farklı olarak “düğün ve komşuluk ilişkileri” ele alınmıştır. ABC Çocuklar İçin Türkçe Öğretim setinde farklı olarak “kurallar” konusu dikkat çekicidir. Farklı kültürlerde büyüyen çocuklar için Türk toplumundaki kuralların verilmesi sosyal uyumları açısından faydalı olacaktır.

Setlerde dikkat çeken diğeri bir nokta da ana kahramanların ABC Çocuklar İçin Türkçe Öğretim setinde kararlılık gösterirken Türkçe Öğreniyorum 1-2-3-4 Setinde karışık bir ana karakter yapısı bulunmaktadır.

Çocuklar İçin Hazırlanan Yabancı Dil Olarak Türkçe Ders Kitaplarının Anlatım Açısından Karşılaştırılması

Bu bölümde her iki set karşılaştırılacaktır. Maddelere göre farklılıkları bulunmadığından dolayı ayrı ayrı olumlu ve olumsuz yönleri alınmamış ortak olarak her ikisinin anlatım açısından değerlendirilmesi yapılacaktır.

ABC Çocuklar İçin Türkçe Öğretim Seti ve Türkçe Öğreniyorum 1-2-3-4 Setinin Anlatım Açısından Karşılaştırılması

1. Her iki sette de hitap edilen kitlenin çocuk olduğu göz önünde bulundurulmuş ve kullanılan dil çocuklara uygunluk göstermektedir.
2. Her iki sette de çocukların okuma yeteneklerine ve kavrama güçlerinin seviyesine uygun metinler seçilmiştir.
3. Her iki sette de edilgen çatılı fiiller değil genellikle etken çatılı fiiller kullanılmıştır.

4. Her iki sette de ağırlıklı olarak somut kelimeler üzerinden konular anlatılmıştır.
5. Her iki sette de verilen metinler doğal ve görseller de doğallığı yansıtmaktadır.
6. Metinlerde yansıma seslere yer verilmemiş bu eksik bir yöndür çünkü çocuklar tabiattaki yansıma seslerden hoşlanır ve yansıma sesleri ilginç bulurlar. Çocuklar için hazırlanan metinlerde buna dikkat edilmelidir.
7. Her iki sette de argo, hakaret içeren cümle veya kelime bulunmamaktadır.

Setlerin Özgün Tarafları

Bu bölümde setlerde öğrencilerin gelişimlerini dikkate alarak hazırlanan ve her iki sette ayrı ayrı bulunan özgün özellikler verilmiştir. Bu özellikler çocuk kitaplarında bulunması ve çocuğun gelişimine göre daha fazla yer verilmesi gereken örneklerden oluşmaktadır.

Tablo 7 *Setlerin özgün tarafları*

ABC Çocuklar İçin Türkçe Öğretim Seti	Türkçe Öğreniyorum Seti
ABC Çocuklar İçin Türkçe Öğretim Seti A1.1'de çiz-kes-yapıştır yönergeleriyle yaptırılmak istenen yeni bir şey ortaya çıkarmaya yönelik etkinliğin yer alması çocukların seviyesine uygunluk göstermektedir.	Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanan Türkçe Öğreniyorum setinde daha fazla hayalî karaktere yer verilmiştir. Örneğin Türkçe Öğreniyorum 3'te "Tavşan'ın Bir Günü" isimli metinde bir tavşanın gün içinde neler yaptığı aktarılmıştır. Hayalî karakter öğrencilerin dikkatini çekip kendileriyle özdeşleştirmeleri açısından faydalıdır. Çünkü çocuklar hayali karakterin yaptıklarına kendileri de günlük hayatta karşılaştıkları ve uyguladıkları için hedef dilde ne şekilde ifade edebileceklerini öğrenmeleri açısından önemlidir.

Tablo 7'nin devamı

ABC Çocuklar İçin Türkçe Öğretim Seti	Türkçe Öğreniyorum Seti
Ayrıca kitabın bütününe bakıldığında öğretilen yapıların pekiştirilmesi için farklı ünitelerde geçmiş olan yapıları içeren etkinliklere yer verilmiştir.	Türkçe Öğreniyorum 4'te de aynı şekilde hayali karaktere yer verilmiştir. "Üzgün Kitap" isimli metin verilmiştir. Çocuklara bildikleri bir hissin cansız nesne üzerinden verilmesi dikkatlerini çekecektir. Ayrıca metni okumak için istekleri ve merakları artacaktır
Çocukların hayal kurma güçlerini artıracak örneklere yer verilmiştir. A1.2'de dört rakam verilmiş ve rakamların hayvan figürüne dönüştürülmesi istenmiştir. Örneğin 2'den tavşan yapılması istenmiştir. Hem motor beceriler hem de özgün bir şey oluşturabilmesi açısından önemli bir etkinliktir. Aynı zamanda başka bir sayfada tabağın içinde olan kahvaltılık yiyeceklerden bir insan yüzü yapılması istenmiştir. Bu etkinlik çocukların yeni bir şey oluşturmaya olumlu katkı sağlayacaktır.	Türkçe öğreniyorum 3'te "Bremen Mızıkacıları" ve "Karga ile Tilki" hikâyesine yer verilmiştir. Çocukların ana dillerinde bildikleri hikâyelerden örnek verilmesi hedef dilin anlaşılmasını ve kolayca öğrenilmesini sağlayacaktır. Sadece ana dillerinde bildikleri hikâyeler verilmemiş Türk edebiyatındaki önemli hikayelere de yer verilmiştir.
ABC A2.1'de boş bir kimlik kartı verilmiş ve öğrenci tarafından kimliğin doldurulması istenmiştir. Yeni bir ürün oluşturmak çocukların derse karşı ilgisini artıracaktır.	Mevlana'nın Mesnevisinden Aslan, Kurt ve Tilki, Keloğlan masalı gibi örnekler de örnekler de verilmiştir..
Aynı kitapta bilimsel bilgiler kolayca ve eğlenceli şekilde verilmiştir. Disiplinlerarasılık açısından önemli bir etkinliktir. Öğrenci dil öğrendikten sonra Coğrafya veya Fen Bilgisi dersinde konulara yabancı olmadığını anlayacaktır. Bilgisi pekişecektir.	Türkçe Öğreniyorum 4'te "Hakan'ın Zaman Makinesi" isimli bir metin verilmiştir. Metinde Hakan zaman makinesi ile geçmişe ve geleceğe gidebilmektedir. Teknoloji çağındaki çocuklara dil öğretirken bu tarz örneklerin verilmesi çocukların hedef dile ve hedef dile ait olan kitaba ilgi duymasını sağlayacaktır.

Setlerin özgün olmayan tarafları şu şekildedir: ABC Çocuklar İçin Türkçe Öğretim Seti ve Türkçe Öğreniyorum setinde iletişimsel dil edinimi göz önünde bulundurulmamıştır.

1. Sorular kısa ve yeni bir şey ortaya çıkarmak açısından öğrenciyi farklı düşünmeye yönlendirecek düzeyde değildir. Genelde aynı tarz sorular sorulmuştur.

2. Çocukların yaratıcı düşünme becerisi göz önünde bulundurulmadığı için yüzeysel bir ders programı ve üniteler oluşturulmuştur.
3. Çocukların yaş seviyeleri göz önünde bulundurulmamış. Çocuklar enerjik bir yapıya sahip oldukları için dersin ilk dakikalarını dikkatlice dinleyeceklerdir ve sonrasında çocuklara fiziksel olarak aktif bir şekilde içinde bulunacakları çalışmalar yaptırılmalıdır.
4. Genel kabul görmüş dil öğretim kitaplarında bulunan konular ve yönergeler verilmiştir. Ders dışı özel olarak çocuğun yapabileceği etkinliklere yer verilmemiştir.
5. ABC Çocuklar İçin Türkçe Öğretim Setinin bazı sayfalarında harflerin yazımında büyüklük – küçüklük kuralı dikkate alınmamış, çocuksuluk yapılmıştır. Basit gözükten morfolojik ekler yanlış verildiğinde kalıcı hatalar meydana gelebilir ve bu hataları düzeltmek ileriki zamanlar için zor olabilir.
6. Her bölümde dil bilgisi öğretimine yer verilmesi çocukların dili edinmelerini engelleyecek durumdadır. Çünkü belli bir şekilde dilbilgisi kuralları verilen sayfaları kaplamıştır.
7. İletişimsel yaklaşım değil bireysel yaklaşım göz önünde tutulmuş, oysaki Türk kültüründe çevre ile iletişimde bulunmak ve insana değer vermek çok önemlidir. Dilbilgisi öğretiminden önce çocukların kitaptaki karakterleri örnek alarak arkadaşlarıyla güçlü bağlar oluşturmaları beklenmektedir. İletişimsel yaklaşımda çocuklar birlikte bir anı veya olayı paylaşacakları için ortak yaşantıları oluşacaktır ve akran eğitiminin de kullanılması ile dil edinimi daha keyifli ve zengin bir hal alacaktır.
8. Setlerde takım halinde çalışma az sayıdadır hatta bazı kitaplarda yoktur bu çocukların bireyselliğini artıracaktır. Ayrıca bu durum eylem odaklı yaklaşıma ters düşmektedir. Bireysellik dil ediniminde sınıf ortamında istenmeyen bir durumdur; çünkü

çocukların bireysel olarak her etkinliği yalnız yapmaları onların psikolojik ve sosyolojik açıdan da gelişimlerini engelleyecektir.

9. İncelenen setlerin olumsuz bir tarafı da öğretmen odaklı olmalarıdır.. Öğretmenin yönergeleri ile çocuklar etkinlikleri yapacakları için bu durum çocukların yaratıcılığına ve hayal dünyalarının daralmasına sebep olabilir. Setlerde ağırlıklı olarak dilsel uygulamalar bulunmaktadır. Oysaki dil edinimine göre duyuşsal ve devinişsel becerilere de eşit oranda yer verilmelidir. Türkçe Öğreniyorum setinde kahramanın farklı olması öğrenciye kitap içinde farklı macera olmadığını ve her metnin farklı kişilerden oluşacağını anlatmaktadır. Bu durum çocukların kitabın içeriğine dair merak duygusunun körelmesine sebep olabilir.

Aşağıda Maarif Vakfı tarafından hazırlanmış olan “Dil Becerilerinin Ölçülmesinde Kullanılan Teknikler” isimli tablo verilmiştir. Bu tablodan hareketle çalışmada değerlendirilen kitaplarda becerilere göre ölçme tekniklerinin sayısal olarak verileri listelenecektir (Maarif Vakfı, 2019).

Tablo 8 *Maarif Vakfı'nın Dil Becerilerin Ölçülmesinde Kullanılan Teknikler*

Beceriler	Ölçme Teknikleri	Ölçme İçin Uygulama Önerileri
Konuşma	Drama etkinlikleri, tartışma, grup veya ikili çalışmalar, resmi tasvir etme, belirli durumlarda kısa cevaplar verme, bilgi paylaşım temelli konuşma, görüş paylaşım temelli konuşma etkinlikleri, bir olayı başkalarına aktarma, kısa sözel sunumlar yapma, görsel/görsel /tablolar üzerine konuşma etkinlikleri, öğrenci ürün dosyası, öz, akran, grup ve tutum değerlendirme ölçeği, gözlem formları, görüş paylaşım temelli konuşma etkinlikleri, dereceleme ölçekleri.	1.Öğrencilerin konuşma performanslarını sağlıklı bir biçimde ölçmek için dereceli puanlama anahtarı kullanılabilir. 2. Değerlendirme ortamının öğrencilerin üretimsel dil becerilerini kullanmalarına imkân tanıyacak görsel de oluşturulması önem arz etmektedir. 3. Öğrencilerin akran ve öz değerlendirme konularında desteklenmeleri gerekmektedir

Tablo 8'nin devamı

Beceriler	Ölçme Teknikleri	Ölçme İçin Uygulama Önerileri
Dinleme	Öğrencilerin dinledikleri metinle resimleri eşleştirme etkinlikleri, sesleri ayırt etme, metinlerdeki kişilerin amaç ve iletişim niyetlerini anlayabilme, dinle ve bir eylemi tamamlama türü etkinlikler (Dinle ve resim yap/çiz/doğru sıraya koy/yanlış belirle/ işaretle), ilgisiz bilgiyi çıkarma, doğru/ yanlış etkinlikleri, detayları ayırt edebilme türü, ayrıntıları fark etme, soru ve cevap etkinlikleri.	1. Tümünden gelim ve tüme varım etkinliklerinin planlanması gereklidir. 2. Seslerin farkına varılmasına yönelik etkinlikler (vurgu, tonlama, dilbilgisi yapılarının anlam çeşitliliği) yürütülebilir. 3. Anlam temelli etkinliklerin (geçmiş bilgilerin çağrılması, bütünsel anlamı kavrama, metnin yorumlanması) oluşturulması beklenmektedir.
Okuma	Öğrencilerin okudukları metindeki bilgileri/ görselleri eşleştirme, metinlerdeki kişilerin niyetlerini anlayabilme, başlık bulma, ana fikri belirleme, ayrıntıları anlama, tamamlama türü etkinlikler (Oku ve resim yap/çiz/doğru sıraya koy/yanlış belirle/ işaretle), ilgisiz bilgiyi çıkarma, doğru/ yanlış etkinlikleri, ayrıntıları fark etme, ima edilen bilgileri anlayabilme, metnin dil bilgisel boyutlarını fark etme, soru ve cevap etkinlikleri, metindeki bilgileri tablo/Görsel / listede bulma etkinlikleri	1. Tümünden gelim ve tüme varım etkinliklerinin planlanması gereklidir. 2. Kelimelerin eklerinin farkına varılmasına yönelik etkinlikler (eş dizim temelli etkinlikler, temel dilbilgisi etkinlikleri, dil bilgisi yapılarının anlam çeşitliliği) yürütülebilir. 3. Anlam temelli etkinliklerin (geçmiş bilgilerin çağrılması, bütünsel anlamı kavrama, metnin yorumlanması) oluşturulması beklenmektedir.
Yazma	Görsel/video/resmi tasvir etme etkinlikleri, çeşitli formları doldurma (otele giriş işlemleri, iş başvuru formu doldurma, vb.), not alma, yazma planı oluşturma etkinlikleri, liste hazırlama (alışveriş listesi, yapılacak işlerin listesini hazırlama), tabloya göre metin oluşturma, yeniden yazma etkinlikleri, kısa notlar alma, cevaplar hazırlama, paragraf/deneme/eposta/günlük notlar oluşturma, giriş cümlesi yazma, metnin ana hatlarının söz edildiği cümleler hazırlama etkinlikleri.	1. Öğrencilerin yazma performanslarını sağlıklı bir biçimde ölçmek için dereceli puanlama anahtarı kullanılabilir. 2. Üretilecek metnin "ne" olduğu (metin türü), "kime" yazıldığı (metni kim okuyacak) ve "neden" yazıldığı (metnin amacının ne olduğu) düşünülerek yazma etkinlikleri oluşturulabilir. 3. Öğrencilerin akran ve öz değerlendirme konularında desteklenmeleri gerekmektedir.

Tablo 9 *ABC Çocuklar İçin Türkçe Öğretim Setindeki Dört Temel Becerinin Sayısal Verisi*

Beceriler	<i>ABC Çocuklar İçin Türkçe Öğretim Setinde Bulunan Dört Temel Becerinin Yardımcı Alanları</i>	Sayısal Veriler
Konuşma	Belirli durumlarda kısa cevaplar verme	8
	Görüş paylaşım temelli konuşma etkinlikleri	5
	Kısa cevaplar verme	7
Dinleme	Öğrencilerin dinledikleri metinle resimleri eşleştirme etkinlikleri,	0
	Dinle ve bir eylemi tamamla türü etkinlikler (Dinle ve resim yap/çiz/doğru sıraya koy/yanlışı belirle/ işaretle), ilgisiz bilgiyi çıkarma, doğru/ yanlış etkinlikleri,	128
	Soru cevap etkinlikleri	1
Okuma	Öğrencilerin okudukları metindeki bilgileri/ görselleri eşleştirme,	0
	Tamamla türü etkinlikler (Oku ve resim yap/çiz/doğru sıraya koy/yanlışı belirle/ işaretle),	79
	Soru ve cevap etkinlikleri	4
	Metindeki bilgileri tablo/Görsel / listede bulma etkinlikleri	0
Yazma	Çeşitli formları doldurma	3
	Yeniden yazma etkinlikleri	37
	Kısa notlar alma	53

Tablo 9’da görüldüğü üzere konuşma becerisi diğer becerilere oranla çok az kullanılmıştır. Becerilerde Maarif Vakfı’nın hazırladığı beceri sayısına göre daha az sayıda

etkinlikler verilmiştir. Bu durum iletişimsel yaklaşım açısından çocukların dil ediniminde sıkıntı oluşturacaktır. Beceriler ve sayılarına bakıldığında görülmektedir ki daha çok öğretmen odaklı bir yaklaşım benimsenmiştir. Çocuğun kendi becerisi ile yapabileceği etkinliğe çok az sayıda yer verilmiştir.

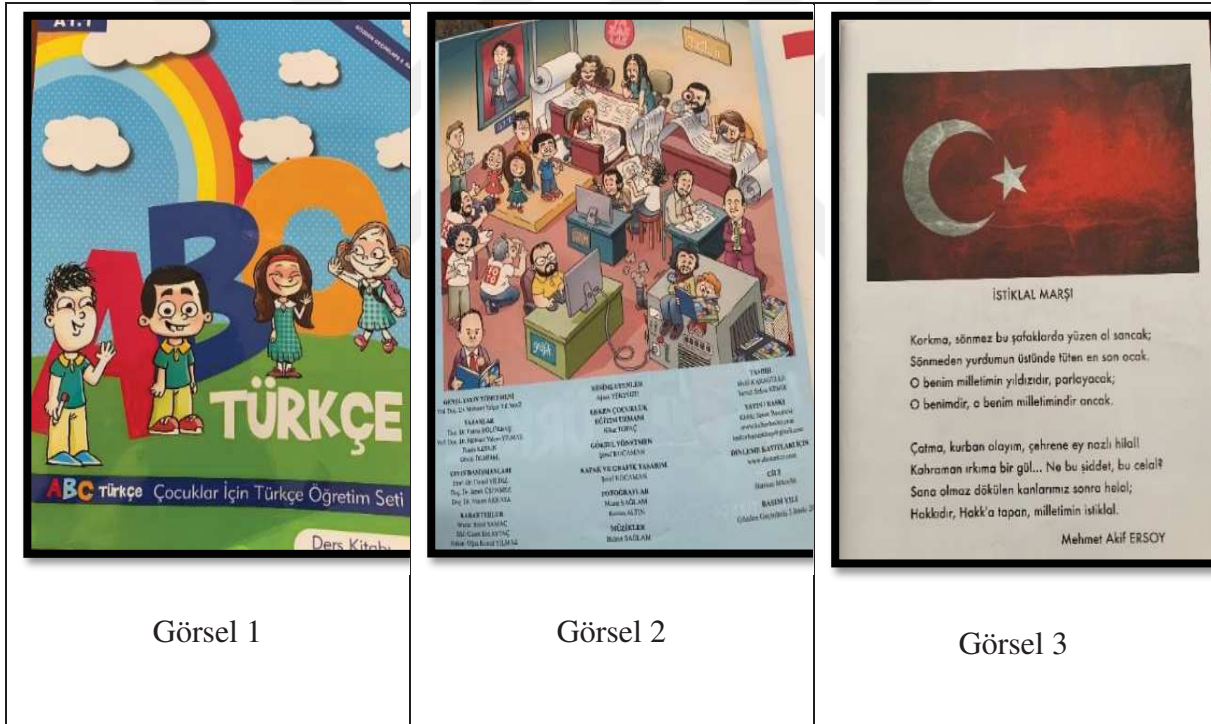
Tablo 10 *Türkçe Öğreniyorum Setinin Dört Temel Becerinin Sayısal Verisi*

Beceriler	<i>Türkçe Öğreniyorum Setinin Dört Temel Becerinin Yardımcı Alanları</i>	Sayısal Veriler
Konuşma	Drama etkinlikleri	1
	Belirli durumlarda kısa cevaplar verme	9
	Görüş paylaşım temelli konuşma etkinlikleri	12
	Öğrencilerin dinledikleri metinle resimleri eşleştirme etkinlikleri	0
Dinleme	Dinle ve bir eylemi tamamla türü etkinlikler (Dinle ve resim yap/çiz/doğru sıraya koy/yanlış belirle/ işaretle)	31
	Soru cevap etkinlikleri	0
	Öğrencilerin okudukları metindeki bilgileri/ görselleri eşleştirmesi	0
Okuma	Tamamla türü etkinlikler (Oku ve resim yap/çiz/doğru sıraya koy/yanlış belirle/ işaretle)	70
	Soru ve cevap etkinlikleri	1
	Metindeki bilgileri tablo/Görsel / listede bulma etkinlikleri	0
	Çeşitli formları doldurma	0
Yazma	Yeniden yazma etkinlikleri	24
	Kısa notlar alma	40

Tablo 2’de görüldüğü üzere Konuşma becerisi bu sette de diğer becerilere oranla az kullanılmıştır. Becerilerde dengesizlik görülmektedir. Dört temel beceri çocuğun eğitim hayatı için eşit oranda önemlilik arz etmektedir. Bu becerilerin edinim sırası ve oranı farklı olabilir fakat belirli bütünlük içerisinde farklılık göstermesi gerekmektedir. Her çocuk farklıdır ve becerileri gerçekleştirmeleri de farklı bir süreç isteyecektir. Dil öğretiminde materyaller ile bu bireysel farklılıktan kaynaklanan eksik noktaları en aza indirmek gereklidir. Her iki sette de

görüldüğü üzere öğrenciyi geliştirecek etkinlikler çok az sayıda verilmiştir. Öğrencilerin yaş ve seviyesine uygun olan etkinlikler daha çok okuma etkinliği adı altında geçirilmeye çalışılmıştır. Okuma becerisini geliştirebilmek için öncelikle sesletim ve vurgu çalışmalarının yeterli düzeyde yapılması gereklidir çünkü öğrenci okuduğu metindeki kelimelerin manasını ve sesini anlamak istemektedir.

Sonuç olarak genel değerlendirmeler bu şekildedir. Çalışmanın inandırıcılığı açısından aşağıda her iki setten görseller ve görseller üzerinden kitabın bölümlerine ait olumlu ve olumsuz değerlendirmeler bulunmaktadır.

Görsel 1

Görsel 2

Görsel 3

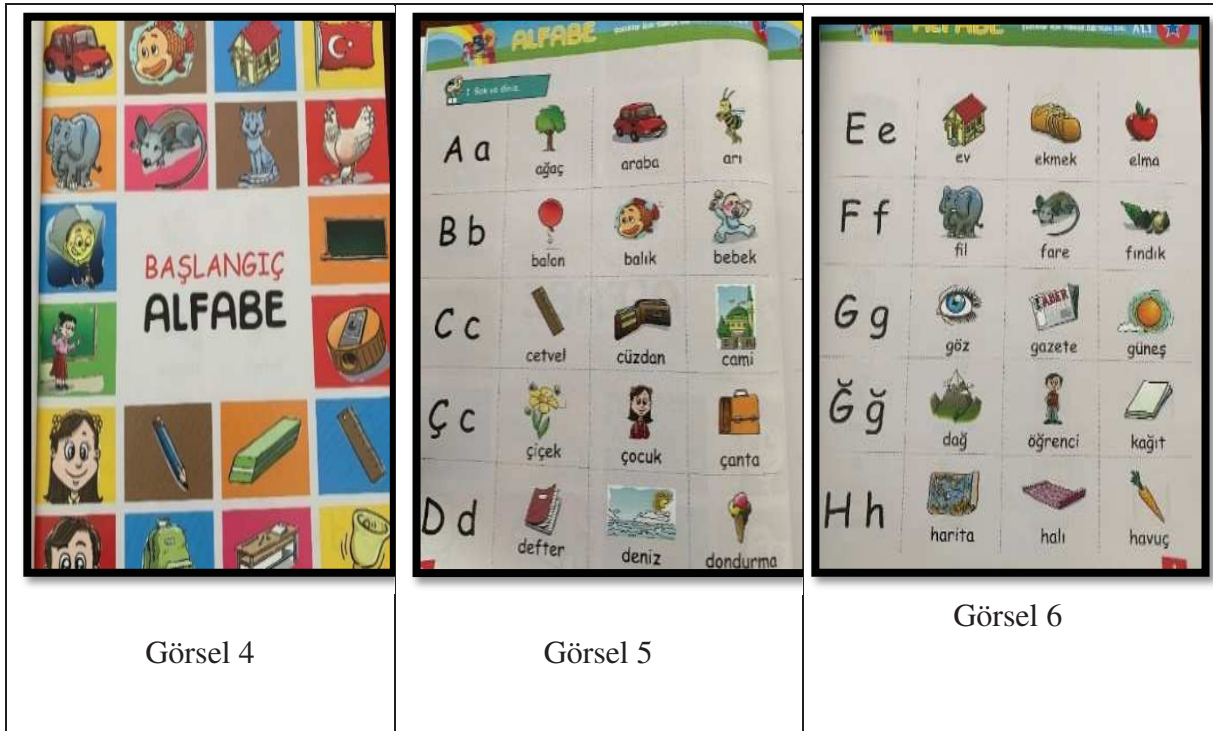
Şekil 1 ABC Türkçe Çocuklar İçin Öğretim Setinin Sayfalarının İncelenmesi I

Görsel 1’de görüldüğü üzere ABC Türkçe Çocuklar İçin Öğretim Setinin dış kapak ve iç sayfalarının incelemesi yapılmıştır. Görsel 1’de kitabın dış görüntüsü çocuk kitapları için uygun, renkleri canlı ve dikkat çekmektedir. Bu durum çocuklar için faydalı, öğrenmeye teşvik edici ve merak uyandırıcıdır. Kapak görseli Kılıç ve Seven (2005, s. 137-139)’e göre “Algısal

özelliklere uygun olarak düzenlenmelidir.” ilkesine uygunluk göstermektedir. Kitap kapağının görseli çocuklar için çok önem taşımaktadır çünkü çocuk öğreneceği dil ve kültür ile öncelikle kitap kapağından başlayarak tanışmaktadır.

Görsel 2’de görüldüğü üzere kitap hazırlamak için ne kadar çok uğraşıldığını ve bu kitabın emek ile yapıldığını anlatan bir görsel karşımıza çıkmaktadır. Bu görsel çocuklara kitabın hem eğlenceli hem de ciddiyetle hazırlandığının mesajını iletmektedir. Bu durum çocukların kitaba olan saygısını ve ilgisini arttıracaktır.

Görsel 3’te görüldüğü üzere kitabın ilk sayfasında “İstiklal Marşı”nın yer alması kültür aktarımı ve değerler sistemi içerisinde önemli bir yere sahiptir. Türkçeyi öğrenecek öğrencilerin Türk kültürüne de hâkim olmaları gerektiği göz önüne alınmıştır. Demirel (2004, s. 27)’e göre “Öğretilecek dilin kültürünün de öğretilmesi gerekmektedir.” ilkesine uygunluk göstermektedir.

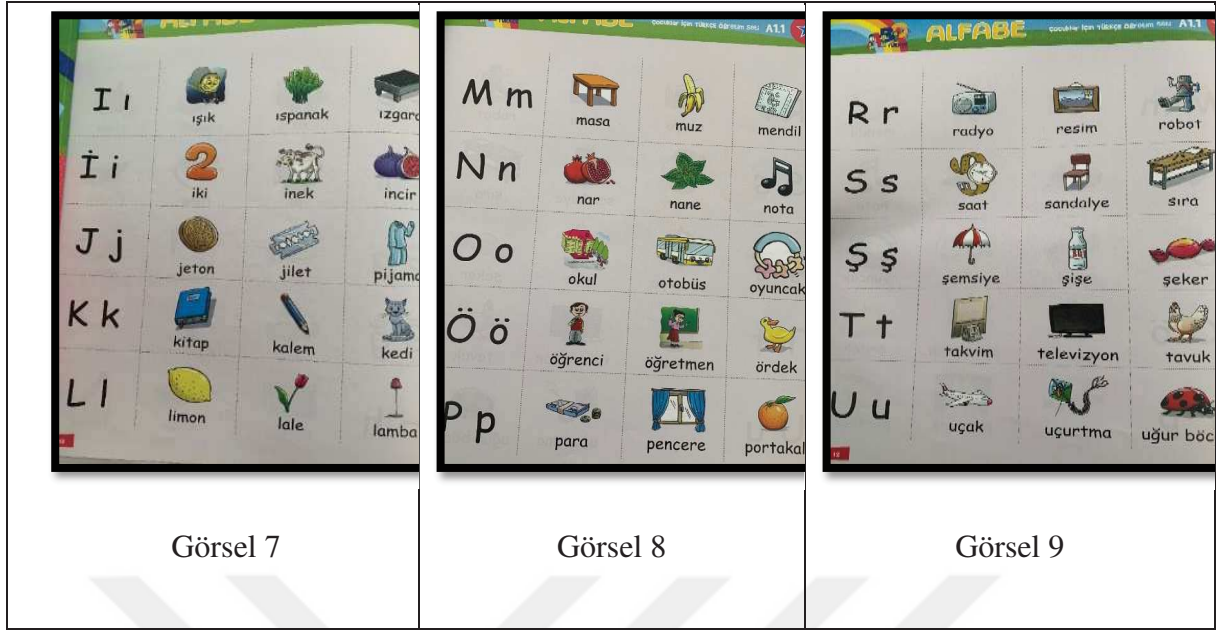

Şekil 2 ABC Türkçe Çocuklar İçin Öğretim Setinin Sayfalarının İncelenmesi II

Görsel 4'te A1. 1 Kitabına başlangıç olan konu verilmiştir. Alfabe “Bir dilin seslerini gösteren, belirli bir sıraya göre dizilmiş belli sayıda harfin bütünü, abece, yazı.” olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2006). Burada Alfabe tanıtımında sadece görseller verilmiştir. Yukarıda verilen ilkelere göre bu resim metin – resim ilkesine ters düşmektedir.

Görsel 5'te görüldüğü üzere Alfabe öğretimi harflerin büyük ve küçük şekillerin öğretimiyle başlanmıştır. Kelimeler resimle uyum içerisindedir.

Görsel 6'da görüldüğü üzere Ğğ harfindeki öğrenci resminde sadece bir erkek çocuğu gözükmektedir, Burada kafa karışıklığına yol açabilir. Bu da öğrencinin zihnindeki öğrenci şemasının tam olarak sağlayamaz. Öğrenci görseli akılda çanta kalem defter ve okul görselini hatırlatmaktadır. Sadece bir erkek çocuğu öğrenci olarak adlandırılmaz. Metin – görsel açısından uygunluk göstermemektedir. Aynı sayfada Ğğ harfiyle ilgili örnek verilirken öğrenci kelimesi Öö harfi anlatılırken de verilmiştir. Çocukların zihninde olan yetişkinlerinkinden farklı olduğu için ilk öğrendiklerini doğru kabul edebilirler ve bu da değiştirilmesi zor bir hataya sebep olabilir. Ayrıca Türkçe'de Ğ harfi büyük olarak gösterilmemekte çünkü bu harf sadece sözcük içerisinde kullanılmaktadır. Bu yanlışlık Genç (2010)'e göre “Bilginin uygunluğu” ilkesi ile örtüşmemektedir.

Şekil 3 ABC Türkçe Çocuklar İçin Öğretim Setinin Sayfalarının İncelenmesi III

Şekil 3'te ABC Türkçe çocuklar için öğretim setinin alfabe konusunu içeren sayfaların incelenmesine devam edilmiştir. Görsel 7'de görüldüğü üzere Iı harfi öğretilirken 'ışık' kelimesi görsel ile uygunluk göstermemektedir. Buradaki görsel hem korku duygusu vermektedir hem de fener kelimesini akla getirmektedir. Hem resim – metin ilişkisi ilkesine uygunluk göstermemekte hem de öğrencilerin psikolojisine uygunluk göstermemektedir. Görsel 7'ye tekrar bakacak olursak 'ispanak' kelimesi kapatıldığı zaman görselin hangi sebzeyle karşılaştığı tam olarak anlaşılmamakta ve bu da metin- resim ilkesine uygunluk göstermemektedir. Güneş (2002, s. 6-7-8) *Bilginin Sunumu*: Ders kitabında bilgi sunulurken, tablo, grafik, görsel dizin, özetleme, anımsatma kolaylıkları ile yazım- noktalama ve dilbilgisi yönlerine dikkat edilmelidir. İlkesine uygunluk göstermemektedir.

Görsel 8'de görüldüğü üzere Mm harfi öğretilirken verilen 'mendil' resmi tam olarak mendili anımsatmamaktadır. Resimli bir kâğıt gibi görünmektedir. Aynı şekilde bu görselde metin-resim ilkesine uygunluk göstermemektedir. Görsel 8'de görüldüğü üzere 'okul' görselinde görselin yeterince açık olmadığı Türkçe bilmeyen öğrencilerin zihninde herhangi bir

bina algısı oluşturabileceği ve ağaç figürünün de bulunması karışıklığa sebep olabileceği düşünülmektedir. Bu resim açıklık netlik ilkesine uygunluk göstermemektedir. Görsel 8’de görüldüğü üzere ‘Para’ görselinin kâğıt para ve madeni para olarak ayrılması çocuklar için ayırt edici olacaktır. Görsel “İhtiyaca uygunluk” ilkesine uygunluk göstermemektedir. Görsel 8’de görüldüğü üzere ‘Pencere’ kelimesinin öğretilmesi amacıyla konulmuş olan görselde aynı zamanda perdenin de yer alması öğrencinin yanlış bilgiyi öğrenmesine ve şema karmaşasına sebep olacaktır. Verilen görselin öğretilecek kelimeye uygunluk göstermediği tespit edilmiştir.

Bilginin Sunumu: Ders kitabında bilgi sunulurken, tablo, grafik, şekil, dizin, özetleme, anımsatma kolaylıkları ile yazım- noktalama ve dilbilgisi yönlerine dikkat edilmelidir (Güneş, 2002).

Görsel 10

Görsel 11

Görsel 12

Görsel 10’da görüldüğü üzere kitapta gerçek görseller bulunmaktadır. Aynı zamanda öğrencilerin yaş grubuna uygundur. Bu durum çocukların kitabı benimsemeleri ve kendilerine yaş olarak yakın insanların fotoğrafını orada görmeleri açısından önemlidir. Bu görsel “Hayatilik ilkesine” uygunluk göstermektedir. Aynı zamanda ‘Merhaba’ sözcüğüyle selamlaşma ifadesinin kullanılması Türk kültür öğelerinden selamlaşmaya verilen değeri ve selamlaşma örneği anlatılmaktadır. Öğretilen dilin kültürel öğelerinin kullanılması verilen ilkelere göre kültür aktarımı doğrultusunda değerlendirilmektedir (Demirel, 2004).

Görsel 11’de ise ‘Merhaba’ ünitesinde bulunan M harfi sözcüğün ilk başında ve küçük harfle yazılmış olması Türk Dil Kurumunun yayınladığı büyük harflerinin kullanım maddesine aykırı bir şekildedir. Bu durum sadece bu sayfada değildir tüm ‘Merhaba’ etkinliklerinin olduğu kısımda “Mm” harfi bu şekilde gösterilmiştir. Burada baskı veya yazım kuralı hatası vardır. Burada “*Bilginin Sunumu*: Ders kitabında bilgi sunulurken, tablo, grafik, şekil dizin, özetleme, anımsatma kolaylıkları ile yazım- noktalama ve dilbilgisi yönlerine dikkat edilmelidir.” İlkesine dikkat edilmemiştir (Güneş, 2002).

Görsel 12’de görüldüğü üzere bir tanışma ve kendini tanıtırma durumu mevcuttur. Fakat burada bir durum göz önüne alınmamıştır: İnsanlar kendilerini tanıtırken karşılarındaki insana yönelir ve ona bakarak iletişim kurarlar bu görselde görüldüğü üzere hiçbir öğrenci birbirine bakmamaktadır. Soldan ikinci öğrencinin kollarını kavuşturması ise vücut diline göre iletişime kapalıdır demektir ve bu iletişim ünitesinin içinde böyle bir resmin bulunması çelişkilidir. Vücut diline göre kolları bağlamak insanların iletişim esnasında karşı tarafın dinlemek istenilmediğinde, karşı tarafa kendini kapatmak ve iletişimi sonlandırmak istenildiğinde yapılan bir harekettir (Lideerlik Okulu, 2019).

Şekil 5 ABC Türkçe Çocuklar İçin Öğretim Setinin Sayfalarının İncelenmesi V

Görsel 13'te görüldüğü üzere daha önce öğretilen yapıların pekiştirilmesi amacıyla soru- cevap etkinliği yapılmıştır. Burada öğrencilerin aktif olması ilkesi göz önünde bulundurularak çocukların kendi aralarında soru – cevap etkinliğinin yapıldığı bir çalışma verilebilirdi.

Görsel 14'de görüldüğü üzere 'Nerelisin' teması işlenmektedir. Fakat burada Milliyet- Ulus kavramlarında hata yapılmıştır. Bilgi yanlışlığı çocuğun öğrenimine olumsuz etki etmektedir. Demirel'e göre 'Kullanılan dilin öğretilmesi ilkesine' (Demirel, 2004) uygunluk göstermemektedir.

Görsel 15'te 'Kaç yaşındasın' soru ifadesi doğum günü pastası ile birlikte verilmiştir. Bu çocukların en sevdiği etkinliklerden biri olduğu için bu konuyu kolaylıkla öğrenmelerini sağlayacaktır. Burada çocuğa görelilik ilkesine dikkat edilmiştir (Çer , 2016) .

Görsel 16

Görsel 17

Görsel 18

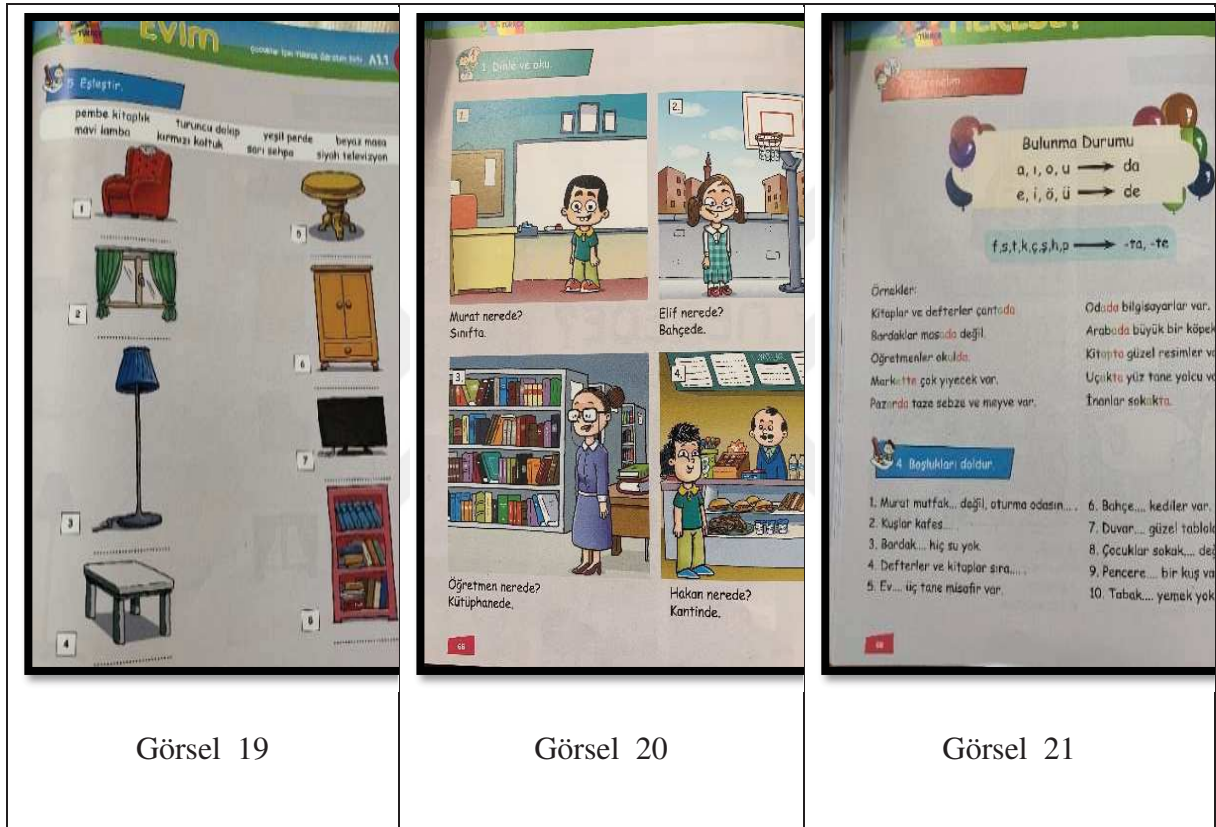
Şekil 6 ABC Türkçe Çocuklar İçin Öğretim Setinin Sayfalarının İncelenmesi VI

Görsel 16'da görüldüğü üzere yazım hataları devam etmektedir. S harfi, n harfi ve m harfinin büyük olması gerekirken küçük harfle verilmiştir. Sınıfım temasında meyve-doğum günü pastası üfleyen çocuk- doğan ve batan güneş görselleri verilmiştir. Bu görseller sınıf temasıyla uyuşmamaktadır. Burada hem resim – metin ilişkisi uygunluk göstermemektedir. Hem de kitabın fiziksel özellikleri açısından hata vardır. (Gürel ve diğ. 2007, s. 36)

Görsel 17'de ise sınıf araç gereçlerinin anlatılacağı temada abajur lamba görseli verilmiştir. Tema – görsel ilişkisi açısından uyuşmamaktadır (Gürel , Temizyürek , ve Şahbaz, 2007, s. 36).

Görsel 18'de görüldüğü üzere sınıf eşyaları üzerinden kelime tekrarı yapılmak istenmiştir. Eşyaların üzerindeki çizgiye eşya ismi yazılması istenmiştir. Bu kelime öğretimi açısından ve öğrencilere öğrendiklerini kullanma olanağının tanınması ilkesi (Demirel,

2004)'ne göre faydalı bir şeydir fakat burada göze çarpan bir unsur var: Tahtanın üstünde yer alan tabloların boş olması. Tablolarda İstiklal Marşı, Atatürk Portresi ve Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi' nin bulunması gerekirdi. Bu dil öğretiminde önemli olan kültür aktarımı yönünden büyük bir eksiklik. Öğretilen dilin kültürünün de öğretilmeye çalışılması ilkesine uygunluk göstermemektedir (Demirel, 2004, s. 27).

Şekil 7 ABC Türkçe Çocuklar İçin Öğretim Setinin Sayfalarının İncelenmesi VII

Görsel 19'da görüldüğü üzere eşyalar ve eşyalar ile birlikte renklerin öğretimi yapılmıştır. Fakat turuncu ve sarı renklerinin öğretilmesinde yanlışlık yapılmıştır. Bu görsellerde “*Bilginin Sunumu*: Ders kitabında bilgi sunulurken, tablo, grafik, şekil, dizin, özetleme, anımsatma kolaylıkları ile yazım- noktalama ve dilbilgisi yönlerine dikkat edilmelidir.” İlkesine uygunluk göstermemektedir (Güneş, 2002).

Görsel 20’de görüldüğü üzere ‘Nerede?’ sorusuna cevap aranmıştır. Bu etkinlik mekân öğretimi açısından faydalı olacaktır. Fakat sağ üst köşedeki görselde Elif nerede? Sorusuna yanıt olarak bahçede cevabı verilmiştir. Elif’in olduğu yer bir basketbol sahasıdır. Bu bilgi resim –metin ilişkisinin yanlışlığını göstermektedir (Gürel ve diğ. 2007, s. 36).

Görsel 21’de görüldüğü üzere dilbilgisi konusu verilmiştir. Demir ve Yapıcı (2007)’ya göre: Dildeki yapılanmaların, anlamsal gruplaşmaların, göstergeler arasındaki bağlantıların dil bilgisi (gramer) kurallarına göre işlediğini görüp anlamlandırabilmek, soyut işlemler döneminde kazanılacak bilgilerle mümkündür. Dilbilgisi öğretiminin çocuklara sezdirme yöntemi ile verilmesi kalıcılığını ve anlaşılmasını artıracaktır.

Şekil 8 ABC Türkçe Çocuklar İçin Öğretim Setinin Sayfalarının İncelenmesi VIII

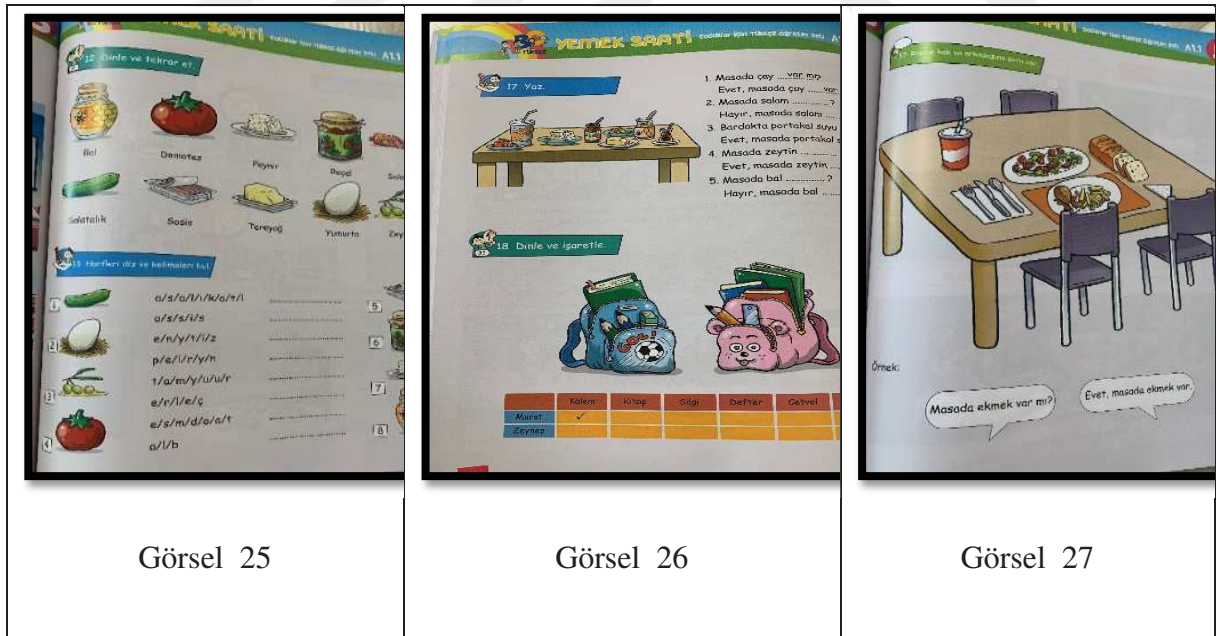
Görsel 22’de çocukların hayallerini gösteren bir görsel verilmiştir. Bu, öğrencileri güdüleme ve cesaretlendirme ilkesine uygunluk göstermektedir. Güdüleme, bir bakıma öğrenci

ile öğrenilecek konu arasında psikolojik bir bağ kurmadır (Demirel, 2004). Aynı zamanda çocuğun psikolojik ve zekâ olarak gelişimi için hayal kurmak faydalı bir etkinliktir.

Görsel 23'te görüldüğü üzere yemek saati isimli temada verilen görsellerden bir kaçını Türk kültürünü yansıtmamaktadır. Öğretilen dilin kültürünün de öğretilmeye çalışılması ilkesine uygunluk göstermemektedir (Demirel, 2004, s. 27).

Görsel 24'te görüldüğü üzere sandviç, poti bör isimli yiyecekler verilmiştir. Bu görseller Türk kültürünü yansıtmamaktadır. Öğretilen dilin kültürünün de öğretilmeye çalışılması ilkesine ters düşmektedir (Demirel, 2004, s. 28).

Görsel 23 ve 24'te “*Bilginin Sunumu*: Ders kitabında bilgi sunulurken, tablo, grafik, Görsel dizin, özetleme, anımsatma kolaylıkları ile yazım- noktalama ve dilbilgisi yönlerine dikkat edilmelidir.” İlkesine dikkat edilmemiştir (Güneş, 2002).

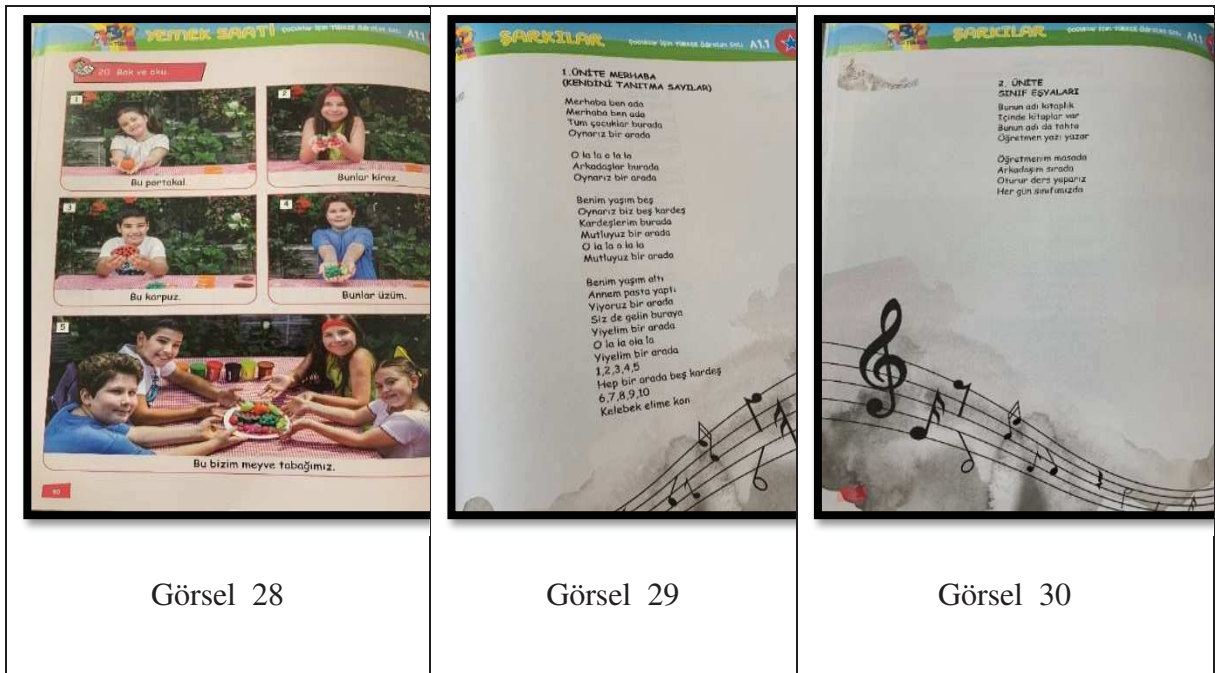
Şekil 9 ABC Türkçe Çocuklar İçin Öğretim Setinin Sayfalarının İncelenmesi IX

Görsel 25'te de görüldüğü üzere salam, sosis gibi yiyecekler de Türk kültürünü yansıtmamaktadır. Güneş'e göre ders kitabına yazılan bilgiler ülkenin ideolojisine, kültür

politikalarına ve öğrencinin içinde bulunduğu çevre gibi birçok duruma uygun bulunmalıdır. Görsel 25'teki görsel bilginin uygunluğu ilkesine uygunluk göstermemektedir.

Görsel 26'da kahvaltıda çay görselinin verilmesi Türk kültürüne uygunluk göstermektedir. Türk kültüründe çayın farklı bir yeri vardır. Halk kültüründe çay önemli bir yer tutmaktadır. Çay, bugün sosyal hayatımızda yerini doldurulamayacak derecede sağlamlştırılmış, onun etrafında oluşan kültürüyle birlikte yaşatılmaktadır. Sabah kahvaltısından gecenin geç saatlerine kadar hayatımızın içinde bulunan çay, değişik kültürel değerlerin ortaya çıkmasına katkıda bulunmuştur (Visitrize, 2019).

Görsel 27'de yemek masasının üzerinde bulunan yiyecekler patates kızartması, kızarmış tavuk ve asitli içecek kutusu çocuklar için iyi örnek olmamakla birlikte kültür açısından da olumsuz bir örnek teşkil etmektedir. Küreselleşmenin etkisi ile Türk mutfağı da diğer dünya mutfaklarından etkilenmiştir. Hızlı atıştırma gibi bazı akımların etkili olduğu günümüzde, Türk Mutfak kültürünün yaşaması ve gelecek kuşaklara aktarılması konusunda dikkatli olunmalıdır (Güler , 2010) .

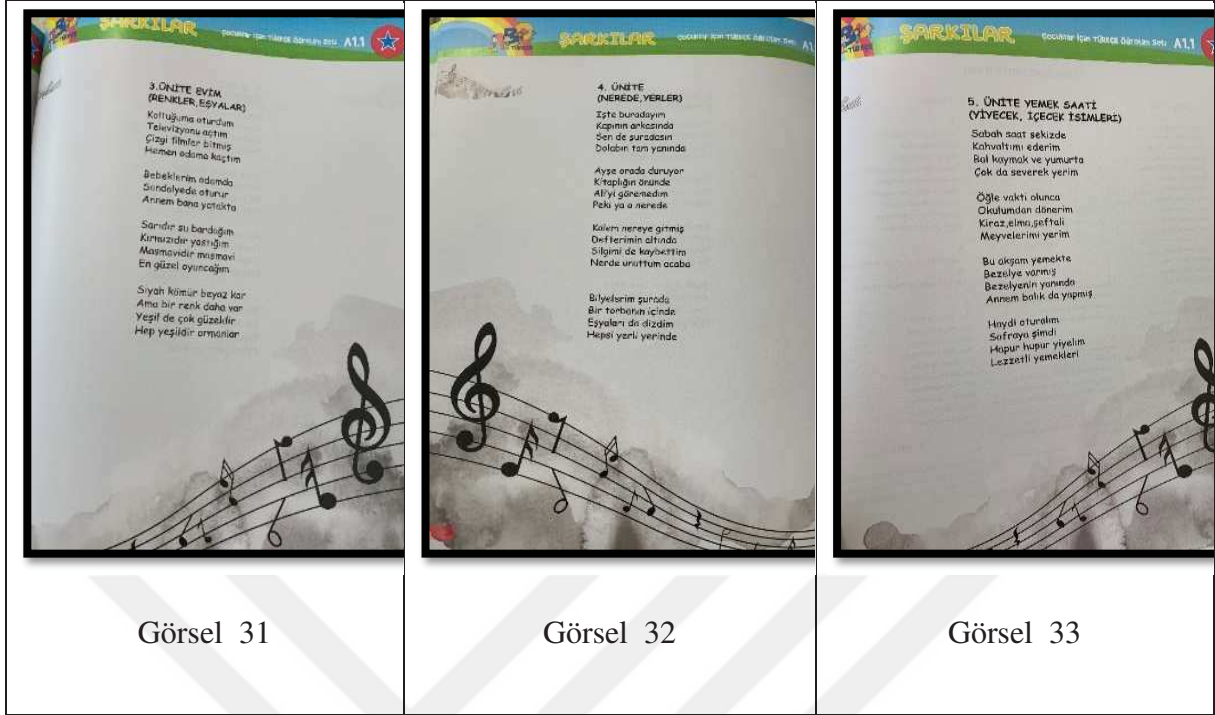

Şekil 10 ABC Türkçe Çocuklar İçin Öğretim Setinin Sayfalarının İncelenmesi X

Görsel 28’de çocukların oyun hamurundan meyve tabağı hazırlamaları öğrencilere okulda ya da evde eğitici motor becerilerini geliştirici etkinlik olarak değerlendirecekleri güzel bir örnek sunulmuştur. Bu görselde öğretim materyallerinin kolaydan zora doğru sıralanıp sunulması ilkesine uygunluk gösterilmiştir (Demirel, 2004, s. 28). Aynı zamanda çocukların motor becerilerini geliştirmelerine yardımcı olması açısından faydalı bir etkinliktir.

Görsel 29’da görüldüğü üzere öğrenilen konuları içeren bir şiir görmekteyiz. “Çocuk şiirleri içten olmalı ve çocuğun hayal gücünü geliştirmeli ve ahenkli olmalıdır.” ilkesine uygunluk göstermektedir. (Gürel ve diğ. 2007, s. 200-201) Şiirler ünite başlıklarına ve konuya uygun olarak verilmiştir. Kendini tanıma kısmında ise ‘Ada’ bir kız ismi olarak yanlış yazılmıştır. Büyük ve küçük harflerin kullanımına dikkat edilmemiştir. Ayrıca şiirde noktalama işaretleri kullanılmamıştır. Şiir kafiyeli ve ahenkli bir yapıdadır. Aynı zamanda çocuğu harekete geçirecek bir yapıdadır.

Görsel 30’da da şiir verilmiştir. Bu görseldeki şiir görsel 29’daki görsele göre daha kısadır. Bu durum Kılıç ve Seven’ e göre sayfa düzenine dikkat edilmelidir ilkesine uygunluk göstermemektedir. Kitapta küçük bir yer kapladığı için görsel 29 ile birlikte verilebilirdi. Bu kitabı taşıyacak olanlar çocuklar olacağı için onlar için ergonomik bir kitap üretmek daha faydalı olacaktır. Aynı zamanda kâğıt ve ağaç israfının önüne geçilecektir. Tema seviyeye uygunluk göstermektedir. Yukarıda verilen ilkelerden “Konuya uygunluk sağlanmalı” ilkesine uygundur. (Kılıç ve Seven Serdal, 2005). Ayrıca şiirin kısa olması çocukların daha çabuk kavramalarına yardımcı olacaktır.

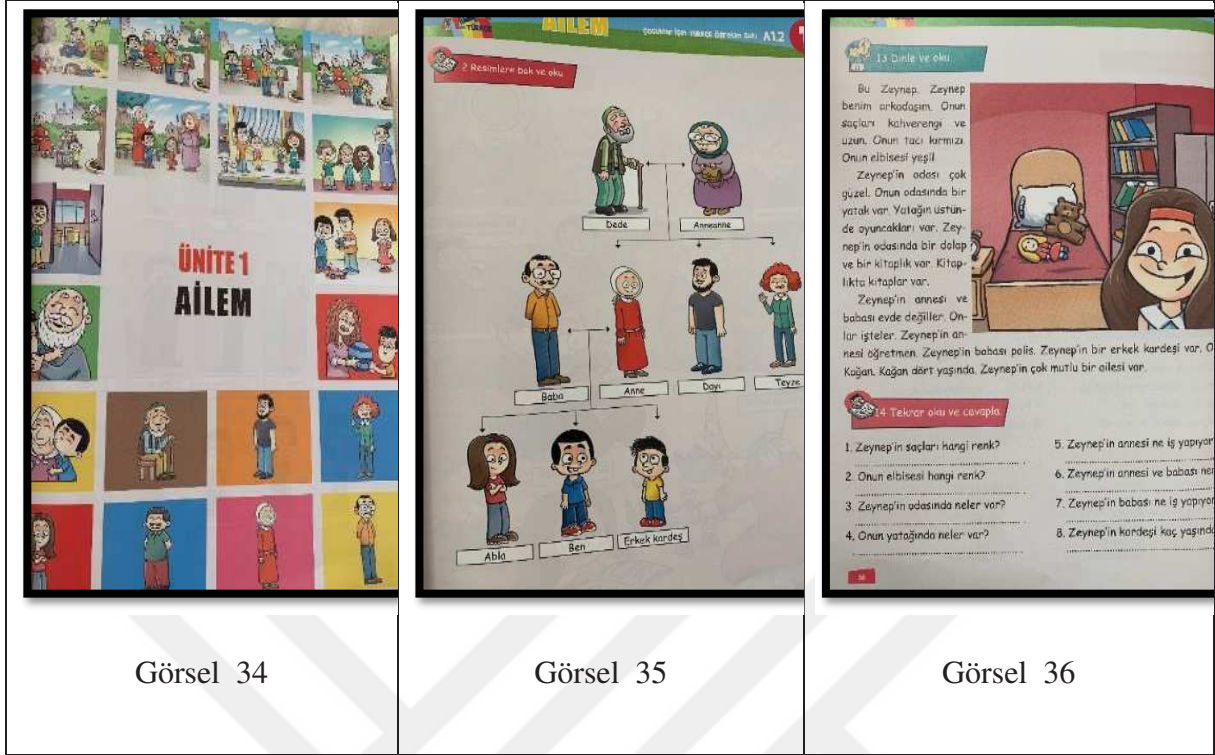

Şekil 11 ABC Türkçe Çocuklar İçin Öğretim Setinin Sayfalarının İncelenmesi XI

Görsel 31’de görüldüğü üzere ‘Renkler ve Eşyalar’ temalı bir şiir verilmiştir. “*Şiirin ilk dizesi ahenkli ve içten olmalıdır.*” ilkesine uygundur. Fakat ikinci dizenin son mısrasının olmaması dizede bir boşluk oluşturmuştur. Üçüncü ve dördüncü dizeler temaya uygun ve içten bir ifadeyle çocuğa sunulmuştur. (Gürel ve diğ. 2007, s. 200) .

Görsel 32’de görüldüğü üzere ‘Nerede ve Yerler ’ temasını konu alan bir şiir verilmiştir. Bu şiir seviyeye uygundur. Şiirdeki kelimelerin anlamı açık ve nettir. *İşlenen tema ve betimlemeler çocuğun düzeyini aşmamaktadır.* (Kıbrıs, 2002, s. 137) .

Görsel 33’te görüldüğü üzere ‘Yemek Saati’ isimli şiir temaya uygun olarak verilmiştir. Hem yiyecek isimleri öğretilmiş hem de öğrenciyi yemek yemeye güdülemektedir. Bu şiir Demirel (2004, s. 27)’ e göre “Öğrenciyi cesaretlendirme ve güdüleme” ilkesine uygunluk göstermektedir.

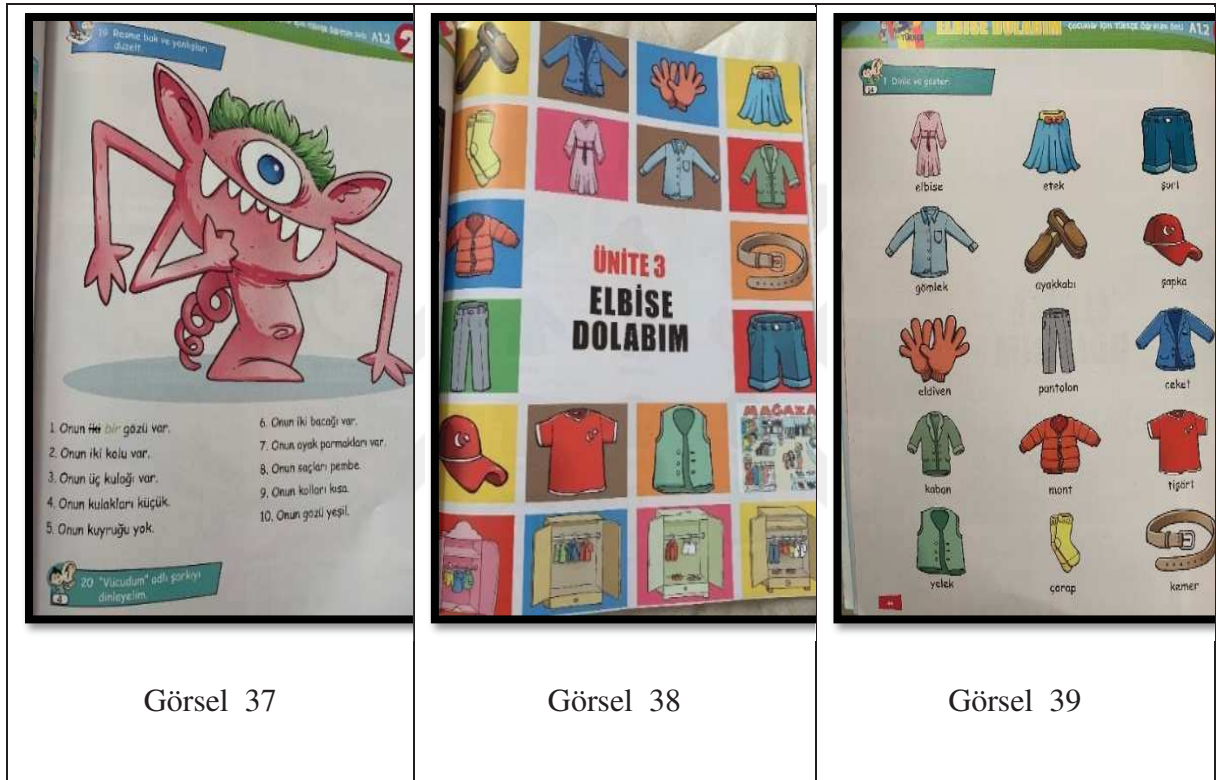

Şekil 12 ABC Türkçe Çocuklar İçin Öğretim Setinin Sayfalarının İncelenmesi XII

Görsel 34'te görüldüğü üzere Ünite 1 konu başlığı adı altında "Ailem" konusu işlenecektir. Aile kavramı tüm toplumlarda olduğu gibi Türk toplumunda da değerli bir kavramdır. Çocuğun içinde yaşadığı ve üyesi olduğu topluluğu tanıması ve tanıtabilmesi açısından aile ve aileye ait olan kavramları bilmesi günlük hayatındaki yaşayışını kolaylaştıracaktır. Gürel, Temizyürek ve Şahbaz (2007) 'a göre çocuklar için yazılmış kitaplardaki temaların çocuklara yaşama sevinci ve iyilik duygusu aşılayarak onları topluma ve değerlerine sahip çıkan bireyler olarak yetiştirmesi gerekmektedir.

Görsel 35'te görüldüğü üzere aile bireylerinin rollerinin yazılması istenmiştir. Burada çocuğun aktif kılınması ilkelere uygunluk göstermektedir. Aynı zamanda verilen kahramanların görseli hayatta karşılaştığı kahramanlar ile örtüşmektedir. Aile kavramı çocukların yakın olduğu bireyler olmasından dolayı bu görsel Demirel (2004) ' e göre yakından uzağa ilkesiyle uygunluk göstermektedir.

Görsel 36'da görüldüğü üzere bir metin verilmiş ve metinden hareketle öğrencilerin soruları cevaplaması istenmiştir. Sorular seviyeye uygun açık ve nettir. Bu görselde Zeynep karakteri çocuk seviyesine uygunluk göstermektedir. Zeynep'in elbisenin rengi hakkında bilgi verilmiş fakat elbisenin rengi açık ne net değildir. MEB (2016)'e göre kitap içerisinde verilen görsellerinin renginin açık ve net olması gerekmektedir.

Şekil 13 ABC Türkçe Çocuklar İçin Öğretim Setinin Sayfalarının İncelenmesi XIII

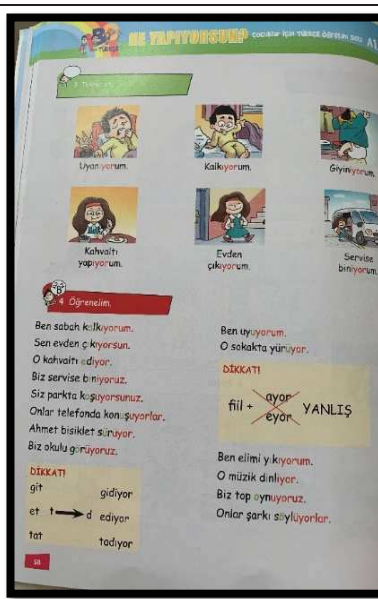
Görsel 37'de görüldüğü üzere verilen görsel çocukların seviyesine ve psikolojisine uygunluk göstermemektedir. Gürel, Temizyürek ve Şahbaz (2007)'a göre verilen görsel hayatta karşılaşılması olağan olacak görsel de abartısız bir şekilde verilmelidir. Vuran, kıran, korkutan canavar ruhlu kahramanların çocuğun ruh sağlığını olumsuz yönde etkileyeceği gerçeği unutulmamalıdır.

Görsel 38’de görüldüğü üzere “Elbise Dolabım” isimli üçüncü ünitenin kapak resmi verilmiştir. Demirel (2004)’ göre görsel metin – şekil ilkesine ve aynı zamanda seviyeye de uygunluk göstermektedir.

Görsel 39’da görüldüğü üzere ünite başlığına uygun bir görsel verilmiştir. Aynı zamanda Türk Bayrağının bulunduğu bir şapka ve tişört görseli verilmiştir. Demirel (2004)’e göre öğretilen kültüre ait öğelerin kullanılması kültür aktarımı açısından faydalı olacaktır.

Görsel 40

Görsel 41

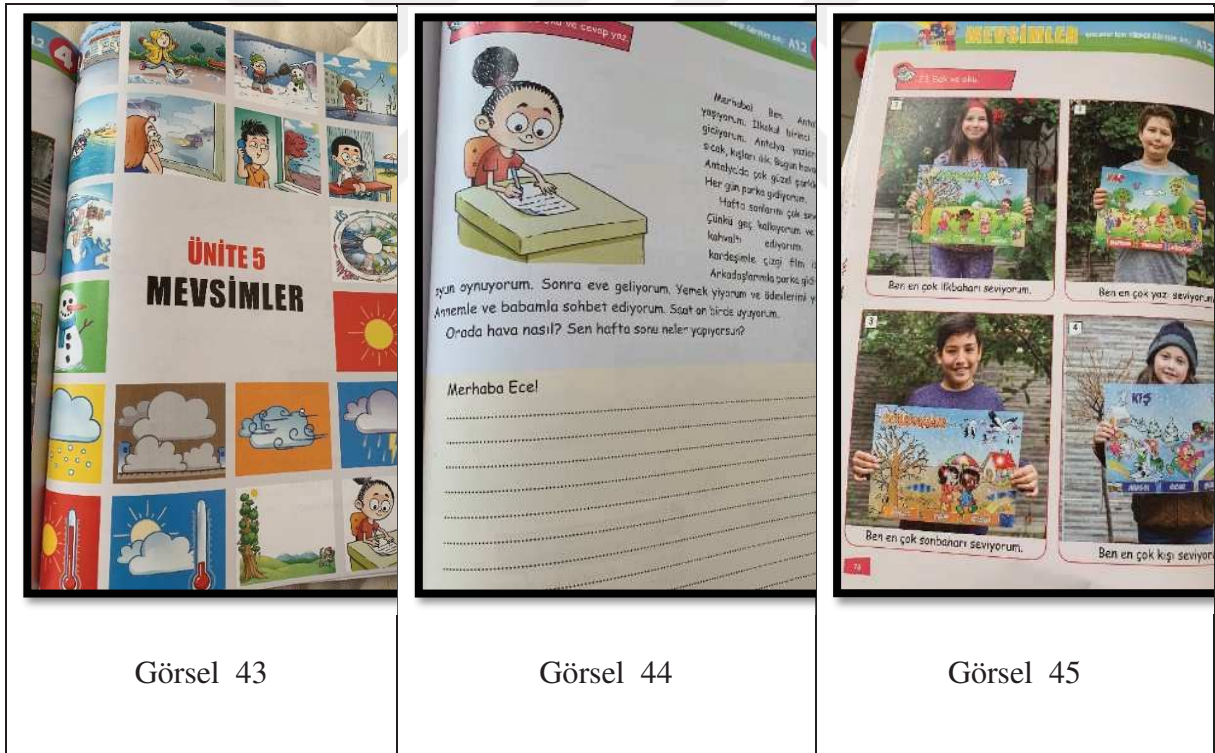
Görsel 42

Şekil 14 ABC Türkçe Çocuklar İçin Öğretim Setinin Sayfalarının İncelenmesi XIV

Görsel 40’ta görüldüğü üzere gerçek hayatta karşılaşılabilecekleri görseller ilekonuya uygun cümlelere yer verilmiştir. Çılgın (2007)’a göre iyi çekilmiş fotoğraflara yer verilmesi çocukların derse ilgisini artıracaktır. Burada Türk Bayrağının armasının bulunduğu eşyaların olması kültür aktarımı açısından önemlidir.

Görsel 41’de görüldüğü üzere şimdiki zaman dilbilgisi öğretimi yapısı verilmiştir. Çocuklara dil öğretiminde dilbilgisi öğretiminin seviyeye uygun olarak yapılması gerekmektedir. Dile ait becerileri kullanabilmesi açısından bu öğretim önemlidir. Barın (2004)’ a göre dil öğretiminde dört temel beceriyi dikkate almak gereklidir. Bu görselde dinleme ve okuma becerisi ele alınmıştır. Diğer iki beceri ele alınmamıştır.

Görsel 42’de görüldüğü üzere şimdiki zaman öğretimi görseller ile sürdürülmüştür. Verilmiş olan görseller cümleler ile uygunluk göstermektedir. Kılıç ve Seven (2005)’e göre verilen görsel “Görsel araçların altında açıklamalara yer verilmelidir” ilkesine uygunluk göstermektedir.

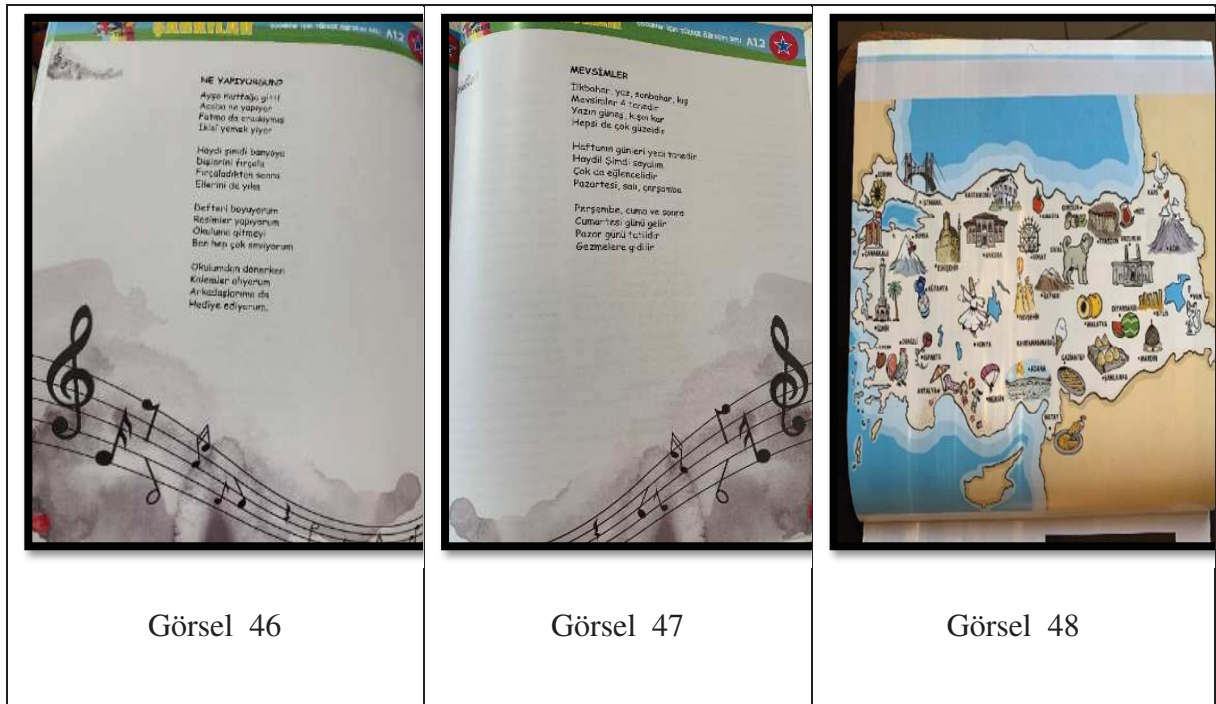
Şekil 15 ABC Türkçe Çocuklar İçin Öğretim Setinin Sayfalarının İncelenmesi XV

Görsel 43’te görüldüğü üzere ünite beşte “Mevsimler” konusu işlenecektir. Mevsimler konusuna uygun görseller seçilmiştir. Gürel, Temizyürek ve Şahbaz (2007)’a göre verilen konu evrensel nitelik taşımalıdır ilkesine uygunluk göstermektedir.

Görsel 44'te görüldüğü üzere Ece isimli karakter arkadaşına mektup yazmaktadır. Mektupta daha önce öğrenilmiş olan şimdiki zaman dilbilgisi öğeleri kullanılmıştır. Mektup kurallarına uygunluk göstermemektedir. Güneş (2002)'e göre ders kitabına yazılacak bilginin her zaman bilimsel değeri olmalı ve bu bilgiler özenle seçilmelidir ilkesine uygunluk göstermemektedir.

Demirel (2004) 'e göre verilen bilgilerin günlük yaşama aktarılmasını sağlama ve kullanılan dilin öğretilmesi ilkesine dikkat edilmiştir. Öğretilen mevsimler konusu metin içine serpiştirilmiş ve öğrencinin öğrendiği bilgiyi tekrar etmesi için fırsat oluşturulmuştur.

Görsel 45'te görüldüğü üzere Mevsimler ünite başlığına uygun görsel verilmiştir. Görsel gerçek hayatta ulaşılabilecek yapılar sunmaktadır. Verilen görsel Demirel (2004) 'e göre Öğrencilere sorumluluk verilmesi; öğrencilerin bireysel çalışmalar için yönlendirilmesi ilkesine uygunluk göstermektedir.

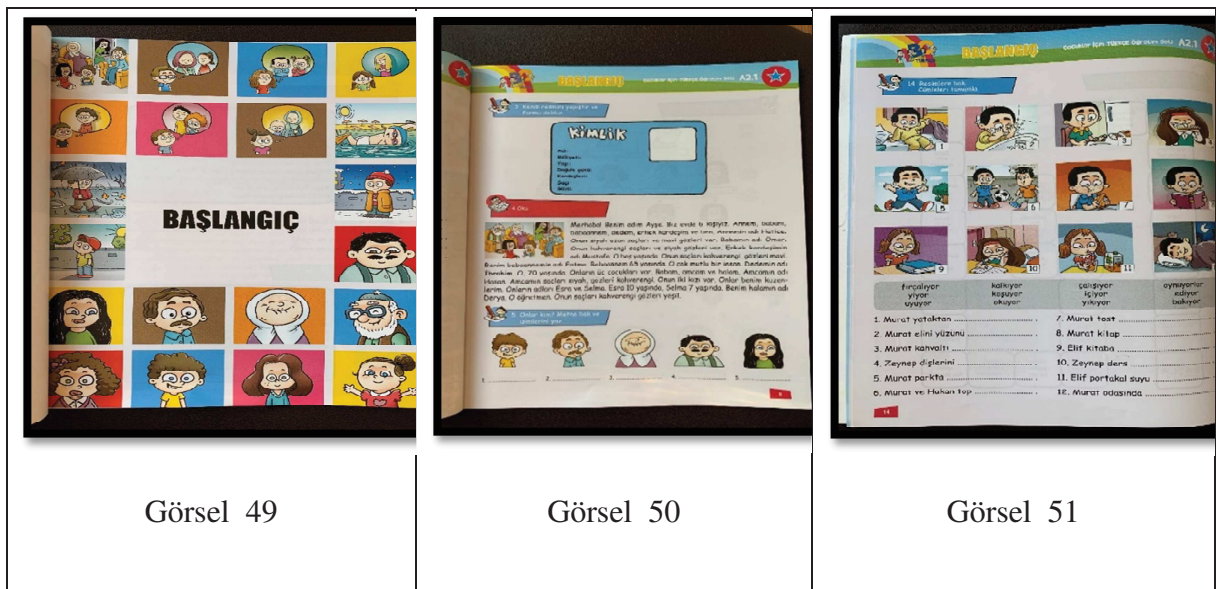

Şekil 16 ABC Türkçe Çocuklar İçin Öğretim Setinin Sayfalarının İncelenmesi XVI

Görsel 46’da görüldüğü üzere öğretilen dilbilgisi kurallarına uygun “Ne Yapıyorsun” başlıklı bir şiir verilmiştir. Şiir öğrenilmesi kolay, kısa ve nettir fakat henüz öğretilmeyen bir üst dilbilgisi konusu yer almıştır. Demirel (2004)’e göre Öğrenci başarısını ölçerken sadece öğretilenler konuların sorulması: öğretilmeyen konularla ilgili soruların sorulmaması ilkesine uygunluk göstermemektedir.

Görsel 47’ de görüldüğü üzere “Mevsimler temalı şiir verilmiştir. Yazı içerisinde dört rakam ile verilmiştir. Çılgın (2007)’a göre Çocuk kitapları hazırlanırken özellikle imla kurallarına uyulması gerekir. Çünkü çocuklar bu yanlışları kolayca öğrenecek ve daha sonra kendi dilinin imlasını bilmeyen yetişkinler olarak karşımıza çıkacaklardır. Şiirin ahenkli ve kısa olması Gürel, Temizyürek ve Şahbaz (2007)’a göre şiirin öğrenilmesini kolaylaştıracaktır.

Görsel 48’de görüldüğü üzere Türkiye haritası ve Türkiye’deki bölgelere ait önemli değerlere ve bölgede meşhur olan şeylere yer verilmiştir. Yaşanılan coğrafyayı deneyim ile tanımları mümkün olamayacağı için en azından bu Görsel de açık ve net bir görselle bölgeleri ve bölgeye ait olan unsurları bilmeleri bir fayda sağlayacaktır. Demirel (2004)’e göre bu görsel bir resim bin sözcük değerinde olduğu gerçeği ilkesine uygunluk göstermektedir

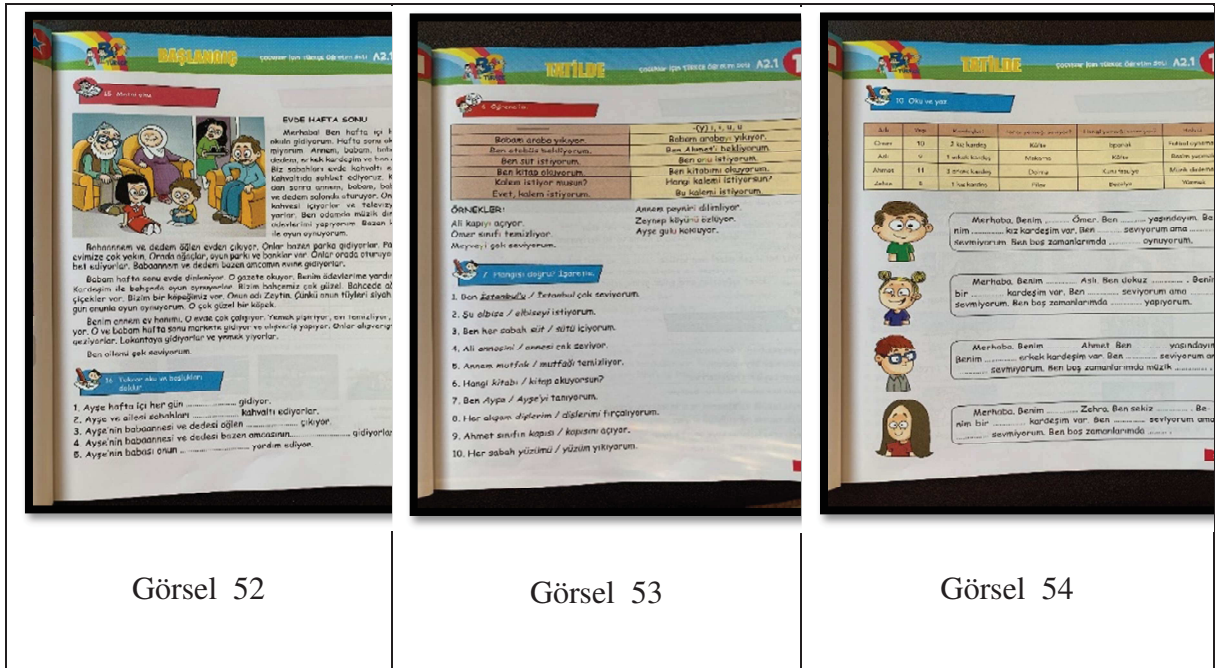

Şekil 17 ABC Türkçe Çocuklar İçin Öğretim Setinin Sayfalarının İncelenmesi XVII

Görsel 49'da görüldüğü üzere "Başlangıç" kapak resminin rengi canlı ve seviyeye görelik ilkesine uygunluk göstermektedir. Çılgın (2007)'e göre resimler çocuğa neşe, keyif vermeli ve en önemlisi de sanat değeri taşınmalıdır. Görsel Çocuğun sanat ve estetik gelişimini sağlayacak Görsel de seçilen görseller sunulmalıdır ilkesine uygunluk göstermektedir.

Görsel 50'de görüldüğü üzere boş bir kimlik ve doldurulması istenen alanlar verilmiştir. Demirel (2004)'e göre Öğrencilere sorumluluk verilmesi; öğrencilerin bireysel çalışmalar için yönlendirilmesi ilkesine uygun bir etkinliktir. Çocuklar kendilerini ve etraflarındaki insanları gözlem yoluyla veya kitaplardan edindikleri bilgiler aracılığıyla tanımaktadırlar. Bu görsel öğrencinin kendisini ve ailesini tanıma fırsatı bulmalarına yardımcı olacaktır. Aile erdemini aşılması açısından bu görsel önemlidir.

Görsel 51'de görüldüğü üzere günlük hayatta en çok kullanılan filler ve onları anlatan görseller verilmiştir. Görseller verilen fillere uygunluk göstermektedir. Çılgın (2007)'a göre görsel resim ile açıkladığı olay aynı sayfada bulunmalıdır ilkesine uygunluk göstermektedir.

Görsel 52

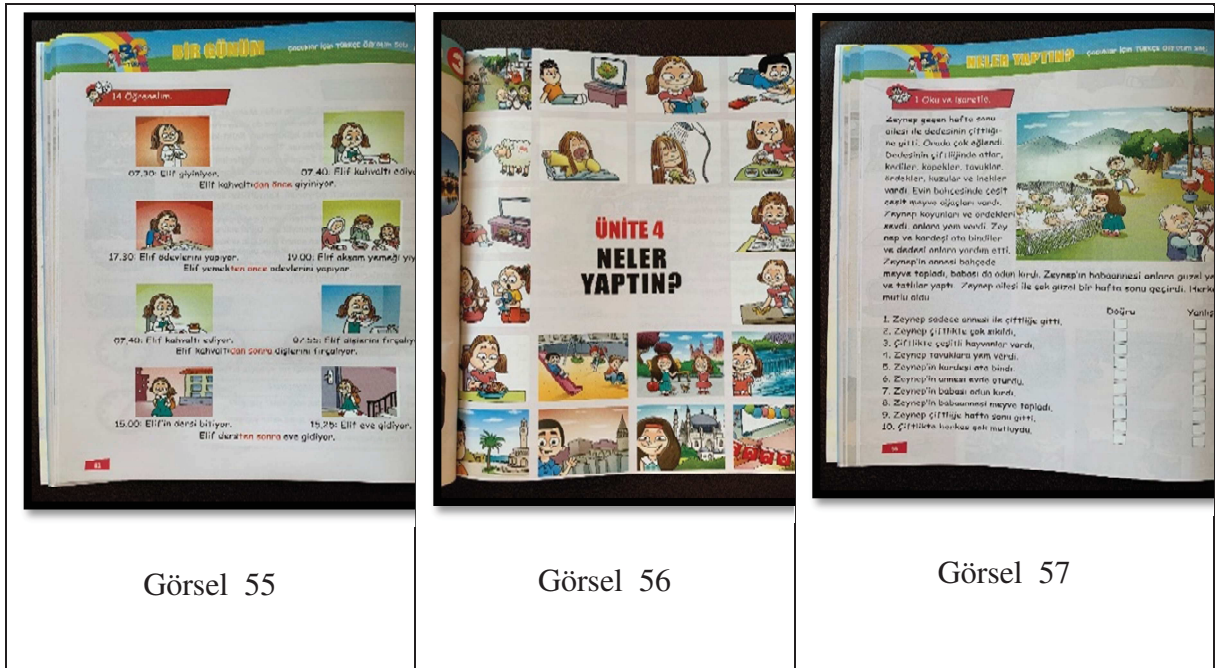
Görsel 53

Görsel 54

Görsel 52’de görüldüğü üzere bir metin ve aile görseli verilmiştir. Metin görsele uygunluk göstermektedir. Metinde öğrenilen yapılar tekrar edilmiştir. Demirel (2007) ’e göre Öğrencilerin temel cümle kalıplarını öğrenmesinin ve ezberlemesinin sağlanması ilkesine uygunluk gösteren bir metin verilmiştir. Genç (2010)’e göre dilbilgisinin diğer öğretim malzemeleriyle örneğin, metinlerle ilişkisinin verilmesi ilkesine uygunluk göstermektedir.

Görsel 53’te görüldüğü üzere “İsim Durum Ekleri” öğretilmektedir. Fiillere göre değişim gösteren belirtme ekleri örneklendirilmiştir. Demirel (2004)’e göre amaç dilin o dili ana dili olarak konuşan kişilerin konuştuğu gibi öğretilmesi ve kullanılan dilin öğretilmesi ilkesine uygunluk göstermektedir.

Görsel 54’te görüldüğü üzere tablo içerisinde farklı konulara göre sınıflandırma yapılmıştır. Öğrencinin verilen bilgiler doğrultusunda boş bırakılan yerleri doldurması istenmiştir. Bu çalışma Barın (2004)’a göre öğrencileri aktif kılma ilkesine uygunluk göstermektedir. Aynı zamanda çalışma Demirel (2004)’e göre de öğrencilere öğrendiklerini kullanma olanağının tanınması ilkesine uygunluk göstermektedir.

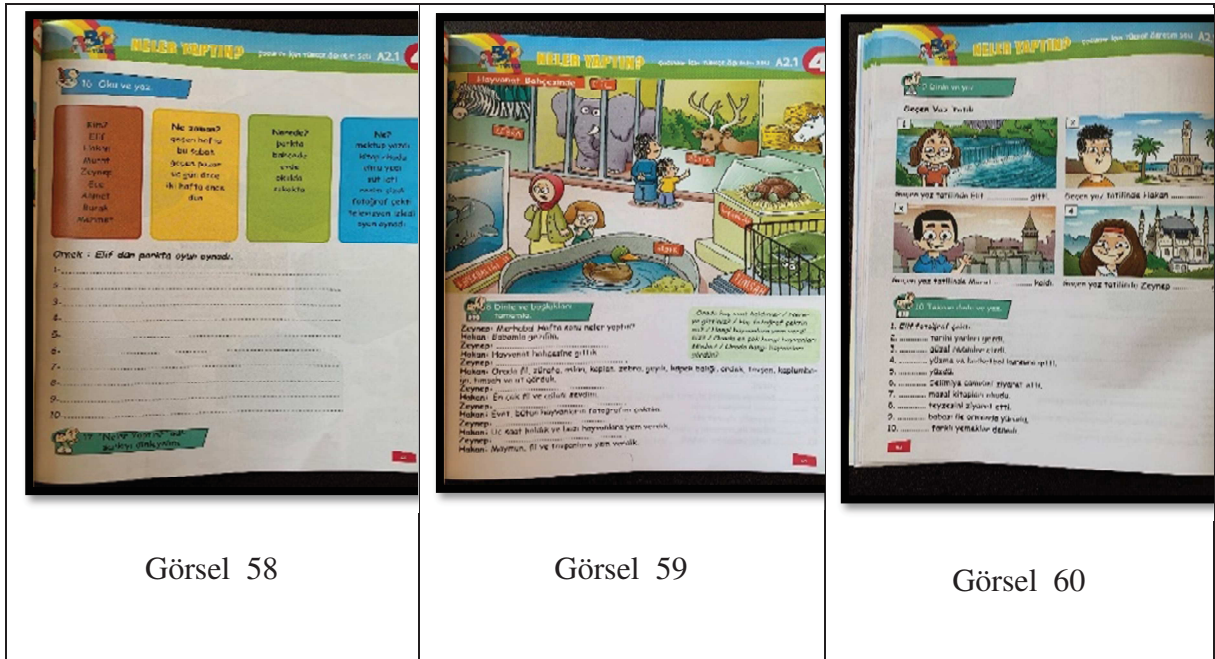

Şekil 19 ABC Türkçe Çocuklar İçin Öğretim Setinin Sayfalarının İncelenmesi XIX

Görsel 55'te görüldüğü üzere dilbilgisi öğretimi yapılmıştır. –Dan önce ve –dan sonra yapısı görsellerle desteklenerek verilmiştir. Kılıç ve Seven (2005)' e göre bu görsel “Görseller konuya uygunluk sağlamalıdır”. İlkesine uygunluk göstermektedir. Verilmiş olan görseller tasarım öğelerine ve ilkelerine uygun düzenlenmiştir.

Görsel 56'da görüldüğü üzere birden çok etkinliğin yer aldığı görsel bir arada verilmiştir. Kapağın sağ alt köşesinde Türk Bayrağı bir görsel içerisinde verilmiştir. Bayrak kültürel bir öğedir ve öğretilen dilin kültürünün de öğretilmeye çalışılması ilkesine uygun bir kapak tasarımı yapılmıştır.

Görsel 57'de kapak tasarımına uygun bir metin ve görsel verilmiştir. Konu ve içeriğin uygun olması öğrenci açısından bütünlük sağlayacaktır. Çocuğa sunulan resimlerde canlılık ve uyum olmalıdır. Çılgın (2007)' a göre : “Resimler hayal gücünü geliştirmeli çocuğa neşe, keyif vermeli, sanat değeri taşınmalı ve estetik gelişimi sağlayacak Görsel de seçilmelidir”. İlkesine uygunluk göstermektedir. Bu görsel çocukların cesaretlendirerek doğaya ve hayvanlara karşı güdülenmeleri açısından faydalı olacaktır (Demirel, 2004, s. 27).

Görsel 58

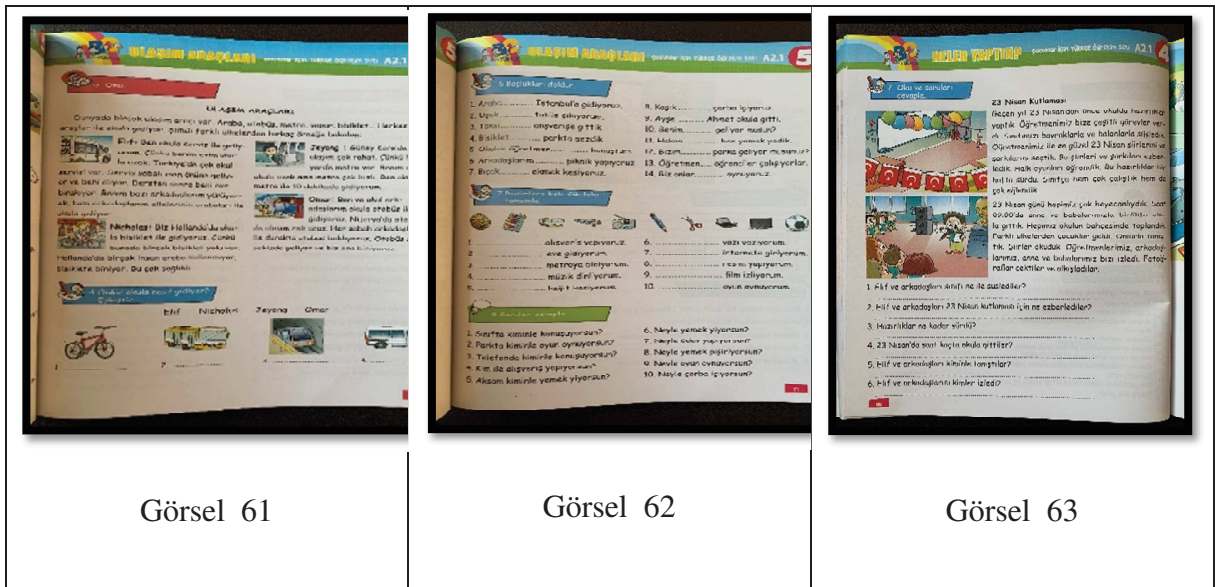
Görsel 59

Görsel 60

Görsel 58’de görüldüğü üzere mekân ve zaman ifadeleri verilmiştir. Verilen ifadeler ile öğrencilerden cümle yazmaları istenmiştir. Öğrenci aktif bir şekilde öğrendiklerini uygulama ve konuyu tekrar etme fırsatı elde etmiştir. “Öğrencilere öğrendiklerini kullanma olanağının tanınması” ilkesine uygunluk gösteren bir çalışma sunulmuştur (Demirel, 2004, s. 27) .

Görsel 59’da görüldüğü üzere “Hayvanat Bahçesi” görseli verilmiştir. Bu görsel Güneş (2002)’ e göre “Çekici olma” ilkesine uygunluk göstermektedir. Bu görselde resimlerin renkleri doğru ve canlı kullanılmıştır. Görsel, şekil açısından çocuğa uygunluk göstermektedir. Bu görsel ile öğrencilerin derse daha etkin katılmaları sağlanacaktır.

Görsel 60’ta görüldüğü üzere dinleme becerisi üzerinden Türkiye’nin turistik yerleri görseller ile verilmiştir. Bu görsel yaşanan coğrafyaya ait önemli değerlerin öğrenilmesi açısından faydalı olacaktır. Bu görsel Güneş (2002)’ e göre “Bilginin Uygunluğu” ilkesi ile bağdaşmaktadır. Ders kitabında bulunan görseller ve bilgiler ülkenin ideolojisine, kültürüne ve öğrencinin içinde bulunduğu çevreye uygun olmalıdır.

Görsel 61

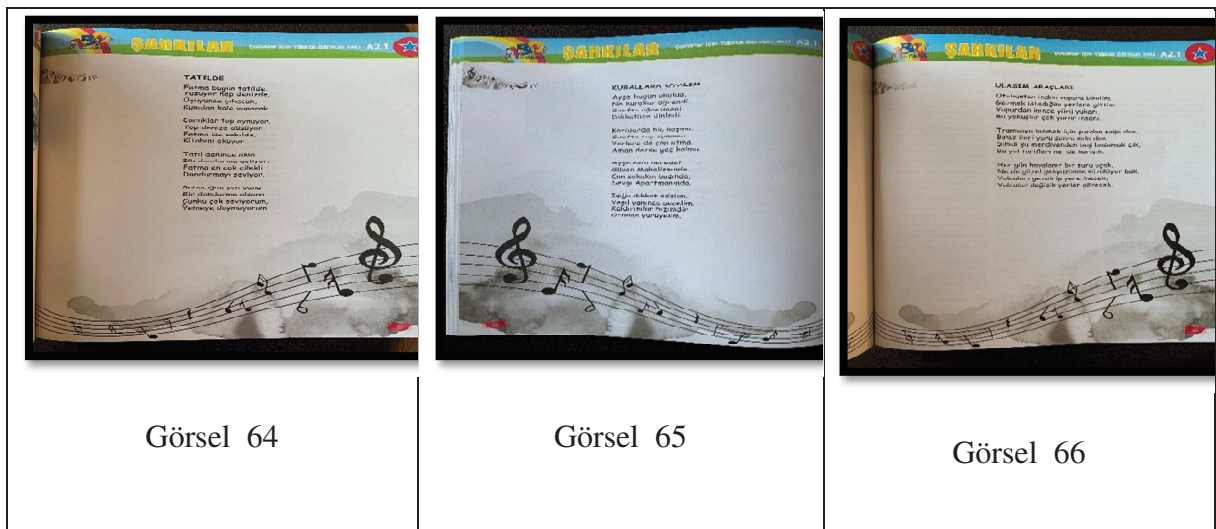
Görsel 62

Görsel 63

Görsel 61’de görüldüğü üzere “Ulaşım Araçları “ teması verilmiştir. Tema hayatilik ilkesine uygunluk göstermektedir. Konu seçiminde bilinen öğeler verilmiştir. Örneğin yeraltı treni ve ambulans tüm dünyada bilinen ulaşım araçlarıdır. Burada “Bilinenden bilinmeyene ilkesi” dikkate alınmıştır. Genç (2010)’e göre konuların ve metinlerin edindirilmesi ya da geliştirilmesi istenen hedeflere, bilgi ve becerilere uygun bir şekilde verilmiştir.

Görsel 62’de görüldüğü üzere “ile” dilbilgisi öğretiminin etkinlikleri yapılmaktadır. Verilen örnekler dilbilgisi öğretimine ve seviyeye uygunluk göstermektedir. Güneş (2002)’ e göre görseller ve cümleler “Bilgilendirme: Ders kitabı bilgileri seçme, bunlardan önemlilerini ayıklama ve gerekli olanlarını öğrenme gibi konularda yardımcı olmalıdır. “ İlkesine uygunluk göstermektedir.

Görsel 63’ de görüldüğü üzere “23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı” kutlanmaktadır. 23 Nisan Bayramı Türk tarihinin ve kültürünün vazgeçilmez unsurlarından biridir. Bu tarihte ülke genelinde kutlamalar yapılır ve törenler düzenlenir. Görselde görüldüğü üzere okulda da etkinlik yapılmaktadır. Demirel (2004)’e göre bu görsel “Öğretilen dilin kültürünün de öğretilmeye çalışılması” ilkesi ile uygunluk göstermektedir.

Şekil 22 ABC Türkçe Çocuklar İçin Öğretim Setinin Sayfalarının İncelenmesi XXII

Görsel 64'te görüldüğü üzere "Tatilde" isimli şiir verilmiştir. Şiirin ahengi ve kafiyesi çocukları harekete geçirecek özelliktedir. Kıbrıs (2002)' a göre: Ele alınan duygu ve betimlemeler çocuğun seviyesine uygundur. Aynı zamanda şiirdeki sözcüklerin anlamı açık ve nettir.

Görsel 65'te görüldüğü üzere "Kurallara Uyalım" isimli şiir verilmiştir. Öğrencinin okuldaki ve sınıftaki kurallara uyması gerektiği edebî bir dille anlatılmıştır. Güneş (2002)'e göre kitapta bulunan metinler "Öğrenciye dış dünyayı anlama konularında rehberlik etmeli." İlkesine uygunluk göstermektedir.

Görsel 66'da görüldüğü üzere "Ulaşım Araçları" isimli bir şiir verilmiştir. Bu şiir ile öğrenilen bilgilerin tekrar edilmesi sağlanacaktır. Demirel (2004)'e göre "Öğrencilere öğrendiklerini kullanma olanağının tanınması" ilkesine uygunluk gösteren bir metindir.

<p>Görsel 67</p>	<p>Görsel 68</p>	<p>Görsel 69</p>
-------------------------	-------------------------	-------------------------

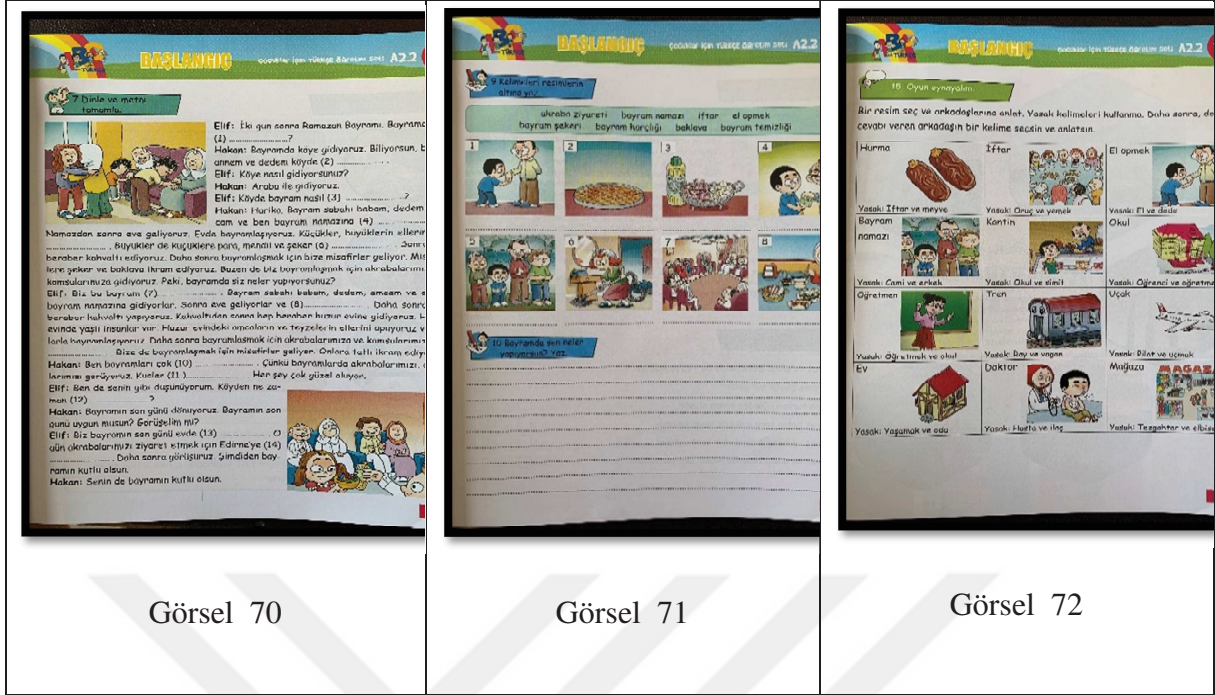
Şekil 23 ABC Türkçe Çocuklar İçin Öğretim Setinin Sayfalarının İncelenmesi XXIII

Görsel 67’de görüldüğü üzere büyük bir masa etrafına toplanmış kalabalık bir aile verilmiştir. Ailede yaşlı, genç, çocuk her yaştan insan bulunmaktadır. Görsel ve metin çocukların hayatta karşılaşılabilecekleri görseller ile uygunluk göstermektedir (Gürel ve diğ. 2007, s. 37) . Metin, Kıbrıs (2002)’ göre “*Kullanılan konuların çocukların hayatları ile uyum içinde olması beklenir.*” İlkesine uygunluk göstermektedir. Aynı zamanda “*Metinde yer alan karakterler çocuğun dünyasında olan ya da gerçeğe uygun kişiler arasından seçilmelidir.*” (Kıbrıs, 2002, s. 35). İlkesine de uygunluk göstermektedir.

Görsel 68’deki metinde kültürel öğelere ve Türk Mutfağına ait öğelere yer verilmiştir. Demirel (2004) ‘ e göre “ *Öğretilen dilin kültürünün de öğretilmeye çalışılması.*” İlkesine uygunluk göstermektedir.

Görsel 69’ da görüldüğü üzere Ramazan ayına ait kavramlar ve öğelere yer verilmiştir. Görselde dört resim verilmiş ve dinleme metninden sonra doğru olan görselin bulunması istenmiştir. Çocuklara ayırt etme ve dikkat etme becerileri kazandıracak bir çalışmadır. Demirel (2004)’e göre “ *Öğrencilere sorumluluk verilmesi; öğrencilerin bireysel çalışmalar için yönlendirilmesi. Bu çalışmaların öğrencilerin farklı yönelişlerine cevap verecek nitelikte olmasına dikkat edilmesi* ilkesine uygunluk göstermektedir.

Görsel 69’de görüldüğü üzere Ramazan ayına ait kavramlar ve öğelere yer vermeye devam edilmiştir. Aynı tema üzerinden konuları pekiştirmek faydalı olacaktır fakat kitapta aynı konuya tekrar tekrar yer verilmesi kitabın hacim olarak ağır olmasına sebep olacaktır. “Kitaplar çocukların fiziksel yapılarına göre kullanışlı ve elverişli olmalıdır.” İlkesine aykırı bir durum söz konusudur (Gürel ve diğ. 2007, s. 34).

Görsel 70

Görsel 71

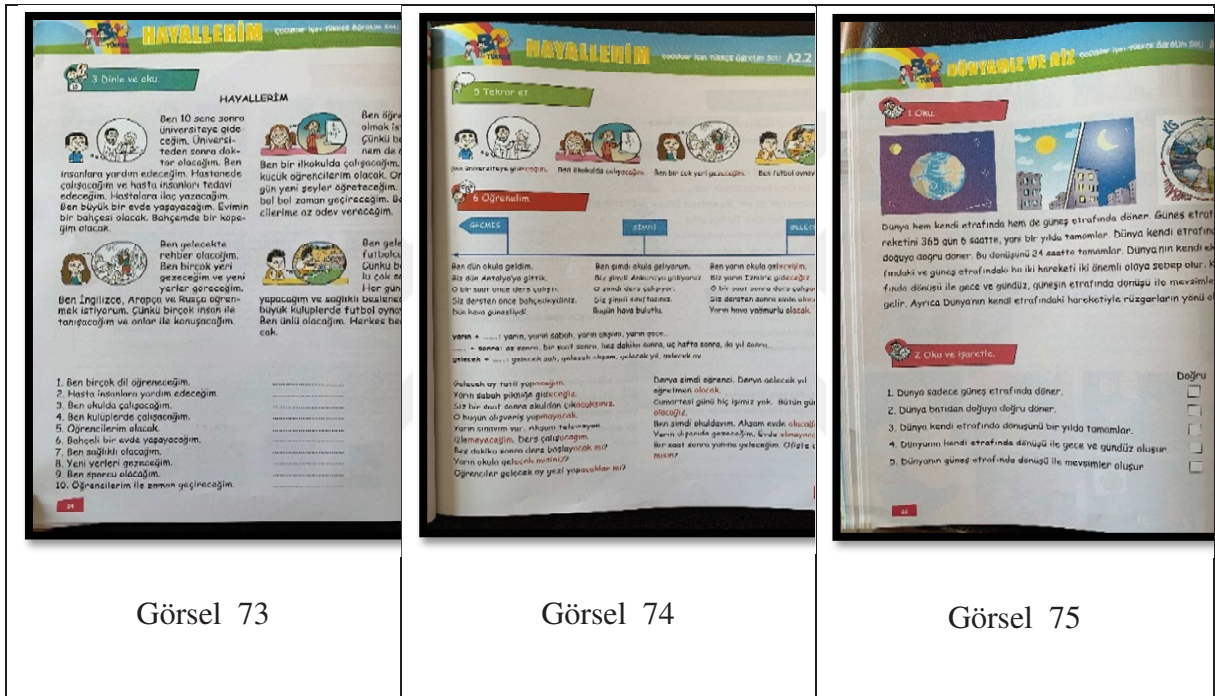
Görsel 72

Şekil 24ABC Türkçe Çocuklar İçin Öğretim Setinin Sayfalarının İncelenmesi XXIV

Görsel 70'te görüldüğü üzere Bayramlaşma merasimi verilmiştir. Bayramlaşmak Türk kültüründe önemli bir yere sahiptir. Büyüklere saygı, küçüklere sevgi göstermek gibi erdemlerin gelecek nesillere aktarılmasını sağlayan değerlerimizden biridir. Resimler, metin ile sayfa düzeni açısından uygunluk göstermektedir. Metin ve görseller öğrenci seviyesine uygundur. (Gürel , Temizyürek ve Şahbaz, 2007, s. 35)

Görsel 71'de görüldüğü üzere kelimeler bir kutucuk içerisinde verilmiş ve altındaki görsellere uygun Görsel de yazılması istenmiştir. Bayram ve Bayram kültürüne dair her ögeye yer verilmiştir. Görseller kelimeler ile uyum içerisindedir. Burada öğrencinin aktif olarak çalışılması istenmiştir. Öğrendiklerini tekrar etmesi açısından faydalı bir çalışma olmuştur. “Öğrencilere öğrendiklerini kullanma olanağının tanınması.” İlkesine uygunluk göstermektedir (Demirel, 2004).

Görsel 72’de görüldüğü üzere “Tabu” oyun benzer bir oyunun öğrencilere yazıyla anlatılmış yönergelerle uyarak öğrencilerin de oynaması istenmiştir. Çocuklar doğaları gereğince oyun oynamaktan keyif alırlar. Çocuk oyunlarında bulunması gereken en önemli özellik hem eğlendirici olması hem de eğitici olmasıdır. Bu etkinlik ile öğrencinin derse aktif olarak katılacağı düşünülmektedir. Bu Çer (2016)’e göre “çocuğa görelilik” ilkesine uygunluk göstermektedir.

Görsel 73

Görsel 74

Görsel 75

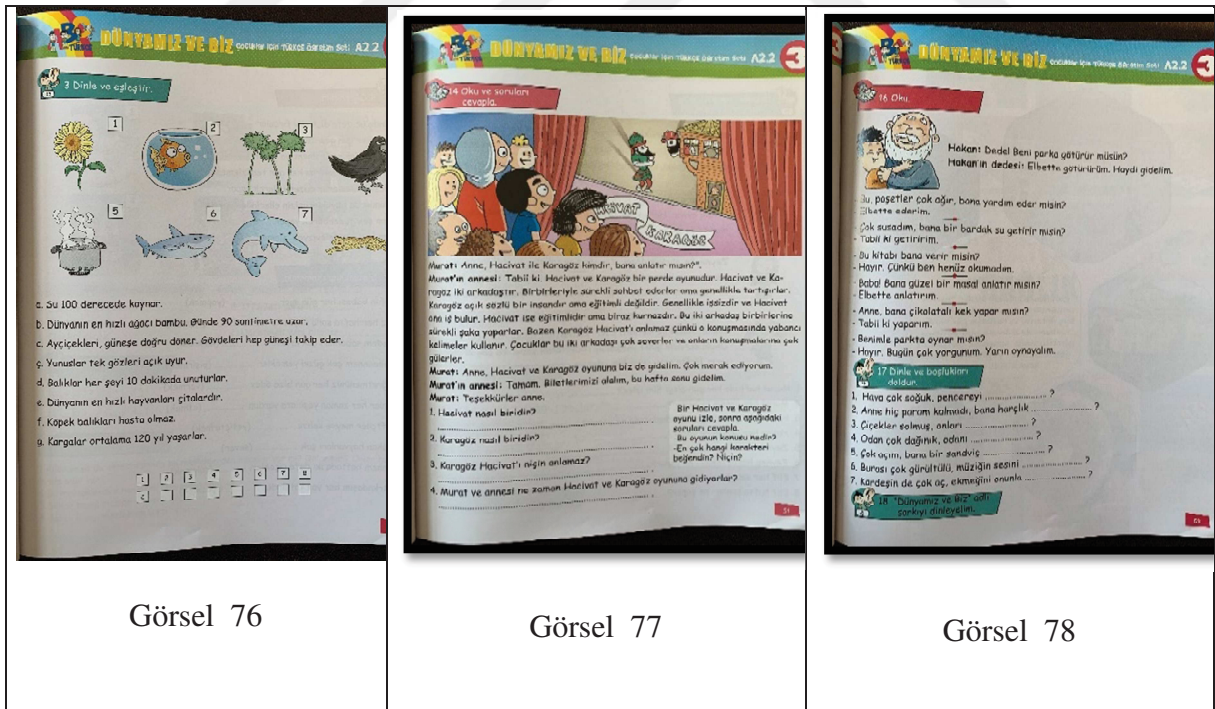
Şekil 25 ABC Türkçe Çocuklar İçin Öğretim Setinin Sayfalarının İncelenmesi XXV

Görsel 73’te görüldüğü üzere “Hayallerim” başlıklı dört metin verilmiştir bu metinler çocuklara düş kurma becerisi kazandıracaktır. Çocuklar kitaplardaki karakterler ile kendilerini özdeşleştirdiklerinden dolayı metinde verilen her bir hayal onların geleceğini Görsel lendirecektir. Bunun için metinlerin çocuğa görelilik ilkesine göre yazılması gerekmektedir. Dilidüzgün (1996)’e göre : “Çocuğun kültürünün geliştirilmesine, düş gücünün geliştirilmesine ve okuma alışkanlığı kazandırılmasına katkı sağlamalıdır.” ilkesine uygun bir metin seçilmiştir. Çocuk gelişim düzeyine uygun bir Görsel de kurmaca metinler hazırlanmalı, çocuğun hayal

kurma ve fikir üretebilme sorumluluğunu alabilmesi için kendisine fırsat sunulmalıdır. (Çer , 2016, s. 1405)

Görsel 74'te görüldüğü üzere zaman kavramları verilmiştir. Soyut olan zaman kavramları Görsel ler ve görseller aracılığıyla somutlaştırılmıştır. Çocuğun anlama düzeyine uygun bir Görsel de yapılmıştır. Somut bilgiler öğretilmeden soyut düşüncelerin kavratılmasının zor olacağı gerçeğinden hareketle tümevarıma dayalı bir sistem içinde Türkçe öğretmeye çalışmak gereklidir (Barın, 2004) .

Görsel 75'te görüldüğü üzere bilimsel bilgiler ve görseller verilmiştir.Çocukların bilimsel bilgiler öğrenmesi hem yaşadıkları dünyaya olan meraklarını giderecektir hem de bilgi hazinelerini zenginleştirecektir. "Bilimsel Yönden İşlevler" ilkesine uygunluk göstermektedir (Güneş, 2002).

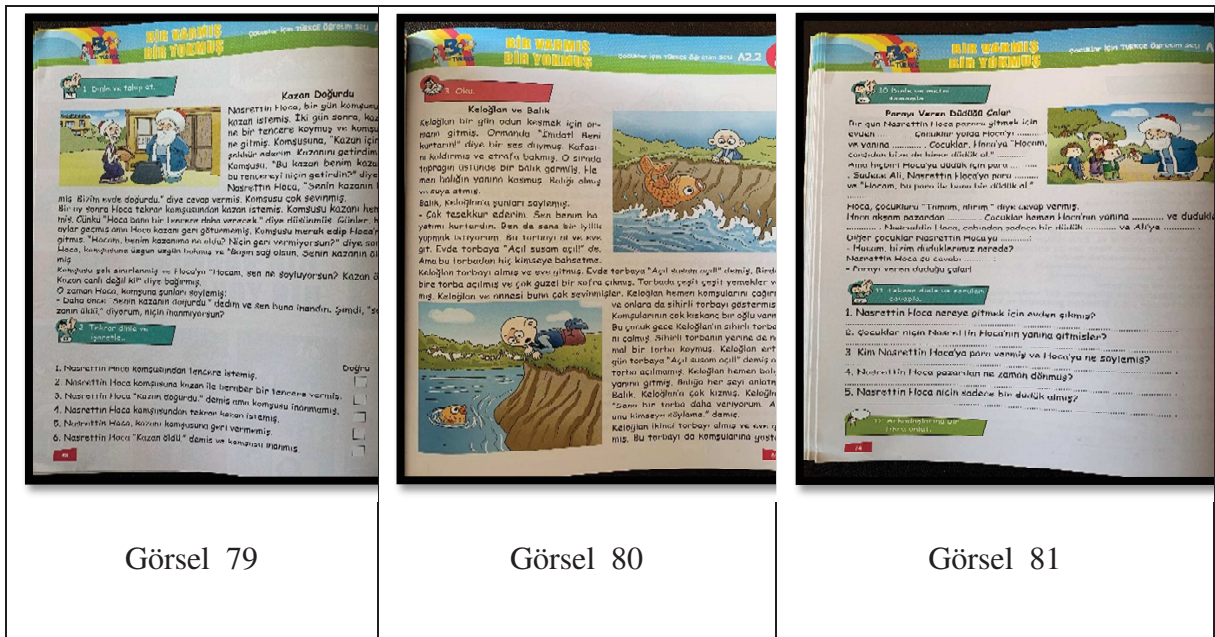

Şekil 26 ABC Türkçe Çocuklar İçin Öğretim Setinin Sayfalarının İncelenmesi XXVI

Görsel 76'da görüldüğü üzere bilimsel bilgiler verilmiştir. Bilgiler görseller ile desteklenmiştir. Çocuklara bilimsel konularda bilgi verilmesi onları geleceğe hazırlamak ve yaşadıkları dünyanın bilimsel gerçeklerini öğretmek açısından faydalıdır. Güneş (2002)' göre "Bilimle ilgili önemli kavramları, çeşitli dallara ilişkin terimleri ve dikkat edilmesi gereken dil bilimsel kuralları da öğrenciye kazandırmaya çalışmalıdır." İlkesine uygunluk göstermektedir.

Görsel 77'de görüldüğü üzere Hacivat ve Karagöz metnine yer verilmiştir. Türk edebiyatının önemli simgesi olan Hacivat ve Karagöz'ün metin ve görsel olarak aktarılması öğrenciler de ilgi ve merak uyandıracaktır. Güneş (2002) 'e göre "Anlaşılır Olma: Ders kitabının içeriğinde yer alan bilgiler öğrencinin anlama düzeyine uygun olmalıdır. Seçilen metinler, öğrencinin ilgisini çekmeli, anlayacağı düzeyde olmalı ve öğrenciyi okumaya güdülemelidir." İlkesine uygunluk göstermektedir.

Görsel 78'de görüldüğü üzere dede ve torunun kucaklaşmasını gösteren bir görsele yer verilmiştir bu görsel Güneş (2002)' e göre "Sosyolojik Yönden İlkeler" uygunluk göstermektedir.

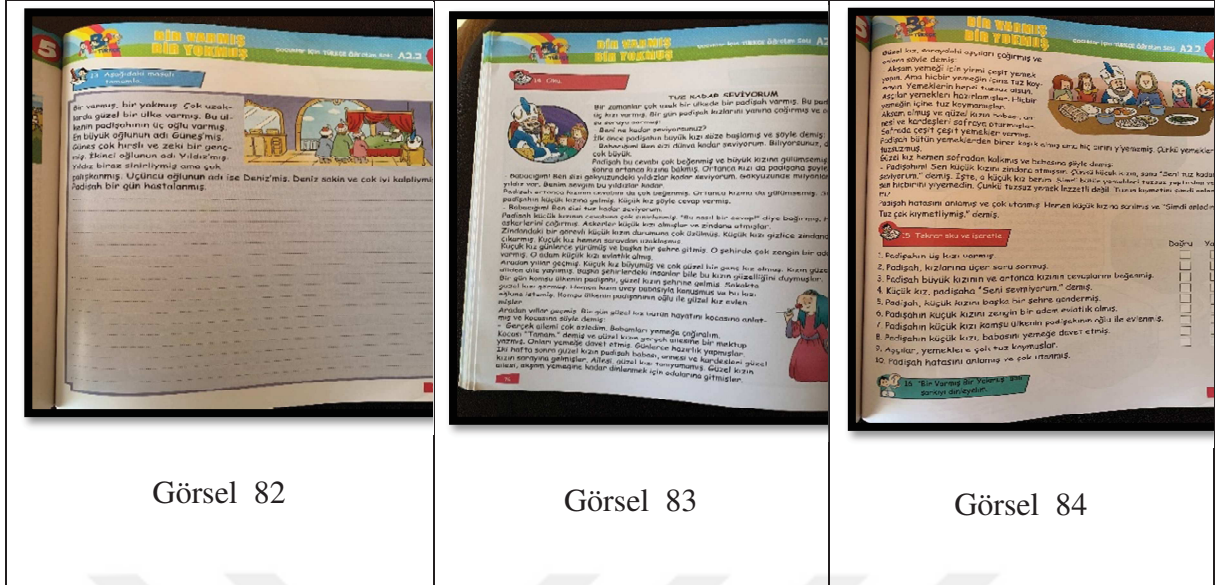

Şekil 27 ABC Türkçe Çocuklar İçin Öğretim Setinin Sayfalarının İncelenmesi XXVII

Görsel 79'd Çocukların doğasında oynamak, eğlenmek ve yeni şeyler öğrenmek ister vardır. Türk Edebiyatının ve kültürünün en önemli simgelerinden Nasreddin Hoca'nın "Kazan Doğurdu" fıkrası yer almaktadır. Nasreddin Hoca'nın fıkraları hem eğlendirici hem de düşündürücü olduğu için çocukların dil gelişimleri için faydalı olacaktır (Çer , 2016, s. 1405).

Görsel 80'de görüldüğü üzere Türk masalları içerisinde bulunan Keloğlan masalına yer verilmiştir. Bu tür öğeler Türk kültürünü aktardığı için önemli bir özelliğe sahiptir ve çocukların masallarla dili öğrenmeleri kalıcılığı arttıracaktır. Demirel (2004)) 'e göre "*Öğretilen dilin kültürünün de öğretilmeye çalışılması*" ilkesine uygunluk göstermektedir. Görseller masal ile uygunluk göstermektedir.

Görsel 81'de görüldüğü üzere Nasrettin Hoca'nın "Parayı Veren Düdüğü Çalar" isimli fıkrasına yer verilmiştir. Metinde dinleme becerisini ölçmek üzere bazı bölümler boş bırakılmıştır ve öğrencinin tamamlaması istenmiştir. Demirel (2004) ' e göre "*Öğrencilere sorumluluk verilmesi; öğrencilerin bireysel çalışmalar için yönlendirilmesi.*" İlkesine uygunluk göstermektedir. "*Bilginin Uygunluğu:* Ders kitabına yazılan bilgiler ülkenin ideolojisine, kültür politikalarına ve öğrencinin içinde bulunduğu çevre gibi birçok duruma uygun bulunmalıdır." İlkesine uygunluk göstermektedir (Güneş, 2002) .

Görsel 82

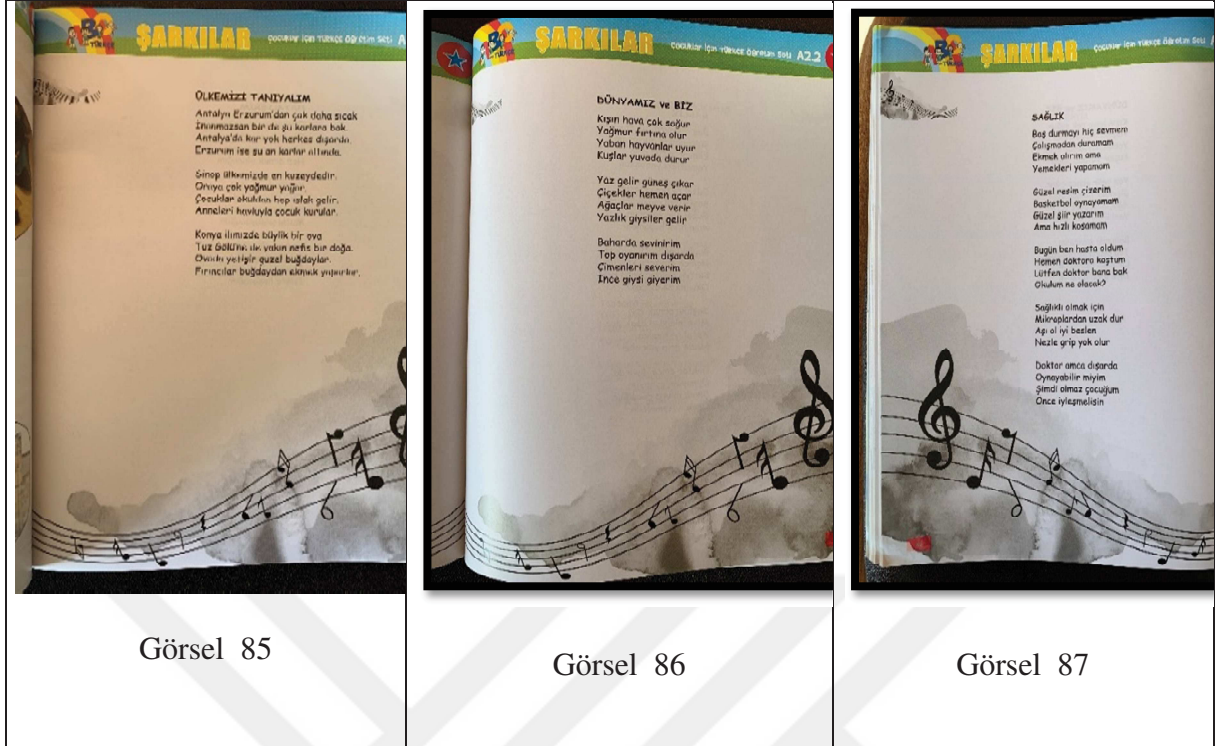
Görsel 83

Görsel 84

Şekil 28 ABC Türkçe Çocuklar İçin Öğretim Setinin Sayfalarının İncelenmesi XXVIII

Görsel 82’de görüldüğü üzere bir masal örneği verilmiştir. Masallar Türkçe sözlükte 1. Genellikle halkın yarattığı, dilden dile kuşaktan kuşağa geçen genellikle insanların ya da tanrıların başından geçen olağan üstü olayları anlatan hikâyelerdir. (TDK, 2006). Masallar çocuğun ana dilini ve öğrendiği dili geliştirmesine aracı olarak kullanılmaktadır. “*Masallar çocuğun ilgisini çekebilecek tarzda canlı görsellerle desteklenmiş ve hareketli olaylardan oluşmalıdır.*” İlkesine uygunluk göstermektedir (Gürel , Temizyürek ve Şahbaz, 2007, s. 52).

Görsel 83 ve 84’te görüldüğü üzere “Tuz Kadar Seviyorum” masalına yer verilmiştir. Metin çocukların seviyesine uygunluk göstermektedir. Görseller metnin uzunluğuna göre dengeli bir biçimde verilmedir. Resmin, sayfa düzeni açısından metinle bir bütünlük oluşturması istenmektedir. Kitaplardaki resim için ayrılan yerlerin yaşa ve seviyeye uygun olarak sınırlandırılması gerekmektedir (Gürel , Temizyürek ve Şahbaz, 2007, s. 35).

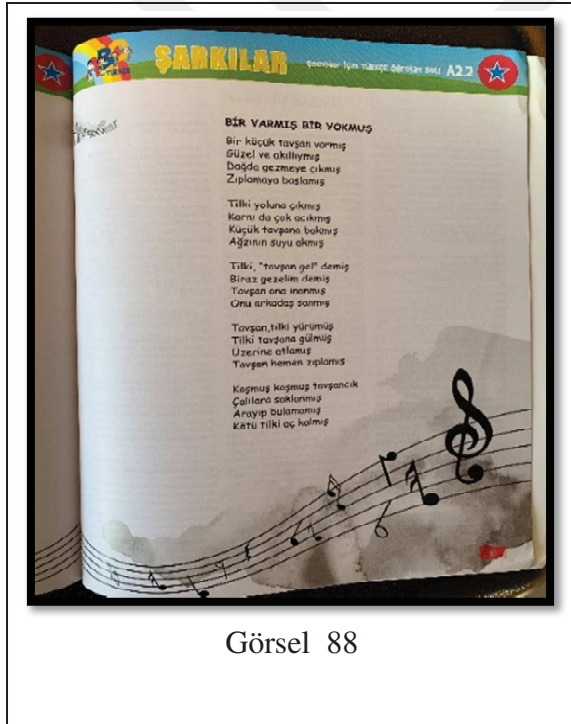

Şekil 29 ABC Türkçe Çocuklar İçin Öğretim Setinin Sayfalarının İncelenmesi XXIX

Görsel 85'te görüldüğü üzere “Ülkemizi Tanıyalım” isimli bir şiir verilmiştir. Şiirde ülkemizin farklı bölgelerindeki özellikler verilmiştir. Erzurum şehrinin karlı olması, Antalya'nın sıcak olması gibi. Şiir kelime ve bilgi öğretimi açısından faydalıdır. Çocuk şiirleri hem eğlendirici hem de bilgi verici olmalıdır. Yurt, ulus ve doğa sevgisini işleyen yaşama sevgisini ve insan sevgisini el alan şiirler çocuk kitaplarında bulunmalıdır (Kıbrıs, 2002, s. 106).

Görsel 86'da görüldüğü üzere “Dünyamız ve Biz” isimli şiir verilmiştir. Şiirin içeriğinde mevsimler ve doğaya ait kelimeler dikkat çekmektedir. Şiir için “Mevsimle ve Biz” ya da “Doğa ve Biz” başlıkları daha uygunluk göstermektedir. Şiirin başlığı ve şiirin içeriği uyuşmamaktadır. Güneş (2002) 'e göre: “*Bilginin Değeri: Ders kitabına yazılacak bilginin her zaman bilimsel değeri olmalı ve bu bilgiler özenle seçilmelidir.*” İlkesine uygunluk göstermemektedir.

Görsel 87’de görüldüğü üzere “Sağlık” isimli bir şiir verilmiştir. Şiirin başlığı içeriğine uygunluk göstermektedir. Şiirde çocuğa keyif verecek samimi bir diyalog kullanılmıştır. Çocuklar hastaneden ve doktorlardan korkarlar fakat verilen dil ve şiirin ahengi ile çocukların korkularının azalması beklenmektedir. *Sürekli hareketli yapılarıyla dikkat çeken çocuklara göre yazılan şiirlerin de ahenkli ve hareketli olması beklenmektedir.* İlkesine uygunluk gösteren bir şiir verilmiştir (Gürel , Temizyürek ve Şahbaz, 2007, s. 202).

Görsel 88

Şekil 30 ABC Türkçe Çocuklar İçin Öğretim Setinin Sayfalarının İncelenmesi XXX

Görsel 88’ da görüldüğü üzere “Bir varmış Bir Yokmuş” isimli bir şiir verilmiştir. Şiir hareketli ve içten olması yönünden çocuğa görelilik ilkesine uygunluk göstermektedir. “*Çocuk kitaplarında, sanatçının sözle, çizgiyle aktardığı iletilerin, çocuğun duygu ve düşüncelerini harekete geçirmesi beklenmektedir.*” (Sever, 2003, s. 11). İlkesine uygunluk göstermektedir.

Şekil 31 Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğreniyorum Ders Kitabı İncelemesi I

Görsel 1’de görüldüğü üzere Ders Kitabı 1’in kapak görseli verilmiştir. Görsel yaş grubuna uygun Görsel de hazırlanmıştır. Kapak resmi öğrencilerin derse güdülenmelerine yardımcı olacaktır. Güneş (2002)’e göre ders kitabının eğitim ilke ve tekniklerine uygun olması ve basım yönüyle dikkat çekmesi öğrencinin derse olan ilgisini çekecektir. Kapak tasarımı “*Ders Kitabının İlgi Çekici Olma İlkesine*” uygunluk göstermektedir.

Görsel 2 ve 3’te görüldüğü üzere Genç’ e göre Kitabın içindekiler bölümü verilmiştir. Hedefleri, kitabın yazıldığı yöntem vs. gibi bilgileri elde etmek için” *İçindekiler sayfasının*” incelenmesi. İlkesine uygunluk göstermektedir. (Genç A. , 2010, s. 12-13).

Görseldeki resimler verilen ünite başlıklarıyla uyum içerindedir. Güneş (2002: 6-7-8) ‘e göre: “İçeriğin seçimi, bilgilerin sunumu, tekrarlar, öğretim yöntemleri, verilen mesajların eğitici özelliği gibi ilkeler bulundurulmalıdır.” İlkesine ve “Bir ders kitabının içeriğinin

düzenlenmesinde “bölümler, üniteler ve metinler” kullanılmaktadır.” İlkesine uygunluk göstermektedir.

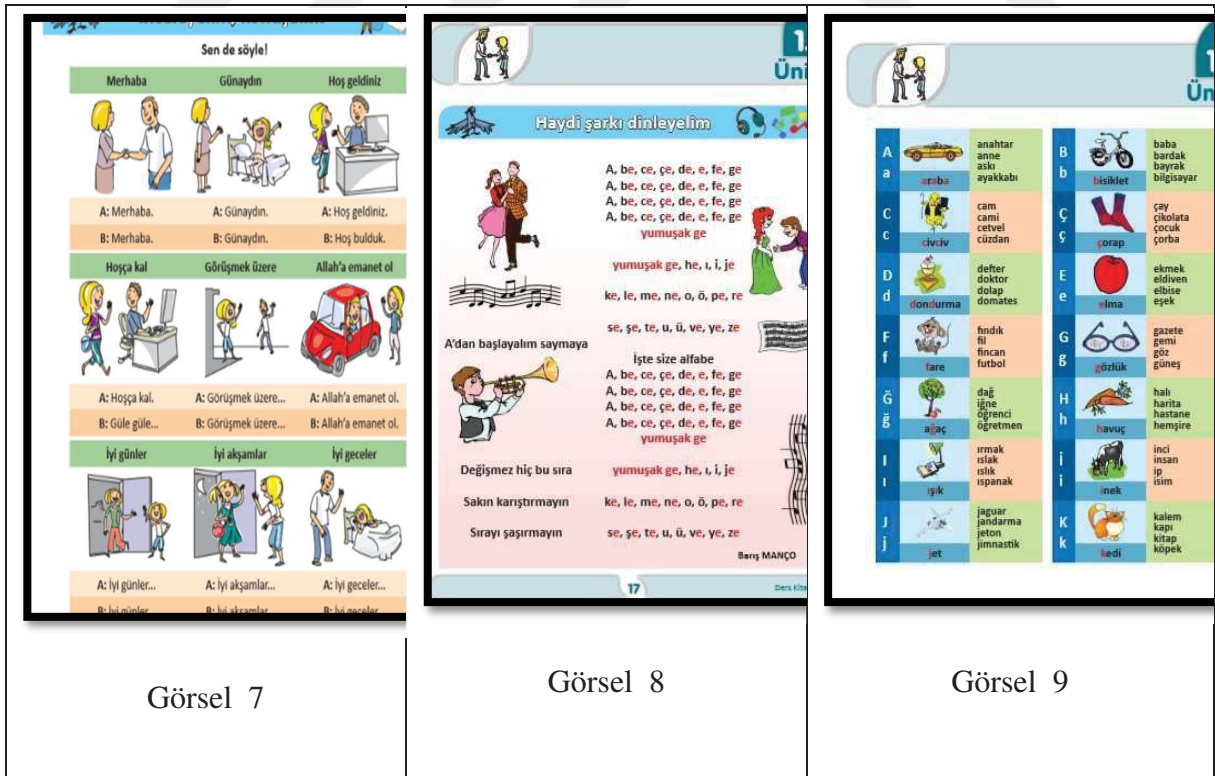
Şekil 32 Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğreniyorum Ders Kitabı İncelemesi II

Görsel 4'te görüldüğü üzere “Tanışalım” konusu ele alınmıştır. Burada dikkat çeken özellik Türkçe öğrenmek için bu kitabı edinen öğrencilere Türk insanların görselinin gösterilmesi amaca uygunluğu sağlayacaktır. Bu görselde farklı iki ülkeden çocukların selamlaştığını görmekteyiz. Görsel içeriğe uygun olmakla birlikte dil öğretiminde hedef ve öğretilen kültürün öğretilmesi ilkesine uygun değildir. (Demirel, 2004)

Çocuk kitaplarında dış görünüş çok önemlidir. Verilen resimler ve yazılar çocuğun seviyesine ve yaşına uygun olmalıdır. Çılgın (2007 ...) 'a göre: “Çocuk, kitabın içeriğini bilmeden bu resim sayesinde kitap hakkında ilk fikrini edinecektir bundan dolayı kapak resmi içeriği özetleyecek Görsel de olmalıdır.” İlkesine uygunluk göstermektedir.

Görsel 5'te görüldüğü üzere dinleme becerisi ile giriş yapılmıştır. Dil öğretiminde ilk öğrenilmesi beklenen beceri dinleme becerisidir. Görseller ve karakterler çocuğa uygun bir Görsel de verilmiştir. Görseldeki renkler canlı ve göz yormayacak Görsel dedir. Çılgın (2007)'a göre: "Çocuk kitaplarındaki resimler anlaşılır, sevimli ve konuya uygun olmak zorundadır." İle "Resim ve açıklanan olay aynı sayfada yer almalıdır." İlkesine uygunluk göstermektedir.

Görsel 6'da görüldüğü üzere Türkiye'deki "selamlaşma" ifadelerine yer verilmiştir. Bu kültür aktarımı açısından uygunluk göstermekle birlikte bazı zor ifadelerin dili yeni öğrenen öğrenciler tarafından kullanışlı olmayacağını belirtmekte fayda var. Burada "Allah'a ısmarladık." İfadesi telaffuz açısından zor bir kelimedir ve çocukların yaşına ve seviyesine uygun değildir. Çocuğa görelik ilkesine göre somut kavramlardan soyut kavramlara geçilmesi çocuğun dersi daha çabuk kavramasına yardım eder. İlkesine uygunluk göstermektedir (Gürel, Temizyürek ve Şahbaz, 2007, s. 24).

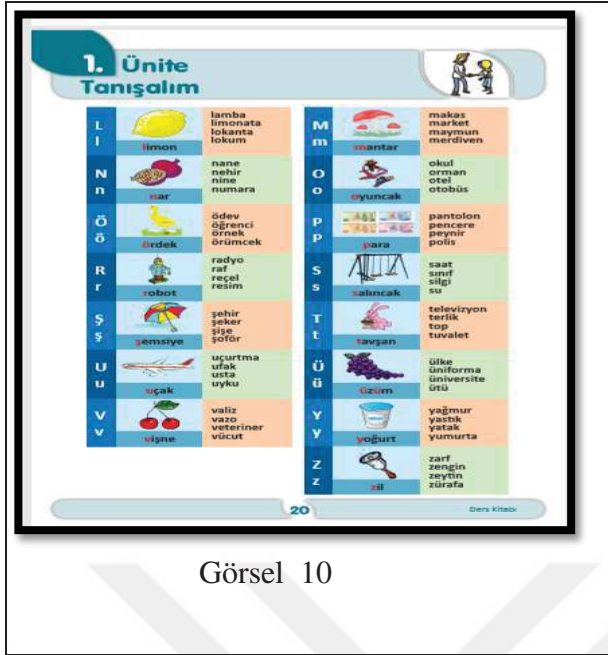

Şekil 33 Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğreniyorum Ders Kitabı İncelemesi III

Görsel 7’de görüldüğü üzere “Sen de söyle!” etkinliği adı altında konuşma becerisinin geliştirilmesine yönelik tekrar etme çalışması verilmiştir. Görseller içerikle uygundur. Sürükleyici Olma İlkesine uygunluk göstermektedir. Sürükleyici Olma İlkesine göre ders kitabı çeşitli alıştırmalar ve tekrarlarla öğrenilen konuyu anımsamayı kolaylaştırmalı ve ders esnasında sürükleyici olmalıdır (Güneş, 2002) .

Görsel 8’de görüldüğü üzere Barış Manço nun “Alfabe şarkısı” verilmiştir. Verilen şarkı konuya ve öğrenci seviyesine uygun bir şarkı seçilmiştir. Görsel çocukların dünyasına uygunluk göstermektedir. Çılgın (2007)a göre “Görseller, hayal gücünü geliştirmesiyle birlikte şeklide çocuğa neşe, keyif vermeli ve gelişimini sağlayacak Görsel de seçilmelidir.” İlkesine uygunluk göstermektedir. Öğrenciler bu şarkı ile alfabedeki seslerin telaffuzunu duyma imkânı da elde etmişlerdir.

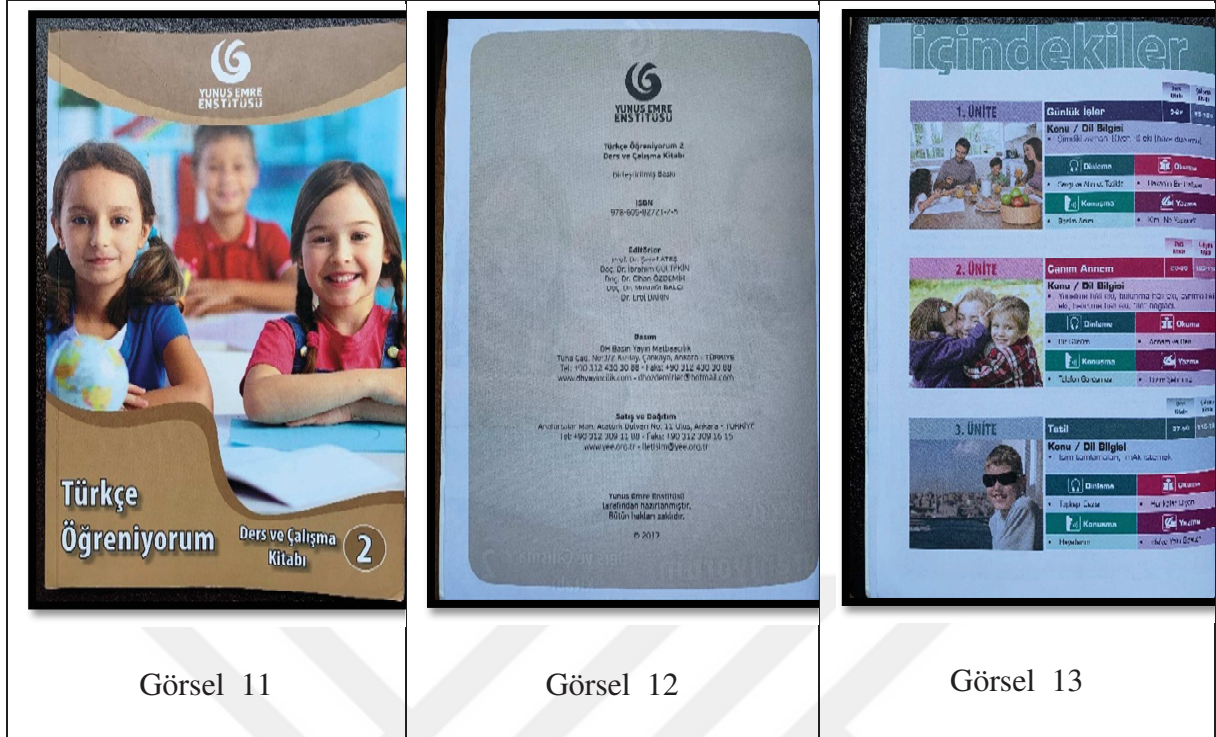
Görsel 9’da görüldüğü üzere Alfabe öğretimi ve kelime öğretimi birleştirilmiştir. Kelime ve görseller birbiri ile uyumluluk göstermektedir. Kelimelerin imlasında herhangi bir hata bulunmamaktadır. “Bilginin Değeri” ilkesi ile uygunluk gösteren bir görseldir. Bilginin Değeri İlkesine göre: Ders kitabına yazılacak bilginin her zaman bilimsel değeri olmalı ve bu bilgiler özenle seçilmelidir. (Güneş, 2002) .

Görsel 10

Şekil 34 Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğreniyorum Ders Kitabı İncelemesi IV

Görsel 10'da görüldüğü üzere kelime öğretimine edilmektedir. “O” harfinin verildiği görsel olan oyuncaklar net değildir. Bu öğrencinin gördüğü ve okuduğu bilginin bağdaşmamasına neden olacaktır. Burada tek ve net bir görsel verilebilirdi. Güneş (2002)’ e göre “Anlaşılır Olma” ilkesine uygunluk göstermemektedir. Seçilen görsellerin öğrencinin düzeyine uygun olması ve anlayacağı Görsel de olması öğrencinin okumaya olan isteğini artıracaktır.

Görsel 11

Görsel 12

Görsel 13

Şekil 35 Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğreniyorum Ders Kitabı İncelemesi V

Görsel 11’de görüldüğü üzere Türkçe Öğreniyorum 2 kitabının kapak fotoğrafı verilmiştir. Görsel kapak tasarımına uygunluk göstermektedir. Öğrencilerin güdülenmesinde ders kitabının kapağında bulunan görsellerin önemli bir yeri vardır. Ders kitabının basım yönüyle renkli, resimli, çekici ve kolay taşınabilir olması oldukça önem taşımaktadır.

Kapakta genel olarak kitabın konusuyla ilgili bir resim bulunmalıdır. (Yardımcı ve Tuncer 2002: 46-47) Akt. Gürel , Temizyürek ve Şahbaz (2007) İlkesine uygunluk göstermektedir.

Görsel 12’de görüldüğü üzere “Kitap kapağında kitabın ve yazarın adı ile yayın tarihi gibi bilgilere yer verilmelidir.” İlkesine uygunluk göstermektedir. (Yardımcı ve Tuncer 2002: 46-47) (Gürel , Temizyürek ve Şahbaz, 2007, s. 35) .

Görsel 13'te görüldüğü üzere “İçindekiler” bölümü verilmiştir. İçeriğin verilmesi öğrencilerin hazır bulunuşluklarını olumlu yönde etkileyecektir. İçeriğin verilmiş olması Güneş (2002) göre : “Eğitim Yönünden İlkeler” ’e uygunluk göstermektedir.

Şekil 36 Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğreniyorum Ders Kitabı İncelemesi VI

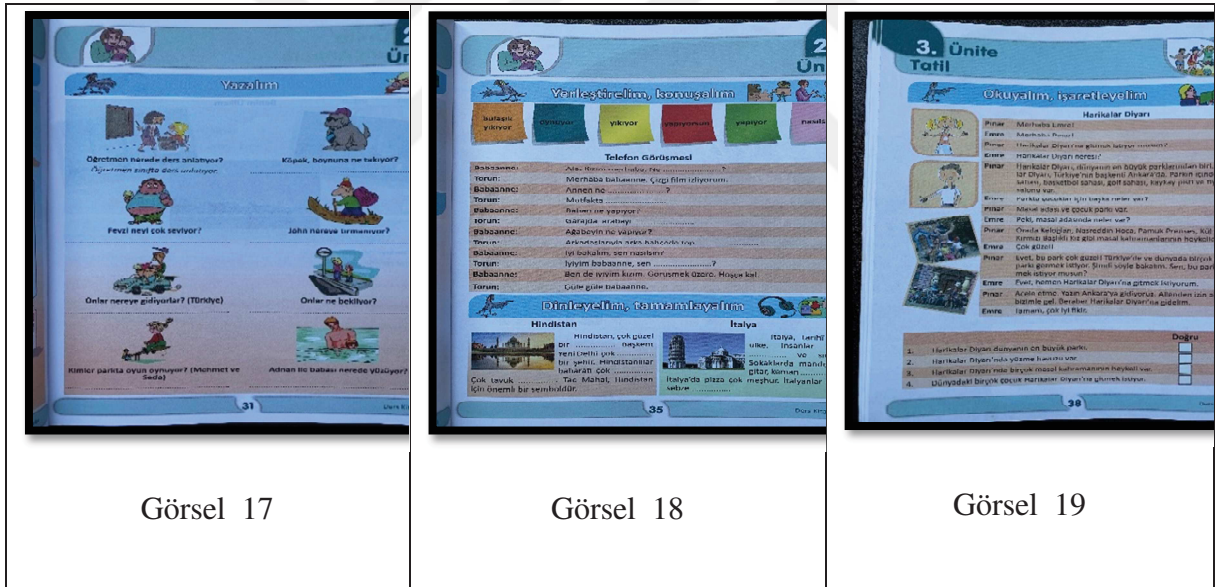
Görsel 14'te görüldüğü üzere “Günlük İşler” isimli ünite başlığı verilmiştir. Görselde bir aile ve kahvaltı sofrası bulunmaktadır. Görselde kahvaltıda içecek olarak süt, portakal suyu ve yiyecek olarak tahıl gevreği verilmiştir. Türkiye hem Asya hem Avrupa kıtalarının arasında olması sebebiyle çeşitli mutfak kültürlerine sahiptir. Bu görselde Türk mutfağına ait kahvaltılık öğelerin olmaması öğretilecek olan dilin kültürüne ait unsurların verilmesi ilkesine uygunluk göstermemektedir (Demirel, 2004).

Görsel 15'te görüldüğü üzere “Hakan'ın Bir Haftası” isimli bir metin verilmiştir. Metinde ünite içerisinde öğretilmesi gereken dilbilgisi konularına yer verilmiştir. Metin öğrenci seviyesine uygundur. Güneş (2002)'e göre: metin “Anlaşılır Olma ve Sürükleyici Olma “

ilkelerine uygunluk göstermektedir. Metin ve görseller uygunluk göstermemektedir. Hakan yukarıda verilen görseli ile aşağıda etkinlik yapan görseller birbirine uygun değildir. Bu resimler anlaşılır, sevimli ve konuya uygun olmak zorundadır. “Resim ile açıkladığı olay aynı sayfada bulunmalıdır” ilkesine uygunluk göstermemektedir (Sınar Çılgın, 2007).

Görsel 16’da görüldüğü üzere beş ülkeye ait görsel ve bilgi bulunmaktadır. Kitaplarda sunulan görseller ve metinler Güneş (2002)’e çocuğun bilimsel olarak doğru bilgi edinmesine yardımcı olmalıdır

Demirel (2007)’e göre verilen görsel ve metin “Öğretilen dilin kültürünün de öğretilmeye çalışılması ve yakından uzağa ilkesine” uygunluk göstermemektedir.

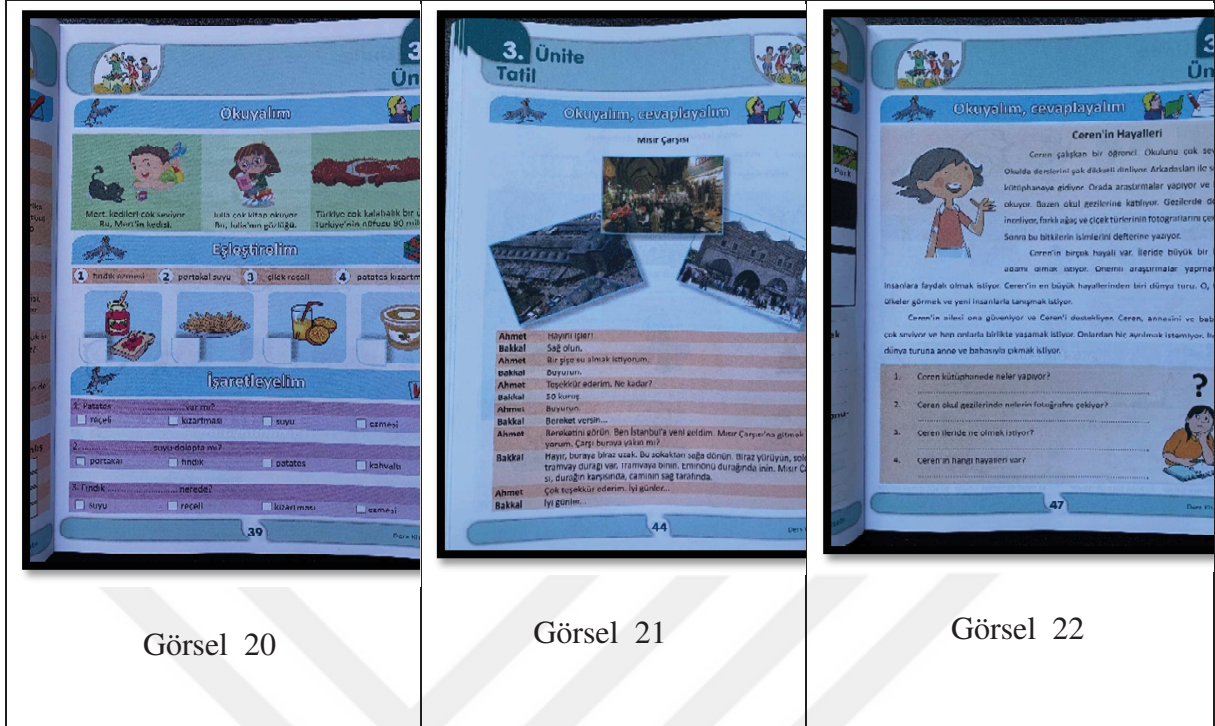
Şekil 37 Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğreniyorum Ders Kitabı İncelemesi VII

Görsel 17’de görüldüğü üzere Şimdi Zaman ifadelerinin öğretilmeye çalışıldığı gözükmemektedir. Sekiz görsel verilmiştir. Çılgın (2007)’ a göre görsellerin hemen altında görseli açıklayan bir yazının bulunması çocuk kitaplarında bulunması gereken bir özelliktir. Köpek görselinin altında “Köpek boynuna ne takıyor?” sorusu sorulmuştur. Sorunun cevabındaki nesne öğrencilerin nadiren kullandıkları bir nesne olduğu için burada öğrencilerin günlük

hayatta kullandıkları bir nesne sorulabilirdi. Bu soru ihtiyaca uygunluk ilkesi ile uygunluk göstermemektedir. İkinci sırada bulunan “John nereye tırmanıyor? Sorusunda dağa cevabı alınmak istenmiştir. Fakat görselde dağa benzeyen bir unsur bulunmamaktadır. Çılgın (2007)’a göre Bu resimler anlaşılır, sevimli ve konuya uygun olmak zorundadır. İlkesine uygunluk göstermemektedir. Aynı sayfada son sırada “Kimler parkta oyun oynuyor? Sorusu sorulmuştur. Soruda dilbilgisi açısından yanlışlık bulunmamaktadır. Görsel olarak yanlışlık bulunmaktadır. Yer olarak “Park” denmiştir fakat orada sadece “Tahterevallı” bulunmaktadır. Park’ta salıncak kaydırak, jimnastik gibi aletler bulunmaktadır. Bu görseller anlaşılır ve çekici olma ilkelerine uygunluk göstermemektir (Sınar Çılgın, 2007).

Görsel 18’de görüldüğü üzere boşluk “babaanne ve torun” arasında bir diyalog geçmektedir. Diyalogda bazı cümleler tamamlanmamış öğrencinin tamamlaması istenmiştir. Bu çalışma Demirel (2004)’e göre öğrencinin “Aktif kılınması” ilkesine uygunluk göstermektedir. Dinleme metni olarak Hindistan ve İtalya ülkeleri hakkında bilgiler verilmiş fakat bazı yerler boş bırakılmıştır, öğrencinin aktif olması istenmiştir. Hindistan ve İtalya ülkeleri verilmekle birlikte Türkiye’nin de anlatıldığı bir dinleme metni verilebilirdi. Bu metin “Bilginin Uygunluğu” ilkesine uygunluk göstermemektedir. Bilginin Uygunluğu: Ders kitabına yazılan bilgiler ülkenin ideolojisine, kültür politikalarına ve öğrencinin içinde bulunduğu çevre gibi birçok duruma uygun bulunmalıdır (Sınar Çılgın, 2007).

Görsel 19’da görüldüğü üzere “Harikalar Diyarı” isimli bir metin verilmiştir. Görselde metin ve resim ilişkisi uyumluluk göstermektedir. “Kitaplarda verilen isimler aracılığıyla çocukların hayal gücü geliştirilecek Görsel de ve iyi ressamlar tarafından çizilmiş olan resimlerin, çocuğa neşe, keyif vermesi ve en önemlisi de sanat değeri taşıması, estetik gelişimlerine katkı sağlayacak şekilde seçilmelidir.” İlkesine uygunluk göstermektedir (Sınar Çılgın, 2007).

Şekil 38 Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğreniyorum Ders Kitabı İncelemesi VIII

Görsel 20’de görüldüğü üzere iki etkinlik verilmiştir. Birinci etkinlikte İyelik eklerinin sezdirme yoluyla kavratılmaya çalışıldığı görülmektedir. Burada verilen “Türk Bayrağı” ve Türkiye’nin nüfusunun sayısı Türkiye’ye ait kültürel öğelerin öğrencilere sunulması “Öğretilen dilin kültürünün de öğretilmesi” ilkesine uygunluk göstermektedir. (Demirel, 2004)

Görsel 21’de görüldüğü üzere “Mısır Çarşısı” isimli bir metin verilmiştir. Mısır Çarşısı İstanbul’da bulunan tarihî bir yapıdır. Çarşı’nın kitapta yer alması kültürel öğelerin tanıtımı ve değerler açısından önem taşımaktadır. Güneş (2002)’ e göre “ Bilginin Uygunluğu” ilkesine uygunluk göstermektedir. Bu metinde Hayırlı işler, kolay gelsin gibi kalıp ifadelerin yer alması “Öğretilen dilin kültürünün öğretilmesi” ilkesine uygunluk göstermektedir.

Görsel 22’de görüldüğü üzere “Ceren’in Hayalleri” isimli bir metin verilmiştir. Bu metinden hareketle soruların cevaplanması istenmiştir. Kurmaca metinler çocuklara düş kurma gücü ve düşünme sorumluluğu alabilmesi için fırsat tanımaktadır (Çer , 2016, s. 1405).

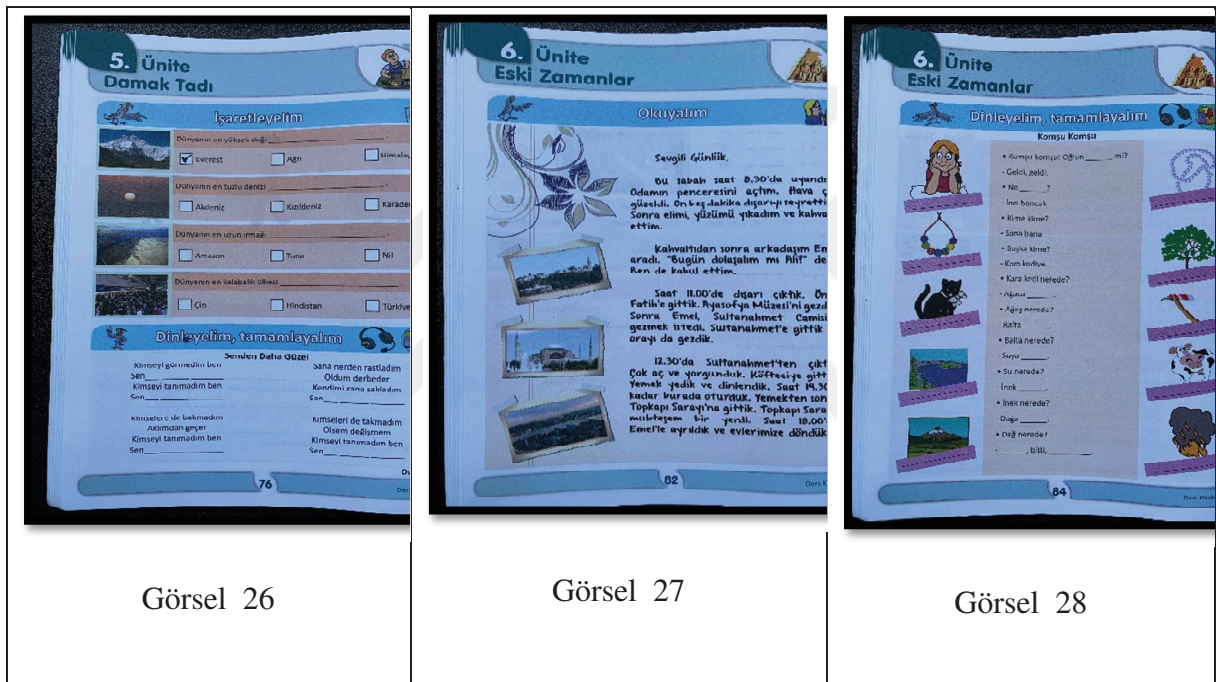
Şekil 39 Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğreniyorum Ders Kitabı İncelemesi IX

Görsel 23'te görüldüğü üzere “Damak Tadı” isimli ünite başlığı beşinci ünitenin kapak resmidir. Kapak resimleri çocuğa kitabı sevdirmenin ilk adımındır. Kapağın ilginç ve etkili olması çocuğun derse güdülenmesini sağlamaktadır. Çılgın (2007)’a göre Çocuk kitabın içeriğini bilmeden kapak sayesinde kitap hakkında fikir edinecektir. “Kapak çocuk için cazip olmalıdır. Kapağın üstündeki resim çok önemlidir.” İlkesine uygunluk sağlamaktadır. Bu görselde kapak resminde Türk mutfak kültürüne uygun yiyecek ve içecek bulunmaktadır.

Görsel 24'te görüldüğü üzere “Yemek Tarifi” isimli metin verilmiştir. Metin üniteye uygun olarak seçilmiştir fakat öğrenci seviyesine, yaşına ve ihtiyacına uygun değildir. Yemek tarifi hem çocukların ulaşabilecekleri malzemeleri içermemektedir hem de emek yapabilecek ya seviyesinde değildirler. Çocuklara uygun ve ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri metin verilebilirdi.

Görsel 25'te görüldüğü üzere birinci etkinlikte uçakta, müzede, resim sergisindeki kurallar hatırlatılmıştır. Öğrencilerin mekâna göre değişen kuralları anlamaları ve değerler eğitimini uygulamaları açısından faydalı bir bilgi sunulmuştur.

İkinci etkinlikte yerleştirelim çalışmasına yer verilmiştir. Burada öğrencinin aktif kılınması istenmiştir. Demirel (2004)'e göre “Öğrencilere sorumluluk verilmesi; öğrencilerin bireysel çalışmalar için yönlendirilmesi.” İlkesine uygunluk göstermektedir.

Şekil 40 Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğreniyorum Ders Kitabı İncelemesi XI

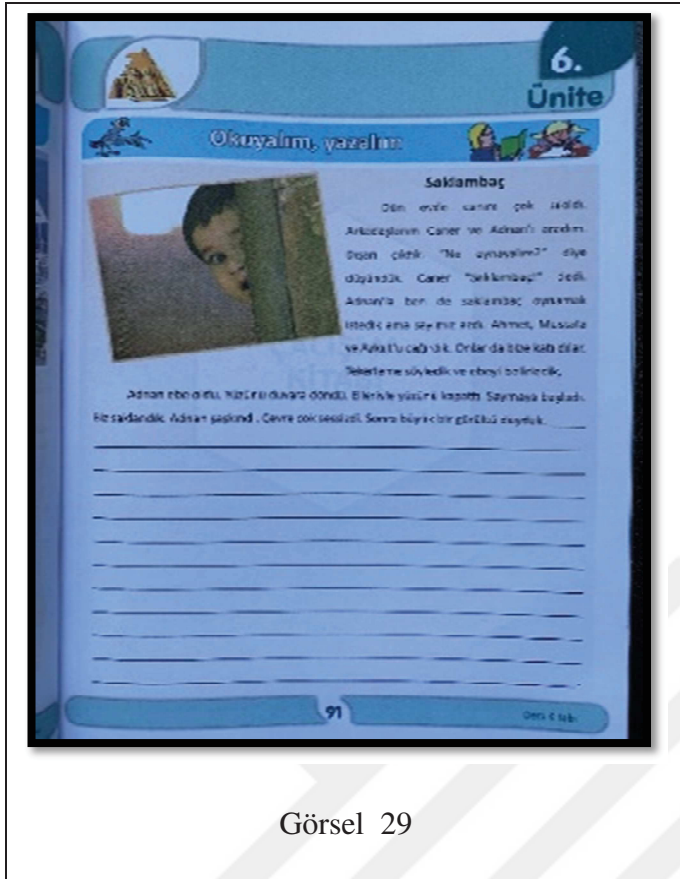
Görsel 26'da görüldüğü üzere “En” dilbilgisi öğretimi dört görsel ile verilmiştir. Görsellerde dünyanın en yüksek tepesi, en tuzlu denizi, en uzun nehri, en kalabalık ülkesi gibi bilgilerin verilmesi, çocuklara dünyaya ait genel kültürün öğretilmesi Güneş (2002)'e göre “Bilginin Değeri” ilkesine uygunluk göstermektedir.

Görsel 27'de görüldüğü üzere “Sevgili Günlük” isimli metin verilmiştir. Metin, ana karakter tarafından yazılmıştır. Metinde ana karakterin bir gün içinde yaptıkları verilmiştir.

Metinde Sultan Ahmet Camii ve Topkapı Sarayı hakkında bilgi verilmiştir. Kùltür aktarımı açısından faydalı bir metindir. Hem eğitici bir metin olması hem de kùltürel değerleri aktarması açısından dil öğretim kitapları için önemlidir (Demirel, 2004).

Görsel 28’ de görüldüğü üzere “ Komşu Komşu” tekerlemesine yer verilmiştir. Bu tekerleme çocuklar arasında bilinen ve eğlenmek amacıyla söylenen bir türdür. . Hem eğitici hem de eğlendirici olması açısından önemlidir. Ayrıca geçmiş zaman dilbilgisi konusunu pekiştirdiği için de faydalı bir etkinliktir. Tekerlemeler çocukların dil gelişimi açısından faydalıdır. Akalın (1987: 89) (Gürel , Temizyürek ve Şahbaz, 2007)’ a göre Tekerle, çocukların bir dil oluşturması, dilin boyutlarını ve kurallarını denemesi, dilin tadını çıkarması ihtiyacından doğmuştur. Çocuklar, dildeki yeteneklerini sergilemek ve söylenmesi zor olan sözcükleri art arda sıralayıp becerisini göstermek istemektedir.

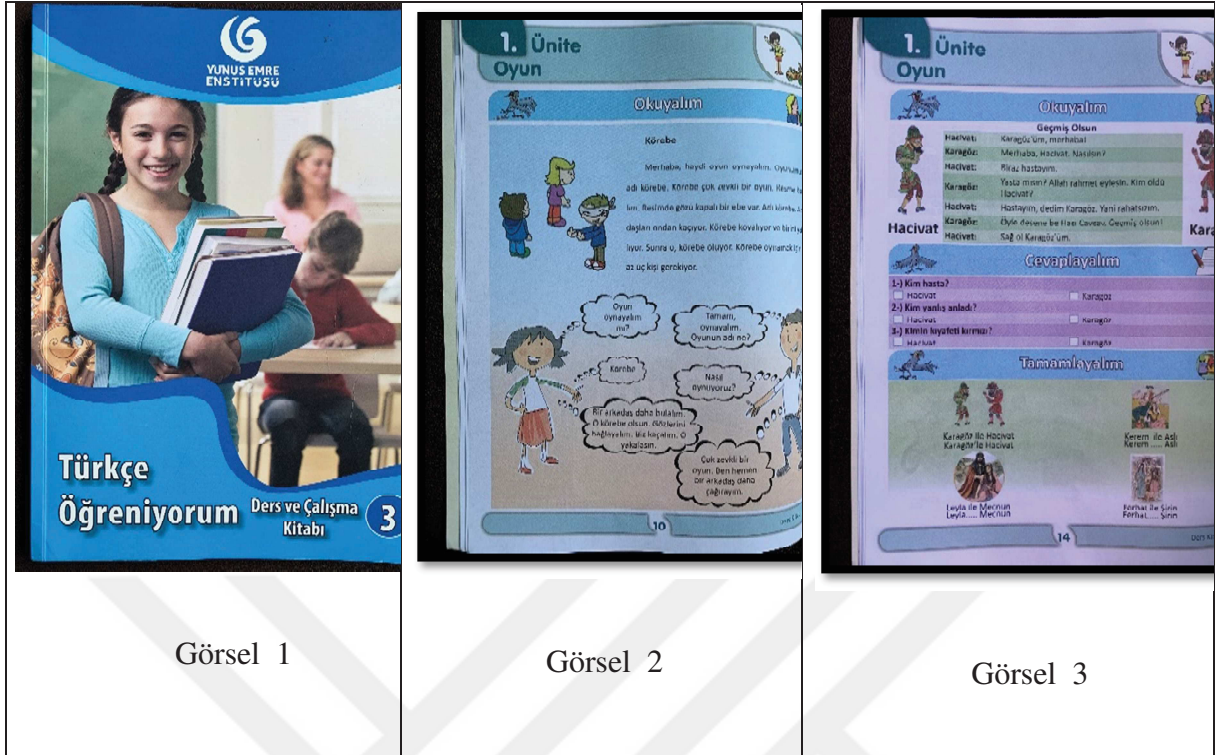
Görüldüğü üzere tekerlemeler çocuklar tarafından araç olarak kullanılmaktadır. Tekerleme öğretilmesi çocukların dil becerilerine ve kelime hazinelerine katkı sağlayacaktır

Görsel 29

Şekil 41 Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğreniyorum Ders Kitabı İncelemesi XII

Görsel 29’da görüldüğü üzere “Saklambaç” oyunu verilmiştir. Görseldeki resim oyunun içeriği ile uygunluk göstermektedir. Saklambaç oyunu çocukların seviyesine ve yaşına uygunluk göstermektedir. Çocukların tıpkı yetişkinlerde olduğu gibi ruhsal ihtiyaçları olmaktadır. Bunlardan biri de oyun oynama ihtiyacıdır. Oyun çocukların gelişmesinde ve kişilik kazanmasında çok önemli bir yer tutmaktadır. “Oyun, çocuklara bilginin öğretilmesi için en doğal ortamdır.” (Yörükoğlu 1997: 67) (Gürel ve diğ. 2007, s. 13)

Görsel 1

Görsel 2

Görsel 3

Şekil 42 Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğreniyorum Ders Kitabı İncelemesi XIII

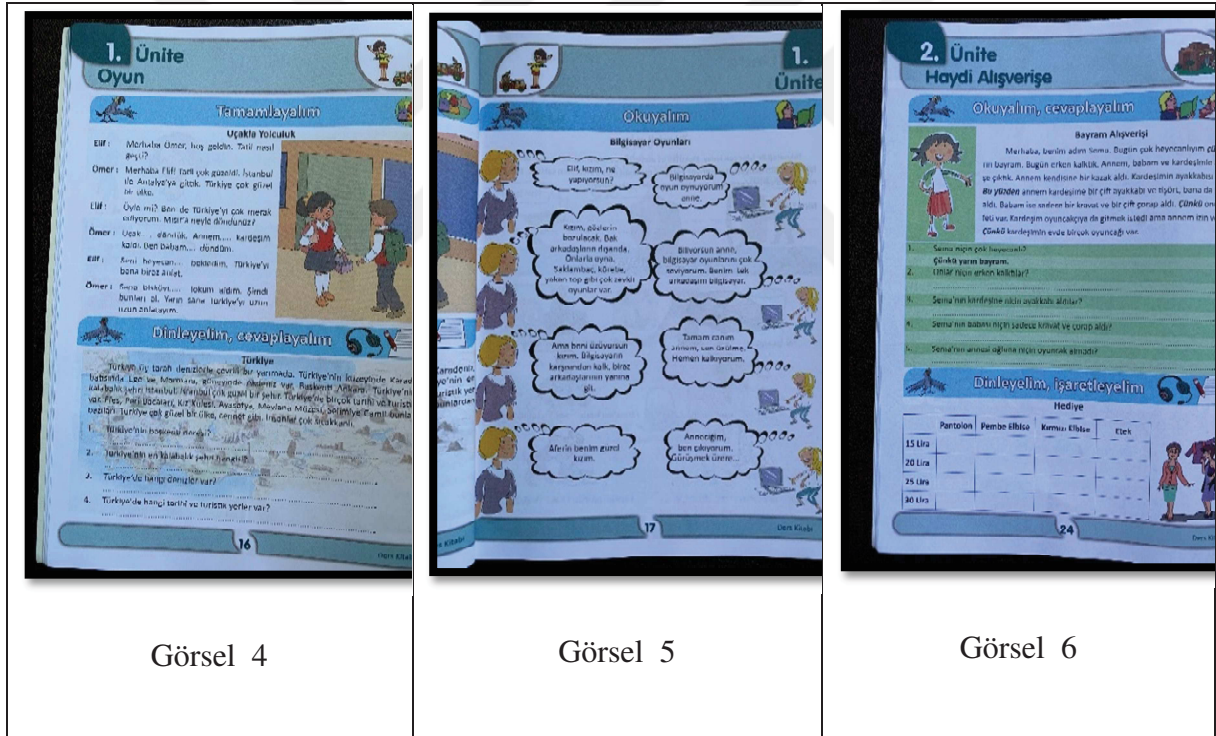
Görsel 1’de görüldüğü üzere kapak görselinde okuldaki bir öğrenci resmi verilmiştir. Kapak görseli öğrenciye yeni bir başlangıç sunmaktadır. Bundan dolayı kapak görselinin dikkat çekici ve özenle hazırlanmış olması gerekmektedir. Güneş (2002)’e göre Basım Yönünden İlkelere” uymaktadır. Basım yönünden ilkelere göre: Ders kitabının basım yönüyle renkli, resimli, çekici ve kolay taşınabilir olması oldukça önemli olmaktadır.

Görsel 2’de görüldüğü üzere “Körebe” oyununun görseli ve oyun hakkında bilgi verilmiştir. Görseller oyunun kurallarına uygun olarak verilmiştir. Oyun çocukların sosyal ve psikolojik olarak gelişmesine yardımcı olmaktadır. Oyunlar sayesinde gelenek ve görenekler gelecek nesillere aktarılmaktadır. Oyunlar kültür aktarımının bir vasıtası olarak düşünülmektedir (Gövsa 1998: 83) (Gürel ve diğ. 2007, s. 13).

Görsel 3’te görüldüğü üzere “Geçmiş Olsun” metni aracılığıyla Karagöz ve Hacivat’ı dâhil ederek karşılıklı konuşma oluşturulmuştur. Türk kültürünün önemli simgelerinden

Karagöz ve Hacivat'ın verilmesi kültür aktarımı ve metnin ilgi çekici olmasını sağlaması açısından önem taşımaktadır. Bu metin ve görseller Güneş (2002)'e göre “Bilginin Uygunluğu” ilkesine uygunluk göstermektedir Bilginin uygunluğu ilkesine göre: Ders kitabına yazılan bilgiler ülkenin ideolojisine, kültür politikalarına ve öğrencinin içinde bulunduğu çevre gibi birçok duruma uygun bulunmalıdır.

İle dilbilgisi öğretimi sırasında Türk hikâyelerinin önemli karakterlerinden: “Leyla ile Mecnun, Kerem ile Aslı, Ferhat ile Şirin” söz edilmiştir. Öğretimin kültürünün öğretilmesi ilkesine uygunluk göstermektedir (Demirel, 2004).

Görsel 4

Görsel 5

Görsel 6

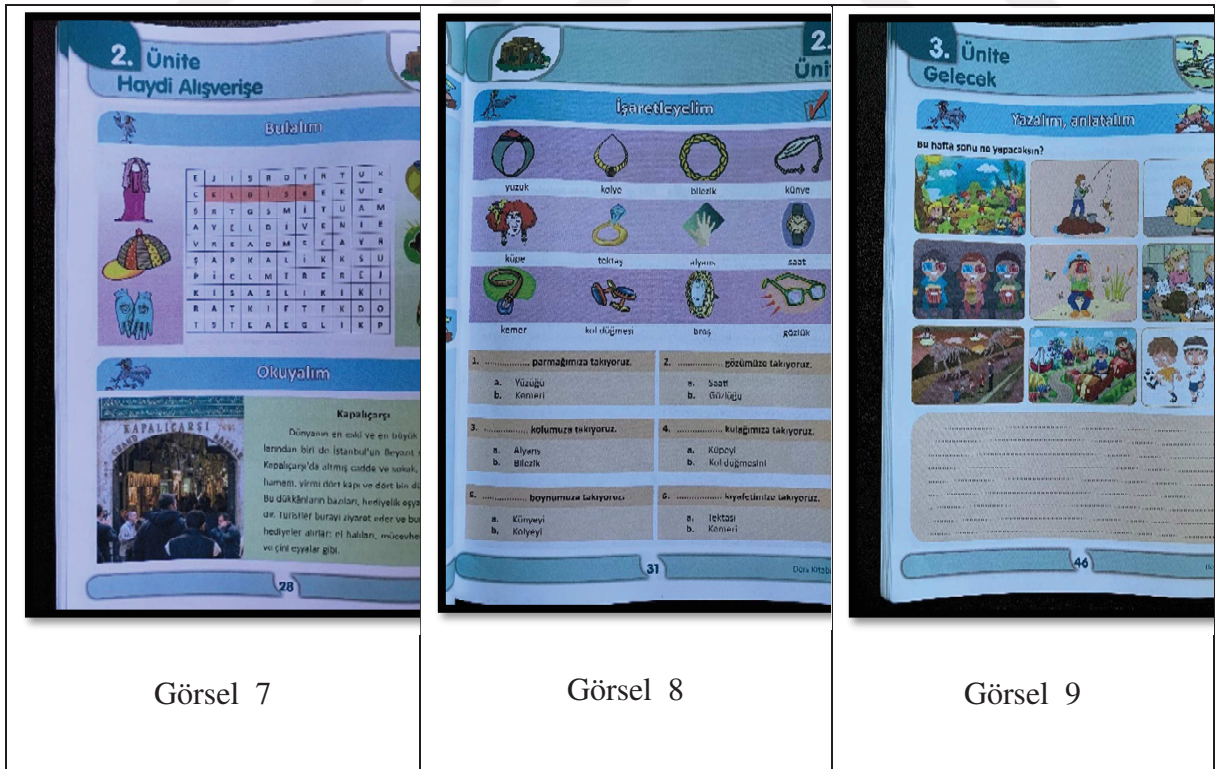
Şekil 43 Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğreniyorum Ders Kitabı İncelemesi XIV

Görsel 5'te görüldüğü üzere “Bilgisayar Oyunları” isimli okuma metni verilmiştir. Bu metinde anne ile kızının diyaloguna yer verilmiştir. Her diyalogda anne ve kızın vücut hareketleri aynı kalmıştır. Burada mimiklerin ve hareketlerin değiştirilip verilmesi daha uygun olacaktır. Bu etkinlik şekil ve metin içeriği açısından uygunluk göstermemektedir. Güneş

(2002)' e göre metne bağlı görseller "Rehberlik Etme" ilkesine uygunluk göstermemektedir. Rehberlik etme ilkesi şu şekilde açıklanmaktadır. Kitaptaki metinler ve görseller gerçek öğrenme ile ilgili modeller sunmalı ve öğrenme alışkanlığı vermelidir.

Görsel 6'da görüldüğü üzere "Bayram Alışverişi" isimli bir metin verilmiştir. Okuma metni yaşa ve seviyeye uygunluk göstermektedir. Bayram alışverişi Türk kültüründe önemli bir yere sahiptir. Bayram alışverişi özellikle çocuklar için heyecanla beklenen bir olgudur. Bu metin çocukların derse karşı güdülenmesini sağlayacaktır. Dilidüzgün (1996)' e göre çocuğun toplumsal yaşantılarını pekiştirmek ve değişik bakış açıları sunan çocuk kitaplarının sayısı artmıştır. Çer (2016)'e göre çocuk kitaplarındaki metinler çocuğa sezdirme, karşılaştırma yapma ve üst düzey düşünme becerisi sağlamaktadır. Bu metin ile çocuk kendi ülkesi ve

Türkiye'deki bayram alışverişi kültürüz arasında bağlantı kurup karşılaştırma imkânı elde edecektir.

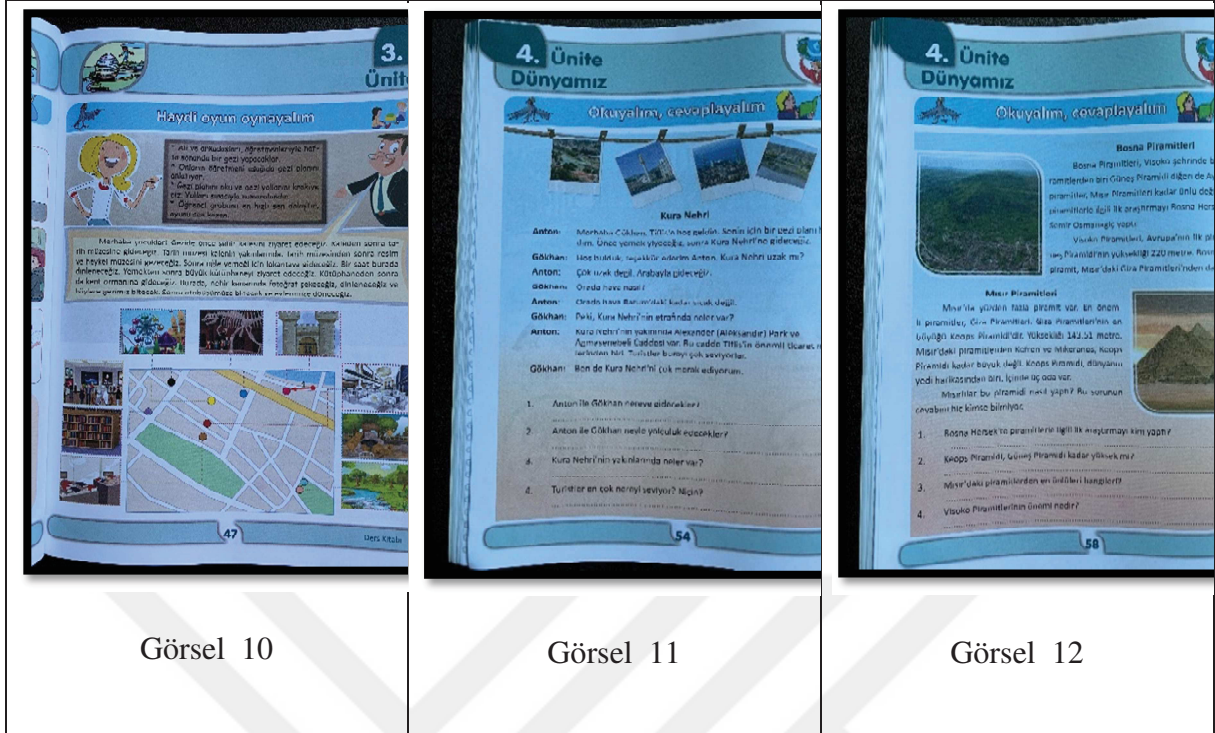
Şekil 44 Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğreniyorum Ders Kitabı İncelemesi XV

Görsel 7’de görüldüğü üzere “Bulalım” isimli etkinlikte bulmaca oyunu verilmiştir. Öğrenilen kelimelerin bulmaca etkinliği ile bulunması istenmiştir. Bu etkinlik hem öğrencinin kelime hazinesine hem de analitik düşünmesini sağlayacaktır Bulmaca çözmek, hem ruhsal olarak hem de beyin gelişimi açısından faydalı olmakla birlikte sözlü beceriyi artırdığı ve sosyalleşmeyi sağladığı ileri sürülmektedir (<https://ceotudent.com/>, 2019) .

İkinci etkinlikte görüldüğü üzere “Kapalıçarşı” verilmiştir. Görsel mekânın görseli ile uygunluk göstermektedir. Kapalıçarşı Türkiye’deki en eski alışveriş merkezlerinden biridir. Hem kültürel hem tarihî bir öneme sahiptir. Metnin içeriği seviyeye ve yaşa göre uygunluk göstermektedir. Metinde Türk kültür öğelerine ait hediyelik eşyaların isimleri (el halıları, çini, seramik, mücevheratlar) bulunmaktadır. Çocuklara dilin öğretildiği ülkenin kültürel öğelerine de yer verilmesi “Öğretilen dilin uygunluk göstermesi.” ilkesine uygunluk göstermektedir (Demirel, 2004).

Görsel 8’de görüldüğü üzere aksesuarlar verilmiştir. Bu görsellerin çocukların dikkatini çekebilir; çünkü görsellerdeki nesnelere yaş ve seviyelerine uygundur. Nesnelere çocukların ilgisini çekecek ve derse güdülenmelerini sağlayacaktır. Kılıç ve Serdal (2005)’a göre görsel düzende dikkat edilmesi gereken öğeler şunlardır: Görseller çocukların gelişim özelliklerine uygun olarak kullanılmalı ve çocukların algısal özelliklere uygun olarak düzenlenmelidir.

Görsel 9’da görüldüğü üzere “Hafta sonu ne yapacaksın?” etkinliği verilmiştir. Bu etkinlik aracılığıyla yazma becerisi üzerinde çalışılmak istenmiştir. Görsellerde hafta sonu yapılabilecek etkinlikler verilmiştir. Görseller etkinliklere uygunluk göstermektedir. Kılıç ve Serdal (2005)’a göre “Görsel araçların altında açıklamalara yer verilmelidir.” ilkesine uygunluk göstermemektedir.

Görsel 45 Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğreniyorum Ders Kitabı İncelemesi XVI

Görsel 10’da görüldüğü üzere Yer-yön bulma etkinliği verilmiştir. Çocukların buldukları yer tanımları ve yer-yön hakkında bilgi sahibi olmaları onlara okul dışındaki hayatlarında yol göstermek ve gerçeğe uygunluk ilkesine uygunluk göstermektedir. Çer (2016)’e göre: “Kitaplar, çocukların bularak (keşfederek) öğrenme gereksinimini karşılamalı, onların algısal gelişimine katkı sağlamalıdır.” İlkesine uygunluk göstermektedir.

Görsel 11’de görüldüğü üzere Kura Nehri’ne ait görseller ve nehir hakkında bilgi verilmiştir. Türkçe kitabında coğrafi bilgilerin de yer alması çocukların diğer derslerinde de etki edecektir. Bu metin disiplinlerarasılık ilkesine uygunluk göstermektedir. Canlı’ (2015) ‘ya göre bu metin “Çocuğa görelilik” ilkesine uygunluk göstermektedir. Çocuğa görelilik ilkesine göre Kavramların, yaş düzeyine bağlı olarak çocuğun öğrenme gereksinimlerine uygun ve nitelikli uyarılarla verilmesi beklenmektedir. (Canlı, 2015).

Görsel 12’de görüldüğü üzere “Bosna Piramitleri” ve “Mısır Piramitleri” verilmiştir. Dünya coğrafyasında bilgilerin verilmesi çocukların ilgisini çekecektir ve genel kültürlerinin gelişmesine katkı sağlayacaktır. Bu metinler üçüncü seviyede verildiği için seviyeye ve yaşa uygunluk göstermektedir. Genç (2010)’e göre “Konuların ve metinlerin edindirilmesi ya da geliştirilmesi istenen hedeflere, bilgi ve becerilere uygunluğu” İlkesine uygunluk göstermektedir.

Görsel 13

Görsel 14

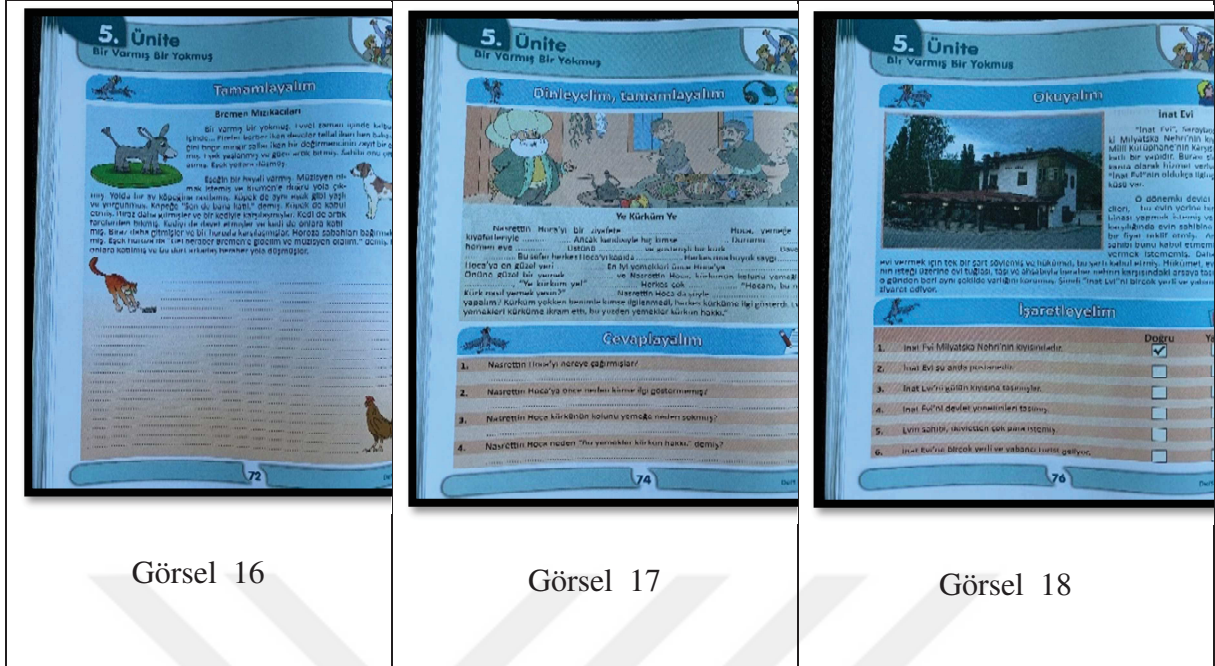
Görsel 15

Şekil 46 Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğreniyorum Ders Kitabı İncelemesi XVII

Görsel 13’te görüldüğü üzere beşinci ünitenin kapak görseli verilmiştir. Ünite başlığı ve içeriği uygunluk göstermektedir. Görselde verilen bireyler Türkiye coğrafyasından değildir. Bu görsel Demirel (2004)’ e göre “Öğretilmek istenen dilin kültürünün de öğretilmesi gerekmektedir” ilkesine ters düşmektedir.

Görsel 14'te görüldüğü üzere “Keloğlan ile Değirmenci” masalına yer verilmiştir. Masallar, diğer sözlü ve yazılı eserler gibi çocuğun dil öğrenimine katkıda bulunacaktır. Küçük yaşlarda çocuğa okunan masallar çocuğun okuma isteğini ve kelime hazinesi geliştirecektir. Güre, Temizyürek ve Şahbaz (2007)' a göre: Masallar, çocukların ilgisini çekebilecek, canlı ve hareketli olaylardan meydana getirilmelidir. Masallar Çocuğa görelik ilkesine uygunluk göstermeli, hem eğitici olmalı hem de ruhlarını beslemelidir. Kitapta yer alan “Keloğlan ile Değirmenci” masalı çocukların seviyesine ve yaş grubuna uygunluk göstermektedir. Masallar aracılığıyla çocuklarda dinleme becerisi gelişir. Aynı zamanda bir hikâyeyi, masalı ya da olayı anlatma düzeyi ve anlatım düzeni de gelişme gösterecektir. Çocuklar masallardan yeni kelime ve kalıp ifadeler, atasözü ve deyimlerle mecazlı ifadeleri öğrenecektir. Boratav (1958:15) (Gürel ve diğ. 2007, s. 53-54)

Görsel 15'te görüldüğü üzere “Bir Gün Bir Gün Bir Çocuk” şarkısına yer verilmiştir. Görseller ve görsellerin veriliş sırası şarkının sözlerine uygunluk göstermektedir. Kraner (2003: 33) (Hanbay, 2013, s. 40)'e göre seviyeye uygun şarkı aracılığıyla dil öğretiminin yapılması “Düzeğe uygun şarkı, oyun ve dansın yer aldığı bir yabancı dil öğrenme sürecinde çocuklar birden fazla duyuyu bütünsel bir öğrenme deneyimi yaşarlar” ilkesine uygunluk göstermektedir.

Şekil 47 Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğreniyorum Ders Kitabı İncelemesi XVIII

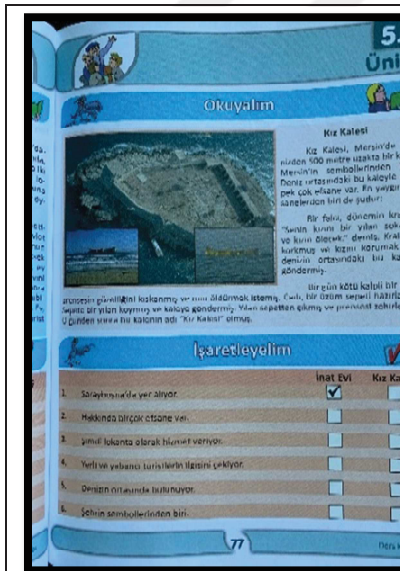
Görsel 16’da görüldüğü üzere “Bremen Mızıkacıları” başlıklı hikâye verilmiştir. Görseller metindeki hikâye ile uygunluk göstermektedir. Hikâyelerde kişi kadrosu insan ya da insan kimliği kazandırılmış varlıklardır (Gürel ve diğ. 2007, s. 109). Bu hikâyedeki kişi kadrosunda insan kimliği kazandırılmış varlıklar yer almaktadır. Hikâye okuyan öğrencilerin okuma becerisi gelişecek aynı zamanda kelime hazinesi de gelişecektir.

Oğuzkan, Çocuk Edebiyatı (2001: 99-107) başlıklı eserinde çocuk hikâyelerini sekiz başlıkta toplamıştır: Hayvan hikâyeleri ve romanlar konusu da bunların arasında yer almaktadır (Gürel ve diğ. 2007, s. 113). Kitapta verilen “Bremen Mızıkacıları” hikâyesi Oğuzkan’ın belirlediği başlıklar arasında yer almaktadır.

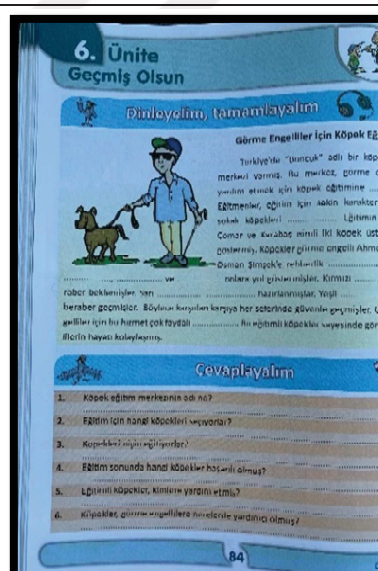
Görsel 17’de görüldüğü üzere Nasreddin Hoca’nın “Ye Kürküm Ye” başlıklı fıkrasına yer verilmiştir. Fıkra, gazete veya dergilerde bulunan gündelik konuları, toplum sorunlarını, bir görüşe bağlı olarak yazarın yorumları çerçevesinde akıcı bir dille ifade eden yazılara denir (Gürel ve diğ. 2007, s. 190). Fıkralar her yaş seviyesine uygunluk göstermektedir. Bundan

dolayı çocukların seviye ve yaşlarına göre fıkralardaki kimi mesajların farkına varması zor olabilir. Çocuklar için seçilecek fıkra türünde aranacak özellikler şu Görsel de ifade edilmiştir: Açık ve anlaşılır ifade edilmesi / Okuma zevki oluşturulması / Çocuk için yeni açılımlar sağlanması / Siyasî eleştiriler haricinde topluma ait konuların ele alınması (Gürel ve diğ. 2007, s. 191). Kitapta yer alan fıkra verilen ilkelere uygunluk göstermektedir. Metin ve görsel uyum içerisindedir.

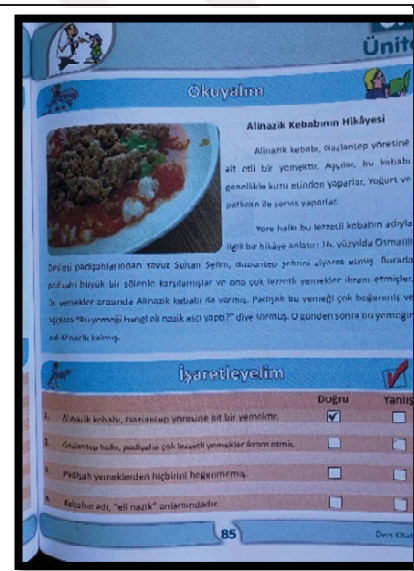
Görsel 18’de görüldüğü üzere “İnat Evi” başlıklı bir metin verilmiştir. İnat Evi gerçek bir hikâyeye dayanmaktadır. Bu özelliği ile metin öğrencilerin dikkatini çekebilecek özelliktedir. Kıbrıs (2002)’a göre çocuklar için yazılan hikâyelerde yer alması gereken özelliklerden biri olan “İlginin canlı tutulması için olayların ve ayrıntıların sürükleyici yanlarının ustalıkla sergilenmiş olması gerekmektedir.” İlkesine uygun bir metin tercih edilmiştir.

Görsel 19

Görsel 20

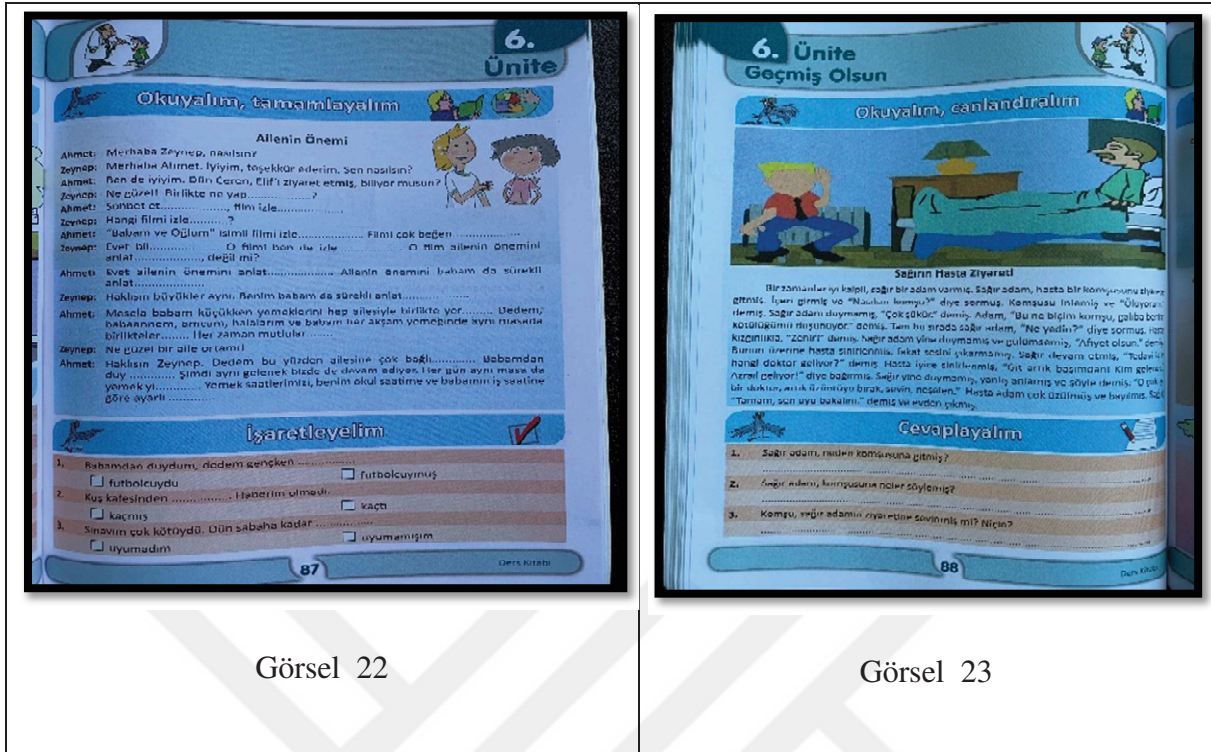
Görsel 21

Görsel 19’da görüldüğü üzere Mersin ilinde bulunan “Kız Kalesi ” ne ait metin ve görsel verilmiştir. Kız Kalesi’nin varlığı bir efsaneye dayandırılmaktadır. Efsane, gerçek veya hayalî şahıs, olay ve yer hakkında anlatılan hikâyelerdir. (Gürel ve diğ. 2007, s. 66) . Kız Kalesi’nin hikâyesinin gerçek mi hayal mi olduğuna dair bir bilgiye ulaşılmamıştır.

Gürel, Temizyürek ve Şahbaz (2007)’a göre: Çocukların dil anlatım düzeylerini artırmada yaş ve seviyelerine inerek efsanelerden yararlanılabilir. Efsaneler aracılığıyla çocuklar soyut düşünme becerisi kazanmaktadır. Efsanelerde bulunan motifler yardımıyla çocuklar bazı değerlere sahip çıkılmasını öğrenmektedir.

Görsel 20’de görüldüğü üzere “Görme Engelliler İçin Köpek Eğitimi” başlıklı metin verilmiştir. Çocukların sosyolojik açıdan toplumla uyumlu ve toplumla iç içe yaşamasını sağlayan biri de kitaplardır. Bu metnin verilmesi kitaplarda bulunması gereken “Sosyolojik İlkeler” uygunluk göstermektedir. Sosyolojik Yönden İlkeler: Ders kitabı, öğrencinin içinde yaşadığı sosyolojik özellikleri yansıtmalıdır. Örneğin, öğrencinin okula gitmesi, oyun oynaması, aile ve çevredeki rolleri gibi konuların ders kitabına yansıtılması ile ilgili ilkeler (Güneş, 2002).

Görsel 21’de görüldüğü üzere “Ali Nazik Kebabının Hikâyesi” başlıklı okuma metni verilmiştir. Hikâyeler çocukların yaşadıkları ülkedeki insanları geçmişleriyle tanımlarına olanak sağlayacaktır. Hikâyeler çocukların sınırlı yaşam deneyimlerine zenginlik katar. Hikâyelerde bulunması gereken özelliklerden biri de millî kültür ve toplumun ahlak kurallarını öğretmesidir (Gürel ve diğ. 2007, s. 107). Ali Nazik metni çocuğun yaşadığı ülkedeki millî kültür değerinin öğrenmesini sağlayacaktır.

Görsel 22

Görsel 23

Şekil 49 Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğreniyorum Ders Kitabı İncelemesi XX

Görsel 22’de görüldüğü üzere “Ailenin Önemi” başlıklı metin verilmiştir. Aile, çocuğun karakterinde, dünyaya bakışında, eğitiminde, öğretiminde yer alan en önemli öğedir. Çocuk tüm ilklerini ailesiyle paylaşarak öğrenmiştir.

Görsel 23’te “Sağırın Hasta Ziyareti” isimli metin verilmiştir. bu etkinlik ile öğrenciler hem tiyatral bir metin öğrenecekler hem de metnin canlandırılması istenmiştir. Öğrencilere dil edindirmek isteyen öğretmenler canlandırma etkinliğine sık sık başvurmalıdır. Öğrencinin aktif kılınması açısından faydalı bir etkinliktir. Güneş (2002)’e göre metin “Çekici Olma” ilkesine uygunluk göstermektedir.

Şekil 50 Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğreniyorum Ders Kitabı İncelemesi XXI

Görsel 1’de görüldüğü üzere “Türkçe Öğreniyorum” ders kitabının kapak görseli verilmiştir. Görsel, kapak tasarım ilkelerine uygunluk göstermektedir. Güneş (2002)’ e göre kapak görseli hem “Sosyolojik İlkeler hem de “Basım Yönünden İlkeler” e uygunluk göstermektedir. Görselde öğrencinin okulda bulunması sosyolojik ilkeler açısından uygundur.

Kitap kapağının canlı ve renkli olması öğrenciyi derse güdüleyecektir. Bu açıdan basım yönünden ilkelere de göre uygun bir kitap kapağı hazırlanmıştır.

Görsel 2’de görüldüğü üzere “Bir Tren Masalı” başlıklı masal örneği verilmiştir. Görsel sayfa düzenine ve içeriğe uygun olarak hazırlanmıştır. Görselde birden fazla hayvan figürüne yer verilmiştir. Erken yaşta dil öğrenen öğrenciler açısından uygunluk gösteren bir görseldir. Çılgın (2007, s. 78)’a göre Erken yaşta dil öğrenenler için resimler anlaşılır, sevimli ve konuya uygun olması gerekmektedir. Aynı zamanda verilen görselin açıklaması da görsel ile aynı sayfada yer almalıdır. Çocuk kitaplarında verilen resimler hayal gücünün geliştirilmesine

yardımlı şekilde çizilmeli, çocuğun sanat eseri ile tanışmasını sağlamalıdır. Sunulan metin erken yaşta dil öğrenen çocukların seviyesine ve yaşına uygunluk göstermektedir.

Görsel 3'te görüldüğü üzere "Tekerlemeler" başlıklı bir metin verilmiştir. Verilen tekerleme görseller ile uygunluk göstermektedir. Gürel, Temizyürek ve Şahbaz (2007, s. 226)'a göre tekerlemeler çocuk folklorunda, hoşça vakit geçirilmesi, dil becerisi sergilenmesi oyunlarda eş ya da ebe seçilmesi için kullanılan ölçülü ve kafiyeli söz öbekleridir. Tekerlemeler çocukların kendi aralarında bir dil geliştirmesine olanak sağlayacaktır. Tekerlemelerin çocukların dil gelişiminde önemli bir yeri bulunmaktadır. Tekerlemeler aracılığıyla erken yaşta dil öğrenenlerin sözcük dağarcığı gelişecektir.

Görsel 4	Görsel 5	Görsel 6

Şekil 51 Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğreniyorum Ders Kitabı İncelemesi XXII

Görsel 4'te görüldüğü üzere "Eski Hayat Nasılmış" diyalog metni ve metnin içerisinde boşluklar verilmiş, boşlukların öğrenciler tarafından doldurulması istenmiştir. Öğrencinin aktif kılınması ilkesine uygunluk göstermektedir. Metinde öğretmen ve öğrenciler arasında oluşturulmuş karşılıklı konuşmaya yer verilmiştir. Görsel içerik ile uygunluk

göstermektedir. Metnin içeriği çocukların ilgi ve merak duygusunu harekete geçirecek Görsel dedir.

Görsel 5'te görüldüğü üzere "Hakan'ın Zaman Makinesi" başlıklı bir metin verilmiştir. Metin çocuklar için ilgi çekici ve güdüleyicidir. Teknolojinin gelişmesi ile birlikte çocukların teknolojiye ulaşması daha küçük yaşlarda gerçekleşmektedir. Bilimsel bilgilerin "yakından uzağa" ilkesi verilmesi gerekmektedir. Bilimsel Buluş ve Doğalarının anlatıldığı yapıtların öğretici olmalarından dolayı bilgi yönünden eksiksiz ve hatasız olmaları gerekmektedir (Kıbrıs, 2002).

Görsel 6'da görüldüğü üzere "Davetsiz Misafir" başlıklı bir metin verilmiştir. Bu metin iki sayfaya yayılmıştır. Birinci görselde davetsiz misafirin kim olduğu öğrencilerin merak unsurunu ortaya çıkarmalarına izin verilmeyecek Görsel de verilmiştir. Görsel anlaşılır ve nettir. Görseldeki ana karakter erken yaşta dil öğrenen öğrencilerin seviyelerine uygunluk göstermektedir. Çocuğun ailesi ile birlikte sunulması Güneş (2002)'e göre "sosyolojik ilkelere" uygunluk göstermektedir.

Görsel 7

Görsel 8

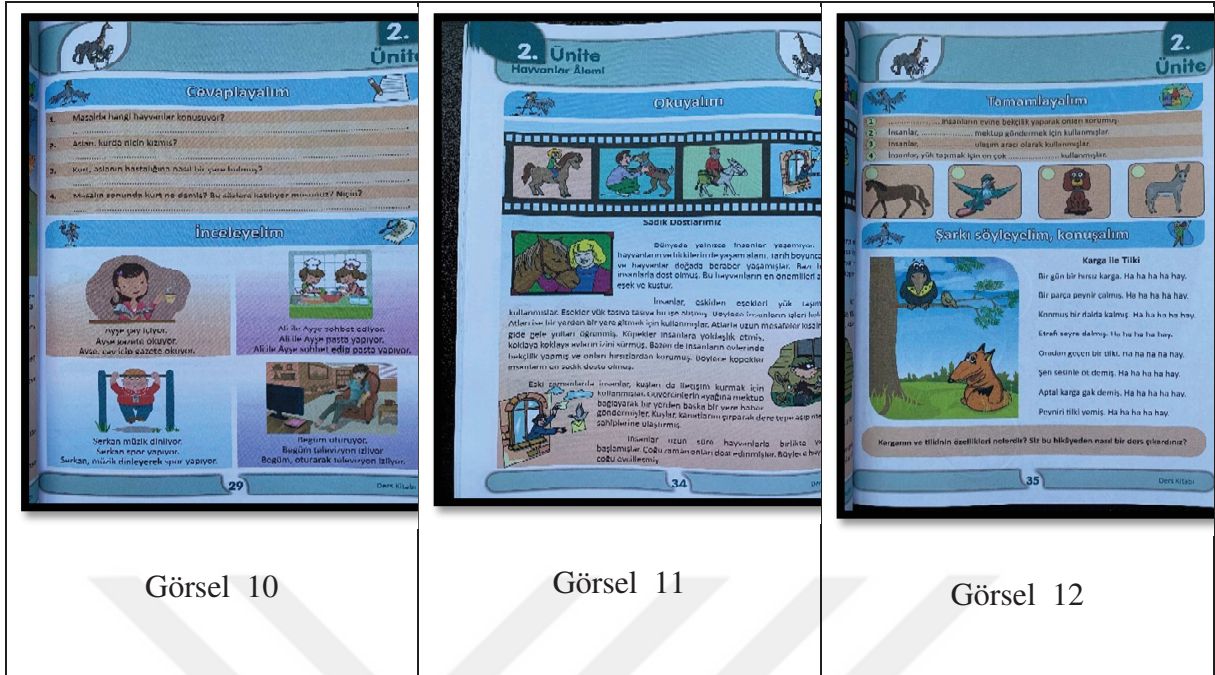
Görsel 9

Görsel 7’de görüldüğü üzere “Davetsiz Misafir” başlıklı metnin görselleri verilmiştir. Ana karakter ve yardımcı karakterler metne uygun olarak verilmiştir. Görsellerin sıralanması öğrencilere tarafından yapılacaktır. İşaretleyelim, yazalım, sıralayalım etkinlikleri ile “öğrencinin aktif kılınması ilkesine” uygun bir çalışmaya yer verilmiştir.

Görsel 8’de görüldüğü üzere “Ali Baba’nın Çiftliği” başlıklı dinleme metni verilmiştir. Çocuklara dil öğretiminde dikkat edilmesi gereken becerilerden biri de dinleme becerisi”dir. Hanbay (2013)’a göre müzik, ritim ve hareketten oluşan öğrenme biçimleri sunulursa çocuklar yeni sözleri daha rahat ve kendi dünyalarına uygun Görsel de bütünsel olarak öğreneceklerdir.

Dil öğretiminde müzik, ritim ve şarkılar önemli bir yer tutmaktadır. Özellikle çocuklara yabancı dil öğretiminde çocuklar için özel olarak seçilmiş olan materyaller kullanılmadır. Çocuğun yaşına ve seviyesine uygun olan etkinlik ve materyaller tercih edilmelidir. Şarkıları ezgili ve ezgisiz olarak vermek çocuğun dinleme, okuma ve yazma becerisine katkı sağlayacaktır.

Görsel 9’da görüldüğü üzere Mesnevi’den “Aslan, Kurt ve Tilki” başlıklı bir masal örneği verilmiştir. Masal (Şemsettin Sami 1992: 1388) Gürel , Temizyürek ve Şahbaz (2007) ‘ye göre ‘mesel’in değiştirilmiş halidir. Mesel halk dilinde meşhur olan, adap ve öğütleri anlatan söz demektir. Buna göre ‘masal’ Arapça bir kelime olan ‘mesel’den çıkmıştır. Masallar çocukların dillerinin geliştirilmesine sözcük dağarcığının artırılmasına katkı sağlamaktadır. Çocukları eğitmesi ve ders verme amacı gütmesi açısından masal türünün verilmiş olması önem taşımaktadır.

Görsel 10

Görsel 11

Görsel 12

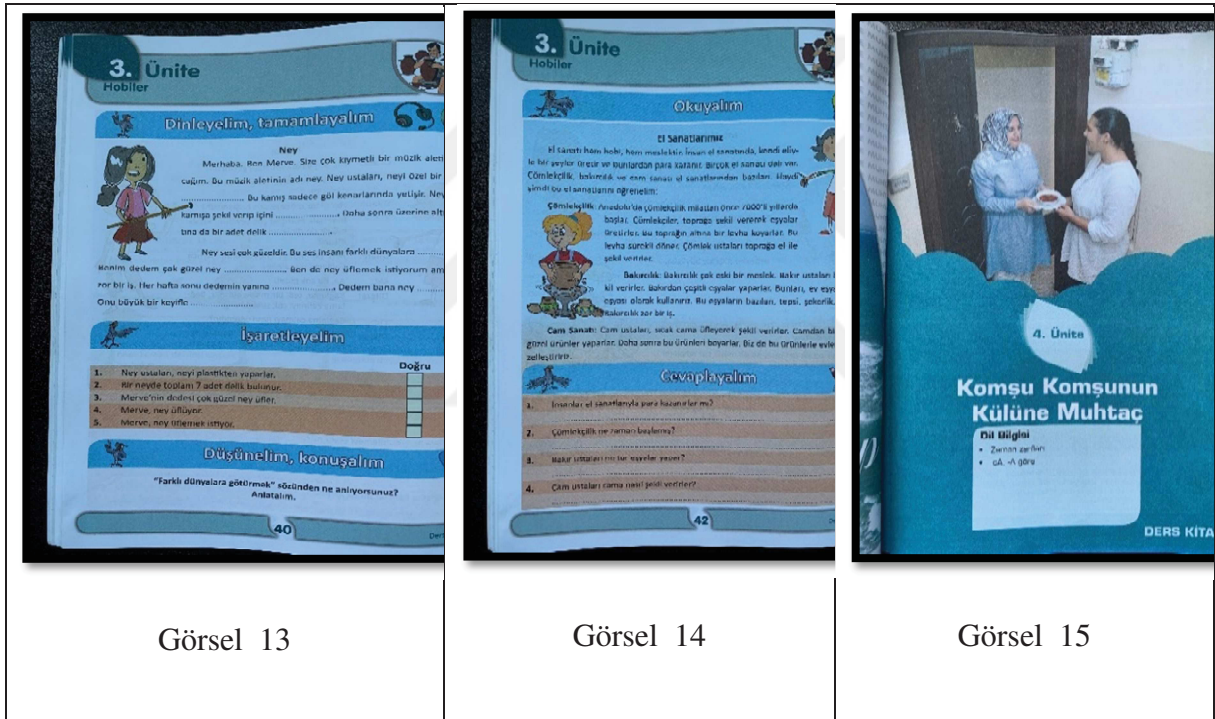
Şekil 53 Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğreniyorum Ders Kitabı İncelemesi XXIV

Görsel 10'da görüldüğü üzere “cevaplayalım” etkinliği ile masaldan hareketle çocuğun sorulara doğru cevap vermesi beklenmektedir. Demirel (2004)’e göre “Çocuğun aktif kılınması ilkesine uygun bir etkinlik verilmiştir.

“İnceleyelim” etkinliğinde dilbilgisi öğretimi görseller ve cümleler üzerinden yapılmaktadır. Verilmiş olan görseller cümleler ile uygunluk göstermektedir.

Görsel 11’de görüldüğü üzere “Sadık Dostlarımız” başlıklı okuma metni verilmiştir. Okuma metni görseller ile desteklenmiştir. Metinde ve görsellerde insanların sadık dostlarından at, köpek, eşek ve kuş görseli verilmiştir. Hayvanlara, insana ait bir sıfatın verilmesi çocukların ilgi ve merakını uyandıracaktır. Çocuklara seslenen yapıtlarda bir kişi kişileştirilmiş nesne ya da hayvan olabilmektedir. Hayvanların ya da nesnelere insanların özgü davranışlarda bulunması hayal ile gerçeği bir arada yaşayan çocuklar için tanıdık kapıların açılmasını sağlamaktadır. (Sever, 2003, s. 66). Çocuklara tanıdık kapılar açan benzetmeler çocukların tabiat ve hayvanlara bakış açısını da genişletecektir.

Görsel 12’de görüldüğü üzere öncelikle “tamamlayalım” etkinliği verilmiştir. Verilen etkinlik öğrencilerin aktif Görsel de derse katılmasına yöneliktir. Verilen şarkı etkinliği ile öğrencilerin hem eğlenmesine hem de kelime öğrenimine katkı sağlayacaktır. Metinde geçen “aptal karga” ifadesi çocukların kelime hazinelerine olumsuz örnek olarak geçebilir ve hatta bu tarz kelimeler kalıcı bile olabilir. Çocuklar için hazırlanan ya da seçilen edebî metinlerin çocuğun seviyesi göz önünde bulundurularak bazı yerlerde değiştirmeye gidilebilir. Güneş (2002) ‘e göre “bilginin uygunluğu” ilkesine uygunluk göstermemektedir.

Görsel 13

Görsel 14

Görsel 15

Şekil 54 Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğreniyorum Ders Kitabı İncelemesi XXV

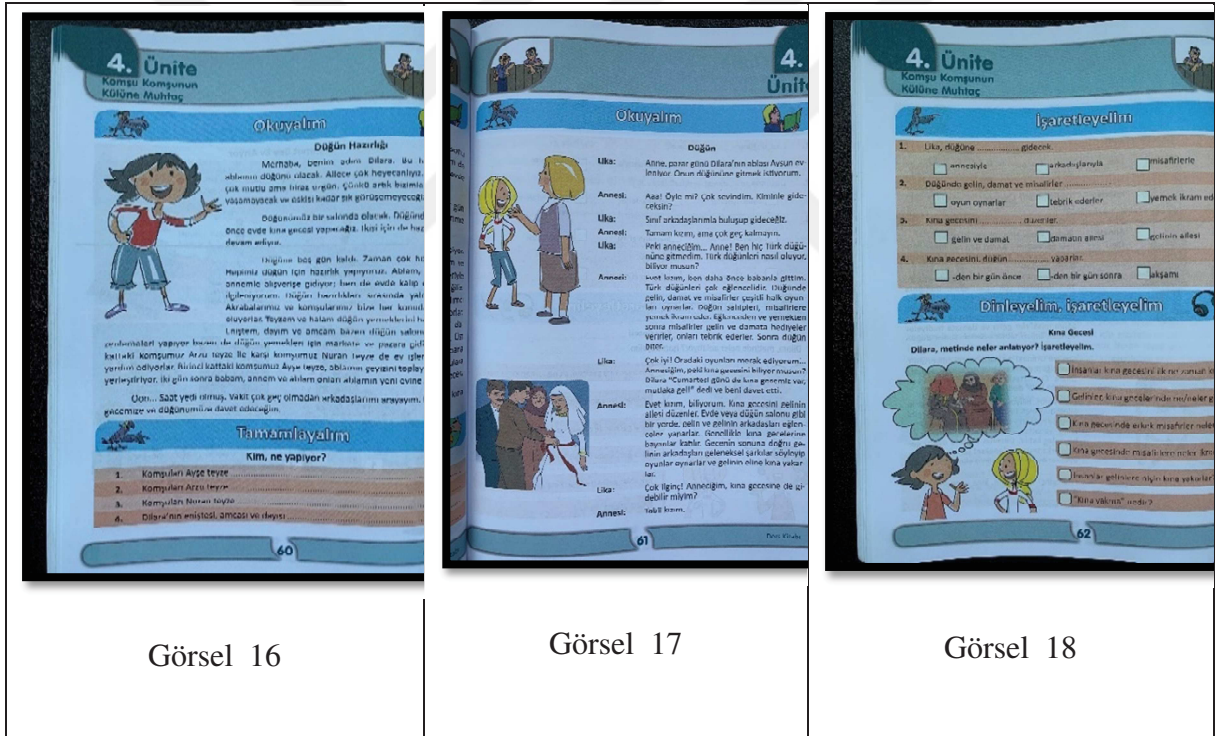
Görsel 13’te görüldüğü üzere “Ney” başlıklı dinleme metnine yer verilmiştir. Ney, Türk kültüründe büyük bir öneme sahiptir. Demirel (2004)’e göre öğretilen dilin kültürünün de öğretilmesi gerekmektedir. Ney metni kültür aktarımı ve yeni sözcük öğretimi açısından uygunluk göstermektedir. Ney hakkında bilgi verilmesi Güneş (2002)’e göre “bilgilendirme” ilkesine uygunluk göstermektedir.

Görsel 14'te görüldüğü üzere "El Sanatları" başlıklı okuma metni verilmiştir.

Çocuklara kazandırılması beklenen hedeflerden bazıları da ilgisini çekebilecek spor ya da sanat dallarına yönelmesidir. Türkiye'de yaşayan yabancı çocuklara Türk kültürüne ait unsurların doğru bir Görsel de tanıtılması ve öğretilmesi gerekmektedir. Erken yaşta yabancı dil olarak Türkçe'yi öğrenen çocuklar dil vasıtasıyla Türk kültürünü de öğreneceklerdir (Demirel, 2004).

Görsel 15'te görüldüğü üzere dördüncü üniteye ait görsel ve ünite teması verilmiştir.

"Komşu komşunun külüne muhtaçtır." atasözü kullanılmıştır. Görsel verilen atasözü ile uygunluk göstermektedir.

Görsel 16

Görsel 17

Görsel 18

Şekil 55 Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğreniyorum Ders Kitabı İncelemesi XXVI

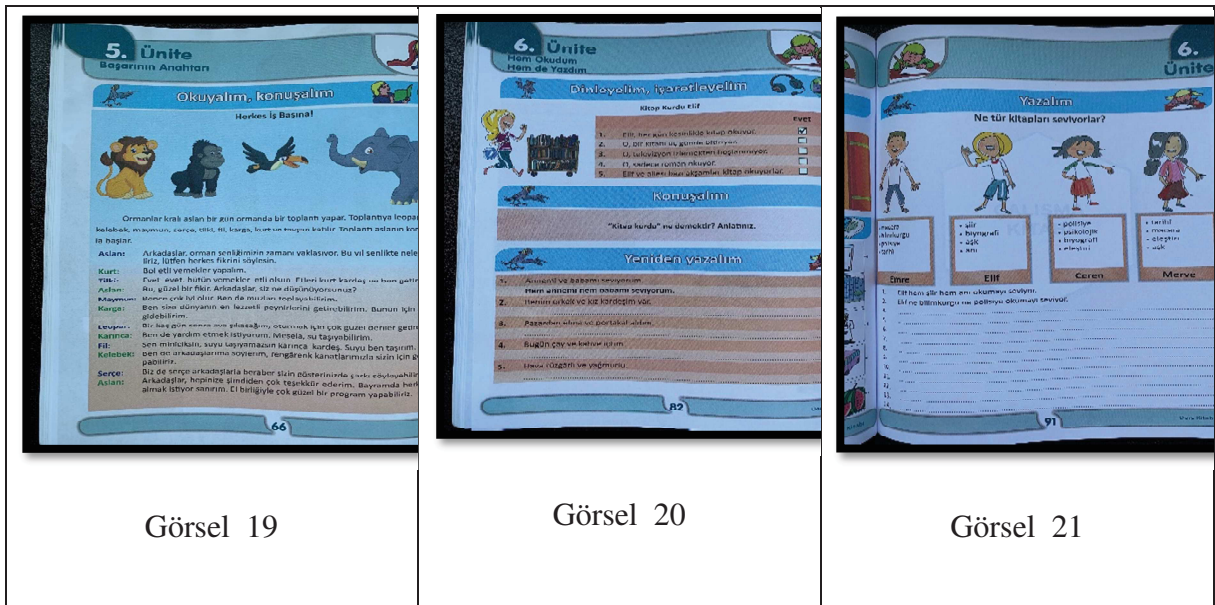
Görsel 16'da görüldüğü üzere "Düğün Hazırlığı" başlıklı okuma metni verilmiştir. Okuma metninin içeriği başlık ile uygunluk göstermektedir. 'Aile' kavramına ve aileye dair durumların verilmesi ders kitaplarında bulunması gereken "sosyolojik yönden ilkeler" e

uygunluk göstermektedir (Güneş, 2002). Metnin içeriği ünite başlığına uygunluk göstermektedir.

Görsel 17’de görüldüğü üzere “Düğün” başlıklı okuma metni verilmiştir. Metin Türk kültür unsurlarının tanıtılması ve çocuklara öğretilmesi açısından uygundur Metnin yanında verilen görseller metne uygun olarak hazırlanmıştır. Görsellerde Lika ve annesinin görseli Türkçe Öğreniyorum 3 kitabındaki birinci ünite de bulunan “Bilgisayar Oyunları” metninde bulunan Elif ve annesinin görseli ile aynıdır. Çocuk kitaplarında görsel en önemli öğelerden biridir. Çocuklar için hazırlanan kitaplarda Güneş (2002)’e göre “Gerçek öğrenme ile ilgili modeller sunmalı ve öğrenme alışkanlığı vermelidir.” İlkesine uygunluk göstermemektedir.

Görsel 18’de görüldüğü üzere “işaretleyelim” etkinliği verilmiştir. Erken yaşta yabancı dil öğrenen çocukların seviyelerine uygun bir etkinliktir.

“Dinleyelim, işaretleyelim” etkinliğinde ‘Kına Gecesi’ görseli verilmiştir. Türk kültürüne ait öğelerden biri de Kına Gecesi etkinliğidir. Öğretilen dilin kültürünün verilmesi Güneş (2002)’e göre “Bilginin Uygunluğu ilkesine uygunluk göstermektedir.

Görsel 19

Görsel 20

Görsel 21

Görsel 19’da görüldüğü üzere “Herkes İş Başına” başlıklı okuma metni verilmiştir. Hayvanların konuşurulduğu bir metindir. Bu tarz metinler çocukların seviyesine uygun ve çocukların düşünme gücüne katkı sağlayacak niteliktedir. Görsellerde soldan sağa doğru aslan, goril, karga, il verilmiştir fakat görsellerde küçük bir hata vardır: Maymunun rengi siyah değil kahverengidir. Goril siyah renklidir. Verilen görsel ile ismi geçen görsel uyuşmamaktadır.

Aynı zamanda diyalogda kurt, tilki, karınca, leopar, kelebek de diyaloga dâhil olmuştur fakat ismi geçen hayvanların görselleri verilmemiştir. Sayfa düzenine göre görsellerin verilebilecek imkânı bulunmaktadır. İçerik öğrenmeyi destekleyecek nitelikte görsellerle zenginleştirilmelidir.” İlkesine uygunluk göstermemektedir (meb.gov.tr, 2019).

Görsel 20’de görüldüğü üzere “Kitap Kurdu Elif” başlıklı dinleme metnine yer verilmiştir. çocuklara okuma alışkanlığı kazandırmak için kahramanların faydalı etkinliklerde kullanılması ve öğrencilere örnek olması açısından faydalıdır.

Bölüm IV: Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Tartışma

Bu araştırma, çocuklara yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarının uygun olup olmadığını incelemek üzere yapılmıştır. Bu inceleme doğrultusunda ders kitaplarında bulunan dil öğretim etkinliklerinin ve görsellerin çocuğa uygunluğu verilen ilkelere göre değerlendirilmiştir. Alan yazında çocuklara yabancı dil olarak Türkçe öğretim kitaplarının ele alınıp incelenerek değerlendirildiği bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Biçer ve Kılıç (2017) tarafından “Suriyeli Öğrencilere Türkçe Öğretmek için Kullanılan Ders Kitaplarının Öğretmen Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi” çalışmalarında öğretmen görüşleri doğrultusunda kitaplar değerlendirilmiştir. Araştırma, “Suriyeli Öğrencilerin Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonu Projesi” kapsamında Kilis, Gaziantep ve Hatay’da görev yapan ve Türkçe Öğreniyorum setini kullanan öğretmenlerle yapılmıştır. Ders kitapları için öğretmen görüşlerinin sonucunda kitapların öğrencilerin seviyesine uygun olmadığı belirtilmiş, her yaş grubu için aynı ders kitabının kullanıldığı ifade edilmiş kitapların dil bilgisi ağırlıklı olarak ayzılıdığı vurgulanmış, dört temel becerinin ihmal edildiği belirtilmiştir. Gürkan Molalı (2018) tarafından “Suriyeli Mülteci Çocuklara Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar” isimli araştırma yapılmıştır. Bu çalışmanın sonucunda, Suriyeli mülteci çocuklara yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde hedef dilden kaynaklı bazı sorunların yaşandığı araştırmacılar tarafından tespit edilmiştir. Çocukların Türkçe’de bulunan ünlü- ünsüz harflerde zorlandığı ve alfabe farklılığından kaynaklı sorunların olduğu ortaya çıkarılmıştır. Bu durumun dilin kullanılmasını zorlaştırdığı ortaya çıkarılmıştır. Selma Anşin tarafından (2006) “Çocuklarda Yabancı Dil Öğretimi” adında çalışma yapılmıştır. Anşin bu çalışmada ilköğretimin ilk kademesindeki çocukların bilişsel, iletişimsel ve eğitbilimsel özellikleri göz önünde bulundurularak uygulanması gereken yabancı dil öğretim

yöntem ve teknikleri, ve yabancı dil öğretmenlerinin sınıf içinde özenle oluşturacakları eğitimsel etmenler konusu üzerinde çalışmış ve önerilerde bulunmuştur.

Bu çalışmada araştırmacı tarafından elde edilen kaynaklardaki görsellerin metinlere uygunluğu, becerilerin dağılımı ve kitabın bütünlüğü incelenmiştir. ABC Çocuklar İçin Türkçe Öğretim setinde şekil-metin ilişkisi açısından sorun az olmakla birlikte kitabın çocuklara uygun olmadığı tespit edilmiştir. Kitapta verilen konular ve metinler genel ilkelere uygunluk göstermektedir. Ders kitaplarının bütününe bakıldığı zaman çocukların dil ve beceri gelişimlerine katkı sağlayacak özgün çalışmalara çok az yer verilmiştir. Bu setteki kitapların içerik olarak değerlendirilmesine bakıldığında konular ve ünite sıralaması genel kabul görmüş ders kitapları modelinde hazırlanmıştır. Yabancı dil öğretiminde çocuklar için dil öğretiminde dikkat edilecek önemli noktaya göre yetişkinlere anlatıldığı şekilde anlatılmaması gerektiği yukarıda verilen ilkelere bağlı olarak belirtilmiştir. İncelen sette göze çarpan diğer noktalar öğretilmeyen üst gramer yapılarının kullanılması ve imla hatalarıdır. Özellikle çocuk kitaplarında olmaması gereken özelliklerden biri de imla ve yazı hatalarıdır fakat bu sette ünite bütünlüklerinde dahi hatalar göze çarpmaktadır. Türkçe Öğreniyorum setinde görülen en büyük sorun ise dilbilgisine ağırlıklı olarak yer verilmesi ve kitabın yaş seviyesi belirtildiği halde çocuklara uygun olmayan etkinliklerin daha fazla olduğu gözlemlenmiştir. Kitaplardaki etkinlikler yetişkinler için hazırlanan Türkçe öğretim kitaplarına benzerlik göstermektedir. Türkçe öğreniyorum setinde yer alan bazı metin ve görseller Yedi İklim Türkçe setinden alınmıştır. Alınan görseller ünite ve konuya uygundur fakat çocukların dili edinmelerini sağlayacak şekilde değildir. Aynı zamanda hayal gücünü geliştirebilecek etkinliklere her iki sette de az yer verilmiştir Oysaki çocuk kitaplarında çocuğun seviyesine uygun yaparak yaşayarak öğrenebilecekleri etkinliklere yer verilmelidir. Kitaplarda dikkati çeken diğer husus ise dört temel becerinin dengesiz olarak dağılmasıdır. Çocukların aktif olarak katılmayı istedikleri beceri konuşma becerisi olmasına rağmen her iki kitapta da en az konuşma

becerisine yer verilmiştir. Bu durum kitabın amacına ulaşmadığını göstermektedir. Çünkü kitaplar çocuklara yönelik hazırlanmış fakat çocukların seviye ve yaşları göz önüne alınmamıştır. Kitaplarda bulunan görseller çocuklara uygun olmakla birlikte kitabın içeriği çocuklara uygunluk göstermemektedir.

Sonuç

Sonuç olarak değerlendirilen ABC Çocuklar İçin Türkçe ve Türkçe Öğreniyorum setlerinde metinlerin, etkinliklerin ve kullanılan yöntemlerin çocukların seviyesine, öğretim ilkelerine ve çocukların dil ediniminde gerekli olan kurallara uygun olup olmadığı verilen örnek görsellerle değerlendirilmiştir. Ders kitaplarında görülen ilk özellik her yayınevi ya da yazarın belli bir programa dâhil olmadan kitapları hazırlamış olmalarıdır. Bu alanda en büyük eksikliklerden biri de TÖMER'lerin ve özel kuruluşların yani kısaca yabancı dil olarak Türkçe öğretimi yapan tüm kurumların ortak bir çerçeveye uygun olarak dersleri yürütememesi ve materyalleri ortak bir programa göre hazırlamamalarıdır. Bugüne kadar yazılan çoğu set ya da kitaplar Avrupa Ortak Çerçeve Metni 'ne göre düzenlenmiştir. Fakat Avrupa Dil Portfolyosu Avrupa ve yakın çevresindeki dillerin edinimine ve öğretimine uygun olarak hazırlanmıştır. Her dilin bir mantığı ve felsefesi olduğu bilindiğine göre her dilin kendi içerisinde tutarlılık gösteren dil öğretim programı da olmalıdır. Çocuklara yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında 2019'da Maarif Vakfı tarafından "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programı" hazırlanmış ve yayınlanmıştır. Maarif Vakfı tarafından çıkarılan programda yaş ve seviyeye uygun kazanımlar, izlenceler tablolar halinde sunulmuştur. Bu çalışmaya başlamadan önce araştırmacı tarafından problemlerin alt cümleleri sorgulanmıştır. Şimdi bu sorulara sırasıyla cevap aranacaktır:

Birinci alt problemin incelenmesi: Kullanılan kitaplar, "ders kitabı ilkeleri" ne uygunluk gösteriyor mu?

Kullanılan kitaplar, ders kitabında olması gereken ilkelere kısmen uygunluk göstermemektedirler. Her iki sette de tam olarak ders kitabında bulunması gereken ilkelere dikkat edilmediği gözlemlenmiştir. Kitap dil öğretim ilkelrine uygundur fakat çocuklara dil öğretim yöntemlerine uygun değildir.

İkinci alt problemin incelenmesi: Kitaplar “çocuğa görelik ilkesi” ne uygunluk gösteriyor mu?

Kitaplar, çocuğa görelik ilkesine kimi yerlerde uygunluk gösterirken genellikle çocuklara dil öğretimi ilkelerine uygunluk göstermemektedir. Örneğin çocukların aktif olarak yapabilecekleri etkinliklere, takım çalışmalarına, yaratıcı düşünme becerilerini geliştirecek çalışmalara az yer verilmiştir. Kitaplarda görsellerin bulunması, şarkılara ve oyunlara az da olsa yer verilmesi çocuğa görelik ilkesine biraz uyulduğunu göstermektedir. Çocukların eğlenerek öğrenmesini sağlayacak çok az etkinlik bulunmaktadır.

Üçüncü alt problemin incelenmesi: Kitaplar “tasarımda bütünlük ilkesi” ne uygunluk gösteriyor mu?

Kitaplar genel olarak tasarımda bütünlük yani hizalama, sayfa düzeni, denge, renk uyumu gibi unsurlara dikkat edilerek çocuğu yormayacak şekilde hazırlanmıştır. ABC Çocuklar İçin Türkçe Öğretimi setinde kuşe kâğıdının kullanılması çocukları yorabilir fakat kitaptaki dengeye sayfa düzenine, hizalamaya ve renklerin canlılığına dikkat edilerek hazırlanması tasarımda bütünlük ilkesine genellikle uygundur.

Dördüncü alt problemin incelenmesi: Kitaplarda sayfa düzeni çocuğun yaşına ve seviyesine uygunluk gösteriyor mu?

ABC Çocuklar İçin Türkçe Öğretim setinde çocuklar için yaş ve seviye ayrımı yapılmadığı için uygunluğu değerlendirilememiştir. Türkçe Öğreniyorum setinde ise kitaptaki sayfa düzeni yaşa ve seviyeye uygunluk göstermektedir.

Beşinci alt problemin incelenmesi: Görsel öğeler metin ile uygunluk gösteriyor mu?

Görsel öğeler genellikle her iki sette de istisnalar olsa dahi metinler ile uygunluk göstermektedir. Türkçe Öğreniyorum 3 kitabında Bilgisayar Oyunları isimli metin ve verilen görsellerde ana kahramanlardan Elif ve annesinin olduğu bir diyalogda duyguların değişmesi fakat yüz hareketlerinin değişmemesi çocukların algısı açısından uygun görülmemektedir. Çocuklar yetişkinlerde ya da akranlarında en çok yüz ve vücut hareketlerine dikkat ederler ve böylece verilen mesajı anlarlar fakat bu görselleri inceleyen çocuk metni yanlış tahmin edecektir. Aynı setin 4. Kitabında “Herkes İş Başına” isimli okuma metninde görselde dört hayvana yer verilmişken okuma metnindeki diyalogda dokuz hayvanın konuşturulduğu gözlemlenmiştir. Burada verilen görsel ile bilginin örtüşmediği görülmektedir. ABC Çocuklar İçin Türkçe Öğretim seti A1.2 seviyesindeki kitapta tek gözlü bir canlı verilmiş fakat bu canlı çocuklarda korkuya hatta fobiye dönüşebilir. Çünkü çocukların günlük hayatta karşılaşılabileceği bir görsel değildir. Hem gerçek hayata uygunluk göstermemektedir hem de çocukların yaşına uygunluk göstermemektedir.

Altıncı alt problemin incelenmesi: Kitaplar çocuğun dil becerilerinin gelişimine katkı sağlıyor mu?

Kitaplar, çocuğun dil becerilerinden yazmaya, dinlemeye ve okumaya uygunluk göstermektedir. Her iki sette de fazlasıyla okuma, yazma ve dinleme metni yer almaktadır fakat yine her iki sette konuşma becerisine çok az yer verilmiştir. İletişimsel yöntem uygulanmamış genellikle dil bilgisi ve sözcük öğretimi etkinliklerle verilmeye çalışılmıştır. ABC Çocuklar

İçin Türkçe Öğretim setinde dinleme becerisi genellikle yazma ile birleştirilerek verilmiştir. Örnek bir yönerge sunacak olursak: Dinle ve yaz, dinle ve işaretle, dinle ve sırala, dinle ve boşlukları doldur gibi. Okuma becerisi de yazma becerisi ile birleştirilmiştir. Örneğin: Oku ve eşleştir, oku ve yaz, oku ve boşlukları doldur, oku ve sırala gibi. Konuşma becerisi çok kısa soru ve cevaptan oluşacak şekilde verilmiştir. Çocukların iletişim ile öğrenmesi daha kalıcı ve akran eğitimi sayesinde daha zengin olabilir fakat her iki setinde olumsuz tarafı konuşma becerisini geliştirilmesini sağlayacak etkinliklere yeteri kadar yer verememesidir.

Yedinci alt problemin incelenmesi: Kitaptaki renkler çocuğun ilgisini çekebilecek düzeyde mi?

Kitaptaki renkler, ABC Çocuklar İçin Türkçe Öğretim setinde Türkçe Öğreniyorum setine göre daha canlı ve daha ilgisini çekebilecek düzeydedir. Ayrıca ABC Çocuklar İçin Türkçe Öğretim setinde bazı yerlerde gerçek fotoğraflara yer verilmesi kitabın inandırıcılığını artırmaktadır.

Sekizinci alt problemin incelenmesi: Kitaptaki metinlerde harf, yazı imlâ hatası bulunuyor mu?

ABC Çocuklar İçin Türkçe Öğretim setinde özellikle A1.1 kitabında Alfabe öğretimi esnasında Ğ' nin verilmesi, şu ünitelerde bulunan tüm sayfalarda aynı yazım ve imla hatalarının görülmesi "Merhaba, Sınıfım, Evim, Nerede? Yemek Saati" ve son olarak aynı kitapta ünite sonunda verilen Merhaba isimli şiirde kız ismi olan "Ada" isminin ilk harfinin küçük yazılması hataların bulunduğunu göstermektedir. Türkçe Öğreniyorum setinde herhangi bir yazım hatası görülmemiştir.

Dokuzuncu alt problemin incelenmesi: Kitapta çocukların hayal gücünü geliştirebilecek etkinliklere yer verilmiş midir?

ABC Çocuklar İçin Türkçe Öğretim seti A1.1 ve A1.2 ve A2.1’de gerçek fotoğraflar ve hayal kuran dört ana kahraman verilmiştir. Bu, öğrencilerin hayal kurma güçlerini geliştirmeleri açısından önemli ve somut bir örnektir. Türkçe Öğreniyorum setinde ise Hakan’ın Zaman Makinesi”, “Tavşan’ın Bir Günü” ve “Üzgün Kitap” isimli metinlerde hayalî karakterlerin verilmesi çocuğun dil ve beyin gelişimi açısından faydalıdır. Hayalî karakterler ile çocuk dile ve kitaba kendini yakın hissedecektir. Çünkü çocukların genelinde hayalî bir arkadaş edindiği dönemler vardır ve kitapta bulunan hayalî karakterler onların hayal güçlerini geliştirmelerine katkı sağlayacaktır.

Onuncu alt problemin incelenmesi: Kitaplarda çocukların öğrendiklerini değerlendirebilecekleri çalışmalar bulunuyor mu?

Çocuklar, yaşadıkları anı ve yapabildikleri şeylerin somut olarak karşılığını beklemektedirler. Bu küçük bir aferin ya da tebrikler gibi sözcüklerden de oluşabilir fakat burada bahsedilen değerlendirme için tüm çalışmaların bir araya getirildiği öğrencilerin kendilerine ait çalışma dosyalarının olmasıdır. Çocukların beklediği kendi çalışmalarını değerlendirebilecekleri ve gelişim düzeylerini gösteren somut bir şeydir. Kendi gelişim düzeyini bilen ve durumun farkında olan öğrenciler nerede hata yaptıklarını ve ne yapmaları gerektiğini öğreticinin dönütleri ile kendileri de fark edip ona göre bir çalışma planı oluşturabilirler. İncelenen her iki sette de çocukların başarılarını değerlendirebilecekleri gelişim dosyası bulunmamaktadır.

Onbirinci alt problemin incelenmesi: Kitaplarda verilen metin sonu etkinlikler çocukların seviyelerine uygun mudur?

Her iki sette de verilen metin sonu etkinlikleri çocukların yapabileceği düzeydedir. Her iki sette de verilen metin sonu etkinlikler çocukların seviyesine uygundur.

Öneriler

1. Çocuklar için hazırlanacak yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında dil ediniminin göz önünde bulundurulması gereklidir incelenen setlerde görüldüğü üzere dil ediniminden ziyade dilbilgisi kurallarıyla oluşturulan bir dil öğretimi ve dili ezberlemeye yönelik bir sistem mevcuttur. Çocuklara dil öğretiminde dilbilgisi kurallarını açıkça değil örtük bir şekilde çocuklara fark ettirmeden sezdirerek verilmelidir.
2. Çocuklar için hazırlanacak yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında disiplinlerarasılık ilkesine uygunluk gösterilmelidir, çocukların Türkçe hazırlık dönemini bitirdikten sonra gidecekleri okullarda ana derslerinde kolaylık sağlayacak konu ve ünitelere yer verilmelidir. İncelenen her iki sette de gezegenler ve Türk Edebiyatından iki ya da üç adet verilen masallar, hikâyeler çocukların gelecekteki dersleri için ön çalışma gibi olacaktır. Hazırlanacak kitaplarda çocukların dil öğreniminden sonra öğrenecekleri dersler de göz önünde bulundurularak yardımcı kaynaklar hazırlanmalıdır.
3. Çocuklar için hazırlanacak yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında bilimsel olayların akılda kalıcılığının artırması açısından konulara kolaylık ve eğlendiricilik özelliği katılarak verilmelidir. Soyut olan konular somuştırılarak verilmelidir.
4. Çocuklar için hazırlanacak yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında evrensel olarak bilinen masal ve hikâyelere ilk seviyelerde yer verilmelidir. Çocukların yabancılık çekmemesi ve hedef dilin kültüründe de bildiği edebî ürünlerin olduğunu görmesi çocuğu rahatlatıcak ve hedef dile sıcak bakmasını sağlayacaktır. Örneğin Türkçe Öğreniyorum setinde Bremen Mızıkacılar, Aslan

Tilki ve Kurt, Karga ile Tilki metinleri gibi çocuğun ana dilinde de bilinen metinlere yer verilmelidir.

5. Çocuklar için hazırlanacak yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında genel kabul görmüş konuların dışına çıkılarak çocuklara yeni deneyimler yaşatılmalıdır. Teknolojinin gelişmesiyle çocukların ilgi ve ihtiyaçları değişmektedir. Bu durum göz önünde bulundurularak metinler çocukların yaşına, ilgilerine, kültürüne ve seviyelerine uygun bir şekilde verilmelidir. Çocuklara değerler eğitimi metinlerin içine serpiştirilerek örnek olaylar üzerinden verilmelidir. Örneğin 23 Nisan Çocuk Bayramı dinleme ya da okuma becerisinde verilebilir. Hatta bu etkinlik esnasında video izletilmesi daha etkili olacaktır. İncelenen setlerde videolu öğretime yer verilmemiş olduğu saptanmıştır. Çocuklar için görerek ve dinleyerek öğrendikleri temalar daha kalıcı olacağı için videolu ya da görsel öğelerin ağırlıklı olduğu öğretime yer verilmelidir.
6. Çocukları yormayan, bıktırmayan ve ilgilerini canlı tutacak materyaller ile öğretim zenginleştirilmeli ve çocukların ruhunu anlayan ve karakter yapılarının farkında olan öğretmenler tarafından dersler verilmeli ve bu öğretmenler alanlarına hakim ülkesini iyi şekilde temsil edecek bireyler arasından seçilmelidir. Bu alandaki çalışmalara hakim olan ve deneyimli öğretmenler tarafından dersler verilmelidir.
7. Materyallerde iletişimsel yaklaşım ön planda olmalı ve etkinlikler çocukların akranlarıyla birlikte yapabileceği eylem odaklı çalışmalar şeklinde oluşturulmalıdır. Çocuklara dil öğretiminde şarkı, oyun gibi çocuklara enerji verecek ve aktif kalmalarını sağlayacak etkinliklere yer verilmelidir. İncelenen setlerde şarkılara çok az yer verilmiştir ve çocukların aktif olarak katılacakları canlandırma etkinliğine sadece Türkçe Öğreniyorum setinde Sağır'ın Hasta Ziyareti adlı metinde yer verilmiştir.

8. İncelenen setlerde olmayan fakat çocuklar için faydalı ve gerekli görülen kitapların sonunda ünitelere ait “resimli sözcük havuzu” oluşturulmalıdır. Çocuklar ders içinde kaçırdığı sözcüğü sözcük havuzuna bakarak öğrenebilir. İncelenen iki sette de bu tarz bir sözcük havuzu oluşturulmamıştır sadece alfabe öğretimi yapılırken kelimeler resimlerle eşleştirilerek verilmiştir.
9. Çocuklar genellikle ilk öğrendiklerini doğru olarak kabul edip hatırladıkları için kitaplarda yazım, noktalama ve imlaya dikkat edilmelidir. ABC Çocuklar İçin Türkçe Öğretimi kitaplarından A1.1’de dikkate değer şekilde imla hataları tespit edilmiştir.
10. Metinlerde hayalî karakterler aracılığıyla kazandırılması istenilen beceriler, değerler verilmelidir. Hayali karakterler hem çocukların oyun arkadaşı olmakta hem de bilişsel gelişimleri açısından faydalıdır. Türkçe öğreniyorum setinde hayalî karakterlere yer verilmekle birlikte ABC Çocuklar İçin Türkçe Öğretim setinde hayalî karaktere yer verilmediği gözlemlenmiştir.
11. Kitaplarda sadece dilsel değil, duyuşsal ve devinişsel etkinliklerde olmalıdır. Çocukların ve öğreticilerin kolaylıkla ulaşabilecekleri materyallerle çocukların motor becerileri ve bilişsel gelişimlerini geliştirebilecekleri hem eğlendirici hem de öğretici çalışmalara yer verilmelidir. Örneğin seviyeye uygun deneysel çalışmalar yaptırılabilir ya da oyunlar oynanabilir. Kes, çiz, boya, yapıştır gibi etkinliklere ABC Çocuklar Türkçe Öğretimi A1.1’de yer verilirken Türkçe Öğreniyorum setinde yer verilmemiştir.
12. Çocukların yapmış oldukları ürünleri ve kendi dil seviyelerini değerlendirebilecekleri dil dosyası oluşturulmalıdır. Dil dosyalarında çocuklara ait biyografiler, kimlikler bilgileri, ders içerisinde ya da dışında yapmış oldukları etkinliklere ve ödevlere yer verilmelidir.

Kaynakça

- (2019, 12 7). <https://sozluk.gov.tr/>: [https://sozluk.gov.tr/?kelime=uniform%20resource%20locator%20\(URL\):](https://sozluk.gov.tr/?kelime=uniform%20resource%20locator%20(URL):) adresinden alındı
- (2019, 12 7). <https://sozluk.gov.tr/>: [https://sozluk.gov.tr/?kelime=uniform%20resource%20locator%20\(URL\):](https://sozluk.gov.tr/?kelime=uniform%20resource%20locator%20(URL):) adresinden alındı
- (2019, 08 26).meb.gov.tr:http://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2019_08/26172658_Kitap_Ynceleme_deg_kriter.pdf adresinden alındı
- Ak Şentürk, B. (2019). Etkinlikler Dosyası. İ. H. Mirici içinde, *ilkokulda yabancı dil öğretimi* (s. 236). Ankara: Nobel Yayınevi.
- Ak, D. (2011). *İkinci dil öğretimi kaynaklarında yer alan anlama etkinliklerinin karşılaştırılması: Yeni Hitit ve New Headway Örnekleme* . İstanbul : Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü .
- Akarsu, B. (1987). B. Akarsu içinde, *Wilhelm Von Humbolt'da dil - kültür bağlantısı* (s. 8). İstanbul: İstanbul Matbaası .
- Aksan, D. (2003). *Her yönüyle dil*. Ankara: Türk Dil Kurumu.
- Aksoy, B. (2011). *Yabancı dil olarak Türkçe ders kitaplarında Türk imgesi*,. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü .
- Aldyab, A. (2017). Dil öğreniminde dinlemenin önemi . *International Journal of Cultural and Social Studies* , 440-448.
- Ali, A. A. (2015). *Türk dili*. Ankara: Türk Dili Kurumu.
- Anşın, S. (2006). Çocuklara yabancı dil öğretimi. *D.Ü.Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergis*, 9.

Apaydın, Z. (1996). *Türkçe öğreniyoruz ve the New Cambridge English Course 1 ders kitapları alıştırmalarına çözümleyici ve eleştirel bir yaklaşım*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü .

Arı, G. (2018). Türkçe ders kitaplarında fiziksel ve biçimsel görünüm. H. Ülper içinde, *Türkçe Ders Kitabı Çözümlemeleri* (s. 30-45). Ankara: Pegem Akademi.

Arıcı, A. F. (2007). Hayale dayalı türler. Ö. Yılar ve L. Turan içinde, *eğitim fakülteleri için çocuk edebiyatı* (s. 118-119). Ankara: Pegem Yayıncılık.

Aslan, F. (2019). *İlkokul ve ortaokula devam eden göçmen çocukların eğitim sorunlarına yönelik okul yöneticilerinin görüşleri*. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Atalay, B. (1941). *Et-tuhfetü'z-zekiyye fi'l-lügati't Türkiyye*. İstanbul: TDK Yayınları.

Ateş , A.ve Sİs, N. (2017). Yabancılara Türkçe öğretiminde Gass'ın ikinci dil edinimi model. *International Journal of Language Academy* , 31-49.

Avcı, Y. (2012). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dil düşünce analiz teorisi. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 15.

Avcı, Y. (2018). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi bengü*. Çanakkale: Eğitim Araştırmaları Birliği Derneği.

Barın, E. (2004). Yabancılara Türkçe öğretiminde ilkeler . *Türkiyat Arştırmaları*, 19.

Bedir, H. (2019). Türkçe ve İngilizce öğretiminin karşılaştırılması. İ. H. Mirici içinde, *İlkokulda yabancı dil öğretimi* (s. 15). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık

Bekleyen, N. (2016). *Çocuklara yabancı dil öğretimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Biçer , N.ve Kılıç, B. S. (2017). Suriyeli öğrencilere Türkçe öğretmek için kullanılan ders kitaplarının öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 649.

Bir Story Map. (2019, 12 18). [https://www.arcgis.com/apps/MapJournal/index.html?appid:https://www.arcgis.com/apps/MapJournal/index.html?appid=f05d4ff066bc42f7801c95642574f738](https://www.arcgis.com/apps/MapJournal/index.html?appid=https://www.arcgis.com/apps/MapJournal/index.html?appid=f05d4ff066bc42f7801c95642574f738) adresinden alındı

Boratav, P. N. (1958). *Zaman zaman içinde*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Bulut, S. (2017). Asya coğrafyası'nın büyük edibi Ali Şîr Nevâî'nin hayatı, edebi kişiliği, eserleri ve Türk dili'ne. *Akademik Sosyal Araştırmalar/Academic Social Studies*, 24-42.

Büyüköztürk, Ş., Çakmak, K., Akgün, E. ve Karadeniz, Ö. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.

Caferoğlu, A. (2000). *Türk dili tarihi I-II*. İstanbul: Enderun Kitabevi.

Canlı, S. (2015). Türkçe ders kitaplarına seçilecek metinlerin belirlenmesinde çocuğa görelilik ilkesi. *Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 98-123.

Cantek, L. ve Kosta , C. (2004). *Çizgili hayat kılavuzu*. İstanbul: İletişim Yayınları.

Ceyhan, E. ve Yiğit , B. (2005). *Konu alanı ders kitabı incelemesi*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Ceylan, E. ve Yiğit, B. (tarih yok). *Konu alanı ders kitabı incelemesi*. E. C. Yiğit içinde, *Konu alanı ders kitabı incelemesi* (s. 15). Ankara: Anı.

Çakır, İ. (2010). Yazma becerisinin kazanılması yabancı dil öğretiminde neden zordur? *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* , 165-176.

Çakmak, C. (2014, Temmuz). Yabancılara Türkçe öğretiminin tarihçesine genel bir bakış. *Gaziosman Paşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi*, 169.

Çer , E. (2016). Türkçe öğretiminde çocuğa görelilik ilkesine uygun edebiyat yapıtlarının önemi. *Elementary Education Online*, 1402.

Demir, C. ve Yapıcı, M. (2007). Anadili olarak Türkçenin öğretimi ve sorunları. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 183.

Demir, T. (2012). *Yabancı dil öğretiminde kullanılan temel düzey ders kitaplarının İçerik ve şekil yönünden incelenmesi* . Kırıkkale: Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Demirel, Ö. (2004). *Yabancı dil öğretimi*. Ankara: Pegem Yayıncılık.

Demirel, Ö. ve Kiroğlu, K. (2005). *Konu alanı ders kitabı incelemesi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Dilidüzgün , S. (1996). *Çağdaş çocuk yazını*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Duymaz, R. (1984). *Uygulamalı kompozisyon bilgileri*. İstanbul: Seda Yayınları.

Elçin, Ş. (1983). *Halk edebiyatına giriş*. Ankara: Akçağ Yayınları.

Elsner, D. ve Wedewer, V. (2007). *Begegnung mit fremdsprachen. Im rahmen frühpädagogischer erziheung hochschul- didaktische handreichung*. Bremen : Universität Bremen .

Emin, M. N. (2016). *Türkiye'deki Suriyeli çocukların eğitimi*. Ankara: SETA.

Emin, M. N. (2018). *Türkiye'deki Suriyeli çocukların devlet okullarında karşılaştığı sorunlar*. Ankara: Yıldırım Bayezit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Er, A. (2005). Yabancı dil öğretiminde okuma. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi* , 216.
- Erbil , B. ve Aka, F. N. (2015). Yabancılar Türkçe öğretiminde kültür aktarımına yönelik yapılan çalışmaların değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 371-386.
- Ercilasun, A. B. (2004). *Başlangıçtan yirminci yüzyıla Türk dili tarihi*. Ankara: Akçağ.
- Erdal, K. (2007). Çocuk edebiyatının kaynakları. Ö. Yılar ve L. Turan içinde, *Eğitim fakülteleri için çocuk edebiyatı 2007* (s. 69). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Erer, N. G. (2011). *Türkçe ve İngilizcenin yabancı dil olarak öğretilmesinde kullanılan iki seri kitabın sözcük öğretimi açısından karşılaştırılması*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü.
- Ergin, M. (2005). *Üniversiteler için Türk dili*. İstanbul: Bayrak Yayım Tanıtım.
- Gencan , T. N. (1964). *Türkçe öğreniyorum - yabancı uyruklu öğrenciler için*. İstanbul: Edebiyat Fakültesi Basımevi.
- Genç, A. (2010). *Yerel Almanca ders kitabı incelemesi*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları.
- Genç, H. N. (2017). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yazma eğitimi bağlamında yazım ve noktalama. *Dil Dergisi*, 31-41.
- Göçer, A., Tabak, G. ve Coşkun, A. (2012). Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi kaynakçası. *TÜBAR XXXII*, 74.
- Gülensoy , T. (2005). *Türkçe el kitabı*. Ankara: Akçağ.

Güler , S. (2010). Türk mutfak kültürü ve yeme içme alışkanlıkları. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 29.

Gümüş, M. (tarih yok). *Dil öğretiminde temel becerilere genel bir bakış*. turkceogretimi.org: <http://www.turkceogretimi.com/dil-ogretim-yontemleri/dil-ogretiminde-temel-becerilere-genel-bir-bakis#2> adresinden alındı

Güneş, F. (2002). *Ders kitaplarının incelenmesi*. Ankara: Ocak Yayınları .

Güngör, İ. (1972). *Temel tasar*. İstanbul: Basic Design.

Gürel , Z., Temizyürek , F. ve Şahbaz, N. (2007). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Öncü Kitap.

Güzel , A. (2012, Eylül 25-28). Yabancı dil olarak Türkçenin öğretim tarihine kısa bir bakış. *VII. Uluslararası Büyük Türk Kurultayı*, 112-142.

Güzel, A. (2014). *İki dilli Türk çocuklarına Türkçe öğretimi*. Ankara: Akçağ .

Hanbay, O. (2013). *Çocuklara yabancı dil öğretimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Hatipoğlu, V. (1932). *Ölümsüz Atatürk ve dil devrimi* (s. 7). içinde Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

<https://ceotudent.com/>. (2019, 10 26). CEOtudent: <https://ceotudent.com/bulmaca-cozerek-kendinizi-gelistirin-bulmaca-cozmenin-insan-sagligina-faydalari> adresinden alındı

<https://www.setav.org/etkinlikler/panel-suriyeli-cocuklarin-yarinlari/>. (2019, 11 19). SETA: <https://www.setav.org/etkinlikler/panel-suriyeli-cocuklarin-yarinlari/> adresinden alındı

İlhan, E. (2019). *Yoğun göç alan yerlerdeki okullarda görev yapan öğretmenlerin göçmen çocuklarla olan iletişimlerine dair tutumlarının incelenmesi*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

İşcan , A. (2012). *Yabancı dil öğretimi ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimin tarihçesi*. Ankara: Pegem Akademi yayınları.

İşcan, A. (2014). *Yabancı dil öğretimi ve yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin tarihçesi. yabancı dil olarak Türkçe öğretimi kuramlar, yaklaşımlar, etkinlikler* (s. 3). içinde Ankara: Pegem Akademi.

İşçi, C. (2012). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan "Yeni Hitit" ders kitabının dil becerisi ve kültür aktarımı açısından incelenmesi*. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü .

Kahriman , R., Dağtaş , A., Çapoğlu, E. ve Ateşal, Z. (2013). Yabancılar Türkçe öğretimi kaynakçası. *Türük*, 83-115.

Kaman, S. (2019). Şeyh Süleyman Efendi ve “Lugat-i Çağatay ve Türkî-i Osmânî”ye tanık olarak katkıları. *Rumelide Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 69-97.

Kaplan, M. (2000). *Kültür ve dil*. İstanbul : Dergâh yayınları .

Kaya, C. (1981). *Yabancılar için Türkçe – İngilizce açıklamalı Türkçe dersleri*. Ankara: ODTÜ Yayınları.

Kıbrıs, İ. (2002). *Çocuk Edebiyatı* . Ankara: Eylül.

Kılıç , A. ve Seven, S. (2005). Görsel düzen. *Konu alanı ders kitabı incelemesi* (s. 137-139). içinde Ankara: Pegem Yayıncılık.

Kılıç, A. ve Serdal, S. (2005). Görsel düzen. *Konu alanı ders kitabı incelemesi* (s. 137-139). içinde Ankara: Pegem Yayıncılık.

Kılıç, Y. (2007). Meraka dayalı türler. Ö. Yılar ve L. Turan içinde, *Eğitim fakülteleri için çocuk edebiyatı* (s. 89). Ankara: Pegem yayıncılık.

Kollektif. (2018). *Öğretim ilke ve yöntemleri*. Ankara: Eğitim Kitabevi Yayınları.

Kudret, C. (1980). *Örneklerle edebiyat bilgileri C.2*. İstanbul: İnkılâp ve Aka Yayınevi.

Liderlik Okulu. (2019, 12 9). <https://www.liderlikokulu.com.tr/vucut-dili-kollari-baglamak/> adresinden alındı

Maarif Vakfı. (2019). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi programı*. İstanbul: Bayem Ajans Promosyon Medya Rek. Org. Matbaa ve Bilişim Hiz. San. Tic. Ltd. Şti.

Madge, J. (1965). *The tools of science an analytical description of science techniques*. anchor books doubleday and comp.

Mahmud, K. (1941). *Dîvânü Lûgat-it-Türk* . Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

McLagan, P. (2006, Nisan). *CILT The National centre for languages*. <http://www.cilt.org.uk>: <https://www.linkedin.com/company/cilt-the-national-centre-for-languages> adresinden alındı

MEB. (2016, Eylül 2). meb.gov.tr: <http://meb.gov.tr/suriyeli-ogrenciler-turk-egitim-sistemine-entegre-edilecek/haber/11815/tr> adresinden alındı

Memiş,, M. R. ve Erdem, M. D. (2013). Yabancı dil öğretiminde kullanılan yöntemler, kullanım özellikleri ve eleştiriler. *Turkish Studies* , 297-318.

Mete , F. ve Asar, A. (2014). Üniveriste programlarında yabancı dil olarak Türkçe öğretmeni alan yeterliliklerinin araştırılması. *Hacettepe Üniversitesi Yabancı Dil Olarak Türkçe Araştırmaları Dergisi*, 121-141.

Molalı, G. (2018). Suriyeli mülteci çocuklara Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde karşılaşılan sorunlar. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*.

Mülteciler Derneği. (2019, 12 8). <https://multeciler.org.tr/turkiyedeki-suriyeli-sayisi/> adresinden alındı

Öztürk, A. (2005). *Okul öncesi eğitim kurumlarında ana dili etkinlikleri*. Ankara: Nobeş Yayınları.

Özyetgin, A. M. (2001). *Ebu Hayyan-Kitâbu'l-İdrâk li Lisâni'l-Etrâk – fül: Tarihi karşılaştırmalı*. Ankara: KÖKSAV Tengrim Türklük Bilgisi Araştırmaları Dizisi .

Pilica, B. (2005). *Türkiye'de Türkçenin ve İngilizcenin yabancı dil olarak öğretilmesinde ders kitabının rolü: Bir vaka çalışması*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Pirinç, D. (2010). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ortaçların incelenmesi ve öğretimi-yeni hitit yabancılar için Türkçe ders kitabı orta 2 örneğinde*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü .

Samık , E. (2006). *C. E. F. A1 Düzeyi içerik incelemesi (Avrupa Konseyi Çerçeve Programı)*,. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Sarıçoban, A. ve Takkaç, A. (2019). İngilizce öğretiminde yaklaşım, yöntem ve teknikler. İ. H. Mirici içinde, *İlkokulda yabancı dil öğretimi* (s. 78-80). Ankara: Nobel Yayınevi.

Sepetçioğlu, M. N. (1998). *Karşılaştırmalı Türk destanları*. İstanbul: İrfan Yayınları.

Sertoğlu Telçeker, P. (2019). *Yabancı dil olarak Türkçe Öğretim kapasamında istanbul yabancılar için Türkçe setinin görsel düzen açısından incelenmesi*. İstanbul.

Seven, S. ve Kılıç, A. (2006). *Konu alanı ders kitabı incelemesi*. Ankara: Pegem.

Sever, S. (2003). *Çocuk ve edebiyat*. Ankara: Kök Yayıncılık.

Sever, S. (2004). *Türkçe öğretimi ve tam öğrenme*. Ankara: Anı yayıncılık.

Sever, S. (2012). *Çocuk ve edebiyat*. İzmir: Tudem.

Seydi, A. R. (2014). Türkiye'nin Suriyeli sığınmacıların eğitim sorununun çözümüne yönelik izlediği politikalar. *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi* , 267-305.

Seyidoğlu, B. (1997). *Erzurum efsaneleri*. İstanbul: Emek Matbaacılık.

Sınar Çılgın, A. (2007). Çocuğa kitabı sevdirmeye ve okuma alışkanlığı kazandırma. A. S. Çılgın içinde, *Çocuk edebiyatı* (s. 29). İstanbul: Morpa.

Şahin, G. S. (2007). *Kültürlerarası iletişimsel yeterlilik: Yabancı yetişkinler için hazırlanmış bir Türkçe öğretim materyali setinin değerlendirilmesi*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Şimşek, T. (2005). *Çocuk edebiyatı*. Konya: Suna Yayınları.

Tavil, Z. M. (2019). Çocuklara yabancı dil olarak İngilizce öğretimi: Teori ve uygulamalar. İ. H. Mirici içinde, *İlkokulda yabancı dil öğretimi* (s. 128). Ankara: Nobel.

TDK. (2006).

Tiryaki, E. N. (2013). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yazma eğitimi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 38-44.

Tosunoğlu, M., Arslan, M. M. ve Karakuş, İ. (2001). *Konu alanı ders kitabı incelemesi*. Ankara: Anıtepe Yayıncılık.

Tunay, A. (2010). *Avrupa dil çerçevesinin yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarına uygulananın değerlendirilmesi*. Çanakkale : Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Uçak, S. (2016). Dil öğrenimi ve edinimi üzerine bir tartışma. *Aydın TÖMER Dil Dergisi*, 65-79 .

Uygur , N. (1984). *Kültür kuramı*. İstanbul: Remzi Kitapevi.

Uysal, B. (2009). *Avrupa dilleri öğretimi ortak çerçeve metni doğrultusunda Türkçe öğretimi programları ve örnek kitapların değerlendirilmesi*. Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Ülker, N. (2007). *Hitit ders kitapları örneğinde yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarımı sürecine çözümleyici ve değerlendirci bir bakış*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Visitrize. (2019, 12 9). <http://www.visitrize.com/Sayfa/Turk-Cay-Kulturu-95.html> adresinden alındı

Yağbasan, M. (2016). *Almaya ve Türkiye özeline kültürlerarası iletişim*. İstanbul: Literatürk Academia.

Yavuz, N. (2003). *Yabancı dil olarak Almanca ve Türkçenin öğretiminde kullanılan bazı ders kitaplarının dilsel yönlendirme açısından çözümlenmesi*. Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü .

Yıldırım, A. ve Şimşek , H. (2000). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* . Ankara: Seçkin.